

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΗ' - ΤΕΥΧΟΣ 6 - ΙΟΥΝΙΟΣ 2001
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδίδεται

Προνοία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Διευθυντῆς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
Ἀρχιμ. Ἀγαθάγγελος Χαρμαντίδης

Διευθυντῆς Συντάξεως τοῦ Δελτίου
Εὐάγγελος Θεοδώρου
Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Τακτικὸν μέλος τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

Ἀρχισυντάκτης
Εὐάγγελος Π. Λέκκος, θεολόγος, νομικὸς
Διευθυντῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας
Ἀρχιμ. Νεκτάριος Παρασκευάκος
Πρωτοπρ. **Δημήτριος Τζέροπος**

Συλλογὴ ὕλης
Ἀριστομένης Ματσάγγας, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Χρῆστος Καραγιάννης, M. Th.

Ἰω. Γενναδίου 14 - 115 21 Ἀθῆναι
Τηλ.: 72.18.308. Fax: 72.18.336
<http://www.ecclesia.gr>
e-mail: iera-synodos@ath.forthnet.gr

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου
τῆς Ἑταιρείας Γραφικῶν Τεχνῶν “**ΑΒΕΛ**”
Μενελάου 2, Ἡλιούπολη, Τηλ. 97.11.877. Fax: 97.61.274

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΣΗΜΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Αρχιμ. Αγαθαγγέλου Χαραμαντίδη, Ἡ εἰρηνικὴ Ἐπίσκεψις τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρω- σίας (5-14 Μαΐου 2001)	455
---	-----

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Αρχιεπ. Ἀθηνῶν Χριστοδούλου, Μήνυμα εἰς τὸν 5ον Κύκλον Διαλόγου Ὁρθο- δόξου Ἐκκλησίας καὶ Κοινοβουλευτικῆς Ὁμά- δος Εὐρωπαϊκοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος - Εὐρωπαϊ- ων Δημοκρατῶν	497
Αρχιεπ. Ἀθηνῶν Χριστοδούλου, Παγκοσμοποίηση: Νέοι δρίζοντες ἢ ἀπώλεια προσανατολισμοῦ;	499
Μητροπ. Φιλίππων Προκοπίου, Πολυσήμαντος σταθμός	503
Σ.Ε. Τύπου, Δημ. Σχέσεων καὶ Διαφωτίσεως, Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα στὰ δημοσιεύματα τοῦ Ξένου Τύπου	504
Σ.Ε. ἐπὶ τῶν Αἱρέσεων, Ἀποφάσεις τῆς Σ.Ε. ἐπὶ τῶν Αἱρέσεων γιὰ	

Βασούλα Ρύντεν καὶ Παναγιώτη Τουλάτο	507
Δρος Ἀναστασίου Ν. Μαρίνου, Ἐκκλησία καὶ εὐαίσθητα προσωπικά δεδο- μένα	509

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑ- ΞΕΩΣ - ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ - ΕΚ- ΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἀρνητικὰ καὶ θετικὰ ἐπισημάνσεις στὸν ἀπο- λογοισμὸ τῆς Ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα Ἰωάννου- Παύλου Β' στὴν Ἀθήνα	519
Ε.Δ.Θ., Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια	524
Ε.Π.Α. (ἐπιμέλεια), Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ	529

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ 539

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀποφάσεις Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, Προκη- ρύξεις πληρώσεως θέσεων	541
--	-----

ΕΠΙΣΗΜΑΙ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΕΙΣ

Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ **ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ** **κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ** **(5 - 14 Μαΐου 2001)**

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 5 ΜΑΪΟΥ 2001

Ἀπὸ 5ης-14ης Μαΐου 2001 Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος ἐπραγματοποίησε τὴν εἰρηνικὴν ἐπίσκεψή Του στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας, στὴν Ἁγία Ρωσία, κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Ρώσου συγγραφέως Νικολαΐ Ζερνώφ. Ὁ Μακαριώτατος ἀνεχώρησε γιὰ τὴν Μόσχα τὸ Σάββατο 5 Μαΐου 2001, ὥρα 14.00, ἀπὸ τὸν ἀερολιμένα «Ἐλευθέριος Βενιζέλος», συν-

Ἀρχιμ. ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ ΧΑΡΑΜΑΝΤΙΔΗ
 Γραμματέως τῆς Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου,
 Δημοσίων Σχέσεων καὶ Διαφωτίσεως,
 Διευθυντοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

οδευόμενος ἀπὸ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιον, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιον, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμον, Καλαβρυτῶν καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιον, Καρπενήσιου κ. Νικόλαον, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιον, Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειον, τοὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτας κ. Θεολόγον Ἀποστολίδην, Ἀρχιεπισκοπικὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κ. Ἀγαθάγγελον Χαράμαντιδην, Διευθυντὴν Κλάδου Ἐκδόσεων ΕΜΥΕΕ – Γραμματέα τῆς Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων καὶ Διαφωτίσεως, κ. Προκόπιον Πετρίδην, Συνεργάτην τῆς Συνδικτικῆς Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, τοὺς Ἱερολ. Διακόνους κ. Χριστόδουλον Κατσαντωνόπουλον καὶ Βαρνάβαν Θεοχάρην, καὶ τοὺς Ἐντιμ. κ. Κωνσταντῖνον Πυλαρινόν, Διευθυντὴν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν, κ. Λάμπρον Ἀνθόπουλον, Καθηγητὴν-ΐατρον, καὶ Γρηγόριον Μιχαλόπουλον, Δημοσιογράφον. Στὸν ἀερολιμένα τὸν Μακαριώτατο κατευόδωσαν ὁ Ἐξοχ. Πρόεδρος τῆς Ρωσίας στὴν Ἑλλάδα κ. Μιχαὴλ Μποτσάρνι-

κωφ, ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ οἱ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτες κ. Πατρίκιος Καλεώδης, Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κ. Παῦλος Τσαούσογλου, Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη, κ. Ἰάκωβος Μπιζαοῦρης, Διευθυντὴς Προσωπικοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, κ. Διονύσιος Κατερίνας, Ἐφημέριος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τὴν εἰρηνικὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριώτατου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας ἐκάλυψε ὁμάς Ἑλλήνων δημοσιογράφων ποὺ ἀνεχώρησε μετὰ τῶν κ. Χαράλαμπος Κονιδάρι, Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ κ. Χρόνη Τσιανάνκα, Συνεργάτου τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, γιὰ τὴν Μόσχα τὴν Κυριακὴ 6 Μαΐου 2001.

Στὸν Ἀερολιμένα Σερεμέτιεβο τῆς Μόσχας τὸν Μακαριώτατο ὑπεδέχθησαν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας κ.κ. Ἀλέξιος, μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ὁ Ἐξοχ. Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος κ. Δημήτριος Κυπραῖος, ὁ Γενικὸς Πρόξενος κ. Ἀλέξανδρος Κατράνης, πολλοὶ κληρικοί, λαϊκοὶ καὶ δημοσιογράφοι.

Καλωσορίζοντας ὁ Πατριάρχης κ.κ. Ἀλέξιος τὸν Μακαριώτατο εἶπε:

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλε,

Μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως καὶ πολλῆς χαρᾶς ὑποδεχόμεθα σήμερον τὸν σεπτὸν Προκαθήμενον τῆς Ἀγιωτάτης Ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς τιμίας Συνδοείας Αὐτοῦ.

Ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ μακαριστοῦ Προκαθούρου Σας Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Σερραφεῖμ μέχρι σήμερον τὰ πράγματα καὶ αἱ καταστάσεις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Χώραν ἡμῶν ἔχουν ἀλλάξει. Μᾶς

ἐπισκέπτεσθε σήμερον εἰς περίοδον ἀναδημιουργίας καὶ ἀναγεννήσεως ἀλλὰ καὶ μεγάλου ἀγῶνος καὶ ἔχομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐπίσκεψις αὕτη θὰ εἶναι καρποφόρος πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ θὰ συντελέσῃ ἀκόμη περισσότερον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Λαῶν μας, αἱ ὁποῖαι εἶναι σχέσεις βαθείας ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως.

Ἐξήσαμεν καιροὺς δυσκόλους, καιροὺς μαρτυρίου. Ἀλλὰ δοξάζομεν τὸν Θεόν, ὁ Ὅποιος ἡξίωσεν ἡμᾶς, μέσα ἀπὸ τὸν διωγμὸν, τὸ μαρτύριον καὶ τοὺς ἀναριθμήτους νεομάρτυρας τῆς πίστεως, νὰ ζήσωμεν τὴν Ἀνάστασιν.

Καλωσορίζομεν ὑμᾶς, Ἅγιε Ἀδελφέ, καὶ τὰ μέλη τῆς Συννοδείας τῆς Ὑμετέρας φίλης Μακαριώτητος καὶ χαιρετίζομεν Ὑμᾶς μὲ τὸν πασχάλιον Χαιρετισμὸν «Χριστὸς Ἀνέστη». Καλωσορίσατε. Τὰ ἔτη Σας πολλὰ καὶ εὐλογημένα.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Χριστόδουλος στὴν ἀντιφώνησή Του ἐξέφρασε τὴν χαρὰ Του γιὰ τὸ γεγονὸς τῆς εἰρηνικῆς ἐπισκέψεως καὶ ὠμίλησε γιὰ τὴν σημασία αὐτῆς καὶ τὴν σχέση τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ Λαῶν, εἰπὼν:

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας καὶ ἡγαπημένε ἀδελφέ κύριε Ἀλέξιε,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἐν πλήρει ἀγαλλιάσει καὶ βαθυτάτῃ συγκινήσει ἀφίχθημεν σήμερον ἐνταῦθα ἡ Μετριότης ἡμῶν καὶ ἡ περὶ ἡμᾶς τιμία Συννοδεία, ἵνα ἐπιτελέσωμεν τὴν πρώτην Ἐπίσημον Ἐπίσκεψιν ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως ἡμῶν εἰς τὸν ἱστορικὸν καὶ Ἀποστολικὸν Θρόνον τῆς Ἀγιοτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν Ἀγιοτάτην Ἀδελφὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας, μετὰ τῆς ὁποίας ὑφίστανται ἔκπαλαι ἰσχυροὶ καὶ ἀδιάρρηκτοὶ δεσμοὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ φιλίας ἐρεδόμενοι εἰς τὴν ἐνότητα τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως τῶν Ὁμοδόξων Λαῶν ἡμῶν.

Ἡ ζέουσα πίστις, ἡ ἀληθὴς καὶ ἀνυπόκριτος εὐσέβεια καὶ κυρίως αἱ ἐκατόμβαι τῶν θυσιῶν καὶ τῶν μαρτυρικῶν αἱμάτων τῶν πιστῶν τέκνων τῆς Ἀγιοτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ἰδίως κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα, ἀνακαινίζουν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν παντὸς ἀνθρώπου πιστεύοντος εἰς τὸν Ἕνα καὶ Ἀληθινὸν Θεὸν καὶ

Ὅν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν Χριστόν, μάλιστα δὲ αἷμα - λωτίζουσιν τὸν νοῦν, καθαγιαζοῦν τὴν καρδίαν καὶ ἁγιοποιοῦν τὴν ψυχὴν πάντων ἡμῶν, ἐπισκεπτομένων σήμερον τὴν Ἑδρὰν τῆς Ὑμετέρας πεπνυμένης Ἀγιότητος.

Δι' Ὑμῶν, τοῦ Ἀγιοτάτου Πατριάρχου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας χαιρετίζομεν τὴν Σεπτὴν Τεσσαρτίαν, τὸν Ἱερὸν Κλῆρον, τὰς Μοναστικὰς Ἀδελφότητας καὶ σύμπαντα τὸν εὐσεβέστατον, εὐλαβέστατον καὶ ἡρωϊκότατον Λαὸν τῆς Ὑμετέρας Ποιμαντορίας, κομίζοντες πᾶσιν ὑμῖν εὐχὰς εἰρηνικὰς, εὐχὰς ζωτικὰς, ἵνα ἔτι καὶ ἔτι στηριχθῇ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Παναγίου Πνεύματος τὸ φρόνημα, ἡ ἐλπίς καὶ ἡ βεβαιότης περὶ τῆς τελικῆς νίκης, ἣτις ἐστὶν ἡ πίστις ἡμῶν.

Ἐπιφύλασσομενοι, ἵνα ἐκδιπλώσωμεν τὰ πλούσια συναισθήματα τῆς ἡμετέρας καρδίας καθ' ἕνα στα καὶ ἐπὶ ὅσον χρόνον διαρκέσῃ ἡ Εἰρηνικὴ ἐνταῦθα Ἐπίσκεψις ἡμῶν, περὶ τῆς περιουδοῦστος πολυᾶς Ὑμετέρας Ἀγιότητος καὶ πάντων τῶν περὶ Ὑμᾶς ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν, λοιπῶν Κληρικῶν καὶ τοῦ περιουσίον Ρωσικοῦ ὀρθοδόξου πιστοῦ Λαοῦ, ἀναφωνοῦμεν: «Ἀδελφοὶ χαίρετε, πάλιν ἐρῶ χαίρετε, καταρτίζεσθε, ὑγιαίνετε, τὸ αὐτὸ φρονήτε, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης ἔσται μεθ' ὑμῶν» (Β' Κορ. 13, 1).

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος ἔδωσε σύντομη συνέντευξη περὶ τῆς ἐπισκέψεώς του στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ τῆς προσκυνηματικῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα Ἰωάννου Παύλου τοῦ Β' στὴν Ἑλλάδα. Πὰ μιὰ φορὰ ἀκόμη ὁ Μακαριώτατος μετὰ παρηγορία ἀνεφέρθη ἐπιγραμματικὰ στὰ κύρια σημεία τῆς προσφωνήσεώς Του πρὸς τὸν Ποντίφικα καὶ τὴν «συγγνώμη» τοῦ Πάπα καὶ εὐχήθηκε ἡ «συγγνώμη» αὐτὴ νὰ ἐκφρασθῇ μετ' ἐμπρακτο τρόπο καὶ νὰ συνοδευθῇ ἀπὸ ἔργα μετανοίας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΜΑΪΟΥ 2001

Τὸ πρωὶ τῆς 6ης Μαΐου 2001 ἐτελέσθη στὸν Καθεδρικὸ Ἱερὸ Ναὸ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τοῦ Κρεμλίνου, στὴν καρδιά τῆς Μόσχας, συλλεiturγο τῶν δύο Προκαθημένων. Ἦδη ἀπὸ τὸν 14ο αἰῶνα, ὁ Καθεδρικὸς Ναὸς τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἀναδείχθηκε ἡ πρὶ σημαντικὴ ἐκκλησία τῆς Μόσχας. Ὑπῆρξε τόπος στέψεως Ἡγεμόνων καὶ

χώρος ταφῆς Ἱεραρχῶν καὶ Πατριαρχῶν τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Συλλειτουργήσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος, Καρπενησίου κ. Νικόλαος, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιος, Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειος, Κρατίτσκογιε καὶ Κολόμνας κ. Ἰουβενάλιος, Σμολένσκ καὶ Καλινιγκράντ κ. Κύριλλος, Σόλνιετσογκόρσκ κ. Σέργιος, Βολοκολάμσκ καὶ Πούρεφ κ. Πιτιρίμ, οἱ Πανιερ. Ἀρχιεπίσκοποι Ἰστρας κ. Ἀρσένιος καὶ Ροστόβ κ. Παντελεήμων, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Ὁρεχοβοζούγιοβο κ. Ἀλέξιος, Κράσνογκορσκ κ. Σάββας, Φιλίππουπόλεως κ. Νήφων (Ἐξαρχος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας) καὶ Κυρήνης κ. Ἀθανάσιος (Ἐξαρχος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας). Στὴν μεγάλη λειτουργία ὁ Λαὸς ἔψαλε ἀντιφωνικά μὲ τίς Χορωδίες. Ζήσαμε τὴν ἀναστάσιμη χαρὰ τῆς ρωσικῆς πνευματικότητος καὶ τὸ ὄραμα τῆς ρωσικῆς ψυχῆς, πὺν θεωρεῖ πάντοτε τὴν Θεία Φιλανθρωπία καὶ τὴν ἀγάπη Της γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Στὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ.κ. Ἀλέξιος, κατὰ τὴν προσφώνησή Του, ἐξέφρασε τὴν χαρὰ του γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου στὴν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας καὶ ὠμίλησε γιὰ τὸν κοινὸ πνευματικὸ ἀγῶνα τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐνάντια στὴν παγκοσμιοποίηση πὺν ὁδηγεῖ στὸν ἀφανισμό τῆς ἰδιοπροσωπείας καὶ τῶν παραδόσεων τῶν λαῶν καὶ τίς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Λαῶν τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος.

*Μακαριώτατε, ἡγαπημένε ἐν Κυρίῳ Ἀδελφε καὶ
Συλλειτουργέ, Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλε,
θεόφρονες ἀρχιποίμένες καὶ ποιμένες,
ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφές,*

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μόλις τώρα κατὰ τὴν ἁγίαν Εὐχαριστίαν ἀνεπέμψαμεν τὴν ἀναίμακτον ἱλαστήριον θυσίαν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα πρὸς τὸν Ἀρχηγὸν καὶ Τελειωτὴν τῆς πίστεως ἡμῶν (Εβρ. 12, 2). Προσενχήθημεν ὑπὲρ εὐδοκίας τῶν ἡμετέρων ἁγίων Ἐκκλησιῶν, τῶν φιλειργνητικῶν ὀρθοδόξων λαῶν ἡμῶν καὶ ὁλοκλήρου τοῦ χριστιανικοῦ γένους. Μεταλαβόντες τοῦ Ἐνὸς Ποτηρίου Χριστοῦ τῶν Ἀρχόντων

καὶ Ζωοποιῶν Μυστηρίων, μ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐμαρτυρήσαμεν τὸ πλήρωμα τῆς ἀδελφικῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἀγάπης ἡμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ἐκφράζοντες τὴν μεγάλην χαρὰν ἡμῶν τῆς εὐχαριστιακῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῶν ἀπὸ κοινοῦ προσενχῶν, ἐκ μέρους ὁλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἐγκαρδιῶς συγκαίρομεν τοὺς ἀγαπητοὺς καὶ περισπουδᾶστους φιλοξενουμένους ἀπὸ τὴν εὐλογημένην Ἑλλάδα εἰς τὴν πρωτεύουσαν Μόσχαν. Ἐποφελούμενοι τῆς εὐκαιρίας, ὁλοψύχως εὐχαριστοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα διὰ τὸν κόπον τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς.

Ὑπὸ τοὺς θόλους αὐτοῦ τοῦ παλαιοῦ καὶ μεγαλειώδους Ναοῦ, ὅπου κατὰ τὴν διάρκεια αἰῶνων ἔγιναν ἐνθρονίσεις τῶν Παρρωσικῶν Μητροπολιτῶν καὶ Πατριαρχῶν, καὶ στέψεις τῶν Ρώσων Τσαρῶν, σαφῶς καταλαβαίνομεν, ὅτι πολλὰ πράγματα συνδέουν τὰς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς λαοὺς μας.

Κάτω ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἅγιον Ναὸν βρίσκονται τὰ λείψανα τῶν δύο μεγάλων Ἀγίων Ἑλλήνων τῆς Ἐκκλησίας μας, δηλαδὴ τῶν Ἱεραρχῶν Θεογνώστου καὶ Φωτίου, Μητροπολιτῶν Μόσχας, ὁ τέλει ταῖος ἐκ τῶν ὁποίων προέρχεται ἀπὸ τὴν Μονεμβασιάν Πελοποννήσου. Αὐτὰ τὰ ἐκλεκτὰ σκευὴ τῆς Θείας Χάριτος εἶναι ἐπουράνιοι προστάται τῆς Πρωτενούσης. Ἀπὸ τὴν παλαιὰν ἐποχὴν ἡ Ὁρθόδοξος Μόσχα ἰδιαίτερος τιμᾷ ἀκόμα ἕνα Ἑλληνα Ἅγιον, τὸν Μεγαλομάρτυρα καὶ Τροπαιοφόρον Γεώργιον, ἡ Ἁγία εἰκὼν τοῦ ὁποίου κοσμεῖ τὸ ἔμβλημα τῆς Πρωτενούσης. Εἶναι πολλὴ συμβολικόν, πὺν ἡ σημερινὴ συλλειτουργία τελεῖται τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης αὐτοῦ τοῦ μεγάλου ὑπερασπιστοῦ τοῦ Ὁρθοδόξου Γένους.

Ἀφ' ἐτέρου, εἶναι γνωστὸν τοῖς πᾶσι τί ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τρέφει ὁ ἑλληνικὸς Ὁρθόδοξος κόσμος πρὸς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Ρῶσον, τὰ λείψανα τοῦ ὁποίου βρίσκονται εἰς τὸ Ν. Προκόπιον τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἅγιοι βοηθοὺν τὴν προσέγγισιν τῶν Ἐκκλησιῶν μας ἀλλὰ περισσότερον τὰς ἐνώνει μίᾳ Ἱερᾷ Παράδοσις, ἡ ὁποία ἐτηρήθη εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴν ἐποχὴν καὶ μεταφερθεῖσα εἰς ἡμᾶς διὰ τῶν ἁγίων Θεοφόρων Πατέρων, συμπεριλαμβανομένων μεγάλων οἰκουμενικῶν διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας. Χάρις εἰς τὸν μέγιστον ἀγῶνα καὶ ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν,

μὲ τὴν βοήθειαν τῆς χάριτος τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ἐξέφρασαν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ μὲ τὰς ὥραιās διατυπώσεις τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας. Διὰ τοῦτο διὰ κάθε ὀρθόδοξον Ρώσον ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἱερά, ἐπειδὴ ὁ Ἑλληνισμός, ἔνσωματωμένος εἰς τὴν ἀγιοπατερικὴν σκέψιν, ἔγινε κληρονομία ὅλων ἡμῶν.

Σήμερα οἱ Ἐκκλησίαις μας ἔχουν πολὺν ὁμοίους σκοπούς. Εἰς τὸ κατώφλι τῆς τρίτης χιλιετίας μετὰ Χριστόν μὲ μεγάλη ἀνησυχία παρατηροῦμεν, πὼς ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότητα ἀποπλανωμένη ἀπὸ τὴν ἐκκοσμίκευσιν, ἀποβλέπουσα εἰς τὰ ὑλικά ἀγαθὰ καὶ τερπνὰ, ὅλο καὶ περισσότερο ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεόν. Καθῆκον μας εἶναι νὰ ξαναδείξωμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι «οὐδὲ ὄνομα ἐστὶν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς» (Πραξ. 4, 12) ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶναι Σωτὴρ τοῦ κόσμου (Ιω. 4, 42).

Ἐν κατακλείδι, εὐχόμεθα τῇ Ὑμετέρα ἀγαπητῇ Μακαριότητι καλὴν ὑγείαν, δύναμιν κατ' ἄμφω καὶ εὐλογημένας ἐπιτυχίας εἰς τὴν πρωθιεραρχικὴν διακονίαν Αὐτῆς ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πολυαριθμοῦ καὶ θεοφίλου ποιμνίου Ὑμῶν. Πιστεύομεν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις Ὑμῶν εἰς τὴν Ρωσικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν θὰ ἀποτελῇ ἀνταξίαν καὶ πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὸ ἀνεκτίμητον θησαυροφυλάκιον τῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφοσύνης μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν λαῶν μας.

Ἐτη πολλὰ εἰς τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον!

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Χριστόδουλος κατὰ τὴν ὁμιλίαν Του ἀνεφέρθη στὶς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τοῦ Ρωσικοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ μαρτύριο τῆς Ἐκκλησίας, τὴν εὐσέβεια καὶ τὴν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, τὶς δυσκολίες καὶ τὰ τραγικὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς μας ἀλλὰ καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν Χριστιανῶν. Ἡ ὁμιλία εἶχε ὡς ἐξῆς:

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας
καὶ Πάσης Ρωσίας Κύριε Ἀλέξιε,
Τερώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,
Εὐλογημένον Ἱερατεῖον,
Χριστοῦ Διακονία,
Προσφιλέστατε καὶ εὐλογημένε Λαὸ τοῦ Κυρίου,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἐν τῇ Ἀρχιερατικῇ Αὐτοῦ Προσευχῇ, εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ καὶ ὀλίγον πρὸ τοῦ Πάθους, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἠνέχθη εἰς τὸν Οὐράνιον Αὐτοῦ Πατέρα, ἵνα τηρηθῶσιν εἰς τοὺς αἰῶνας οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ καὶ Ἀπόστολοι ἡνωμένοι καὶ ἡγαπημένοι ἐν τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ. Καὶ ἀκούομεν τοὺς λόγους τούτους τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου μυστικῶς πᾶν - τοτε, ἰδιαίτερος ἡμεῖς οἱ Ἐπίσκοποι «Πάτερ Ἄγιε τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ᾧσιν ἐν, καθὼς καὶ ἡμεῖς» (Ιω. ιζ' 21).

Δὲν εἶναι λοιπὸν τυχαῖον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγεν, ἵνα δώσωμεν τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀκαταλύτου ἀγάπης, ὡς μέλη τοῦ μυστικοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, Προκαθήμενοι τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, ὅμως ἀδελφὰ μέλη τῆς Ἀδιαιρέτου καὶ μοναδικῶς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Αὐτὴν τὴν ἐνότητα ἐσφράγισε σήμερον ἡ ζωσα παρουσία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς πίστεως ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν τέλει τοῦ Ἱεροῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας ἐν τῷ φρικτῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ Πανσέπτου καὶ Ἱστορικοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Καθεδρικοῦ Ἱεροῦ τούτου Ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας.

Οἱ πόδες ἡμῶν ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Θυσιαστηρίου καὶ ἐδεήθημεν ἐκτενῶς, ἐν ἑτέrais μὲν γλώσσais ἀλλ' ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, ὑπὲρ τῶν πιστῶν τέκνων τῆς Ἀγίας Καθολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς Οἰκουμένης, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων προβάτων, τουτέστι τῶν χριστεπωνύμων ποιμνίων ἡμῶν τῆς Ἀγίας Ρωσίας καὶ τῆς Ἀγιοτόκου Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ πάντα ἐν τῇ ἐπισκιάζουσῃ ἡμᾶς Χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὡς κανονικοὺς διαδόχους τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, διὰ τῆς ἐκείνων Ἀποστολικῆς Διαδοχῆς καὶ χειροτονίας ἡμῶν, δι' ἧς κατέστημεν Ποιμένες καὶ Ποδηγέται τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ πρὸς οἰκοδομὴν καὶ σωτηρίαν αὐτοῦ, μεταλαμβάνοντες τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἥτοι τοῦ Σώματος καὶ τοῦ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐκ τοῦ Ἐνὸς Ἄρτου καὶ τοῦ Ἐνὸς Ποτηρίου τῆς Καινῆς Διαθήκης, τῆς κοινῆς ἡμῶν πίστεως καὶ τῆς ἐνοῦσης ἡμᾶς ἀδιαπτώτου ἀγάπης.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ στερεώσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐνό - τητι ταύτῃ καὶ ὁδηγήσας τὰς καρδίας ἡμῶν, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς Οὗτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

Τιμῶντες σήμερον τὴν παρακαταθήκην, ἣν ἀπὸ κοινοῦ ἐλάβομεν ἐκ τῶν θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, οἵτινες ὑπερημύνθησαν τῆς ἐνότητος τῆς πίστεως καὶ ἠγωνίσαντο κατὰ τῆς κακοδοξίας τῆς αἵρέσε - ως, συνειδητοποιοῦμεν τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης ἣν παρελάβομεν ἡμεῖς, οἱ διάδοχοι αὐτῶν, καὶ βιοῦντες τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ὑπέρομετρον ἀγά - πην αὐτῶν πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν, βιοῦμεν τὴν ἀξίαν Αὐτῆς καὶ ἀναλογιζόμεθα τὸ ἡμέτερον χρέος ἐναντι Αὐτῆς.

Αὕτη ἡ πίστις τῶν Πατέρων, αὕτη ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων, αὕτη ἡ πίστις τὴν οἰκουμένην ἐκράτη - σεν.

Βιοῦντες τὴν ἀξίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἐκ - κλησίας ἀντιλαμβάνομεθα, ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μία ἀφηρημένη ἔννοια.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ καινὴ ἐν Χριστῷ αἰώνιος ζωὴ. Διὰ τοῦτο ἀνήκομεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, «ἵνα ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. στ 4).

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι νεκρὰ, διότι ἀποτελεῖ σῶμα τοῦ ζῶντος Θεοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι παρελθόν, διότι εἶναι αἰώνιος καὶ ἀτελεύτητος.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι μουσεῖον, διότι δὲν ἀπο - θνήσκει.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι δύναμις, διότι ὡς προεφῆτεν - σεν τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Κυρίου «πῦλαι Ἄδου οὐ κατισχύουσιν Αὐτῆς».

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι, ὡς ὁ Ἰδρυτὴς Αὐτῆς, Ζωὴ καὶ Ἀνάστασις.

Ὁ μέγας Πατὴρ ἡμῶν καὶ Οἰκουμενικὸς Διδά - σκαλος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Πατριάρχης τῆς Ἀγίας ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ἀναφέ - ρει, ὅτι «Ἐκκλησίας οὐδὲν ἴσον. Ἡ Ἐκκλησία οὐδέ - ποτε γηρᾷ. Τείχη, βάρβαροι καταλύουσιν, Ἐκκλη - σίας δὲ οὐδὲ δαίμονες περιγίγνονται. Καὶ ὅτι οὐ κόμπος τὰ ρήματα, μαρτυρεῖ τὰ πράγματα. Πόσοι ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ οἱ πολεμήσαντες ἀπώλοντο; αὕτη δὲ ὑπὲρ τοὺς οὐρανούς ἀναβέβη - κε» (Ε.Π.Ε. 33, 10).

Πολλάκις ἐπολεμήθη κατὰ τὸ παρελθόν ἡ Ἁγία Ἐκκλησία ὑπὸ σκληρῶν τυράννων καὶ κατεδιώ - χθησαν τὰ πιστὰ τέκνα Αὐτῆς. Ἐκτυπήθη ὑπὸ τῶν

κυμάτων τοῦ χρόνου, ἐβασανίσθη ὑπὸ τῆς λυσσα - λέας πολεμικῆς τοῦ ἀντικειμένου ἐχθροῦ, ἐπυρροβο - λήθη ἐπὶ τοῦ στήθους ὑπὸ τὸ κράτος ποικίλων διωγμῶν, ἀλλ' ὅμως παρέμεινεν ὀρθὴ καὶ ζῶσα.

Τὸ ἀεῖζων τῆς Ἐκκλησίας ὕμνεϊ καὶ πάλιν ἡ γλῶσσα τοῦ Χρυσορρήμονος Πατρὸς ἡ λέγουσα: «Οὐδὲν Ἐκκλησίας δυνατώτερον ἄνθρωπε... Ἡ Ἐκκλησία οὐρανοῦ ἰσχυρότερα. Πόσοι τύραννοι ἠθέλησαν περιγενέσθαι τῆς Ἐκκλησίας; Ποῦ οἱ πο - λεμήσαντες; Ὑπὲρ τὸν ἥλιον λάμπει. Τὰ ἐκείνων ἔοβησαν τὰ ταύτης ἀθάνατα» (Ε.Π.Ε. 33, 386 - 388). Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Ἀδελφέ,

Ἡ ὑπερβάλλουσα χάρις τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἠξίωσεν τὴν ἡμετέραν Μετριότητα μετὰ τῆς Τιμίας ἡμῶν Συννοθείας σήμερον, ὅπως εὐρεθῶμεν ἐν μέσῳ Ὑμῶν.

Εὐλικρινῶς τυγχάνει ἀνέκφραστος καὶ ἀνερμῆ - νεντος ἡ χαρὰ, ἥτις ὑπερεκχειλίζει τὴν ταπεινὴν καρδίαν ἡμῶν ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἐνταῦθα πα - ρουσίας ἡμῶν καὶ τοῦτο διότι ἔχομεν ἀκλόνητον τὴν συνείδησιν, ὅτι εὐρισκόμεθα ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πραγματικῶν καὶ γνησίων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ συλ - λειτουργῶν.

Ἦλθομεν πρὸς Ὑμᾶς οὐχὶ μόνον, ἵνα ἐκπληρώ - σωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ ἔθνους τῆς Ἀγιοτάτης Ὁρθοδό - ξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καθιερωμένην Εἰρηνικὴν ἡμῶν Ἐπίσκεψιν, ὡς Νέος Προκαθήμενος τῆς Ἀγιοτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἦλθομεν, ἵνα ὑπαντήσωμεν τὸν πολύπαθον, τὸν εὐσεβῆ καὶ μαρτυρικὸν ὁμόδοξον καὶ πνευμα - τοφόρον ἀδελφὸν Λαὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ρωσίας καὶ κυρίως, ἵνα αἰσθανθῶμεν τὴν ἐν πνεύματι χαρὰν τῆς κοινωνίας, μετὰ τῆς Ὑμετέρας πεπνυμέ - νης Ἀγιότητος, τοῦ Σεπτοῦ Προκαθημένου τῆς θαυμαστῆς ταύτης Ὁρθοδόξου Ἀδελφῆς Ἐκκλη - σίας μετὰ τῆς περὶ Ὑμᾶς Σεπτῆς χορείας τῶν ἁγίων ἀδελφῶν Ἱεραρχῶν.

Διὰ τῆς μεθ' ὑμῶν κοινωνίας «ὑπερανξάνει ἡ πί - στις ἡμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ἡμῶν εἰς ἀλλήλους» (Β' Θεσ. α' 3).

Ἀτενίζοντες τὰ πρόσωπα τῶν εὐλαβῶν πιστῶν, οἵτινες συνέρρευσαν σήμερον καὶ ἴστανται συμ - προσερχόμενοι μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ πανιέρῳ τούτῳ Ναῷ, αἰσθανόμεθα τὴν δύναμιν τῆς Πίστεως καὶ ἀβιάστως διαπιστοῦμεν εἰς αὐτὰ τὰ πρόσωπα τὸ ἄκτιστον φῶς, τὴν εὐπρεπεστάτην ἀλλοίωσιν τῶν Ἀγίων, εἰκόνα τῶν μαρτυρικῶν συνάξεων τῆς

ἀρχαίας Ἐκκλησίας, τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, τῶν Μαρτύρων καὶ τῶν Κατακομβῶν.

Ἦλθομεν ὡς προσκυνηταί, ἵνα μετὰ δέους κλίνομεν τὰ γόνατα ἡμῶν ἐνώπιον τῶν ἱερῶν καὶ χαριτοβρύτων λειψάνων τῶν ἐνδόξων καὶ μεγάλων Ρώσων Ἀγίων, τοῦ Ἀγίου Ἀλεξίου Μόσχας, τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Σεργίου Ράντονεσκι, τοῦ μεγάλου καὶ ἀνὰ τὴν Οἰκουμένην δεδοξασμένου Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Σεραφεῖμ τοῦ Σαρώφ, τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου καὶ ἡρωικοῦ Πατριάρχου Τύχωνος καὶ πάντων τῶν μυρίων νεομαρτύρων ἁγίων τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων, τῶν ἐπωνύμων καὶ τῶν ἀνωνύμων, οἵτινες διὰ τῶν πνευματικῶν ἐπιγείων αὐτῶν ἀσκητικῶν ἀγώνων καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτῶν θανάτου, ἔδωκαν τὴν καλὴν μαρτυρίαν τῆς ζωῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος, καὶ ἦλθομεν ὡσαύτως, ἵνα λάβωμεν τὴν εὐλογία ἐκείνων καὶ ἐνισχυθῶμεν εἰς τὴν ὑψηλὴν διακονίαν τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ τοῦ Θεοῦ, οὗτινος κατεστάθημεν Πνευματικὸς Χειραγωγὸς καὶ Κυβερνήτης, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς περικλεοῦς Ἱεραρχίας.

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Ἀδελφέ,

Ἐρευνῶντες τὴν ἱστορίαν διαπιστοῦμεν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Βαπτίσματος τῆς Ἁγίας καὶ Ἰσαποστόλου Ὀλγας, μεταξὺ τῶν δύο Λαῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν διετηρήθησαν ἀκατάλυτα αἰσθήματα ἀγάπης, φιλίας, καὶ σεβασμοῦ, ἅτινα ἐκαλλιέργησαν ἰσχυροὺς πνευματικούς δεσμούς, οἵτινες παρέμεινον καὶ παραμένουν σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι μέχρι σήμερον, ἔστηριγμένοι ἐπὶ τοῦ μόνου ἀρραγοῦς θεμελίου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς πίστεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ἀμφοτέρους τοὺς Λαοὺς ἡμῶν ἐφώτισε τὸ φῶς τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, ὅπερ ἠκτινοβόλησεν διὰ μὲν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος διὰ μέσου τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ καὶ δὴ τοῦ Θείου Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν Παύλου τοῦ καὶ ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, διὰ δὲ τὴν Ὑμετέραν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ δὴ διὰ τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῶν Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν, ἱσαποστόλων Ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, τῶν Φωτιστῶν τῶν Σλάβων.

Τὸ θεῖον τοῦτο φῶς ἔσπειρεν εἰς τὴν ρωσικὴν γῆν τοὺς σωτηριώδεις σπόρους τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, οἱ ὅποιοι ἐβλάστησαν καὶ συνετήρησαν τὸ δένδρον τῆς ρωσικῆς εὐσεβείας ἀειθαλὲς ἐπὶ μίαν

καὶ πλέον χιλιετίαν.

Τὸ πλῆθος δὲ τῶν ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἀποσταλέντων Ἑλλήνων Ἱεραρχῶν διετήρησεν ἀνοικτὴν τὴν γέφυραν τῆς ἐπικοινωνίας τῆς Ρωσίας μετὰ τῆς κοινῆς κληρονομίας τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ καὶ ἡ στενὴ πνευματικὴ σχέσις μετὰ τῶν Βυζαντινῶν Μοναστικῶν Κέντρων, καὶ κυρίως μετὰ τοῦ ἁγιωνύμου Ὁρους τοῦ Ἄθω, συνέβαλεν οὐσιαστικῶς εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ.

Σημαντικαὶ μορφαὶ Ἑλλήνων διεκρίθησαν κατὰ τὴν βυζαντινὴν καὶ τὴν μεταβυζαντινὴν περίοδον ἐν Ρωσίᾳ τόσοι εἰς τὰ Γράμματα, ὅσοι καὶ τὰς θεολογικὰς σπουδὰς, τὴν τέχνην καὶ ἄλλους τομεῖς. Μεταξὺ αὐτῶν ἐπιφανέστεροι ὑπῆρξαν ὁ σπουδαῖος ἀγιογράφος Θεοφάνης ὁ Ἑλλην, ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Βατοπαιδινὸς ὁ καταταγείς καὶ ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἀγίων, ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Δανιὴλ Νικηφόρος Θεοτόκης, μεγάλη προσωπικότης τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς καὶ ὁ ἀναδειχθείς εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀσπραχάνιον καὶ Σλαβῶνος Εὐγένιος Βούλγαρης ὁ “κλεινός”, ἀμφοτέροι θεωρούμενοι ὡς εἰσηγηταὶ τῶν φρυκτῶν ἐπιστημῶν.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἀμφοτέραι αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν, καὶ τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐδοκιμάσθησαν δεινῶς. Εὐρέθησαν ὑπὸ τὸ κράτος πικρᾶς δουλείας καὶ ἀνηλεοῦς διωγμοῦ, ἀλλ’ οὐδόλως ἐκλονίσθη ἡ ἐν Χριστῷ ἐλπίς αὐτῶν. Καθ’ ὅλην τὴν μακρὰν διάρκειαν τῆς δουλείας τοῦ Γένους ἡμῶν εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν ἀπεβλέπομεν πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὸ “ξανθὸν γένος”, διὰ τὴν παροχὴν βοηθείας πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ ξένου ζυγοῦ. Ὅτε δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ὁρλώφ, ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης, κατῆλθον εἰς Πελοπόννησον, ἐνθουσιασμός συνεπῆρε τοὺς ὑποδούλους καὶ ἀνεπτέρωθη τὸ ἠθικὸν αὐτῶν, προετοιμάσθη δὲ ἡ μεγάλη Ἐπανάστασις τοῦ 1821 ἡ ὁδηγήσασα εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος. Μετὰ τὴν παγίωσιν τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἡ Ρωσία περιλαμβάνετο εἰς τὰς Προστάτιδας Δυνάμεις. Οὐδέποτε δὲ αἱ μεταξὺ ἡμῶν σχέσεις διαταράχθησαν, ἀλλὰ παρέμειναν ἀνέφελοι εἰς λαϊκὸν ἐπίπεδον καὶ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν δοκιμασιῶν καὶ τοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα.

Γενεαὶ ὁλόκληροι τοῦ ὀρθοδόξου Λαοῦ μας ἐγαλονχήθησαν μὲ σειρᾶς ὅλης ἁγίων Γερόντων, «Στάρετς», χαριτωμένων Κληρικῶν, ὡς ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κρονοτάνδης, ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σαρῶφ, ὁ Στάρετς Ἀμβρόσιος τῆς Ὀπτιμα, οἱ Ὅσοι Θεοδόσιοι καὶ Ἀντώνιοι τῶν Σπηλαίων τοῦ Κίεβου, ἡ Ὁσία Ξένη ἢ κατὰ Χριστὸν σαλή, καὶ ἄλλοι. Ἡ ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, ἡ ἀναδείξασα τοὺς τελευταίους χρόνους τὸν ἐν ἁγίοις Πατέρα ἡμῶν Σίλουανὸν τὸν Ρώσον, κατέστη χῶρος ἐλληνορωσικῆς πνευματικῆς ἀλληλοπεριχωρήσεως καὶ συγκρασιαμοῦ ὀρθοδόξου ζωῆς καὶ λατρείας. Ὁ Λαός μας ἐξόχως τιμᾷ τὴν μνήμην αὐτοῦ, ὡς καὶ τοῦ ἐκ Προκοπίου ἐλθόντος τιμίου λειψάνου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ Ρώσου τοῦ ἐν Νέῳ Προκοπίῳ Εὐβοίας ἀναδίδοντος ὁμῆν ἐυωδίας πνευματικῆς.

Σήμερον εὐρισκόμενοι εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τρίτης χιλιετίας μετὰ Χριστόν, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπότης δύναται, ἵνα ἐπιδείξῃ μεγάλα ἐπιστημονικὰ καὶ τεχνολογικὰ ἐπιτεύγματα, βοηθοῦντα καὶ ἀνακουφίζοντα τὸν ἄνθρωπον, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἀνθρωπότης ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης, τὴν κατάργησιν πάσης διακρίσεως ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν κατάργησιν τῆς δουλείας, τὴν ἀπὸ πνευματικῆς καὶ ἀτομικῆς ἐλευθερίας καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, ἡ τραγικὴ διαπίστωσις, εἰς διεθνὲς δυστηχὴς ἐπίπεδον, εἶναι, ὅτι τὰ γεγονότα τῆς παγκοσμίου καθήμεριότητος εἶναι ὄντως θλιβερά, πολεμοχαρῆ, αἰμοσταγῆ καὶ μετὰ ἀδικίας, ἀντιπαλότητος, καταιστροφικῶν πολέμων, μίσους καὶ ἐχθρότητας.

Οἱ Λαοὶ μας εὐρίσκονται πρὸ τῆς ἰσοπεδώσεως τοῦ ἀληθινοῦ ἐφιάλτου τῆς παγκοσμιοποιήσεως, τῆς ἀπειλῆς τὰς παραδόσεις καὶ τὴν ἰδιοπροσωπεῖαν ἡμῶν. Πρὸ τοῦ ὁδοστρωτήρος αὐτοῦ, διαθέτομεν σπουδαῖον ἀντιστήριγμα καὶ ἐφόδιον τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν ταυτότητα, διὰ τῆς ὁποίας δυνάμεθα, εἰς τοὺς δυσχεμέρους τούτους καιροὺς, νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰ φαινόμενα αὐτά. Καλλιεργοῦντες καὶ περιφρουροῦντες αὐτὴν εἶναι δυνατόν νὰ διατηρήσωμεν ἀλώβητον τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα ἡμῶν καὶ νὰ διολισθησώμεν ἀπὸ τὴν διαφανομένην μαζοποίησιν, διασώζοντες τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον ἡμῶν, ὅλας δὲ τὰς ἀξίας καὶ τὴν ποιότητα τῆς ὀρθοδόξου ζωῆς.

Εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ κακὸν ἐπερίσ-

σευσε, ἡμεῖς τὰ φωτόμορφα τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, ἀπηλλαγμένοι αἰσθημάτων ταραχῆς, ἀπελπισίας καὶ φόβου, καλούμεθα, ἵνα ἀντιστατευθῶμεν πρὸς τὰ ὄργανα τῆς ἀδικίας καὶ καταδικάσωμεν τὰς πονηρίας, διὰ πίστεως, ἀγάπης καὶ ἐλπίδος, καλλιεργοῦντες τὴν μεταξὺ ἡμῶν ἁγίαν ἐνότητα καὶ ἐργαζόμενοι διὰ τὸ ἀγαθόν, τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ, τὸν σεβασμὸν τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, τὴν θεραπείαν τῶν ὑλικῶν καὶ πνευματικῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ, τὴν κατίσχυσιν τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῶν εὐαγγελικῶν ἀξιών.

Ἡ παρουσία ἡμῶν ἐνταῦθα ἔχει καὶ αὐτὸν τὸν σκοπὸν! Ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ συνδέσμου τῆς εἰρήνης καὶ τῆς μεταξὺ ἡμῶν ἀγάπης, ἵνα ἀπὸ κοινοῦ πορευόμενοι, συνεχίσωμεν τὴν μαρτυρίαν τῆς ζωῆς ἐλπίδος, ἥτις νοσηματοδοτεῖ τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, εἰσαγεῖ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον καὶ ἀσφαλῶς ὁδηγεῖ εἰς σωτηρίαν τοὺς πιστούς.

Ἀγιώτατε Πατριάρχα Κύριε Ἀλέξιε,

Ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει διαβεβαιούμεν Ὑμᾶς, ὅτι ὁ εὐσεβὴς Ἑλληνικὸς λαὸς τρέφει μεγάλην εὐλάβειαν καὶ σεβασμὸν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ρωσίδα. Σέβεται καὶ τιμᾷ τοὺς ἁγίους Αὐτῆς, ἀγαπᾷ τοὺς ἐν Χριστῷ Ποιμένας καὶ τὸν φιλόχριστον ὀρθόδοξον Λαὸν Αὐτῆς καὶ παραδειγματίζεται ὑπὸ τῆς γνησίας καὶ ἱερᾶς εὐλαβείας αὐτοῦ.

Ἀναμνησκόμενος τῶν πολλῶν κατὰ τὸ παρελθὸν εὐεργεσιῶν τοῦ Ρωσικοῦ Ἔθνους πρὸς τὸ ὑπόδουλον Γένος ἡμῶν, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πικρᾶς δουλείας, αἰσθάνεται μερίστην εὐγνωμοσύνην, ἣν διατηρεῖ ἀμείωτον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

Διαδηλοῦντες δὲ πρὸς Ὑμᾶς τὰ εὐγενῆ καὶ εὐγνώμονα ταῦτα αἰσθήματα τῶν πιστῶν τέκνων τῆς Ἀγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κομίζομεν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα, τὴν περὶ Αὐτὴν Ἱεραρχίαν, τὸν εὐαγῆ Κλῆρον, τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς Μοναχικῆς Πολιτείας καὶ τὸν εὐσεβῆ ὀρθόδοξον Ρωσικὸν Λαόν, τὸν ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας, τῶν συμπεσόντων Ἀδελφῶν καὶ τῶν Διακόνων, τῶν Ὁσίων Μοναχῶν καὶ σύμπαντος τοῦ Χριστεπωνύμου Πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ τὰς εἰλικρινεῖς αὐτῶν εὐχάς, ὅπως ὁ Κύριος τῶν Δυνάμεων καὶ Πατὴρ τῶν Φώτων καταστέφῃ πάντοτε τὴν Ἀγίαν Ἐκκλησίαν Ὑμῶν διὰ τῶν πλουσίων Αὐτοῦ

δωρημάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πρὸς συνέχισιν τοῦ καλοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς πίστεως.

Προσευχόμεθα καὶ δι' Ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως καὶ Ὑμεῖς μὴ παύσητε προσερχόμενοι ἐκτενῶς ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι ὁμοπίστων ἀδελφῶν Ὑμῶν.

Ἡ περὶ ἡμᾶς Ἱερᾷ Σύνοδος ἐπιθυμοῦσα, ὅπως τιμῇ ἐπαξίως τὴν Ὑμετέραν Ἀγιότητα, τὸν Σεπτὸν Προκαθήμενον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ἀπεφάσισεν, ὅπως, ἐκ προσώπου συμπάσης τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δωρησάται συμβολικῶς, εἰς ἀνάμνησιν τῆς πρώτης ταύτης Ἐπισκέψεως τῆς ἡμετέρας Μετιότητος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ὑμῶν, τήνδε τὴν χρυσοκέντητον Ἀρχιερατικὴν Στολὴν, ἣτις ἐκεντήθη διὰ χειρῶν εὐσεβῶν Μοναζουσῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Δεχθῆτε ταύτην, Ἀγιώτατε Ἀδελφέ, ὡς δῶρον εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ πρόσωπον Ὑμῶν καὶ παρακαλοῦμεν, ὅπως περιβαλλόμενος ταύτην, κατὰ τὴν τέλει τοῦ Μυστηρίου τῆς εὐσεβείας ἡμῶν, δέησθε καὶ προσεύχησθε ἐκ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Καθέδρας, ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἀδελφῶν καὶ τοῦ πιστοῦ Λαοῦ τῆς καθ' Ἑλλάδα Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὑπὲρ εὐσταθείας τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ἀμήν!

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας ἐπέδωκε στὸν Προκαθήμενον τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Στὴν συνέχεια παρετέθη, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας, ἐπίσημο γεῦμα σὰ Πατριαρχικὰ Δώματα τοῦ Κρεμλίνου πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου.

Ἀκολουθῶς ὁ Μακαριώτατος, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Πατριάρχη κ.κ. Ἀλέξιο, ἐπεσκέφθη τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ὁρους τῆς Προσκυνήσεως (τοποθεσία Ποκλόναγια Γκαρά) καὶ τὸ Μνημεῖο πρὸς τιμὴν τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ Πολέμου τῆς Μόσχας. Στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ὑπεδέχθη τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλο ὁ Δήμαρχος τῆς πόλεως τῆς Μόσχας κ. Yuri Luzhkov καὶ πλῆθος Λαοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ προσεφώνησε Αὐτὸν μετὰ βαθυτάτου

σεβασμοῦ καὶ πολλῆς ἀγάπης. Ὁ Μακαριώτατος στὴν ἀντιφώνησή Του εὐχαρίστησε γιὰ τὴν θερμὴ ὑποδοχή, ἀνεφέρθη στὴν κοινὴ πνευματικὴ παράδοση τοῦ Ρωσικοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τὴν οὐσιαστικὴ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἀπένευσε τὸν ἀργυροῦν Σταυρὸν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στὸ Λάβαρο τοῦ Δήμου Μόσχας, πού ἔφερε τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, Προστάτου τῆς πόλεως τῆς Μόσχας, καὶ προσέφερε στὸν Δήμαρχο τὴν βυζαντινὴ εἰκόνα τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀποστόλου Παύλου. Ὅπως χαρακτηριστικὰ μετέδωσε τὸ εἰδησεογραφικὸ Πρακτορεῖο ITAR-TASS ὁ Μακαριώτατος, διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, ἀπότισε φόρο τιμῆς στοὺς χιλιάδες πεσόντες Μοσχοβίτες καὶ στοὺς Ρώσους στρατιῶτες πού ἔπασαν στὰ πεδία τῶν μαχῶν κατὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμο.

Ἀκολούθησε δεῖπνο στὴν Ἑλληνικὴ Πρεσβεία τῆς Μόσχας πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου τὸ ὁποῖο παρετέθη ὑπὸ τοῦ Ἑξοχ. Πρέσβους τῆς Ἑλλάδος κ. Δημ. Κυπραίου. Ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐχαρρακτῆρισε σημαντικὴ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριωτάτου στὴν Ρωσία ὡς καὶ τὸ γεγονὸς τῆς προσκυνηματικῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα στὴν Ἑλλάδα. Ὁ Μακαριώτατος εὐχαρίστησε γιὰ τὴν ὑποδοχὴ καὶ τὴν ἐπιδειχθεῖσα τιμὴ καὶ ὠμίλησε περὶ τοῦ σημαντικοῦ ρόλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸ σύγχρονο γίγνεσθαι.

ΔΕΥΤΕΡΑ 7 ΜΑΪΟΥ 2001

Τὸ πρωῒ ὁ Μακαριώτατος κ.κ. Χριστόδουλος ἐπεσκέφθη τὸ Τμῆμα Ἑξωτερικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγίου Δανιὴλ. Τὸν ὑπεδέχθη ὁ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Σεβ. Μητροπολίτης Σμιόλενσκ καὶ Καλινιγκράντ κ. Κυρίλλος μὲ τοὺς συνεργάτες του. Στὴν συνάντησιν ἐτονίσθη τόσο ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ.κ. Χριστοδούλου ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Σεβ. κ. Κυρίλλου τὸ γεγονὸς τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἀρρήκτων δεσμῶν τῶν δύο λαῶν.

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος ἐπεσκέφθη τὸν Ἑξοχ. Πρόεδρο τῆς Δούμας, τοῦ Ρωσικοῦ Κοινοβουλίου, κ. Gennady Seleznev. Κατὰ τὴν προσφώνησή του ὁ Πρόεδρος τῆς Δού-

μας καλωσόρισε με πολλή χαρά τὸν Μακαριώτατο, ἐτόνισε τὴν σημασία τῆς εἰρηνικῆς ἐπισκέψεώς Του στὴν Ρωσία καὶ ὠμίλησε γιὰ τὶς καλὲς σχέσεις τῶν δύο Λαῶν, τὴν ἀριστη συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Λούμας στὴν Ρωσία, τὴν συμπαράσταση τῆς Ρωσικῆς Πολιτείας πρὸς τὴν Ἐκκλησία καὶ τὰ εὐεργετικά μέτρα ὑπὲρ αὐτῆς ὡς καὶ γιὰ τὴν στάση αὐτῆς ἔναντι τῶν σεκτῶν, τὴν ἐνίσχυση καὶ τὴν δραστηριοποίηση τῶν Ὁρθοδόξων Λαῶν στὸν κόσμον καὶ στὴν Εὐρώπη.

Ἀπαντώντας ὁ Μακ. κ.κ. Χριστόδουλος εἶπε:

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἐμπλεοὶ χαρᾶς ἐπισκεπτόμεθα σήμερον τὸν ἱστορικὸν τοῦτον χώρον, ἔνθα μετὰ τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῶν δημοκρατικῶν διαδικασιῶν εἰς τὴν ὁμόδοξον χώραν τῆς Ρωσίας, ἔχομεν τὴν μοναδικὴν εὐκαιρίαν τῆς συναντήσεως μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐκλεκτῶν, δηλονότι τοῦ φιλτάτου ρωσικοῦ λαοῦ, τῶν ἐπιτελούντων σήμερον σημαντικώτατον ἔργον πρὸς ἀνακούφισιν, πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Συγχαίρομεν ὑμᾶς, Ἐξοχώτατε, διὰ τὴν συμπαράστασιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ εὐεργετικά μέτρα ὑπὲρ αὐτῆς, παρὰ τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὴν Χώραν ὑμῶν ὑφίσταται τὸ σύστημα χωρισμοῦ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, ὡς καὶ διὰ τὴν στάσιν ὑμῶν ἔναντι τῶν σεκτῶν. Οἱ νόμοι ἔχουν νόημα, ὅταν διαφυλάσσουν τὸ συμφέρον τῶν λαῶν. Αἱ σέκται δροῦν ὑποκριτικῶς καὶ δολίως καὶ χρησιμοποιοῦν θρησκευτικὸν προσωπεῖον, με σκοπὸν νὰ ἀναιρέσουν τὸ πρόσωπον καὶ νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸν ἄνθρωπον. Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὅλα τὰ σύγχρονα κράτη, πλὴν τῶν Η.Π.Α., ἀποκόπτουν διὰ νομοθετικῶν ρυθμίσεων τὴν δράσιν τῶν σεκτῶν. Αὐτὴν τὴν τακτικὴν ἀκολουθεῖ καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις, τῆς ὁποίας τὸ Κοινοβούλιον ἔχει καταδικάσει διὰ σχετικῶν ἀποφάσεων τὴν δράσιν τῶν σεκτῶν, λόγῳ τῆς ἀπανθρώπου δραστηριότητός των.

Ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐλεύσεως ἡμῶν ἐνταῦθα κατέχουσιν ἡμᾶς ἔντονα συναισθήματα συγκινήσεως, καθὼς παρελαύνουν εἰς τὴν σκέψιν ἡμῶν μορφαὶ καὶ γεγονότα ἐκ τῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας σφυρηλατηθέντων στενῶν ἱστορικῶν, ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινωνικῶν δεσμῶν τῶν δύο χωρῶν ἡμῶν.

Εὐγνωμόνως ἀναμνησκόμεθα τῆς συμπαράστασεως τῆς φίλης Ρωσίας, ὅτε διετελέσαμεν ὑπὸ τὸν σκληρὸν ζυγὸν τοῦ Ὁθωμανοῦ κατακτητοῦ καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν προσέβλεπε πρὸς τοὺς ὀρθοδόξους ἀδελφούς τῆς ἰσχυρᾶς Ἀγίας Ρωσίας.

Μεγάλαι μορφαὶ, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης καὶ ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας, δεσπόσασαι κατὰ τὴν ἐπαναστατικὴν καὶ τὴν μετέπειτα περίοδον, ἐν Ρωσίᾳ ἠνδρώθησαν καὶ διεμορφώθησαν, εἶτα δὲ διεδραμάτισαν σημαντικὸν ρόλον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ὠδήγησαν εἰς τὴν παγίωσιν τοῦ νέου ἑλληνικοῦ κράτους.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Γρηγορίου τοῦ Ε' τὸ ἱερὸν σκήνωμα ἐφιλοξενήθη πρὶν περὶ εἰσὶν ἡμᾶς καὶ ἐναποτεθῇ εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τὸν τῆς Ἀγίας Τριάδος Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ὁδησοῦ, ἀνηκούσης τότε εἰς τὴν Ρωσίαν. Τὸ τίμιον λείψανον αὐτοῦ, ἀνακηρυχθέντος Ἀγίου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἀποτελεῖ πηγὴν ἀγιασμοῦ καὶ εὐλογίας τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ ἡμῶν.

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Ἐχομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις, τῆς ὁποίας ἡ πατρίς ἡμῶν ἀποτελεῖ ἀπὸ ἐτῶν τακτικὸν μέλος καὶ δύναται ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, ἵνα ἀναλάβῃ πρωτοβουλίας καὶ ἵνα συντελέσῃ εἰς αὐτό, πρέπει νὰ διευρυνθῇ καὶ νὰ περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς τόσο τὴν Ρωσίαν ὅσον καὶ τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Πρόσθετος λόγος τυγχάνει δι' ἡμᾶς ἡ κοινὴ πίστις ἡμῶν, ἡ Ἀγία Ὁρθοδοξία. Οὕτω πιστεύομεν καὶ ἀναμένομεν ὅτι θὰ διευρυνθῇ καὶ ἰσχυροποιηθῇ ἡ παρουσία τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὴν Ἡνωμένην Εὐρώπην καὶ ὅτι θὰ εἶναι εὐχερεστέρα ἢ ἀντιμετώπις ὅλων τῶν προβλημάτων, ἅτινα ὑφίσταται ἢ ἀναφύονται ἐκ τῆς δράσεως τῶν παραθρησκευτικῶν, τῆς παρουσίας τῆς Οὐνίας, τῆς ἐπιδρομῆς τῆς λεγομένης Παγκοσμιοποιήσεως καὶ γενικῶς τοῦ ἀσκουμένου εἰς βάρος τῆς Ὁρθοδοξίας προσηλυτισμοῦ τῆς Δύσεως. Ἡ Ἐκκλησία δὲ θὰ ἐνισχύσῃ, χωρὶς καμμίαν διάθεσιν κηδεμονίας, τὴν ἐνίσχυσιν τῆς δραστηριοποιήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Λαῶν καὶ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας χάριτι Θεοῦ κατέστημεν Προκαθήμενος, ἀποβλέπει εἰς

τὴν στενὴν συνεργασίαν μετὰ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν ἑλληνο-ρωσικῶν σχέσεων δι' ἐκατέρωθεν ἀνταλλαγῶν καὶ χορηγήσεων ὑποτροφιῶν, φιλοξενίας εἰς τὰς Ἱερὰς Μονὰς καὶ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα κατασκηνώσεις καὶ ἐν γένει τὴν ἀνάληψιν πρωτοβουλιῶν αἱ ὁποῖαι θὰ συμβάλλουν εἰς τὴν βαθυτέραν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν λαῶν ἡμῶν.

Παρακαλοῦμεν, Κύριε Πρόεδρε, δεχθῆτε τὸ παρὸν δῶρον, αὐτὴν τὴν βυζαντινὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐνταῦθα ἐπισκέψεως ἡμῶν, διὰ νὰ σᾶς ἐνθυμίζῃ τὰ αἰσθήματα ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἅπαντα τὰ ἀξιώματα μέλη τῆς Ρωσικῆς Δούμας, σὺν τῇ διαπύρῳ εὐχῇ, ὅπως ὁ Ἅγιος Τριαδικὸς Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τῆς Ὑπεργίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας ἐνισχύῃ καὶ κρατύνῃ ὑμᾶς εἰς τὸ πολυεύθυνον ἔργον ὑμῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δούμας προσέφερε στὸν Μακαριώτατο ἐγκόλπιον.

Ἀκολούθως ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸν Ἱερὸ Καθεδρικὸ Πατριαρχικὸ Ναὸ καὶ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Ντανσκόϊ πού ιδρύθηκε τὸ 1593 ἀπὸ τὸν Μπόρις Γκουντούνοφ, πρὸς τιμὴν τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου τοῦ Ντόν, πού ἔσωσε δυὸ φορὲς τὴν Μόσχα ἀπὸ τοὺς Μογγόλους, καὶ προσκύνῃσε τὰ ἱερὰ λείψανα τοῦ Ἁγίου Τύχωνος, Πατριάρχου Μόσχας. Ἀπὸ τὴν Μονή, ἐπὶ σοβιετικοῦ καθεστώτος, εἶχαν ἐκδιωχθεῖ οἱ Μοναχοὶ καὶ μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀπεδόθη στὴν Ἐκκλησίαν.

Τὸ πρόγραμμα συνεχίσθηκε μὲ ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριωτάτου στὴν Ἔδρα Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Μόσχας, πού ἔχει τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος Λομονόσωφ, ὅπου ἔγινε ἐνθουσιωδῶς δεκτὸς ἀπὸ τὶς πρυτανικὰς ἀρχὰς στὸ κατάμεστο ἀπὸ φοιτητὰς ἀμφιθέατρο. Προσφωνώντας τὸν Μακαριώτατο ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγητὴς κ. Victor Sadovnitshi ἀνέφερε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἀκόλουθα:

Μακαριώτατε,

Σήμερα εἶναι πολὺ σημαντικὴ ἡμέρα γιὰ τὸ Πανεπιστημιό μας καὶ αὐτὸ ὀφείλεται στὴν παρουσία Σας, στὴν παρουσία μᾶς λαμπρᾶς προσωπικότητος πού τόσα ἔχει προσφέρει γιὰ τὴν συνέχεια τῶν καλῶν σχέσεων Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ

στὰ γράμματα. Ἡ παρουσία Σας εἶναι, ἐπίσης, σπουδαία, γιὰ ὅλους ἐμᾶς ἐδῶ πού προσπαθοῦμε νὰ γαλουχήσουμε τοὺς φοιτητὰς μας μὲ τὰ νάματα τῆς πίστεως καὶ νὰ τοὺς διδάξουμε τὴν βυζαντινὴ ἱστορία καὶ τὴν βυζαντινὴ καὶ νεοελληνικὴ φιλολογία. Ἐπιθυμοῦμε ἐξ ὀνόματος τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων νὰ Σᾶς κάνουμε ἓνα δῶρο, καὶ τί ἄλλο μπορεῖ νὰ εἶναι αὐτὸ παρὰ τὸ Πανεπιστήμιό μας τὸ ὁποῖο ζωγραφίζεται σὲ αὐτὸ τὸ κυτίο. Παρακαλοῦμε νὰ τὸ δεχθῆτε καὶ ἐπειδὴ εἴσθε θανμάσιος ρήτωρ νὰ μᾶς ἀπευθύνετε τὸν λόγο τῆς καρδιάς Σας. Καὶ πάλι Σᾶς εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν παρουσία Σας ἐδῶ καὶ τὸν χρόνον πού διαθέσατε.

Ὁ Μακαριώτατος, μέσα σὲ κλίμα συγκίνησης καὶ χαρᾶς, εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἐλλογμιώτατε κύριε Πρύτανη,
Ἐλλογμιώτατοι κύριοι Καθηγηταί,
Ἀγαπητὰ μου παιδιὰ,

Σᾶς εὐχαριστῶ μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μου γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἀγάπη, τὴν θερμὴ ὑποδοχὴ πού ἐπιφυλάξατε στὴν Μετροιότητά μου καὶ στὰ μέλη τῆς Συνδοείας μου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐπικοινωνίας αὐτῆς πού τὴν θεωρῶ μοναδική. Εἶναι δύσκολη ἡ ἄμηση ἐπικοινωνία, λόγω γλώσσης, ἀλλὰ ἡ γλώσσα τῆς καρδιάς ξεπερνᾷ τὰ ἐμπόδια καὶ μᾶς χαρίζει τὴν δυνατότητα καὶ τὴν εὐλογία νὰ ἐπικοινωνοῦμε. Κάθε φορὰ πού ἔχω τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπικοινωνῶ μὲ νέους ἀνθρώπους αἰσθάνομαι ὅτι ἔχω νὰ πᾶρω κάτι ἀπὸ αὐτοὺς καὶ κάτι νὰ ἀντιπροσφέρω. Ἔτσι ξεκινῶ κατ' ἀρχὴν ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον πού ἔχετε γιὰ νὰ προσεγγίσετε τὴν ἑλληνικὴ γλώσσα καὶ τὶς βυζαντινὲς-νεοελληνικὰς σπονδὰς. Καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι διαβάζοντας τὰ βιβλία σας θὰ θέλατε νὰ μάθετε πῶς εἴμαστε οἱ Ἕλληνες. Ἐμεῖς εἴμαστε οἱ ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀλλὰ δὲν ὁμιλοῦμε τώρα πᾶν τὴν ἀρχαία ἀλλὰ τὴν νεοελληνικὴ γλώσσα, πού εἶναι ἡ φυσικὴ ἐξέλιξις αὐτῆς.

Ἡ γλώσσα εἶναι ἓνα φυσικὸ ὄργανο. Μοιάζει μὲ ἓνα ποτάμι πού τρέχει συνεχῶς καὶ ἔχει στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ὀμήρου τὰ ὁποῖα ἐπιβιώνουν μέχρι σήμερα. Κάθε λαὸς θεωρεῖ ὅτι ἡ γλώσσα εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ὑπάρξεως του καὶ ἐπίσης ἓνα συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ἐθνικῆς του ταυτότητος. Αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ σᾶς, τοὺς Ρώσους. Ἐμεῖς χαίρομεθα, διότι σπονδάτε

στο τμήμα τῶν βυζαντινῶν καὶ νεοελληνικῶν σπουδῶν καὶ μαθαίνετε τὴν γλῶσσα μας. Καὶ καν -
χόμεθα ἐν Κυρίῳ, διότι οἱ ἐκ Θεσσαλονίκης Ἅγιοι
Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἔκαναν δύο σπουδαῖες
ἐνέργειες καὶ πράξεις. Ἡ μία ἦταν νὰ μεταδώσουν
τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἄλλη νὰ ἐκπολιτίσουν
αὐτὸν τὸν λαό. Ἐπειδὴ ὁμως οἱ Ἅγιοι αὐτοὶ εἶχαν
μελετήσει τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ ἦσαν κήρυ -
κες τοῦ Ἀναστάσιου Χριστοῦ, εἶχαν μάθει νὰ σέ -
βονται τὴν ἰδιοπροσωπεία τῶν ἄλλων λαῶν καὶ
ἀξιοποίησαν κατὰ τὸ ἱεραποστολικό τους ἔργο τὰ
στοιχεῖα τῆς παιδείας τους μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς
ἰδικῆς σας παραδόσεως. Δὲν ἔκαναν αὐτὸ ποὺ ἔπε -
χειρήσαν ἄλλοι ἱεραπόστολοι, ποὺ θέλησαν δηλαδὴ
νὰ καθυποτάξουν τοὺς ἄλλους λαούς. Αὐτὸ ὁμως
δεικνύει τὸ ἥθος τοῦ ὀρθοδόξου ἀνθρώπου καὶ
τῶν ὀρθοδόξων λαῶν, ποὺ σέβονται τὸ πρόσωπο
τοῦ ἄλλου καὶ δὲν ἐπεχειρήσαν μὲ βίαιους καὶ ἐπι -
θετικούς τρόπους νὰ καθυποτάξουν τὰ ἔθνη.

Μὲ χαρὰ βλέπουμε τὸν Ρωσικὸ λαὸ νὰ ἔχει προ -
οδεύσει ἀλλὰ καὶ νὰ ἀναγνωρίζει ὅτι ἀπὸ τοὺς Ἑλ -
ληνες ἔλαβε τὴν πίστη του καὶ τοὺς χαρακτήρες
τοῦ ἀλφαβήτου, καὶ αὐτὸ μᾶς δίδει τὴν αἴσθησι
μᾶς συγγένειας πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς.
Ἀπὸ πλευρᾶς πνευματικῆς εἴμεθα ὀρθόδοξοι λαοί,
ἐνῶ ἀπὸ πολιτιστικῆς ἐπόψεως εἴμεθα λαοὶ τῶν
ὁποίων οἱ ρίζες ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα.
Ἀλλωστε μὴ ξεχνᾶτε ὅτι μέσα στὴν ἑλληνικὴ φιλο -
λογία εὐρίσκονται ὅλοι οἱ σύγχρονοι ἐπιστημονικοὶ
ὅροι.

Σὰς συγκαίρω, γιὰ τὴν σπουδάζετε στὸ Τμήμα
αὐτό. Ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα θὰ διδαχθῆτε τὸ
σέβας πρὸς τὸν Θεό, τὴν πίστη στὴν ἀξία τοῦ
ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ στὶς ἀξίες τῆς κοινω -
νικῆς ζωῆς. Καὶ ὅταν ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλοσοφία
συνάντησε τὸν Χριστιανισμό, κατὰ τὸν 4ο αἰῶνα,
ἀπὸ τὴν συνάντησι αὐτὴ ξεπήγαγε ἡ σύνθεσις Ἑλ -
ληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, καρπὸς τῆς ὁποίας
ὑπῆρξε ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, μέσα ἀπὸ τὴν
ὁποία ἀνεδείχθησαν τὰ μεγάλα πνεύματα ποὺ ἐκή -
ρυξαν καὶ ἐδῶ τὴν χριστιανικὴ πίστη. Εἴμεθα, λοι -
πὸν, συγγενεῖς πνευματικά. Ἔχουμε τοὺς ἴδιους
Πατέρες, τὸν ἴδιο πολιτισμό. Ἐδῶ, στὴν Χώρα σας,
πολλοὶ Ἕλληνες συνέβαλαν καὶ προσέφεραν καὶ
διεκριθῆσαν σὲ πολλοὺς τομεῖς. Πολλοὶ ἔζησαν
ἐδῶ καὶ σήμερα ποὺ ἐπισκεφθήκαμε τὸ Μοναστήρι
τοῦ Ντανσκού εἶδαμε τοὺς τάφους ἐπιφανῶν Ἑλλή -

νων ποὺ ἔζησαν ἐδῶ καὶ μεγαλουργήσαν. Πρέπει
νὰ καλλιεργήσουμε καὶ νὰ ἀυξήσουμε αὐτὴ τὴν
πνευματικὴ σχέση. Σὰς καλῶ νὰ ἔλθετε στὴν Ἑλλά -
δα, γιὰ νὰ πραγματοποιήσετε ἐκεῖ τίς μεταπτυχια -
κές σας σπουδές καὶ νὰ γνωρίσετε τὸν λαό μας.
Αὐτὸ εἶναι ποὺ ἐπιθυμοῦμε καὶ ἐπιδιώκουμε. Καὶ
παῖι σὰς εὐχαριστῶ, σὰς εὐλογῶ καὶ εὐχομαι καλὴ
ἐπιτυχία στὶς σπουδές σας.

Ὁ ἐκπρόσωπος τῶν φοιτητῶν προσέφερε στὸν
Μακαριώτατο ἓνα πίνακα τοῦ Πανεπιστημιακοῦ
Ναοῦ τῆς Ἁγίας Τατιάνας, προστάτιδος τῶν φοι -
τητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Μόσχας, καὶ ὁ Καθη -
γητῆς τοῦ Τμήματος κ. Δημήτριος Παλαμᾶς μία
εἰκόνα τῆς Παναγίας τοῦ Ἰγκώρ. Ὁ Μακαριώτα -
τος ἀντιπροσέφερε ἀσημένιο δίσκο καὶ μία σειρὰ
ἀπὸ τὴν «Βιβλιοθήκη τῶν Ἑλλήνων Πατέρων» γιὰ
τὴν Βιβλιοθήκη τοῦ Τμήματος. Ἀκολούθησε μου -
σικὸ πρόγραμμα μὲ ἑλληνικὰ παραδοσιακὰ τρα -
γούδια ἀπὸ τὴν Χορωδία τοῦ Τμήματος.

Τὸ βράδυ ὁ Πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος κ. Δημή -
τριος Κυπραῖος παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Μακα -
ριωτάτου δεξίωσι στὴν Πρεσβεία, στὴν ὁποία πα -
ρέστησαν ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ.κ.
Ἀλέξιος, τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλη -
σίας τῆς Ρωσίας, πολλοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ κληρικοί,
ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν
Ἀρχῶν, Πρέσβεις καὶ ἐκπρόσωποι τοῦ Διπλωματι -
κοῦ Σώματος.

ΤΡΙΤΗ 8 ΜΑΪΟΥ 2001

Τὸ πρωὶ ὁ Μακαριώτατος μετὰ τῶν μελῶν τῆς
Συνοδείας Αὐτοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Λαύρα τῆς Ἁγίας
Τριάδος τοῦ Ζαργκόσκ, τὴν Θεολογικὴ Ἀκαδημία
καὶ τὸ Σεμινάριο τῆς Μόσχας. Τὸ Καθολικὸ τῆς
Μονῆς οἰκοδομήθηκε τὸ 1422 ἐπάνω στὸν τάφο
τοῦ Ἁγίου Σεργίου τοῦ Ραντονέξ καὶ ἡ πρώτη
ἁγιογράφηση τοῦ Ναοῦ ἔγινε ἀπὸ τοὺς φημισμέ -
νους ἁγιογράφους Ἀντρέϊ Ρουμπλιώφ καὶ Δανιὴλ
Τσέρνι.

Ὁ Μακαριώτατος ἔγινε δεκτὸς μὲ ἐνθουσιασμό
ὑπὸ τοῦ Καθηγουμένου τῆς Μονῆς Πανοσιολ. Ἀρ -
χιμ. κ. Θεογνώστου καὶ τοῦ Πρωτάνεως τῆς Ἀκα -
δημίας Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Βερέας κ.
Εὐγενίου, τῶν μοναχῶν, τῶν φοιτητῶν καὶ πλῆθος
Λαοῦ. Ὁ Μακαριώτατος προσκύνησε τὰ ἱερὰ λεί -

Ἡ Ὑποδοχή εἰς τὸν Ἀερολιμένα Σερεμέτιεβο. (Φωτογραφίες Χρ. Μπόνη)

Ἀπὸ τὸ Σὺλλείτουργον εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Κρεμλῖνον.

ψανα τοῦ Ἁγίου Σεργίου καὶ ἀπηύθυνε λόγο πα-
τρικὸ πρὸς τοὺς Πατέρες καὶ Μοναχοὺς περὶ τοῦ
Μοναχισμοῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν Μοναχῶν ἐν
τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς καὶ περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν
Ὁσίων Σεργίου τοῦ Ράντονεζ καὶ Μαξίμου τοῦ
Γραικοῦ, εἰπὼν:

*Πανοσιολογιώτατε Καθηγούμενε τῆς Ἱστορικῆς
καὶ Περιπότου Ἱερᾶς Λαύρας τῆς Ἁγίας Τριά-
δος κ. Θεογνώστε,*

Ὁσιώτατοι Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἐν συγκινήσει βαθεῖα ἐπισκεπτόμεθα σήμερον
τὴν Ἱερὰν Λαύραν τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ προσκν-
νοῦμεν τὰ τεθησαυρισμένα καὶ πάντα Ἁγία Λεί-
ψανα αὐτῆς, ἐξαιρέτως δὲ τὸ ἀδιάφθορον καὶ ὁλό-
σωμον σκήνωμα τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς
ἡμῶν Σεργίου τοῦ Ράντονεζ, ἰδρυτοῦ καὶ ἐφόρου
ταύτης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ὁσί-
ου Νίκωνος καὶ τοῦ μεγάλου καὶ φλογεροῦ Ὁσίου
Μαξίμου τοῦ Γραικοῦ, δι' ὃ σεμνύνεται ἡ τε Ἐκ-
κλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ ἀγιώννυμον Ὅρος.
Ὅρος ἀγιώννυμον καὶ ἡ Λαύρα αὕτη, ἥτις τυγχάνει
σέμνωμα τῆς Ὑμετέρας Ἐκκλησίας καὶ προπύργιον
ἀσκητικῶν ἀγώνων καὶ παλαισμάτων τῶν ἐπὶ
σειρὰν ὅλην αἰώνων ἀσκησαμένων ἐνταῦθα Ὁσίων
Πατέρων καὶ ἀδελφῶν.

Ὁμολογοῦμεν τὸν θαυμασμὸν πάντων ἡμῶν
διὰ τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν ἣν ἔγραψε καὶ τὰ νῦν
γράφει ἡ ὑμέτερα ἀδελφότης ὑπὸ τὴν πεπνυμένην
ἡγεσίαν τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ
Πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου τοῦ καὶ προσφυνῶς ἐπο-
νομαζομένου Ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἱερᾶς ταύτης
Λαύρας, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ὁσιωτάτου Καθηγουμένου
αὐτῆς κ. Θεογνώστου.

Ὁ Ὁσιος Σέργιος, κορυφαῖος ἀσκητὴς καὶ
πνευματοφόρος, θεοφόρος Ἅγιος τῆς Ρωσικῆς
εὐσεβείας, εὐγλώττως ὁμιλεῖ σήμερον ἐντὸς τῆς
καρδίας ἡμῶν καὶ ὁ Ὁσιος Μαξίμος ὁ Γραικός, ὁ
Ἑλλην, ὑπερκοσμίως διδάσκει τοὺς συμπατριώτας
αὐτοῦ, ἐπισκεψαμένους τὸν τόπον τῆς ἀναπαύσε-
ως αὐτοῦ, πόσα δύναται ἡ πίστις, οἱ ὁσιακοὶ
ἀγῶνες, ἡ ἀσκησις τῆς προσευχῆς καὶ ἡ παρηγορία
τοῦ λόγου, ἀκόμη καὶ εἰς χρόνους зоφepoύς
ἀπηνῶν διωγμῶν. Τὸ ἔργον τοῦ Ἁγίου Μαξίμου,
παρὰ τὸν διωγμὸν καὶ τὴν ἄδικον καταδίκην
αὐτοῦ, ἐπέζησε καὶ ἀπετέλεσε τὴν βᾶσιν τῶν ἀπο-

φάσεων τῆς συγκληθείσης ἐν ἔτει 1551 Συνόδου
τῶν Ἑκατὸν Κεφαλαίων, δικαιωθέντος οὕτω τοῦ
ἔργου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον συνετέλεσεν εἰς τὴν λει-
τουργικὴν ἀναγέννησιν, ἰδίᾳ διὰ τῆς διορθώσεως
τῶν λειτουργικῶν βιβλίων, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θεο-
λογικοῦ λόγου, τὴν προώθησιν θεμάτων τοῦ Κλή-
ρου καὶ τοῦ Μοναχισμοῦ καὶ τὴν προστασίαν τῆς
Ἐκκλησίας ἀπὸ αὐθαιρέτων ἐπεμβάσεων τῆς ἐκ-
στοτε ἐξουσίας.

Οὕτω τὸ ἔργον αὐτοῦ, τὸ ἔργον ἐνὸς Ἁγίου Μο-
ναχοῦ, δημιουργεῖ καὶ φέρει κρίσιν ἐντὸς τοῦ κό-
σμου καὶ τῆς κοινωνίας, διὰ τοὺς ἀπαράδεκτους
τρόπους συμπεριφορᾶς καὶ ἡθους, διὰ τοὺς τρό-
πους ζωῆς οἱ ὅποιοι ἀλλοτριῶνουν τὴν ζωὴν καὶ
τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Παραλλήλως μὲ αὐτὴν
τὴν κρίσιν ὁ ὀρθόδοξος Μοναχισμὸς εἶναι μία ἀμεί-
λικτος κρίσις καὶ διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα,
διὰ τοὺς τυχόν συμβιβασμοὺς μὲ τὰς κοσμικὰς δι-
νάμεις τοῦ αἰῶνος τούτου, διὰ τὴν ἐκκοσμίκευσιν, ἢ
ὁποία καλλιεργεῖται εἰς ὅλας τὰς μορφὰς τῆς πνευ-
ματικῆς ζωῆς.

Ἡ ἱστορία τοῦ Μοναχισμοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ
εἶναι ἱστορία δόξης καὶ Θεολογίας. Εἰς τὰς Ἱερὰς
Μονὰς δοξάζεται ὁ Θεός, ἐξουθενοῦται ὁ διάβο-
λος, καλλιεργεῖται ἡ ἀκρίβεια τοῦ Εὐαγγελικοῦ
Νόμου, ἡ διδασκαλία τῶν Πατέρων καὶ ἐν γένει οἱ
μοναχοὶ καθίστανται φῶς πᾶσι τοῖς κοσμικοῖς, φῶς
Χριστοῦ, ὅπερ φαίνει πᾶσι.

Τὰ Μοναστήρια εἶναι τὰ νεῦρα τῆς Ὀρθοδο-
ξίας. Ἄνευ τῶν Μοναστηρίων δὲν νοεῖται ζωσα
πομαίνουσα Ἐκκλησία, καθ' ὅσον οἱ μοναχοί, ἀνὰ
τοὺς αἰῶνας, ἀποτελοῦσι διὰ τῆς ἱσαγγέλου αὐτῶν
πολιτείας, τῆς ἀπεριέργου ὑπακοῆς καὶ πολλῆς
προθυμίας αὐτῶν, τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος καὶ τῆς
ροῆς τῶν δακρύων, ἔμψυχα θυσιαστήρια λογικῆς
λατρείας καὶ εὐαρέστου προσφορᾶς καὶ θυσίας τῷ
Ἁγίῳ Θεῷ.

Ὁ χαρακτηρισθὲς ὡς χρυσοῦς αἰὼν τῆς Ἐκκλη-
σίας, ὁ τέταρτος αἰὼν τῆς πολλῆς Θεολογίας καὶ
θαυμαστῆς Πατερικῆς Παραδόσεως, στυλοβάτας
ἔχει τοὺς μοναχοὺς, τὸ μοναχικὸν ἰδεῶδες, τὴν ὁλο-
σχερῇ προσφορὰν, τὸν ὑπερβάλλοντα ζῆλον καὶ
τὴν θυσιαστικὴν ἀφιέρωσιν καὶ ἀγάπην τῶν ἀπαρ-
νησαμένων τὸ δέλεαρ τοῦ κόσμου τούτου «σὺν τοῖς
παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ» καὶ μεταλλα-
ξαμένων τὸ κατὰ φύσιν ζῆν εἰς τὸ κατὰ Θεὸν ζῆν
τῶν μοναχῶν, τῆς ἀγγελικῆς ζωῆς καὶ ἐναρέτου

πολιτείας τῶν αἰεὶ καὶ ἀδιαλείπτως προσευχομένων.

Διὰ τὸν μοναχὸν δὲν ὑπάρχει ἀναζήτησις τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὑπάρχει μόνον βίωσις καὶ ἐμπειρία αὐτῆς τῆς Βασιλείας. Δὲν ὑπάρχει ὁ φόβος τοῦ θανάτου, ἀλλὰ ἡ ἐπιθυμία «τοῦ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι».

Ὁ μοναχὸς δὲν ζῇ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου, δὲν ἐργάζεται, οὔτε ἀκόμη προσεύχεται διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἐπικράτησιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Παναγίου Θελήματος Αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον καὶ θεωρεῖ, οὐχὶ ὑπὸ ὑποκριτικὰ κίβδηλα σχήματα ταπεινοσχημίας, ἔσχατον πάντων τὸν ἑαυτὸν του καὶ δύναται ὁμοῦ μετὰ τοῦ οὐρανοβάμονος Ἀποστόλου Παύλου νὰ ὁμολογῇ: «οὐκέτι ἐγὼ ζῶ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός».

Υπὸ τὸ πρῶμα τῶν ὡς ἄνω λεχθέντων ἀντιλαμβάνεσθε τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν ἡμῶν προσωπικῶς καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἀγίων ἀδελφῶν καὶ λοιπῶν συλλειτουργῶν, διὰ τὸ γεγονὸς τῆς ἐνταῦθα ἐπισκέψεως ἡμῶν, τῶν Ἑλλήνων ὑμετέρων ἀδελφῶν, ἐν μέσῳ ὑμῶν.

Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Εὐχηθῆτε τὰ μηνύματα αὐτὰ, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας καὶ τοῦ νοὸς ἀπάντων ἡμῶν, ἵνα ἐξέλθωμεν ἐκ τῆς ἀναγεννητικῆς κολυμβήθρας τοῦ ἡμετέρου Προσκυνήματος εἰς τὴν ἁγίαν ταύτην γῆν καὶ δὴ εἰς τὴν Μονὴν καὶ Λαύραν ταύτην τῆς Ἀγίας Τριάδος πεφωτισμένοι, ἡγιασμένοι, πεπαρορησιασμένοι καὶ νικηφόροι εἰς τὸν στίβον τῆς πίστεως.

Ἡ πατρικὴ δὲ ἡμετέρα εὐχή καὶ εὐλογία πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ πολλοὺς μοναχοὺς τῆς Ἀγίας ταύτης Συνοδείας, προεσβεῖας τοῦ Ἀγίου Σεργίου καὶ πάντων τῶν Ἀγίων καὶ Ὁσίων Πατέρων αὐτῆς, ἐξαιρέτως δὲ τῆς Παναγίου καὶ Παναγίας Ἀειπαρθένου Μητρὸς τοῦ Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ ἡμῶν, εἶναι, οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν νὰ ἀπωλεσθῇ, ἀλλ' οἱ πάντες νὰ τύχωσι τοῦ γλυκυτάτου Παραδείσου, τοῦ ἀνεσπέρου Πάσχα, στοιχοῦντες τοῖς ἔχνεσι τῶν μνημοθευθέντων παλαιῶν καὶ νεωτέρων Ἀγίων συνασκητῶν καὶ ἀνεπαισχύντων μοναχῶν τῆς ἱστορικῆς καὶ πνευματοφόρου Λαύρας αὐτῶν.

Ἄλλωστε ἡ ἀφιέρωσις ἐνὸς μοναχοῦ εἰς τὸν Θεὸν σκοπὸν ἔχει τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ, τὴν ἀνάπανσιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ τὴν διαρκῆ συνομιλίαν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Παρακλήτου.

Τὴν κοινωνίαν ταύτην τῶν ἱσαγγέλων μοναχῶν μετὰ τῆς Παναγίας Τριάδος, εἶδομεν καὶ ἔγνωμεν εἰς τὰ πρόσωπα ὑμῶν καὶ ἠὐχήθημεν τὸν πολλὰ - πλασιασμόν τῆς χάριτος καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ διεπιστώσαμεν τὴν μεγάλην ἀλήθειαν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε γηρᾷ σκεῖ, οὐδέποτε ἡττᾶται, οὐδέποτε φοβεῖται, ἔχουσα τοὺς ἁγίους Αὐτῆς, δηλαδή τοὺς ἐναρέτους μοναχοὺς Αὐτῆς.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος εὐχόμεθα, ἵνα ἐπισκιάξῃ καὶ ἀγιαξῇ τὰς καρδίας ὑμῶν. Ἀμήν.

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος ὠμίλησε πρὸς τοὺς φοιτητὲς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Σεμιναρίου περὶ τῆς ἱερατικῆς κλίσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱερέως στὸν σύγχρονο κόσμο καὶ προσέφερε ὡς εὐλογία βιβλία πρὸς ἐμπλουτισμὸν τῆς βιβλιοθήκης τῆς Σχολῆς. Ἀκολούθησε ἐπίσκεψη στὸ Σόφρινο, τὸ Κέντρο Καλλιτεχνικῆς Παραγωγῆς τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ξενάγησι τοὺς ἐργασιακοὺς χώρους.

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη μετὰ τοῦ Πατριάρχου κ.κ. Ἀλεξίου τὸν Ἐξοχ. Πρόεδρο τῆς Ρωσίας κ. Vladimir Putin στὸ Κρεmlίνο. Ὁ Πρόεδρος καλωσόρισε τὸν Μακαριώτατο, ἐτόνισε τὴν σημασία τῶν καλῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὴ Ρωσία καὶ στὴν Ἑλλάδα, τοὺς ἱστορικοὺς καὶ πνευματικοὺς δεσμοὺς καὶ τὴν συνεργασία καὶ τῶν δύο Χωρῶν σὲ πολιτιστικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς τομεῖς.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Χριστόδουλος στὴν ἀντιφώνησή του ἀνέφερε τὰ ἑξῆς:

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς συναντώμεθα σήμερον μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τὸν πρῶτον Πολίτην τῆς Ὁμοδόξου χώρας τῆς Ρωσίας, μετὰ τῆς ὁποίας συνδέον τὸν ἑλληνικὸν λαὸν στενότατοι δεσμοὶ ἱστορικοί, ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πνευματικοί. Χαιρόμεθα εἰσέτι διότι σήμερον εἰς τὴν πατρίδα ὑμῶν πνέει ὁ δημιουργικὸς ἄνεμος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δημοκρατίας καὶ ἡ Ἀγνωστὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἥτις ἐδοκιμάσθη δεινῶς ὑπὸ τῆς ἀθεΐας

κατὰ τὸ παρελθὸν δύναται σήμερον ἐλευθέρως καὶ ἀνεμποδίστως, ἵνα διαδηλοῖ τὴν πίστιν Αὐτῆς καὶ νὰ ἐπιτελῇ τὸ σωτηριῶδες ἔργον Αὐτῆς εἰς τὸν κόσμον κατὰ τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Ἰδρυτοῦ Αὐτῆς καὶ Σωτῆρος τοῦ Κόσμου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Παρὰ ταῦτα διαβλέπομεν ὅτι αἱ δυνάμεις τοῦ σκότους, αἱ ἀντιμαχόμεναι τὸ ἀγαθὸν καὶ πᾶσαν θετικὴν, εὐεργετικὴν καὶ δημιουργικὴν προσπάθειαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτυγχανομένης διὰ τοῦ θείου φωτισμοῦ καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ σήμερον ἐπιβουλεύονται παγκοσμίως τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, ἥτις τυγχάνει δῶρον τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτόν.

Σήμερον μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας καὶ φόβου πληροφοροῦμεθα καὶ διαισθανόμεθα τὰ ἀρνητικὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τοὺς λαοὺς τῆς γῆς ἅποτελέσματα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παγκοσμιοποιήσεως καὶ τῆς λεγομένης Νέας Ἐποχῆς, αἱ ὁποῖαι δὲν περιορίζονται μόνον εἰς οἰκονομικὰ ἐπιδιώξεις, ἀλλὰ ὑπὸ μορφὴν ὁδοστρωτήρος ἰσοπεδώνουν πολιτισμοὺς καὶ κατὰ τόπους παραδόσεις, ἀποβλέπονσαι εἰς τὴν μαζοποίησιν καὶ ἀφάνισιν κάθε ἰδιαιτερότητος τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου.

Ὅτιδήποτε θεωρεῖται ἐμπόδιον γίνεται προσπάθεια νὰ ἐξαλειφθῇ. Χρησιμοποιοῦνται μέθοδοι ἀνορθόδοξοι. Ἡμεῖς ὁμως ἔχομεν σπουδαίαν, μοναδικὴν καὶ ἀνεπανάληπτον παρακαταθήκην τὴν ἁγίαν Ὁρθοδοξίαν ἡμῶν, τὴν Μητέρα πάντων ἡμῶν. Τὸν ἀδαπάνητον θησαυρὸν τῆς ἁγιοπατερικῆς ζωῆς, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς παραδόσεως, ἥτις ἀποτελεῖ ἀκρογωνιαίον λίθον τῆς κατὰ Χριστὸν πορείας καὶ πνευματικότητος.

Μὲ ταύτην ἐβαδίσσαμεν ἐπιτυχῶς κατὰ τὸ παρελθόν, εἰς τοὺς πλέον δυσχεμεροὺς καιροὺς, μὲ αὐτὴν θὰ ἐπιβιώσωμεν, θὰ διατηρήσωμεν τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, θὰ περισώσωμεν τὴν ψυχὴν ἡμῶν. Θὰ ἀντιμετωπίσωμεν τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς δράσεως τῶν παραθρησκευτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικὰ προβλήματα, ἅτινα ἀναφύονται συχνάκις κατὰ μίμησιν καὶ ἐπίδρασιν ἔξωθεν.

Εἰς τὸν Ὁρθόδοξον χῶρον, ἡ συναλληλία εἰς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ἐν Ἑλλάδι κατοχυρουμένη καὶ ἐν τῷ Συντάγματι, ἀποτελεῖ τὴν ἰδεώδη σύζευξιν μετὰ διακριτῶν ρόλων καὶ τὴν ἀπαράρτητον συνεργασίαν διὰ τὴν εὐημερίαν καὶ πρόοδον τοῦ λαοῦ.

Μᾶς ἱκανοποιεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ἐξο-

χότης τιμᾷ καὶ σέβεται τὸ Ὁρθόδοξον Πατριαρχεῖον Μόσχας καὶ τὸν πεφιλημένον ἀδελφὸν ἡμῶν κύριον Ἀλέξιον καὶ διατηρεῖ ἐν συμπονοῖᾳ ἀρίστας σχέσεις. Ἀγωνιζόμεθα διὰ κοινὰ ἰδανικὰ καὶ κοινὰς ἀξίας καὶ ἐδῶ ἔγκειται τὸ σημεῖον τῆς ἐνότητος ἡμῶν.

Εἰς τὴν χώραν ἡμῶν μεθ' ἱκανοποιήσεως πολλῆς πληροφοροῦμεθα τὰ κατὰ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, τὰ ἔργα αὐτῆς ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἀγαπητοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ, ὡς καὶ περὶ τῆς δημοτικότητος, ἧς ἀπολαμβάνετε.

Γνωρίζομεν, ὅτι τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἀνελάβετε, τὴν διακνύεσθαι δηλονότι τῆς μεγαλυντέρας εἰς ἔκτασιν καὶ πληθυσμὸν χώρας τῆς Εὐρώπης, μάλιστα δὲ μετὰ τὰς ριζικὰς καὶ θεμελιώδεις ἀλλαγὰς τοῦ πολιτεύματος κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, τυγχάνει βαρὺ καὶ δύσκολον, καθότι καλεῖσθε ἵνα ἀντιμετωπίσητε μεγάλας καὶ ἐνίοτε ἀνυπερβλήτους δυσχερείας καὶ ἵνα ὑπηρετήσητε τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀδελφοῦ ρωσικοῦ λαοῦ διὰ τὴν συντήρησιν, τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ, ἔργον τὸ ὁποῖον προϋποθέτει οὐ μόνον σοφίαν καὶ σύνεσιν, ἀλλὰ καὶ θάρρος, τόλμην, ταπεινῶσιν καὶ κυρίως πίστιν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ ἐνίσχυσιν καὶ βοήθειαν.

Καὶ χαίρομεν καὶ συγκινούμεθα, ὅσάκις παρακολουθοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα προσευχομένην ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὰς μεγάλας ἡμέρας καὶ ἑορτὰς τῆς πίστεως ἡμῶν.

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἀγιωτάτης Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπιτελῶν τὴν πρώτην Ἐπίσημον Εἰρηνικὴν Ἐπίσκεψιν πρὸς τὴν Ἀγιωτάτην Ἀδελφὴν Ὁμόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας καὶ τὸν Σεπτὸν Προκαθήμενον Αὐτῆς Μακαριώτατον καὶ Ἀγιώτατον Πατριάρχην καὶ ἡγαπημένον Ἀδελφὸν κύριον Ἀλέξιον, αἰσθάνομαι οὐχὶ μόνον χαρὰν καὶ ἐσωτερικὴν ἀγαλλίασιν διὰ τὴν θερμὴν ἀγάπην, τὸν σεβασμὸν, τὴν ἀβραμιαίαν φιλοξενίαν τοῦ εὐγενοῦς καὶ βαθύτατα εὐσεβοῦς Ρωσικοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἀλλὰ δύναμαι ἵνα ὁμολογήσω ὅτι διακατέχομαι καὶ ὑπὸ μεγάλης συγκινήσεως καὶ ὅτι αἰσθάνομαι ὅπως ἰδιαίτεραν τιμὴν καθότι τυγχάνω ὁ πρῶτος Προκαθήμενος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἐπισκεπτόμενος τὴν χώραν τῆς ἁγίας Ρωσίας ἐγενόμην δεκτὸς καὶ ἐτιμήθην ὑπὸ τοῦ Πολιτικοῦ

Ἀπὸ τὸ Συλλείτουργον εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Κρεμλῖνον.

Ὁ Μακαριότατος προσφέρει εἰς τὸν Δήμαρχον τῆς πόλεως τῆς Μόσχας κ. Yuri Luzhko τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀποστόλου Παύλου (Ἱερὸς Ναὸς Ἀγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, Μόσχα).

Ἠγέτου αὐτῆς.

Διὰ τοῦτο, Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε, ἐκ μέ-
ρους τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλη-
σίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τοῦ εὐσεβοῦς
ἐλληνικοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ ἐμοῦ προσωπικῶς δε-
χθῆτε τὴν βαθυτάτην ἐγγνωμοσύνην ἡμῶν διὰ τὴν
τιμὴν ἣν ἐπεδείξατε εἰς ἡμᾶς σήμερον, ἀλλὰ καὶ διὰ
πᾶσαν ἐκδήλωσιν συμπαραστάσεως καὶ βοηθείας
πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος κατὰ τὰς δυσκόλους
στιγμὰς τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ὁμοδόξου
ἀδελφοῦ Ρωσικοῦ Ἔθνους, τοῦ ὁποίου ἡ χάρις τοῦ
Θεοῦ καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Λαοῦ
κατέστησεν Ὑμᾶς σήμερον Ἀρχηγὸν καὶ Κυβερνή-
την καὶ κατ' ἀνθρωπον ρυθμιστὴν τῆς πορείας
αὐτοῦ.

Συγχαίροντες ὑμῖν θερμῶς, ἐυχόμεθα ὅπως Κύ-
ριος ὁ Θεὸς χαρίζεται ὑμῖν ὑγείαν κατ' ἅμφω εἰς ἔτη
μήκιστα πρὸς ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου ὑμῶν. Ὁ πο-
λιάρχος δὲ τῆς πόλεως τῆς Μόσχας τῆς περιφήμου
πρωτευούσης τοῦ Ρωσικοῦ κράτους, ὁ ἅγιος Μεγα-
λομάρτυς Γεώργιος ὁ Τροπαιοφόρος, ὅπως εἶναι
πάντοτε συμπαραστάτης καὶ σκεπαστῆς ὑμῶν.

Ἐπὶ τῇ εὐσήμερ ταύτῃ ἡμέρᾳ παρακαλοῦμεν,
Ἐξοχώτατε, ὅπως δεχθῆτε τὸ παρὸν ἀναμνηστικὸν
δῶρον ἐξ Ἑλλάδος, τὴν Εἰκόνα ταύτην τοῦ
Σωτῆρος, Ἀντρωτοῦ καὶ Ἀναστάντος Χριστοῦ, ἵνα
εὐλογῇ καὶ ἀγιάξῃ τὴν ζωὴν ὑμῶν καὶ ἵνα ἐνθυμίσῃ
τὰ ἀδελφικά καὶ ἄδολα αἰσθήματα ἡμῶν καὶ τοῦ
χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος πρὸς τὸ πρόσωπον ὑμῶν καὶ πρὸς τὸν
ὁμόδοξον ἀδελφὸν Ρωσικὸν Λαόν.

Στὴν συνέχεια ὁ Πρόεδρος τῆς Ρωσίας καὶ οἱ
δύο Προκαθήμενοι παρηκολούθησαν τὸ ἐορτα-
στικὸν κοντσέρτο στὴν Αἴθουσα Συνεδριῶν τοῦ
Κρεμλίνου πρὸς τιμὴν τῆς ἡμέρας τῆς Νίκης.

Ἀργὰ τὸ βράδυ ὁ Μακαριώτατος, συνοδευόμε-
νος ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Συνοδείας του καὶ τὸν Πανιε-
ρώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ροστόβ καὶ Νοβοσερκάσκ
κ. Παντελεήμονα, ἀνεχώρησε σιδηροδρομικῶς γιὰ
τὴν Ἁγία Πετρούπολη, τὴν παλαιὰ πρωτεύουσα
τῆς Ἁγίας Ρωσίας, τὴν «Βενετία τοῦ Βορρᾶ».

ΤΕΤΑΡΤΗ 9 ΜΑΪΟΥ 2001

Τὸ πρωὶ ὑπεδέχθησαν τὸν Μακαριώτατο στὸν
Σιδηροδρομικὸ Σταθμὸ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης
Ἁγίας Πετρούπολεως καὶ Λαδόγας κ. Βλαδίμηρος,

ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τίχβινσκυ κ. Κωνσταντίνος,
μετὰ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς Μητροπόλεως του καὶ
πλήθος λαοῦ.

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος ἀνεχώρησε γιὰ
τὸ Μνημειακὸ Κοιμητήριον «Πισκαρόφσκαγιε» καὶ
συμμετεῖχε στὴν τελετὴ καταθέσεως στεφάνων ἐπὶ
τῇ 51ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς Νίκης τοῦ Μεγάλου Πα-
τριωτικοῦ Πολέμου κατὰ τῶν Ναζιστῶν κατα-
θένοντας ἐπικεφαλῆς τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στέφανο στὴν μνήμη τῶν
πεσόντων καὶ μαρτυρικῶς ἀποβιώσαντων κατὰ
τὴν πολιορκία τῆς Ἁγίας Πετρούπολεως. Οἱ Ναζί,
κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου,
ἐπολιόρκησαν τὴν Ἁγία Πετρούπολη ἐπὶ 900 ἡμέ-
ρες. Ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς βομβαρδισμοὺς σκοτώθη-
καν χιλιάδες ἄμαχοι. Μόνο ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὸ
κρύο πέθαναν 700.000 ἄνθρωποι. Ψυχὴ τῆς ἀντί-
στασης ὁ Μητροπολίτης Ἀλέξιος, μετέπειτα Πα-
τριάρχης. Ἡ Ἁγία Πετρούπολη ἄντεξε καὶ τὸ 1944
οἱ Γερμανοὶ ἀπωθήθηκαν.

Ἀκολούθησε ἐπίσκεψη στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ
Ἁγίου Νικολάου καὶ Θεοφανείων Ἁγίας Πετρο-
ύπολεως καὶ στὸ Τσαρικὸ Χωριό, ὅπου ὁ Μακαριώ-
τατος καὶ τὰ μέλη τῆς συνοδείας του ξεναγῆθηκαν
στὸ Παλάτι τῆς Αἰκατερίνης τῆς Μεγάλης καὶ στὸν
Ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἔξωθεν τοῦ ὁποίου τὸν
ὑπεδέχθη πλήθος πιστῶν μέσα σὲ κλίμα κατάνυξης
καὶ συγκίνησης. Στὴ συνέχεια οἱ Ἐφημέριοι τοῦ
Ναοῦ παρέθεσαν δεῖπνο πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριω-
τάτου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἡμέρα αὐτὴ συνεπλήρω-
σε τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνθρονίσεως Αὐτοῦ στὸν περί-
πυστο Ἀρχιεπισκοπικὸ Θρόνο. Μὲ τὴν εὐκαιρία
τῆς ἱερᾶς ἐπετείου ἠγχήθησαν εἰς Αὐτὸν ὁ Μακ.
Πατριάρχης Μόσχας κ.κ. Ἀλέξιος, ὁ Σεβ. Μητρο-
πολίτης Σμολένσκ καὶ Καλνινιγκράντ κ. Κύριλλος,
οἱ ὁποῖοι ἀπέστειλαν ἐόρτιον Γράμμα, ὁ Σεβ. Μη-
τροπολίτης Ἁγίας Πετρούπολεως κ. Βλαδίμηρος
καὶ ἅπαντες οἱ προσκεκλημένοι, οἱ ὁποῖοι ἐθεώρη-
σαν τὸ γεγονὸς τῆς ἐπετείου ὡς αἰτία πνευματικῆς
χαρᾶς ὅχι μόνον γιὰ τὸ θεόλεκο πλήρωμα τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸν Ρωσικὸ
Λαόν. Εὐχές, ἐκ μέρους τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Μα-
καριώτατο ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ
Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος, Πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς
Ἐπιτροπῆς Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν
Σχέσεων.

ΠΕΜΠΤΗ 10 ΜΑΪΟΥ 2001

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπεσκέφθη τὴν Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Ἁγίας Πετροπόλεως, ὅπου ἔγινε δεκτὸς ἀπὸ τὸν Πρύτανη Θεοφ. Ἐπίσκοπο Τίχβινσκυ κ. Κωνσταντῖνο καὶ τοὺς φοιτητές, πρὸς τοὺς ὁποίους ὠμίλησε γιὰ τὴν ἐσώτατη σχέση τῆς πατερικῆς θεολογίας πρὸς μυστηριακὴ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας, τὰ προβλήματα πὺν ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁ σύγχρονος θεολόγος καὶ κληρικός, ὅπως αὐτὰ τῆς βιοηθικῆς καὶ τῆς παγκοσμιοποιήσεως, τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς Σχολῆς καὶ τὴν ἀποστολὴ τῆς σήμερα. Συγκεκριμένως εἶπε:

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Ἁγίας Πετροπόλεως κ. Βλαδίμηρε,
Θεοφιλέστατε Ἐπίσκοπε Τίχβινσκυ καὶ Πρύτανη τῆς Θεολογικῆς ταύτης Ἀκαδημίας κ. Κωνσταντίνε,
Πανοσιολογιώτατοι, Αἰδεσιμολογιώτατοι καὶ Ἐκλογιμώτατοι κύριοι Καθηγηταί,
Ἀγαπητοὶ σπουδασταί,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει ὡς ἀτίμητον θησαυρὸν καὶ αἰώνιον ἱερὰν παρακαταθήκην τῆς ὅλης θεολογικῆς παραδόσεως αὐτῆς τὸ ὑπόδειγμα καὶ τὸ ἔργον τῶν μεγάλων καὶ ἐγκρίτων Πατέρων τῆς πρώτης χιλιετίας τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς Ἐκκλησίας, διότι αὐτοὶ ἠρμήνευσαν κατὰ τρόπον αὐθεντικόν, ἔργῳ καὶ λόγῳ, τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας συνεχῶς βιουμένης, συνεπῶς ὁμολογουμένης καὶ ἐπιμελῶς κηρυττομένης ἀποστολοπαράδοτον πίστει.

Κοινὸν κέντρον ἀναφορᾶς τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας βιουμένης πίστεως καὶ τῆς πατερικῆς θεολογικῆς ἐρμηνείας τῆς πίστεως εἶναι ἡ μυστηριακὴ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας, ὅχι μόνον διότι, κατὰ τὸν Ν. Καβάσιαν, «ἡ Ἐκκλησία ἐν τοῖς μυστηρίοις σημειοῦται», ἀλλὰ καὶ διότι ἐν μόνοις τοῖς μυστηρίοις φανεροῦται ὁ θεανθρώπινος χαρακτήρ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἁγία Τράπεζα, εἰς τὴν ὁποίαν τελεσιουργεῖται συνεχῶς τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, εἶναι ἡ ἀσκήρευτος πηγὴ τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας.

Πράγματι, ὡς διεκήρυσσεν ἤδη ὁ ἅγιος Εἰρη-ναῖος Λυδῶνος, «ἡμῶν δὲ σύμφωνος ἡ γνώμη (διδασκαλία) τῇ Εὐχαριστίᾳ, ἡ δὲ Εὐχαριστία βεβαιῶν τὴν γνώμην» (Κατὰ αἰρέσεων, IV, 18,5), διὸ καὶ ἡ Θεία Εὐχαριστία ἐβιώθη πάντοτε ὡς ἡ συγκεφαλαίωσις ὅχι μόνον τῆς μυστηριακῆς ἐμπειρίας τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης λειτουργίας τῆς θεολογίας εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν διαχρονικὴν αὐτὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας ἠρμήνευσεν ἐκτενῶς τὸ θεολογικὸν ἔργον τῶν μεγάλων Πατέρων, οἱ ὅποιοι ἔθετον ὡς ἀρχὴν καὶ τέλος τῆς θεολογίας τὴν αὐθεντικὴν λειτουργίαν τῆς Τραπέζης τοῦ Κυρίου διὰ νὰ ζήσῃ ὁ κόσμος τὴν κοινὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν. Ἄν λοιπὸν ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἡ εὐχαριστιακὴ λειτουργία τῆς Ἁγίας Τραπέζης, τότε ἀφαιροῦνται συγχρόνως τόσο ἡ συστατικὴ ἀρχὴ τῆς θεολογίας, ὅσον καὶ ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, διότι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ Χριστὸς εἶναι «τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν», διὸ καὶ σαρκοῦται συνεχῶς ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ ὡς «φάρμακον ἀθανασίας» καὶ ὡς «ἀντίδοτον τοῦ μὴ ἀποθανεῖν» διὰ πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν αὐτὴν, ἡ ἐσώτατη σχέσις τῆς θεολογίας πρὸς τὴν μυστηριακὴν ἐμπειρίαν εἶναι σχέσις χριστοκεντρικὴ καὶ ὅχι βεβαίως ἠθικὴ, διότι ὁ Χριστὸς, δι' οὗ καὶ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν Ἀποκάλυψιν, εἶναι τὸ κοινὸν σημεῖον ἀναφορᾶς καὶ τὸ κοινὸν περιεχόμενον αὐτῶν.

Οἰαδήποτε λοιπὸν αὐτονόμησις τῆς θεολογίας ὑπὸ τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καθιστᾷ αὐτομάτως τὸν θεολογικὸν λόγον ἀσήμενον καὶ ἀσύμφερον διὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Ἀντιθέτως, ἡ συνεπὴς ἀναφορὰ τῆς θεολογίας εἰς τὴν μυστηριακὴν ἐμπειρίαν καθιστᾷ τὴν θεολογίαν ὁργανικὴν λειτουργίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ὀρθοδοξίας καὶ αὐτῶν εἰσέτα τῶν ἀποφάσεων τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων, ὡς συνέβη εἰς πάσας τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους τῆς πρώτης χιλιετίας, διὸ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διακηρύσσει πάντοτε, ὅτι φύλαξ τῆς ὀρθοδοξίας τῆς πίστεως εἶναι τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι προφανές, ὅτι ἡ σχέσις τῆς θεολογίας πρὸς τὴν μυστηριακὴν ἐμπειρίαν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἰδιαζόντως σημαντικὴ, διότι διασφαλίζει τὴν

αὐθεντικὴν λειτουργίαν τῆς σχέσεως μεταξὺ τῆς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας βιομένης πίστεως καὶ τῆς θεολογικῆς ἐρμηνείας ἢ ἀναπτύξεως αὐτῆς διὰ τὴν πνευματικὴν οἰκοδομὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Ἄν ἡ αὐθεντικὴ λειτουργία τῆς σχέσεως αὐτῆς ἀποδυναμωθῇ ἢ ἀλλοιωθῇ διὰ ξένων πρὸς τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας κριτηρίων ἢ σκοπιμότητων, τότε ἡ θεολογία παρασύρεται εἰς αἰρετικὴν ἢ σχισματικὴν ἐκτροπὴν καὶ ζημοῖ σοβαρῶς τὴν πνευματικὴν ἀποστολὴν αὐτῆς, ὡς συνέβη εἰς τὴν θεολογικὴν ὑποστήριξιν ὅλων τῶν αἱρέσεων καὶ σχισμάτων τῆς διοχλιετοῦς ἱστορικῆς πορείας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις τιμᾷ τοὺς μεγάλους καὶ ἐγκρίτους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, διότι διεφύλαξαν λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν αὐθεντικὴν λειτουργίαν τῆς σχέσεως τῆς λειτουργικῆς ἐμπειρίας πρὸς τὴν θεολογίαν τῆς πίστεως, διὸ καὶ προβάλλει τὴν μὲν πατερικὴν θεολογίαν ὡς ἀπόλυτον κριτήριον διὰ τὴν λειτουργίαν τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, τοὺς δὲ Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὑπέροχα πρότυπα τῶν ἀκούοντων τὴν θεολογίαν.

Ὁ οὐρανοφάντωρ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος καθορίζει κατ' ἔξοχον τρόπον τὴν ἀποστολὴν τῶν θεολόγων κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὴν ἀποστολικὴν συνείδησιν: «Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος», ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους, «ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. Ὁ δὲ λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ» (Α' Κορ. 4, 1-2).

Οἱ μεγάλοι Πατέρες, ἀλλὰ καὶ μέγα πλῆθος κληρικῶν, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν, ἐτιμήθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς πιστοὶ «υπηρέται Χριστοῦ καὶ οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ», ἀλλὰ μόνον τρεῖς ἐτιμήθησαν ὑπ' αὐτῆς διὰ τῆς προσωνυμίας τοῦ «θεολόγου», ἥτοι Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής, Γρηγόριος ὁ Ναζιανζηνὸς καὶ Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος.

Τοῦτο δηλώνει ὅχι μόνον τὴν σπουδαιότητα τῆς θεολογίας διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, τὰ ὅποια πρέπει νὰ κοσμοῦν πάντας ὅσους εἰσέρχονται εἰς τὸν ἱερὸν χώρον τῆς θεολογίας καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἐρμηνείαν ἢ τὴν προβολὴν τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶναι ἐν προκειμένῳ ἐξόχως χαρακτηριστικαὶ αἱ

συστάσεις τοῦ τῆς θεολογίας ἐπωνύμου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ διακονήσουν τὴν θεολογίαν:

«Βούλει θεολόγος γενέσθαι ποτὲ καὶ τῆς θεότητος ἄξιος; Τὰς ἐντολὰς φύλασσε, διὰ τῶν προσταγμάτων ὀδενσον, πρᾶξις γὰρ θεωρίας ἐπίβασις...» διὸ καὶ προτρέπει προσωπικῶς πάντα ἐραστὴν τῆς θεολογικῆς θεωρίας: «διὰ πολιτείας ἀνελθε, διὰ καθάρσεως κτῆσαι τὸ καθαρόν» (PG 35, 1080). Ἀπαράττητος δηλαδὴ προϋπόθεσις εἶναι ἡ συνεχὴς πνευματικὴ ἀνύψωσις τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἀφιερωθοῦν εἰς τὴν διακονίαν τῆς ἱεράς ἐπιστήμης τῆς θεολογίας, διότι, κατὰ Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, «οὐ παντός... τὸ περὶ Θεοῦ φιλοσοφεῖν, οὐ παντός. Οὐχ οὕτω τὸ πρᾶγμα εὖωνον, καὶ τῶν χαμῶν ἐρχομένων. Προσθήσω δέ, οὐδὲ πάντοτε, οὐδὲ πᾶσιν, οὐδὲ πάντα, ἀλλ' ἔστιν ὅτε, καὶ οἷς καὶ ἐφ' ὅσον. Οὐ πάντων μὲν, ὅτε τῶν ἐξητασμένων καὶ διαβεβηκῶν ἐν θεωρίᾳ καί, πρὸ τούτων, καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα κεκαθαρμένων ἢ καθαιρομένων, τὸ μετρίωτατον. Μὴ καθαρῶ γὰρ ἄπτεσθαι καθαροῦ τυχόν οὐδὲ ἀσφαλές, ὥστε οὐδὲ ὄψει σαθεῖ ἡλιακῆς ἀκτίνος... Τίσι δέ; Οἷς τὸ πρᾶγμα διὰ σπουδῆς, καὶ οὐχ ὡς ἐν τι τῶν ἄλλων, καὶ τοῦτο φλναρεῖται ἡδέως, μετὰ τοὺς ἐπιπικόνους καὶ τὰ θέατρα καὶ τὰ ἄσμα καὶ τὴν γαστέρα καὶ τὰ ὑπὸ γαστέρα, οἷς καὶ τοῦτο μέρος τρυφῆς, ἢ περὶ ταῦτα ἐρεσχελῖα καὶ κοσμητεία τῶν ἀντιθέσεων...» (PG 36, 13-16).

Συνεπῶς, ἡ ἀσκησις τῆς θεολογίας ὑπὸ μὴ «κεκαθαρμένων» ἢ τοῦλάχιστον «καθαρομένων» καὶ μάλιστα δι' ἐπιτολαίαν ματαιοδοξίαν ἢ ἀνεργίαν στον λογομαχίαν, ἰσοῦται πρὸς ἐπικίνδυνον «φλυαρίαν», διότι οὕτω «κινδυνεύει τεχνύδριον εἶναι τὸ μέγα ἡμῶν μυστήριον», κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον (PG 36, 13). Πράγματι, ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ ἄλλης σκοπιμότητος στροφὴ πρὸς τὴν θεολογίαν εἶναι ἐπικίνδυνος ὅχι μόνον διὰ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τῆς θεολογίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν αὐθεντικὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὅλου μυστηρίου τῆς ἐν Χριστῷ θείας οἰκονομίας.

Οὕτως, ἡ Ἐκκλησία ἐνεθάρρυνεν ἤδη ἀπὸ τὸν Δ' αἰῶνα τὴν ἐπισημοτέραν σχέσιν τόσοις τῆς ἀρχιερωσύνης, ὅσον καὶ τῆς θεολογίας πρὸς τὴν ἀσκητικὴν ἐμπειρίαν τοῦ Μοναχισμοῦ, ἢ ὅποια προεβάλλετο πάντοτε ὡς μία ἐξαίρετος ὁδὸς πνευματικῶν ἀγωνισμάτων τῶν ἀσκητῶν διὰ τὴν τελείωσιν αὐτῶν εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν, διὸ καὶ συν

Ἐπίσκεψις εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου τοῦ ὄρους τῆς Προσκυνήσεως (τοποθεσία Ποκλόναγια Γκαρά) καὶ τὸ Μνημεῖον πρὸς τιμὴν τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ Πολέμου τῆς Μόσχας.

Ἐπίσκεψις εἰς τὸ Τμήμα Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

έδωσε κατὰ κανόνα πάσας τὰς προοπτικὰς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς θεολογικῆς παιδείας μὲ τὰ μεγάλα μοναστικά κέντρα.

Ἡ ἐν αὐτοῖς ἀκτινοβολία τῆς ἀσκητικῆς πνευματικότητος ἐφώτιζε τὴν δύσβατον ἀτραπὸν τῆς πνευματικῆς τελειώσεως καὶ διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῆς θεολογίας.

Ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Ἀγίας Πετρούπολεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενούμεθα σήμερον, ἰδρύθη εἰς μίαν κρίσιμον καὶ μεταβατικὴν περίοδον τῆς ἱστορικῆς πορείας τῆς ἀγιοπάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, διότι ἡ δυτικὴ τροπὴ πολιτικὴ τοῦ Μ. Πέτρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ ἐπεκεντρώθη κυρίως εἰς τὴν ἀποδυνάμωσιν τῆς μεγάλης πνευματικῆς ἐπιρροῆς αὐτῆς εἰς τὸν εὐσεβῆ ρωσικὸν λαόν.

Ἡ Ἀγία Πετρούπολις ἦτο πλέον τὸ ἐπιτελικὸν κέντρον τῆς πολιτικῆς αὐτῆς, τὴν ὁποίαν ἐμμήθησαν κατὰ τὸ ἸΘ αἰῶνα καὶ τὰ νεοσύστατα τότε κράτη τῶν λαῶν τῆς Βαλτικῆς χερσονήσου. Οὕτως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Νόβγκοροντ ἰδρύσας τῇ 1721 εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Ἀλεξανδρονέβσκαϊα τὴν πρώτην Σχολήν, ἡ ὁποία τῇ 1725 μετωνομάσθη εἰς Σλαβο-ελληνο-λατινικὸν Σεμινάριον, τῇ 1788 ἐξελίχθη εἰς Ἀνώτατον Σεμινάριον διὰ τὴν συνέχισιν τῶν σπουδῶν τῶν καλλιτέρων σπουδαστῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν Σεμιναρίων ὅλης τῆς Ρωσίας καὶ τὸ 1797 προήχθη εἰς Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν. Ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτήν, ἡ Ἱ. Μονὴ Ἀλεξανδρονέβσκαϊα κατέστη ἐν τῶν σημαντικότερων κέντρων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας εἰς πάσας τὰς βαθμίδας αὐτῆς, ἰδίᾳ μετὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν αὐτῆς διὰ τοῦ σχετικοῦ νόμου τοῦ 1809, διὸ καὶ ἀπέκτησε μεγάλην ἀκτινοβολίαν κατὰ τὸν ἸΘ αἰῶνα καὶ τὰς πρώτας δεκαετίαι τοῦ Κ' αἰῶνος ὅχι μόνον εἰς τὴν Ρωσίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας (Βουλγαρίας, Γεωργίας, Ἑλλάδος, Ρουμανίας, Σερβίας κ.λπ.).

Ἡ ἀπόφασιν τῶν Μπολσεβίκων διὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς λειτουργίας τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετρούπολεως (1918), ὡς καὶ τῶν ἄλλων θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν τῆς Ρωσίας, ὑπῆρξε σοβαρὸν πλήγμα ὅχι μόνον διὰ τὴν ρωσικὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν καθ' ὅλον ὀρθόδοξον θεολογίαν. Ἐν τούτοις, ἡ πολύτιμος προσφορὰ αὐτῶν κατὰ τὴν περίοδον τῆς λειτουργίας αὐτῶν ἐπλούτισε διὰ σπουδαίων θεολογικῶν ἔργων ὅλους τοὺς τομεῖς

τῆς θεολογίας, προέβαλε τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν εἰς τοὺς ἐγγὺς καὶ τοὺς μακρὰν καὶ ἀνέδειξε τὴν ἐνότητα τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὴν κοινωνίαν τῆς πίστεως καὶ τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης. Βεβαίως, ἡ θεολογικὴ προσφορὰ τῶν ρωσικῶν Ἀκαδημιῶν, ὡς καὶ τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων θεολογικῶν Σχολῶν, δὲν μμεῖται κατὰ τρόπον δουλικὸν τὰ κίνητα ἢ τὴν μεθοδολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πατερικῆς παραδόσεως, διότι κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐπραγματοποιήθησαν συγκλονιστικαὶ πολιτικαί, ἰδεολογικαί, κοινωνικαὶ καὶ πνευματικαὶ μεταβολαί, αἱ ὁποῖαι ἐπολλαπλασίασαν καὶ διεφοροποίησαν τὰς ἀνάγκας τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς ἸΘ' καὶ Κ' αἰῶνας.

Ἐν τούτοις, τὸ ὑπόδειγμα τῶν μεγάλων Πατέρων καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πατερικῆς θεολογίας παρέμειναν πάντοτε οἱ αὐθεντικοὶ ὁδηγοὶ τῆς ὅλης πορείας τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, παρὰ τοὺς περιστάσιακούς ἀκαδημαϊκοὺς ἢ ἐπιστημονικοὺς παροξυσμοὺς ὠρισμένων θεολόγων. Οὕτως, ἡ ὀρθόδοξος θεολογία παρέμεινε πάντοτε πιστὴ εἰς τὴν ὀρθόδοξον πατερικὴν θεολογίαν καὶ ἐλειτούργησε πάντοτε, παρὰ τοὺς ποικίλους ἔξωθεν πειρασμούς, ἐν πλήρει συντονισμῷ πρὸς τὰς ἐκάστοτε ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας.

Συνεπῶς, ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία τῆς Ἀγίας Πετρούπολεως, δηλαδὴ ὑμεῖς ἀγαπητοὶ σπουδασταὶ τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης τῆς θεολογίας, ἐπωμίζεσθε διπλοῦν χρέος ἔναντι τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, τὴν ὁποίαν ἐκληροδότησαν εἰς ὑμᾶς οἱ πεφωτισμένοι ἐκείνοι διδάσκαλοι τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας, ἥτοι ἀφ' ἐνὸς νὰ φωτισθῆτε διὰ τῶν σπουδαίων θεολογικῶν ἔργων ἐκείνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀξιοποιήσητε τὴν θεολογικὴν σοφίαν ἐκείνων διὰ νὰ φωτίσητε τὴν νέαν ἀποστολὴν τῆς θεολογίας ἐνώπιον τῶν ἐπικινδύνων προκλήσεων τῆς παγκοσμιοποιήσεως, τῆς βιοτεχνολογίας καὶ τῆς πνευματικῆς συγχύσεως τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει πλήρη συνείδησιν τῆς πνευματικῆς εὐθύνης αὐτῆς, διὸ καὶ δὲν περιορίζει τὰ πλέον εἰς μόνην τὴν οὕτως ἢ ἄλλως εὐεργετικὴν λειτουργίαν τῆς Ἀγίας Τραπέζης διὰ τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ μεριμνᾷ διὰ παντὸς προσφόρου τρόπου διὰ νὰ ἀνυψώσῃ τὴν στάθμην καὶ τὴν ποιότητα τῶν θεολογικῶν σπουδῶν, ὥστε ἡ μαρτυρία τῆς Ὀρθοδοξίας νὰ εἶναι ὅχι μόνον ἀξιόπιστος συνέ-

χεια τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ εὐηχος πρώταις εἰς τὰ ὧτα τῶν συνεσκοτισμένων ἢ συγκεχυμένων νέων τῆς συγχρόνου ἀντιφατικῆς κοινωνίας.

Ἄν εἴχομεν σήμερον τοὺς προαπελθόντας μεγάλους θεολόγους τῆς Ἀκαδημίας τῆς Ἀγίας Πετροπόλεως καὶ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν, ὡς ὑπεύθυνοι ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέται θὰ εἴχομεν καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ ὀρθόδοξος θεολογικὴ πρότασις θὰ ἦτο ὄχι μόνον εὐηχος, ἀλλὰ καὶ προφητικὴ εἰς τὸν σύγχρονον διάλογον διὰ τὸν Θεόν, τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον.

Ἔχομεν ὁμῶς δι' ἐλπίδος ὅτι ὑμεῖς θὰ ἀκολουθήσετε τοῖς ἱγνεοῖν ἐκείνων, ἵνα διὰ τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Ἀγίας Πετροπόλεως λαμπρύνηται ὁ στέφανος τῆς ἀγνωστῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας καὶ δοξάζεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν.

Οἱ φοιτητὲς τῆς Σχολῆς προσέφεραν στὸν Μακαριώτατο τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, φιλοτεχνηθεῖσα ἀπὸ τοὺς μαθητὲς τοῦ Τμήματος Ἀγιογραφίας τῆς Ἀκαδημίας, καὶ ἐκεῖνος ἀντιπροσέφερε σειρὰ βιβλίων πρὸς ἐμπλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀκαδημίας.

Ἀκολούθησε ἐπίσκεψις στὸ Μουσεῖο Πούσκιν καὶ στὸν Καθεδρικό Ναὸ τῆς Παναγίας τοῦ Καζάν, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὸ σοβιετικὸ καθεστῶς εἶχε μετατραπῆ σὲ μουσεῖο «Ἱστορία τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἀθεϊσμοῦ» καὶ ἀπεδόθη, πρὸ ἐτῶν, ἀπὸ τῆς Ἀρχῆς καὶ πάλι στὴν Ἐκκλησίαν. Στὸν Ναὸ αὐτὸ εὐρέθησαν τὸ 1990 τὰ ἱερά λείψανα τοῦ Ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σεραφεῖμ τοῦ Σαρώφ.

Στὴν συνέχεια τὸ πρόγραμμα προέβλεπε προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψις στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίας Τριάδος τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέφσκυ, ὅπου ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ μεγάλου Ρώσου συγγραφέως Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι. Ἀκολούθησε δεξίωση, παρατεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀγίας Πετροπόλεως, πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριώτατου, στὴν ὁποία παρεκάθησε καὶ ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἀγίας Πετροπόλεως Vladimir Giakovlef.

Τὸ ἀπόγευμα ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὸ Ἑλληνικὸ Προξενεῖο, ὅπου ἐγίνε δεκτὸς μὲ συγκίνησι ἀπὸ τὸν ἐκτελοῦντα χρέη Προξένου κ. Δημήτριο Γιαννούλη, τὸ Προσωπικὸ καὶ ὁμάδα ὁμογενῶν.

Ἀκολούθως μετέβη στὸν Ἱερὸ Ναὸ τῆς Ὁσίας Ξένης τῆς διὰ Χριστὸν σαλῆς καὶ προσκύνησε στὸν τάφο τῆς Ἀγίας τὰ τίμια λείψανα αὐτῆς. Ὁ Λαὸς ποὺ ἀνέμενε πολὺς. Ἄνθρωποι φτωχοὶ καὶ πονεμένοι. Ἄνθρωποι κάθε ἡλικίας. Σκύβουν ὅλοι τὴν κεφαλὴ εὐλαβικά, γιὰ νὰ δεχθοῦν τὴν εὐλογία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Οἱ στιγμὲς γεμάτες κατάνυξη, ὅταν ὅλοι ἐν σιωπῇ ὁδεύουμε μέσα ἀπὸ τὰ στενὰδρομάκια τοῦ κοιμητηρίου στὸν Ναὸ, ποὺ βρισκεται ὁ τάφος τῆς Ὁσίας Ξένης, καὶ ψάλλομε, μὲ πρῶτον τὸν Μακαριώτατο, τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη», προσευχόμενοι νὰ μᾶς κυλῶνῃ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μακαριώτατος χρίει τὸν Λαὸ μὲ ἔλαιον ἀγαλλιάσεως ἀπὸ τὸ καντήλι τῆς Ἀγίας εἰς ἱασιν ψυχῆς τε καὶ σώματος. Στὰ μάτια του λές καὶ εἰκονίζοταν ἡ σκηνὴ ἀπὸ τὸν πίνακα τοῦ ζωγράφου Νεστέρωφ «Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἀγία Ρωσία», ὅπου βλέπει κανεὶς τὸν Χριστὸ ἀνάμεσα σὲ ζητιάνους, ἀνάπηρους, καταφρονεμένους καὶ μικροὺς τοῦ κόσμου τούτου.

Ἀργὰ τὸ βράδυ, ὁ Μακαριώτατος καὶ τὰ μέλη τῆς Συνοδείας του ἀνεχώρησαν σιδηροδρομικῶς γιὰ τὴ Μόσχα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11 ΜΑΪΟΥ 2001

Τὸ πρωῒ ὁ Μακαριώτατος ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἀγίου Δανιὴλ ὅπου τὸν ὑπεδέχθη ὁ Ἡγούμενος Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀλέξιος μετὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς Λαύρας. Στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς, ποὺ εἶναι ἀφιερωμένο στὴν Ἀγία Τριάδα, ἐτελέσθη Δοξολογία. Κατὰ τὴν προσφώνησή του ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἡγούμενος εἶπε:

Μακαριώτατε, Χριστὸς Ἀνέστη!

Μετὰ χαρᾶς πνευματικῆς καὶ ἀγαλλιάσεως Σᾶς καλωσορίζομεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Δανιὴλ. Ἡ ἱστορία τῆς Μονῆς αὐτῆς εἶναι ἱστορία πώσεως καὶ ἀναστάσεως. Κατὰ τὸ ἔτος 1930 ἡ Μονὴ αὕτη ἐκλείσθη ὑπὸ τῶν κρατούντων καὶ μετετράπη εἰς φυλακὴν δι' ἀνηλίκους. Ὁ Ναὸς ἐγίνε ἐργαστήριον καὶ τὰ κελλὶα τῶν Μοναχῶν ἀποθῆκαι καὶ κελλὶα φυλακισθέντων. Τὸ 1983 ἡ Μονὴ ἀπεδόθη καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἤρχισαν ἀμέσως αἱ ἐργασίαι ἀναστηλώσεώς της. Τὴν προσπάθειαν ἀναστηλώσεως ὑπεστήριξε πρῶτος ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης κ.κ. Ἀλέξιος, ὁ πιστὸς λαὸς

ἀλλὰ καὶ τὸ Κράτος. Εἰς αὐτὸν τὸν ἱερὸν καὶ μαρτυρικὸν χώρον Σᾶς ὑποδεχόμεθα καὶ ἐκζητοῦμεν τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος διὰ τὴν καλὴν πορείαν τοῦ μοναχικοῦ μας βίου.

Ἀντιπροσφώνων ὁ Μακαριώτατος ὁμίλησε διὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ μαρτύριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀθλητῶν τῆς μοναχικῆς πολιτείας, εἰπών:
Πανοσιολογιώτατε Καθηγούμενε τῆς Ἱερᾶς ταύτης καὶ Σεβασμίας Μονῆς κ. Ἀλέξιε,
Ὅσιώτατοι Ἀδελφοὶ καὶ Πατέρες,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Μετὰ δέους καὶ κατανύξεως εἰσῆλθομεν εἰς τὸν ἱερὸν χώρον τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς τοῦ Ὁσίου Δανιήλ, ἐπιτελοῦντες τὸ πρῶτον προσκίνημα ἡμῶν εὐρισκόμενοι ἐνταῦθα, πλησίον ὑμῶν τῶν ἀγαπητῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, συναισθανόμενοι, ὅτι ὁ τόπος οὗτος τυγχάνει τόπος ἀσκήσεως καὶ νυχθημέρου προσευχῆς, ἀλλὰ καὶ τόπος ἔνθα ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι λαμβάνονται ἐνίοτε, σοβαραὶ ἀποφάσεις περὶ τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τῆς αὐτόθι Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κατὰ τὰς ἐνταῦθα πραγματοποιημένας Συνεδριάσεις τῆς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, ἀλλὰ καὶ ρυθμίζονται αἱ σχέσεις Αὐτῆς μετὰ τῶν ἄλλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἐν γένει τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, διὰ τοῦ ἐνταῦθα ἐδρεύοντος Γενικοῦ Πνευματικοῦ Ἐπιτελείου τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Εἰσοδούμεν, λοιπόν, μετ' ἀναλόγων συναισθημάτων καὶ προσευχόμεθα, μετὰ τοῦ Ὁσίου Δανιήλ, ἡ προβολὴ ἀνὰ τὸν κόσμον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας νὰ εἶναι φῶς τοῖς ἐν σκότει, μαρτυρία Χριστοῦ ἀκατάπαυστος, ἔκφρασις τῆς ζωῆς τῆς Χάριτος τοῦ Παρακλήτου, θεραπεύουσα τὰς πληγὰς τοῦ κόσμου καὶ καλλιεργοῦσα τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας.

Ὁ σκοπὸς τῆς ἡμετέρας Ἐπισκέψεως εἶναι νὰ δώσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ κρατήσωμεν τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς τῆς Ὁμοδόξου Ἀγιωτάτης Ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, πρὸς στηριγμὸν τῶν βημάτων τῆς ἡμετέρας Ἀρχιεπισκοπῆς Διακονίας, οὕσης πάντοτε ταπεινῆς καὶ θνoιαστικῆς, κατὰ τὸ παρὰδεῖγμα τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ.

Ἦκομεν ἐνταῦθα ὡς ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ, μάρτυρες τῆς Ἀναστάσεως, ἄγγελοι τοῦ ζωοδόχου μηνύ-

ματος, χαρὰν κομίζοντες, ἀλλὰ καὶ περιχαρῶς μετέχοντες τῆς χαρᾶς τῆς ἐν τῇ Ρωσικῇ Γῇ καὶ Ἐκκlesia ἀναγεννήσεως, δόξης, παλιγγενεσίας καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος ἀποκαταστάσεως καὶ ἀναμορφώσεως Αὐτῆς.

Τὸ θαῦμα τοῦτο, πεποίθαμεν ὅτι εἶναι ἀπάντησις εἰς τὰ νυχθημέρους προσευχὰς πάντων μὲν τῶν χριστιανῶν τῶν πιστευόντων εἰς τὸν Τριαδικὸν Θεὸν καὶ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ λατρεόντων τὸν Κύριον, ἐξαιρέτως δὲ εἰς τὰς μυριπλόους προσευχὰς τῶν ὁσιωτάτων ἁγίων μοναχῶν, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν τῶν ἀεὶ παρθενεόντων καὶ ἐν ἀσκητικοῖς κάμασι καὶ ἰδρωσὶ ἀγαπώντων τὸν Υἱὸν τῆς Παρθένου.

Γνωρίζομεν τὴν ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, ἣτις ἐθεμελιώθη, ἵνα καταστῇ τόπος ἀγίαςμας τῆς δόξης τοῦ Κυρίου, ἀναδείξασα κατὰ τὸ παρελθὸν πληθὺν θεοσόφων καὶ θεολήπτων μοναχῶν, οἵτινες διὰ τοῦ ἁγίου παραδείγματος αὐτῶν κατεστάθησαν φῶς διὰ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, πλὴν ὅμως ὁ φθόνος τοῦ διαβόλου κατηύθυνεν τὴν κακίαν καὶ τὸ μῖσος ἀνθρώπων ἀντιστρατευόμενον τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ τὰ πιστὰ τέκνα τῆς Ἀγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας καὶ κατέστησαν αὐτὴν τόπον βεβηλώσεως καὶ κατασχύνης. Τὸν προηγούμενον καιρὸν ἡ Μονὴ εἶχεν καταστῆ σωφρονιστήριον. Ἀλλὰ ὁ σωφρονισμὸς αὐτὸς ἐγένετο μακρὰν τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας. Ὁ χῶρος αὐτὸς ὅμως σήμερον προορίζεται νὰ γίνῃ χῶρος μεταμορφώσεως καὶ ἀναγεννήσεως ψυχῶν ἐντὸς ἐνὸς κόσμου ὁ ὁποῖος ἐλευθέρως ὑποδουλῶναι τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ὕλην καὶ ὀδηγεῖ αὐτὸν εἰς ἀπογοήτευσιν.

Διὰ τοῦτο τυγχάνει ἐνερμήνεντος ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησις, ἣτις πληροῖ τὴν καρδίαν πάντων ἡμῶν σήμερον εὐρισκομένων ἐνθάδε ἀτενίζοντες τὸν ἱερὸν τοῦτον τόπον ἀναμορφωθέντα καὶ ἀποκατασταθέντα εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῆς δόξης αὐτοῦ, τὴν δὲ νέαν μοναστικὴν Ἀδελφότητα χειραγωγομένην ὑπὸ τῆς σοφίας καὶ τῆς συνέσεως τοῦ Ἁγίου τᾶτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ Πᾶσης Ρωσίας κυρίου Ἀλεξίου τοῦ καὶ Ἀρχιμανδρίτου τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, ὡς καὶ τοῦ ἐνθέου ζήλου καὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς τοῦ Καθηγουμένου Αὐτῆς Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἀλεξίου, νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀδιαλείπτου δοξολογίας τοῦ Κυρίου διὰ χαλὴ

ων καὶ νοός, φωταγωγοῦσα τὸν κόσμον διὰ τῆς ἐαυτῆς παρουσίας τῶν προσερχῶν καὶ τῶν λόγων.

Ὡς Ἕλληνες ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἐπισκεπτόμενοι τὴν Σεβασμίαν καὶ Ἱερὰν ταύτην Μονὴν ἔχουμεν καὶ ἓνα ἐπὶ πλέον λόγον, ἵνα εἴμεθα συγκεκινημένοι, καθ' ὅτι ἐνταῦθα, τῷ θελήματι τοῦ Παναγίου Θεοῦ καὶ τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἐγκατεβίωσεν καὶ ἡσκήθη πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀκρότητος τῶν ἐφετῶν, ἧτοι τῆς αἰωνίου θεοκοινωνίας, ὁ Ἕλλην τὸ γένος καὶ ἐκ Κερκύρας καταγόμενος Ἀρχιεπίσκοπος Χερσῶνος καὶ κράτιστος Ἱεροκήρυξ καὶ Θεολόγος, Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης, ὅστις ἐγένετο καὶ Ἡγούμενος τῆς περιπόστου ταύτης Μονῆς, ἐνθα καὶ ἀναμένει τὴν σάλπιγγα τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴν ὑπάντησιν τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου Παρουσίας.

Ἐν εὐχαριστίαις πρὸς τὸν λογιώτατον καὶ ἀγιώτατον Καθηγούμενον τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, τὸν μετὰ τῆς τιμίας αὐτοῦ Συνοδείας φιλοξενοῦντα ἡμᾶς, εὐχόμεθα πάσαν κατὰ Χριστὸν πρόοδον τῆς Ἱερᾶς ταύτης Ἀδελφότητος, ὑπὲρ μαρτυρίας τοῦ μοναχικοῦ ἰδεώδους, οὐ μόνον ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ, ἀλλὰ ἀπανταχοῦ τῆς Ρωσικῆς Γῆς καὶ ταῖς πρεσβείαις τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Δανιήλ, ἀλλὰ καὶ ταῖς πρεσβείαις πάντων τῶν ἐν ἀσκήσει καὶ ἀθλήσει διαλαμπρῶντων ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων καὶ Μητέρων ἡμῶν ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ Γῇ τῆς Ρωσίας, ἡ Μονὴ αὕτη πάντοτε νὰ ἀναδεικνύῃ ἀναστήματα πνευματικὰ, θυσιαστήρια ἔμπνυχα, λογικὰ πρὸς δόξαν Θεοῦ, θεολογίας στηριγμὸν καὶ σωτηρίαν ψυχῶν.

Εὐχεσθε καὶ ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, καὶ προσεύχεσθε ἐκτενῶς πρὸς Κύριον ὑπὲρ τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἡμῶν Ρωσίας καὶ Ἑλλάδος, ἵνα καὶ κατὰ τοὺς δυσχεμεῖρους καιροὺς τούτους ἀπροσκόπτως καὶ ἀνεμποδίστως συνεχίζωσιν τὴν ἱερὰν Αὐτῶν ἀποστολὴν ἐν τῇ κοίτῃ κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐπιταγὰς, Οὗ ἡ Χάρις καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ Ἔλεος εἴησιν μετὰ πάντων ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν. Ἀμήν!

Ὁ Μακαριώτατος προσέφερε στὸν Καθηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυρὸν εὐλογίας καὶ ἐπεσκέφθη τοὺς ἐντὸς τῆς Μονῆς Ἱεροὺς Ναοὺς Ἀγίας Σκέπης καὶ τῶν Ἀγίων Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅπου προσκύνησε τὰ ἱερὰ λείψανα τοῦ Ἀγίου

Γεωργίου τοῦ Ὁμολογητοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Δανιήλ, κτίτορος τῆς Μονῆς.

Ἀκολούθησε, στὴν Αἴθουσα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ.κ. Ἀλεξίου καὶ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, συνεργασία τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ποιμαντικῶν καὶ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων, καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῶν ἐργασιῶν ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας κ.κ. Ἀλέξιος, κατόπιν Ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἀπένευμε στὸν μὲν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ.κ. Χριστόδουλο τὴν ἀνωτάτη διάκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας, τὸν Χρυσοῦν Σταυρὸν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, στοὺς δὲ Σεβ. Μητροπολίτας Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιον, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιον, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθιμον, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιον, Καρπενησίου κ. Νικόλαον, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιον, Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειον, στοὺς Πανοσιολ. Ἀρχιμ.κ. Θεολόγον Ἀποστολίδην, κ. Ἀγαθάγγελον Χαραμαντίδην, κ. Ἱεροθέον Πετρίδην, στοὺς Ἱερολ. Διακόνους κ. Χριστόδουλον Κατσαντωνόπουλον, κ. Βαρνάβαν Θεοχάρην καὶ στὸν Ἐντιμ. κ. Κωνσταντῖνον Πυλαρινὸν ἄλλες διακρίσεις.

Στὴ συνέχεια παρετέθη, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας, πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου κ.κ. Χριστοδούλου, Δεξίωση.

Κατὰ τὴν προσφώνησίν του ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ.κ. Ἀλέξιος ἀνεφέρθη στοὺς δεσμοὺς τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, στὰ προβλήματα πού πολλές φορὲς δημιουργοῦνται στὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες καὶ στὰ σύγχρονα ζητήματα τὰ ὁποῖα ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶπε σχετικᾶ:

Μακαριώτατε, ἡγαπημένε Συλλειτουργε τῆς Μετριότητος ἡμῶν, Ἀδελφε ἐν Χριστῷ, Δέσποτα καὶ Ἀρχιεπίσκοπε κ.κ. Χριστόδουλε, Ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εὐσεβεῖς πατέρες καὶ ἀδελφοί,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Κατ' αὐτὰς τὰς λαμπρὰς πασχαλινὰς ἡμέρας,

Ἡ Ἐπίσκεψις εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Δούμας (Ρωσικοῦ Κοινοβουλίου) κ. Γεννάδιον Σελέζνεϊ.

Εἰς τὴν Λαύραν τῆς Ἀγίας Τριάδας (Ζαγκόρσκ).

μετ' ἰδιαίτερας χαρᾶς καλωσορίζομεν εἰς τὴν Ρωσικὴν γῆν, εἰς τὸ περιβόλι τῆς ἁγίας μας Ἐκκλησίας, τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τοὺς περιπόθητους καὶ ἀγαπητοὺς φιλοξενουμένους τῆς εὐλογημένης Ἑλλάδος. Βεβαίως πνευματικῶς εἴμεθα πάντοτε μαζί, ἐπειδὴ τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας δίδει εἰς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς τῆς οἰκουμένης τὴν ἀνεκτίμητον δυνατότητα τῆς πραγματικῆς κοινωνίας καὶ ἐνώσεως ἐν Χριστῷ.

Ἡ κοινωνία, ὁμως, τῶν ἀδελφῶν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, μᾶς βοηθᾷ νὰ αἰσθανθῶμεν ἀκόμα περισσότερον τὴν πνευματικὴν ἐνότητα, νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν ἀμοιβαίαν ἀγάπην, νὰ συζητήσωμεν καρποφόρως ἐπὶ πολλῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν μεγάλην σημασίαν καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δι' ὁλόκληρον τὸν κόσμον.

Ὁ ἑορτασμός, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, τοῦ Μεγάλου Ἰωβηλαίου, ἦτοι τῆς συμπληρώσεως 2000 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπέδειξε τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τῆς κοινῆς γνώμης διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν, πρὸς τοὺς μόνιμους πνευματικὸς θησαυροὺς, οἱ ὁποῖοι φυλάσσονται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τηροῦνται ὑπ' Αὐτῆς μέχρι σήμερον. Ἀδιάφυστον ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὸ γεγονὸς τῆς συμμετοχῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Ἀρχηγῶν Ὁρθοδόξων Κρατῶν, συμπεριλαμβανομένου τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνου Στεφανοπούλου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ρωσίας κ. Πέλου, εἰς τὸν ἑορτασμόν τοῦ Ἰωβηλαίου εἰς τὴν Βηθλεέμ, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Σωτήρ.

Ἵσως, εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς παγκοσμίου πραγματικότητος νὰ βλέπωμεν καὶ ὁρισμένας ἀρνητικὰς πλευράς, αἱ ὁποῖαι ἀνησυχοῦν ἡμᾶς ὡς ποιμένας τοῦ πομινίου τοῦ Χριστοῦ. Τελευταίως βλέπομεν τὰς προσπάθειάς μερικῶν πολιτικῶν κύκλων νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν βασικὴν σημασίαν τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, νὰ ἀπωθήσουν τὴν θρησκείαν εἰς τὸ περιθώριον καὶ ἔξω τῶν πλαισίων τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ὅλα αὐτὰ γίνονται μὲ πρόφασιν τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου. Λησμονοῦν, ὁμως, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἔδειξε τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας. Αὐτὴν τὴν ὁδὸν ἀποκαλύπτουν οἱ λόγοι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν: "Εὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί

μού ἐστε καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰω. 8, 12).

Ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτὰ αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν ἔχουν πλήρην ὁμόνοιαν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὡς ἄνω ἐπικινδύνων φαινομένων.

Ὁ Κύριος κατηξίωσεν ἡμᾶς νὰ πραγματοποιῶμεν τὴν διακονίαν ἡμῶν εἰς μίαν ἐποχὴν, τὴν ὁποῖαν δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς ἐποχὴν τῆς παγκοσμίου ἀσταθείας καὶ τῶν διαφορῶν συγκρούσεων, πολιτικῶν, διεθνικῶν, διαθρησκευτικῶν, κοινωνικῶν. Τὰ φαινόμενα καὶ αἱ περιστάσεις τῆς ἀλαξονείας δημιουργοῦν νέα προβλήματα καὶ προκλήσεις. Τώρα ἡ ἀνθρωπότης ἔχει ἀνάγκην, ὅσο ποτὲ ἄλλοτε, ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ὑπὲρ τῶν ἀναλλοίωτων ἀξιῶν τῆς πίστεως καὶ τῆς ἠθικῆς.

Δυστυχῶς, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἡ ἐνότης αὕτη δοκιμάζεται σοβαρῶς. Ἐπὶ παραδείγματι, λόγῳ τῶν βεβιασμένων καὶ λανθασμένων ἐνεργειῶν, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν διεκκλησιαστικὴν σύγκρουσιν εἰς τὴν Ἑσθονίαν, πραγματικῶς ἐσταμάτησε ἡ διαδικασία τῆς πολυετοῦς προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία προορίζεται νὰ δώσῃ ἀπαντήσεις εἰς τὰ ἐπίκαιρα ζητήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ἀλλὰ διατηροῦμεν τὰς ἐλπίδας ἡμῶν καὶ πιστεύομεν ὅτι θὰ ἐξουδετερώσωμεν ὅλα τὰ ἐμπόδια, οὕτως ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ εἰρήνη καὶ συμφωνία μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν, ὅτι ἡ ζῶσα Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἡ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα, θὰ διορθώσῃ τὰ λάθη καὶ θὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μας. Ἡ πίστις πρέπει νὰ συνδυάζεται μὲ τὰ πράγματα ἐκάστων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, ὅτι ἡ ἀγαπητὴ ἀδελφὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀναλαμβάνουσα τὰς καταλλήλους προσπάθειάς, θὰ στηρίξῃ καὶ συμπαρασταθῇ εἰς ἡμᾶς.

Διὰ μίαν φορὰν ἀκόμη εὐχαριστῶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν Συνοδείαν Αὐτῆς, διὰ τὴν τιμὴν νὰ ἐπισκεφθῇτε ἡμᾶς. Ὁ Ἀναστάς Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν νὰ στέφῃ ὑπὸ ἐπιτυχίας τὰ προτεινόμενα ἔργα Ὑμῶν.

Μετ' αἰσθημάτων ἀδελφικῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν, ὑψοῦμεν τὸ κύπελλον ὑπὲρ τῆς λίαν ἀγαπητῆς ἡμῖν Ὑμετέρας Μακαριότητος, τῆς ἀξίας Συνοδείας Αὐτῆς, τῶν Ἀρχιερέων καὶ

Ποιμένων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς ἐνισχύσεως τῆς φιλίας τῶν δύο Ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Λαῶν μας, καὶ ὑπὲρ πάντων Ὑμῶν τῶν ἀγαπητῶν φιλοξενουμένων καὶ συνδαιτημόνων τῆς ἑορταστικῆς ταύτης τραπέζης.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Χριστόδουλος, κατὰ τὴν ἀντιφώνησή του, ὡμίλησε περὶ τῆς κοινῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτιστικῆς παραδόσεως τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν χωρῶν Ἑλλάδος καὶ Ρωσίας, εἰπὼν χαρακτηριστικὰ τὰ ἑξῆς:

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιε, Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, Εὐλαβέστατοι Πατέρες, Ἐκλεκτοὶ συνδαιτυμόνες.

Τυγχάνει γνωστὴ τοῖς πᾶσιν ἡ πατροπαράδοτος καὶ ἀβραμμαία φιλοξενία τοῦ εὐλαβοῦς καὶ βαθύτατα διαποτισθέντος διὰ τῶν ναμάτων τῆς ἀμωμήτου ὀρθοδόξου πίστεως ἀδελφοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, ὥστε ὁ γενόμενος τῆς φιλοξενίας ταύτης, διακατέχεται ὑπὸ βαθυτάτης συγκινήσεως καὶ συνειδητοποιεῖ τὸν ψαλμικὸν λόγον τοῦ Προφητᾶνακτος Δαβὶδ “Ἴδου δὴ τί καλὸν καὶ τί τερπνὸν ἀλλ’ ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφούς ἐπὶ τὸ αὐτό”.

Εὐρισκόμενοι καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα, ἐπιτελοῦντες τὴν πρώτην Ἐπίσημον Εἰρηνικὴν Ἐπίσκεψιν ἡμῶν εἰς τὴν Ἀγιωτάτην καὶ Μαρτυρικὴν Ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας, καθ’ ἡμέραν γενόμεθα τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τῆς Ὑμετέρας Ἀγιότητος πεφιλημένε καὶ περισπούδαστε ἐν Χριστῷ Ἀδελφε κ. Ἀλέξιε, τῶν τιμωτάτων Ἀρχιερέων καὶ τῶν πιστῶν ὁμοδόξων Ρώσων ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ἐκπληττόμεθα ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς τιμητικῶν ἐκδηλώσεων καὶ τῆς ἐπιδεικνυομένης ἀβραμμαίας ταύτης φιλοξενίας.

Αὕτη ἡ μεταξὺ ἡμῶν ἀγάπη τυγχάνει εὐερεμῆ νευτος, καθότι δὲν ἀποτελεῖ καρπὸν τῆς προσφάτου συναντήσεως ἡμῶν, ἀλλ’ ὡς ρίζαν ἔχει τὴν ἐπὶ χίλια καὶ πλέον ἔτη ἐν Χριστῷ ἐνότητα ἡμῶν.

Ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Ἱερομάρτυς Εἰρηνάιος “καὶ περ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ διεσπαρμένοι, αἰσθανόμεθα ὡς ἓνα οἰκοῦντες οἶκον, ὡς μίαν ψυχὴν καὶ τὴν αὐτὴν ἔχοντες καρδίαν”. Εἴτε ζῶμεν ἐν Ἑλλάδι, εἴτε ζῶμεν ἐν Ρωσίᾳ οἱ Ὁρθόδοξοι εἴμεθα πάντοτε ἐν καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ὡς ἀδελφοὶ κατοι-

κοῦντες εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Αὐτοῦ Πατρὸς.

Ἐκτὸς δὲ τῶν ὡς εἴρηται λόγων τὴν ἐνότητα ἡμῶν σφυρηλατεῖ, ὡς πολλάκις ἔχει λεχθεῖ, ἡ κοινὴ βυζαντινὴ ἐκκλησιαστικὴ καὶ πολιτιστικὴ παραδοσις τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν χωρῶν ἡμῶν.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μήτρα τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀνέμιξε τὸ ἀθάνατον ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν πνεῦμα, τὸν πλατωνικὸν λόγον μετὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐπνευμάτωσε καὶ ἐξωογόνησε τὴν ἰδίαν τὴν ὕλην καὶ ἡ ρωσικὴ εὐσέβεια, διάδοχος τοῦ βυζαντινοῦ πνεύματος καὶ κάλλους “διὰ τοῦ βαπτίσματος, τῆς κατηχήσεως, τῆς λειτουργίας καὶ τῆς εἰκόνης διεμόρφωσε τὸ ἐθνικὸν αὐτῆς πνεῦμα καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον τῶν χριστιανικῶν ἀξιών” (Παῦλος Εὐδοκίμωφ).

Τὸ Ἑλληνορθόδοξον Βυζάντιον ἐνέπνευσε καὶ ἐδίδαξε τὰ πρότυπα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μοναστικῆς καὶ χριστιανικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀνώτερα ἠθικὰ ἰδεώδη, τὴν ἰδέαν τοῦ κράτους, τὰς μορφὰς τῆς καλῆς διοικήσεως αὐτοῦ, τὸ ρυθμίζον τὰς οἰκογενειακὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις δίκαιον, ἀλλὰ καὶ πρότυπα μορφωτικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γλώσσης, τῆς φιλολογίας, τῆς τεχνικῆς καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ βίου, τῆς τέχνης καὶ γενικῶς ὅλους τοὺς διαφόρους τομεῖς τοῦ πολιτισμοῦ.

Εἰς ὅλα αὐτὰ βεβαίως ὑπῆρξε καὶ ἡ προσωπικὴ ἀπάντησις τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ τοῦ ὁποῖου ἡ δεκτικότης δὲν ὑπῆρξε ἀπολύτως παθητικὴ ἀλλὰ διὰ μέσου τῆς δημιουργικῆς αὐτῆς πράξεως κατενόησεν τὸν ἑαυτὸν του καὶ διεμόρφωσε τὸ πεπρωμένον αὐτοῦ.

Ἡ διὰ τοῦ Ἁγίου Βαπτίσματος δημιουργηθεῖσα χριστιανικὴ συνείδησις τοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ κατηύθυνεν τὴν σκέψιν αὐτοῦ, ἵνα ὀνομάσῃ τὴν Ρωσίαν, οὐχὶ Ὁραϊάν, οὐχὶ Μεγάλην, ἀλλὰ Ἀγίαν, προκειμένον ἵνα δηλωθῇ ἡ ἐπιλογὴ τῆς ἀγιότητος ὡς θεμέλιον τῆς ἱστορίας τοῦ Ρωσικοῦ Ἔθνους.

Κατὰ τὸν Θεόδωρον Ντοστογιέφσκυ, ὁ χαρακτηρισμὸς Ἀγία Ρωσία ἐπεξηγεῖ, ὅτι ἡ διάστασις τοῦ Ἀπολύτου εἶναι ἡ μόνη δύναμις ἡ ὁποία κινεῖ τοὺς Λαούς.

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε ἐν Χριστῷ Ἀδελφέ,

Κατὰ τὸν σύντομον χρόνον τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς ἡμῶν ἐπεσκέφθημεν ἱεροὺς τόπους καὶ περίπυστα προσκυνήματα, εἰσῆλθομεν εἰς Ἱεροὺς Να-

οὺς καὶ κτίρια, περιηγήθημεν καὶ ἐξεναγήθημεν εἰς τὰς ἱστορικὰς Μονὰς ἀλλὰ καὶ τοὺς διαφορoυς ση -
μαντικoὺς διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ζωὴν τῆς συγ -
χρόνου Ρωσίας τόπους, τῆς ἐνδόξου παλαιᾶς Πρω -
τενούσης, τῆς πάλαι ποτὲ λαμπρᾶς Αὐτοκρατο -
ρικῆς Ρωσίας, Ἀγίας Πετρονπόλεως, ἀλλὰ καὶ τῆς
συγχρόνου πολυπληθοῦς πόλεως τῆς Μόσχας καὶ
εἶχομεν τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα θαυμάσωμεν λαμπρὰ
καὶ ἀριστοτεχνικὰ παλαιὰ καὶ σύγχρονα ἔργα
τοῦ ρωσικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁμολογοῦμεν τὸν θαυμασμόν ἡμῶν διὰ τὰ
ἔργα τῆς εὐλαβείας καὶ τῆς προόδου τοῦ Ρωσικοῦ
Λαοῦ, μάλιστα διὰ τὰ σχετιζόμενα μετὰ τοῦ χώρου
τῆς λατρείας, τὰ ἀρχιτεκτονικὰ καλλιτεχνήματα τῶν
Ἱερῶν Ναῶν, τῶν Μοναστηρίων καὶ τῶν ποικίλων
καὶ πολυπληθῶν σκητῶν τοῦ ὀρθοδόξου Ρωσικοῦ
ἀναχωρητισμοῦ.

Σήμερον ἡ συμβολὴ τῆς μεγάλης χώρας τῆς Ρω -
σίας εἰς τὸν ἐν γένει πολιτισμὸν τυγχάνει σημαντι -
κὴ. Ἰδίως εἰς τὸν τομέα τῆς τέχνης, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ
τῶν Ναῶν, ἡ ἀπαράμιλλος τεχνοτροπία τῶν ἱερῶν
σκευῶν, τῶν ἱερῶν εἰκόνων, τῶν θυσιαστηρίων,
τῶν λειψανοθηκῶν καὶ λοιπῶν τεχνικῶν ἀριστοτε -
χνημάτων, συγκρινόμενα πρὸς τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλά -
δα, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα Ρωμαϊκὴν καὶ Βυζαντινὴν
περίοδον, ἔχει πολλὰ τὰ κοινά.

Ἐν τῷ προσώπῳ λοιπὸν τῶν δύο Προκαθημέ -
νων, τῆς Ὑμετέρας δηλονότι Ἀγιότητος καὶ τῆς
ἡμετέρας Μετριότητος, συναντῶνται αὐτοὶ οἱ πολι -
τισμοί, μυστηριακὴ γίγνεται ἀνάγκρασις τούτων,
ἀλληλοπεριχώρησις καὶ ἰδὸν τὰ πάντα καινὰ, τὰ
πάντα φῶς καὶ ζωὴ ἐν τῇ πίστει ἡμῶν καὶ χαίρου -
σαι καὶ ἀγαλλόμεναι αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ οὐρανοβά -
μονος Παύλου, τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν καὶ τοῦ
Ἁγίου Βλαδμήρου μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἀγίας
Ὁλγας, ἥτοι τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά -
δος καὶ τῆς Ρωσικῆς τοιαύτης, πανηγυρίζουσι διὰ
τὴν ἀλληλοπεριχώρησιν καὶ ἀνάκραςιν αὐτῶν τῶν
πολιτισμῶν καὶ ἡμεῖς μὲν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος
ἀπολαμβάνομεν δείγματα τῆς Ὁρθοδόξου Ρω -
σικῆς εὐσεβείας, Ὑμεῖς δὲ ἀπτὰ ἔχετε δείγματα τῆς
ἀγάπης καὶ τῆς προσφορᾶς τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλ -
λῆνων εἰς θέματα καὶ πνευματικὰ καὶ πολιτιστικὰ
ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πρώτων Μητροπολιτῶν τῆς
Ἐκκλησίας ὑμῶν μέχρι καὶ σήμερον.

Διαδηλοῦμεν δὲ καὶ αὐθις τῶν Πανελλήνων τὴν
εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν εὐγενέστατον Λαὸν τῆς

Ρωσίας καὶ τὰς Ἀρχὰς αὐτοῦ διὰ τὴν εἰς δυσκολο -
τάτας ὥρας τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ πρὸς ἀποτίναξιν
τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ θεμελιώδη καὶ ἀσφαλεστά -
την συμβολὴν αὐτοῦ πρὸς κατάκτησιν τῆς ἐλευθε -
ρίας καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ ἀρωγὴν αὐτοῦ διὰ τὴν
στερέωσιν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου.

Ἐγείρομεν, ὁθεν, πρόποσιν ὑπὲρ ὑγείας καὶ μα -
κροημερεύσεως τῆς θεοτιμῆτου καὶ περισπουδᾶ -
στον Ὑμετέρας Ἀγιότητος καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου ποι -
μνίου Αὐτῆς, εὐχόμενοι εἰς ἐτῶν ὀλβίων μακρότη -
τα, ἵνα ἀρχιερατεύητε καὶ εὐκλεῶς ἵνα πατριαρχεύ -
ητε εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ εὐημερίαν τῆς Ἀγιωτάτης
Ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας.

Ἀκολούθησε, στὴν αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου
«Ντανιλόφσκαγια», συνέντευξη τοῦ Μακαριωτά -
του καὶ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σμολένσκ καὶ Κα -
λινιγκράντ κ. Κυρίλλου, Προέδρου τοῦ Τμήματος
Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ
θεμάτων συνεργασίας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Στὴν συνέχεια ὁ Μακαριώτατος, μετὰ τῶν
μελῶν τῆς Συνοδείας Αὐτοῦ καὶ τῶν Ἐξοχ. Πρέ -
σβων τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Λιβάνου, παρεκάθη -
σε σὲ δεῖπνο, τὸ ὁποῖο παρετέθη ὑπὸ τοῦ Θεοφ.
Ἐπισκόπου Φιλίππουπόλεως κ. Νήφωνος, Ἐξάρ -
χου τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ
Μετόχιον τῆς Ἀντιοχειανῆς Ἐκκλησίας.

ΣΑΒΒΑΤΟ 12 ΜΑΪΟΥ 2001

Τὸ πρῶτ' οἱ δύο Προκαθήμενοι συλλειτουργή -
σαν στὸ Μπούτοβο, τόπο μαζικῶν ἐκτελέσεων Ἀρ -
χιερέων, Κληρικῶν καὶ πιστῶν τῆς Ρωσικῆς Ὁρθο -
δόξου Ἐκκλησίας, ποὺ μαρτύρησαν κατὰ τὰ ἔτη
τῶν Διωγμῶν στὴν Ρωσία. Στὴν Θεία Λειτουργία
ἔλαβαν μέρος περὶ τοὺς 20 Ἀρχιερεῖς, περισσότεροι
ἀπὸ 300 Ἱερεῖς καὶ χιλιάδες Λαοῦ. Μετὰ τὴν Θεία
Λειτουργία ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας
εἶπε:

Μακαριώτατε καὶ ἡγαπημένε Ἀδελφέ,
Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ἐχομε παράδοση ἀνάμεσα στὴν περίοδο τοῦ
Πάσχα καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, πρὸ τοῦ Σαββάτου
τῶν ψυχῶν, νὰ τελοῦμε τὸ ἱερὸ Μνημόσυνο ἐκεί -
νων ποὺ ἐβασανίσθησαν κατὰ τὰ χρόνια τῶν
διωγμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὀρισμένοι ἀνεκηρύχθησαν

Οἱ Προκαθήμενοι μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ρωσίας κ. Βλαδิมήρου Πούτιν, εἰς τὸ Κρεμλῖνον.

*Κατάθεσις στεφάνων εἰς τὸ Μνημειακὸν Κοιμητήριον “Πισκαρόφσκαγιε” ἐπὶ τῇ 51ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς Νί -
κης τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ Πολέμου κατὰ τῶν Ναζιστῶν εἰς μνήμην τῶν πεσόντων καὶ μαρτυρικῶς ἀπο-
βιωσάντων κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀγίας Πετρονπόλεως.*

ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ μας ἅγιοι καὶ μάρτυρες τῆς πίστεως. Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη πάντων τῶν Μαρτύρων.

Μακαριώτατε, τὴν παρελθούσα Κυριακὴ συν-
λειτουργήσαμε μετ' ἡλίου. Σήμερον ὁ καιρὸς εἶναι βρο-
χερὸς καὶ μᾶς ὑπενθυμίζει τὰ δάκρυα καὶ τοὺς πό-
νους ὅλων ἐκείνων ποὺ ἐβάδισαν τὸν Γολγοθᾶ τῆς
Ρωσίας σὲ καιροὺς δοκιμασίας καὶ μαρτυρίων. Τε-
λοῦντες τὴν Θεία Λειτουργία καὶ μνημονεύοντες
τοὺς Μάρτυρές μας κατανοοῦμε τὴν ἔννοια τοῦ
μαρτυρίου καὶ τοῦ ἀγῶνος μέσα στὴν Ἐκκλησίᾳ. Ἡ
Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ στηρίζεται ἀκριβῶς στὸ
μαρτύριο. Οἱ Χριστιανοί, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ
Κυρίου, αἶρουν τὸν σταυρὸ τους καὶ ἀγωνίζονται.
Σήμερον νιώθουμε ὅτι οἱ ἅγιοι Μάρτυρες προσεύ-
χονται γιὰ μᾶς, γιὰ τὴν Πατρίδα μας, γιὰ τὴν Ἐκ-
κλησίᾳ μας, τὸν πολύπαθο Λαὸ μας. Ἔτσι εἴμαστε
καὶ μεῖς μάρτυρες τοῦ θαύματος.

Θά ἤθελα, Μακαριώτατε, νὰ Σᾶς εὐχαριστήσω
γιὰ τὴν συμμετοχὴ Σας καὶ τὴν παρουσίᾳ Σας.
Γνωρίζουμε ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦ
προσώπου Σας, συμμετέχει στὶς θλίψεις καὶ στὶς
δοκιμασίες τοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ... Π' αὐτὸ εἴμεθα
εὐγνώμονες...

Στὴν συνέχεια τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Ἐφημέριος τοῦ
Ναοῦ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων, ὁ ὁποῖος προσέφερε
χῶμα ἀπὸ τὴ μαρτυρικὴ γῆ στὸν Πατριάρχη Μό-
σχας καὶ κατάλογο τῶν 10 Ἑλλήνων μαρτύρων
ποὺ ἐκτελέσθησαν κατὰ τὴν περίοδο τοῦ ἀθεϊστι-
κοῦ καθεστώτος, στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκο-
πο κ.κ. Χριστόδουλο. Ὁ κατάλογος ἔχει ὡς ἑξῆς:

ΜΠΕΝΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΒΙΤΣ:

Ἔτος γεννήσεως 1908. Ἀθήναι. Ἑλλην, ἐξ
ἀγροτῶν, μέση μόρφωσις.

Εἰς τὴν Ρωσίαν ἠργάζετο ὡς προϊστάμενος
ἐργοστασίου αὐτοκινήτων.

Διεύθυνσις κατοικίας: Μόσχα, ὁδὸς Μασινο-
στρογιένια, κτίριο 4, διαμέρισμα 5.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 11ην Ἀπρι-
λίου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 10ην
Ἀπριλίου 1958.

ΑΡΜΑΟ ΖΑΝ ΖΟΖΕΦΟΒΙΤΣ. Ἔτος γεννήσεως
1903. Νήσος Τήνος. Ἑλλην, ἐξ ἐργατῶν, ἀνωτάτη
μόρφωσις.

Εἰς τὴν Ρωσίαν ἠργάζετο εἰς ὑπηρεσίαν οἰκονο-

μικῶν σχεδίων τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως.

Διεύθυνσις κατοικίας: Μόσχα, πάροδος Πετρο-
βερίγκσκι, κτίριο 6-8, διαμέρισμα 394.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 8ην Μαρτί-
ου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 4ην Ὀκτω-
βρίου 1989.

ΚΑΡΙΟΦΙΛΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΗΛΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1896. Σουφλί. Ἑλλην, ἐξ
ἀγροτῶν, μέση μόρφωσις. Εἰς τὴν Ρωσίαν ἠργάζετο
ὡς οἰκονομολόγος συνεταιρισμοῦ ὑπαλλήλων
“Κόκκινος Συνεταιρισμός”.

Διεύθυνσις κατοικίας: Μόσχα, ὁδὸς Ὁρντίνκα,
κτίριο 17, διαμέρισμα 4/12.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 8ην Μαρτί-
ου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 15ην
Ὀκτωβρίου 1957.

ΟΣΜΑΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ ΓΙΑΝΟΒΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1906. Κωνσταντινούπολις.
Ἑλλην, ἐξ ἐργατῶν, στοιχειώδης μόρφωσις.

Διεύθυνσις κατοικίας: Περιφέρεια Μόσχας, πό-
λις Ἐγκόριεφσκ, ὁδὸς Σοβιέτσκαγια, κτίριο 33.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο, τὴν 8ην Μαρτί-
ου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 4ην Ὀκτω-
βρίου 1989.

ΤΟΜΟΒ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΕΒΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1906. Ἀθήναι. Ἑλλην, ἐξ
ἀγροτῶν, μὴ ὀλοκληρωμένη ἀνωτάτη μόρφωσις.

Εἰς τὴν Ρωσίαν ἠργάζετο εἰς ἐργοστάσιον αὐτο-
κινήτων.

Διεύθυνσις κατοικίας: Μόσχα, ὁδὸς Λουμπρόφ-
καγια, κτίριο 7, διαμέρισμα 40.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 17ην Μαΐου
1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 23ην Μαΐου
1957.

ΖΑΧΑΡΙΑΔΗΣ ΗΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΕΒΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1882. Ἅγιος Κήρυκος Ἰκαρία.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 31ην Μαΐου
1938.

ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΛΕΦΤΕΡΙΕΒΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1890. Ἀθήναι. Ἑλλην, ἐξ
ἀγροτῶν, στοιχειώδης μόρφωσις.

Ἑλληνικῆς ὑπηκοότητος. Εἰς τὴν Ρωσίαν ἠργά-
ζετο ὡς χειροτέχνης παραγωγῆς ἐκκλησιαστικῶν
κηρίων.

Διεύθυνσις κατοικίας: Περιφέρεια Μόσχας, συνοικία Λένιν, χωρίον Πετσάτνικι.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 31ην Μαΐου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 12ην Σεπτεμβρίου 1989.

ΠΗΤΕΡΟ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΕΒΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1892. Πάτριαι. Ἑλλήν ἐξ ἀγροτῶν.

Διεύθυνσις κατοικίας: Μόσχα, ὁδὸς Ὁμπουχα, κτίριο 3, διαμέρισμα 5.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 16ην Ἰουνίου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 2αν Ὀκτωβρίου 1989.

ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ ΣΑΒΒΑΣ ΣΤΑΥΡΟΒΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1894. Ἀθήναι. Ἑλλήν, ἐξ ἐργατῶν, στοιχειώδης μόρφωσις. Εἰς τὴν Ρωσίαν ἠργάζετο ὡς ὁδηγὸς τοῦ πρώτου πάγκου τῶν τρολλεῦ.

Διεύθυνσις κατοικίας: Μόσχα, ὁδὸς Δεκάμπρασκαγια, κτίριο 19, διαμέρισμα 5.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 13ην Αὐγούστου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 22αν Αὐγούστου 1958.

ΒΑΪΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΓΙΕΒΙΤΣ

Ἔτος γεννήσεως 1908. Μυτιλήνη. Ἑλλήν, ἐξ ἐργατῶν, ἀνωτάτη μόρφωσις. Εἰς τὴν Ρωσίαν ἠργάζετο ὡς ὁδηγὸς τοῦ πρώτου πάγκου τῶν τρολλεῦ.

Διεύθυνσις κατοικίας: Μόσχα, ὁδὸς Ὁμπουχα, κτίριο 3, διαμέρισμα 22.

Ἐκτελέσθηκε εἰς τὸ Μπούτοβο τὴν 16ην Αὐγούστου 1938, ἀποκατεστάθη δικαστικῶς τὴν 22αν Μαρτίου 1965.

Λαβὼν τὸν λόγον ὁ Μακαριώτατος εἶπε:

Ἀγιώτατε Πατριάρχα κ.κ. Ἀλέξιε,

Εὐρισκόμεθα σήμερα ἐδῶ καὶ ἡ καρδιά μας εἶναι πλημμυρισμένη ἀπὸ συγκίνηση καὶ θαυμασμό. Ἦταν τότε ἡ περίοδος πὺν περίσσεψε σ' αὐτὸν τὸν τόπο τὸ μῖσος καὶ ἡ ἐκδίκηση. Δὲν ὑπάρχει χειρότερος πόλεμος ἀπὸ τὸν ἐμφύλιον· ἀδελφοὶ νὰ φονεύουν ἀδελφούς.

Ἐδῶ ἐθνοιάσθησαν χιλιάδες ἄνθρωποι γιὰ τὴν πίστη τους στὸν Χριστὸ καὶ στὸν ἄνθρωπο. Τοὺς ἀρνήθηκαν τὸ δικαίωμα στὴν ἐλευθερία καὶ στὴν

ἀξιοπρέπεια, στὴν ἀλήθεια καὶ στὴν μαρτυρία τῆς συνειδήσεως. Ἔτσι ἐξηγοῦνται τὰ ἐγκλήματα ὅχι μόνο ἐδῶ ἀλλὰ σὲ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Ὁ δικός σας συγγραφεὺς, ὁ Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι γράφει: «Ἐὰν δὲν ὑπάρχει Θεός, ὅλα ἐπιτρέπονται». Καὶ αὐτὰ τὰ ὅλα εἶναι τὰ ἐγκλήματα, τὸ μῖσος, ἡ ἀναξιοπρέπεια, ἡ ἀνανδρεία, ἡ ἀπανθρωπιά.

Ἐμεῖς σήμερα, τιμῶντες τὴν ἱερὰ μνήμη ἐκείνων, νιώθουμε ὅτι ὁ διχασμὸς εἶναι ἡ μεγαλύτερη κατὰ ῥα, ἐνῶ ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ ἀγάπη ἡ μεγαλύτερη εὐλογία. Γι' αὐτὸ ἡ πίστη στὸν Θεὸ εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἀναγεννητικὴ δύναμις τοῦ κόσμου.

Ὁ βροχερὸς αὐτὸς καιρὸς ταιριάζει σήμερα, γιὰτί ὅλοι πρέπει νὰ κλάψουμε γιὰ τὸ κατάντημα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου καὶ ὡς Χριστιανοὶ νὰ πάrouμε ἐπάνω μας τίς ἁμαρτίες, τὰ λάθη, τίς ἀστοχίες τῶν ἄλλων, ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ὅποιος ἦρε τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου. Νὰ προσερχηθοῦμε γιὰ τίς ψυχὰς τῶν θυμάτων καὶ τῶν θνητῶν καὶ νὰ σκεφθοῦμε ὅτι στὴν ζωὴ μας δὲν θὰ ἔχουμε εἰρήνη ἂν δὲν βάλουμε κυβερνήτη καὶ ὁδηγὸ τῆς ζωῆς μας τὸν Χριστό.

Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία καὶ Ρωσικὴ κοινωνία ἀναγεννῶνται. Καὶ τὸ μήνυμα τῆς ἱστορίας εἶναι ὅτι καμία ἀναγέννηση, καμία ἀνακαίνιση δὲν ὑπάρχει ἔὰν δὲν στηρίζεται στὸν Χριστό.

Μὲ συγκίνηση ἄκουσα τὸν Αἰδεσιμώτατο Ἱερέα νὰ λέγῃ ὅτι μετὰ τῶν θυμάτων ὑπάρχουν καὶ 10 Ἑλληνες. Τὸ Ρωσικὸ καὶ Ἑλληνικὸ αἷμα γίνεται θνμίαμα πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ὑπενθυμίζει τίς κοινὲς προσδοκίες τῶν ὀρθοδόξων λαῶν μας. Σὰς ἀγάπαμε μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά μας. Καὶ σεῖς μᾶς ἀγαπάτε. Γιατί εἴμαστε καὶ οἱ δύο πονεμένοι λαοὶ μέσα στὴν ἱστορία. Ἀλλὰ καὶ οἱ δύο λαοὶ διασωθῇ καὶ χάρη στὴν πίστη μας στὸν Χριστό.

Εὐχαριστῶ τὸν Ἀγιώτατο Πατριάρχη Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κύριο Ἀλέξιο γιὰ τὴν εὐκαιρία πὺν μᾶς ἔδωκε νὰ συμμετάσχουμε σὲ αὐτὴ τὴν Θεία Λειτουργία. Σὰς εὐχομαι πλούσιες τίς εὐλογίες τοῦ Θεοῦ στὴν ζωὴ σας καὶ ἡ νέα περίοδος πὺν ἔχει ἀρχίσει στὸν βίον σας νὰ εἶναι γεμάτη φῶς, εὐλογία καὶ χαρὰ. Χριστὸς Ἀνάστη!

Ὁ Λαὸς τοῦ Θεοῦ, πὺν εἶχε προσέλθει σ' αὐτὴν τὴν λατρευτικὴ σύναξη, ὥρες προσευχόμενος μέσα σὲ κλίμα ἀπόλυτης σιγῆς καὶ καταρρακτώδους βροχῆς, καὶ μαζὶ μ' αὐτὸν καὶ μεῖς, ἐνιωθε τὸ Μπούτοβο, τὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου τῶν πατέρων

του, ὡς τὸν ἀπεριόριστο χῶρο. Τὸν χῶρο ἐκείνο πὺν τόσο καλὰ περιγράφεται στὴν νουβέλα τοῦ Τσέχωφ «Ὁ Ἐπίσκοπος». Μετὰ τὸ θάνατό τους οἱ μάρτυρες τῆς πίστεως καὶ τῆς συνειδήσεώς τους, ἀπογυμνωμένοι ἀπὸ τὶς γήινες ιδιότητές τους καὶ κάθε τι πὺν περιορίζει, δεσμεύει καὶ ἐπιβαρύνει, ξαναγίνονται νέοι καὶ χαρούμενοι, διασχίζουν τὴν κοιλάδα τῆς ζωῆς καὶ ἀναπνέουν βαθιά, μὲ τὴν χαρὰ τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀπεριόριστο. Κάτω ἀπὸ τὸ πρῶμα αὐτὸ κατανοοῦμε τὴν εἰρηνικὴ ἀντίσταση τοῦ Λαοῦ σὲ κάθε διοικητικὸ μέτρο τῆς ἐξουσίας, πάντα ξένο πρὸς τὴν ψυχὴ, πὺν θέλει νὰ τὴν περιορίσει, νὰ μειώσῃ τὶς ἐλευθερίες της.

Τὸ ἐσπέρας παρετέθη, πρὸς τιμὴν τοῦ Μακαριωτάτου, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σμολένσκ καὶ Καλινιγκράντ κ. Κυρίλλου, δεξίωση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΜΑΪΟΥ 2001

Τὸ πρῶτ' ἐτελέσθη στὸν Ἱερὸ Ναὸ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ Μόσχας συλλειτουργοῦ τῶν δύο Προκαθημένων. Ὁ μεγαλοπρεπὴς αὐτὸς ναὸς εἶχε κτισθῇ τὸ 1812 σὲ ἀνάμνηση τῆς νίκης τοῦ Ρωσικοῦ Λαοῦ ἐναντίον τῶν Γάλλων. Τὸ 1931 ὁ Στάλιν τὸν κατεδάφισε, γιὰ νὰ ἀνοικοδομησῇ στὰ ἐρεῖπια τοῦ Ναοῦ τὸ κτίριο τῆς Βουλῆς. Ὅμως κατὰ τὴν διάνοιξη τῶν θεμελίων ὁ τόπος πλημμύρισε ἀπὸ ὑπόγεια ὕδατα. Στὸν χῶρο τοῦ κατεδαφισθέντος Ναοῦ ἔγινε πάγκο μὲ πσινα. Πρὸ πενταετίας ὁ Δῆμος τῆς Μόσχας σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἀνήγειρε τὸν νέο μεγαλοπρεπὴ Ναὸ, γιὰ νὰ καταδειχθῇ περίτρανα, γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμη, ὅτι ἡ ἱστορία εἶναι ἀνοικτὴ εἰς χεῖρας τοῦ ζῶντος Θεοῦ. Ἡ προσέλευση τοῦ κόσμου ἀπερίγραπτη. Ὁ Ναός, κατὰ τὴν Θεία Λειτουργία εἶναι ἀσφυκτικὰ γεμάτος, σὰν ἀπὸ σκηνὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Καὶ στὸν πασχάλιο χαιρετισμὸ τοῦ Μακαριωτάτου «Χριστὸς Βοσκρέσε» (Χριστὸς Ἀνέστη) ἀντιφωνοῦσαν «ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ» «Βοῖστινο Βοσκρέσε» (Ἀληθῶς Ἀνέστη). Συλλειτουργήσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος, Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἀμβρόσιος, Καρπενήσιου κ. Νικόλαος, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιος, Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειος, Κρατίτσκογιε καὶ Κολόμνας κ. Ἰουβενάλιος, Σμολένσκ καὶ Καλινι-

γκράντ κ. Κύριλλος, Σόλνιετσογκόρσκ κ. Σέργιος, Βολοκολάμσκ καὶ Πούρεφ κ. Πιτριμί, οἱ Πανιερ. Ἀρχιεπίσκοποι Ἰστρας κ. Ἀρσένιος, Ροστόβ καὶ Νοβοσεράσκ κ. Παντελεήμων, Καζάν καὶ Ταταρστάν κ. Ἀναστάσιος, Κοστρομάς καὶ Γκάλιτς κ. Ἀλέξανδρος, Αἰκατερίνμπουργκ κ. Βικέντιος, Μπέλγκορσκ καὶ Στάρνοσκολ κ. Ἰωάννης, Βερέας κ. Εὐγένιος, οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Ὁρεχοβοζούγιβο κ. Ἀλέξιος, Κράσνογκορσκ κ. Σάββας, Μπαρναούλ κ. Ἀντώνιος, Μπακού κ. Ἀλέξανδρος, Ἀρχαγγέλσκ κ. Τύχων, Τιρασπόλεως κ. Ἰουστινιανός, Τίχβιν κ. Κωνσταντῖνος, Τομπόλσκ καὶ Τουμῆν κ. Δημήτριος, Φιλίππουπόλεως κ. Νήφων (Ἐξαρχος τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας) καὶ Κυρήνης κ. Ἀθανάσιος (Ἐξαρχος τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας).

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Μόσχας κ.κ. Ἀλέξιος ὡμίλησε περὶ τῆς εὐχαριστιακῆς ἐνότητος τῆς πίστεως, τὴν σταύρωση καὶ τὴν ἀνάσταση τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ποιμαντικὴ μέριμνα τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τοὺς νέους, ὡς ἔξῃς:

Μακαριώτατε Δέσποτα, ἡγαπημένε ἐν Κυρίῳ Ἀδελφὲ κ.κ. Χριστόδουλε, Σεβασμιώτατοι, Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

*“Ὁ Χριστὸς ἐν τῇ μέσῳ ἡμῶν καὶ ἐστὶν καὶ ἐσται”. Αὐτὰ τὰ λόγια, τὰ ὁποῖα ὡμολογήσαμε εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν ὄντως ἀπέκτησαν ἰδιαίτε-
ραν ἔννοιαν σήμερον, ὅταν αἱ δύο Ἐκκλησίαι τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, δύο ἀδελφαὶ τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἡνώθη-
σαν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τὸ Ποτήριον τῆς Εὐχαριστίας. Μετασχόντες ἀπὸ κοινοῦ τῶν τιμίων καὶ θείων μυστηρίων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ αἰσθανόμεθα τὴν παρουσίαν Αὐτοῦ καὶ τὴν ζωο-
ποιὸν ἐνλογίαν εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπικοινωνίαν καὶ ἀδελφοσύνην. Ὁλοψύχως εὐχαριστοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ ὅλους τοὺς συλλειτουργή-
σαντας Ἱεράρχας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἐκφράζοντες τὴν χαρὰν ἡμῶν διὰ τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς αὐτὴν τὴν εὐχαριστιακὴν ἐνότητα τῆς πί-
στεως καὶ τῆς κοινῆς προσευχῆς.*

*“Σήμερον ἡ χάρις ἡμᾶς συνῆγαγε” εἰς τὸν ἰδιαίτερον καὶ ἐνλογημένον τόπον τοῦ Ναοῦ τούτου, ὁ ὁποῖος συμβολίζει τὴν σταύρωση καὶ τὴν ἀνάστα-
σιν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸν λήξαντα*

Εἰς τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Ἁγίας Πετροπόλεως.

Τέλεσις μνημοσύνου εἰς τὸ Μνημειακὸν Κοιμητήριον “Πισκαρόφσκαγιε” ἐπὶ τῇ 51ῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς Νίκης τοῦ Μεγάλου Πατριωτικοῦ Πολέμου κατὰ τὸν Ναζιστὸν, εἰς μνήμην τῶν πεσόντων καὶ μαρτυρικῶς ἀποβιωσάντων κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἁγίας Πετροπόλεως.

εἰκοστὸν αἰῶνα. Ὁ Ναὸς αὐτός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, κατεστράφη κατὰ τὰ ἔτη σκληρῶν καὶ ἀνηλεῶν διωγμῶν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ ἀντανακλᾷ τὴν μαύρην μοῖραν χιλιάδων βασανισθέντων μαρτύρων ὑπὲρ τῆς πίστεως. Ὁ ἐκ νέου ἀναστηλωθεὶς, πρὸ ὀλίγου χρόνου, Ναὸς συνδοξάζεται αὐτοῖς, ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἐδῶ, κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Ἰωβηλαίου, ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως δηλαδὴ 2000 ἐτῶν ἀπὸ τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρουσία τῶν Προκαθιμένων καὶ ἐκπροσώπων πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, κατετάγη εἰς τὸν χορὸν τῶν Ἁγίων μέγας χορὸς νεομαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν τῆς πίστεως. Πιστεύομεν, ὅτι τὸ αἷμα τῶν μαρτύρων θὰ ἀποτελέσῃ τὸν σπόρον ὁ ὁποῖος θὰ πέσῃ εἰς καλὴν γῆν καὶ θὰ δώσῃ πλουσίους καρποὺς πίστεως εἰς τὰς καρδίας τῶν συγχρόνων ἀνθρώπων καὶ ἰδιαίτερος τῶν νέων. Ἡ Ἐκκλησία μας, εὐρισκομένη εἰς τὴν ἀνατολὴν τῆς νέας χιλιετίας, στηρίζει τὰς ἐλπίδας τῆς εἰς τὴν νεολαίαν καὶ ἡ ποικιλικὴ μέριμνα δι' αὐτὴν ἀποτελεῖ πρῶτιστον καθήκον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν.

Μακαριώτατε,

Μετὰ τὴν τέλεσιν τῆς Θείας Λειτουργίας θὰ ἀρχίσωμεν τὰς ἐργασίας τοῦ Συνεδρίου τῆς Ὁρθοδόξου Νεολαίας τῆς Ρωσίας. Ἡμεῖς γνωρίζομεν καλῶς τὴν μεγάλην ἐμπειρίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν διακονίαν τῆς νεότητος. Ἀκούομεν, μετὰ πολλῆς προσοχῆς, περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος διὰ τὰ προβλήματα τῶν νέων καὶ τῶν προσπαθειῶν, τὰς ὁποίας ἐπιτυχῶς καταβάλλετε, διὰ νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ βιώσουν οἱ νέοι μας τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα διὰ τὴν εὐγενὴ καὶ φιλαδέλφον συγκατάθεσίν Σας νὰ παραταθῇ ἡ ἐδῶ παραμονή Σας διὰ νὰ χαιρετίσετε τοὺς νέους τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου αὐτῶν ἀπευθύνομεν πρὸς αὐτοὺς λόγον πατρικῆς ἀγάπης καὶ νοθεοσίας. Πιστεύομεν, ὅτι οἱ νέοι μας, ὡς καὶ οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος, θὰ Σᾶς ἀνταποδώσουν τὴν ἴδια ἀγάπην καὶ θὰ διαφυλάξουν τὰ λόγια Σας εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας των. Καὶ ὁ Πανοικτίρμων Κύριος θὰ ἀνταποδώσῃ Ὑμῖν, διὰ τὴν ἀναλλοίωτον ἀγάπην τὴν ὁποίαν τρέφετε πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας, τὰ ἀνεκλάλητα ἐλέη καὶ τοὺς

οἰκτιρμοὺς Αὐτοῦ.

Εἴθε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ ἐνδυναμώῃ πάντας ἡμᾶς εἰς τὴν κοινὴν προσπάθειαν τῆς τηρήσεως τῆς ἐνότητος τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ νὰ διαφυλάττῃ τὸ εὐσεβὲς γένος τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Λαβὼν τὸν λόγον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ.κ. Χριστόδουλος εἶπε:

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας, Κύριε ΑΛΕΞΙΕ,

Ἱερώτατοι Ἅγιοι Ἀδελφοί,

Εὐλογημένον Ἱερατεῖον,

Χριστοῦ Διακονία,

Προσφιλέστατε καὶ εὐλογημένε Λαὸ τοῦ Κυρίου,

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Σήμερον, μέσα εἰς τὸ φῶς καὶ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως, τὸ Πανάγιον Πνεῦμα μᾶς συνήγαγε, διὰ νὰ βιώσωμεν, ἐν τῇ ἱερουργίᾳ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἀναμνήσεως, τὸ θεανθρώπινον μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν πραγματικότητα τῆς ἀνεσπέρου ἡμέρας τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ μᾶς εἰσήγαγε εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ περικαλλοῦς τούτου Ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὴν ἐσωτέραν, καὶ ἰδοὺ «πλήρης δόξης Κυρίου ὁ Οἶκος»¹ καὶ «ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων»².

Ἡ τραγικὴ ἱστορία τοῦ Ναοῦ τούτου τυγχάνει γνωστὴ εἰς ἡμᾶς. Γνωρίζομεν τὸν πόνον καὶ τὴν θλίψιν, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασεν ὁ εὐσεβὴς Ρωσικὸς Λαός, ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1931 ἐγένετο μάρτυς τῆς φρικτῆς βεβηλώσεως αὐτοῦ, ὑπὸ ἀσεβῶν καὶ ἀνόμων χειρῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀθεΐας καὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ Πονηροῦ τελοῦντες, ἐκρήμνισαν αὐτὸν ἐκ θεμελίων, πιστεύσαντες ἀνοήτως, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐθανατώθῃ ὁ Θεὸς καὶ κατελύθῃ ἡ πίστις τῶν ἀνθρώπων εἰς Αὐτόν. Ἰδοὺ, ὁμως, ὅτι καὶ ἐκτίσται καὶ περὶλαμπρὸς πάλιν ἀνηγέσθῃ.

Εἶναι εὐκαιρία δι' ἡμᾶς σήμερον νὰ ἀναμνησθῶμεν ὅλων τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἱερᾶς ἱστορίας μέχρι τῶν ἐσχάτων. Εἶναι πρόκλησις διὰ τὸν νοῦν νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ,

1. Ἱεζεκιήλ 43,5.

2. Ἀποκ. 21,3.

ὥστε νὰ ἀναξωπυρώσῃ ἐντός του τὴν ζωαρχικὴν πνοὴν τοῦ Πλαστοουργοῦ καὶ νὰ γίνῃ μέτοχος τῶν θείων εὐεργεσιῶν Του. Ἡ ἱερὰ ἀνάμνησις τῶν θαν -
μασιῶν τοῦ Θεοῦ ἀλλοιώνει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πληρώνει αὐτὴν μετ' αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης. Ἡ εὐγνωμοσύνη αὐξάνει τὰ χαρί -
σματα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν τελειότητα τῆς κατὰ Θεὸν φιλοτιμίας, τὸν ἐμπνέει εἰς προσευχὴν καὶ δοξολογίαν Θεοῦ καὶ δημιουργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν διαθέσεις καὶ ἀναβάσεις θείας ἀγάπης, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἰσχυρότεροι ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον.

Ἡ ἀνάμνησις τῶν ἔργων καὶ τῶν θαυμασιῶν τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ψυχολογικὴ καὶ δὲν γίνεται διὰ νὰ ὑπηρετήσῃ ψυχολογικὰς ἀνάγκας, ἀκόμα καὶ τὰς ὑψηλότερας ἐξ αὐτῶν. Τὰ θαυμάσια τοῦ Θεοῦ εἶναι γεγονότα αἰώνια, ἐργασμένα μετὰ τὴν θείαν ἐνέργειαν καὶ χάριν, καὶ ὅταν φέρωμεν αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν μετ' εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμόνου διαθέσε -
ως, γενόμεθα μέτοχοι τῆς δημιουργικῆς χάριτος καὶ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Προετοιμάζον καὶ ὁδη -
γοῦν ἡμᾶς εἰς μεγαλύτερον πλήρωμα θείας ἀγά -
πης.

Ὁ Θεὸς εἶναι Αὐτός, ὁ Ὅποιος ἀοράτως μᾶς διαφυλάττει ἀπὸ τὰ κακὰ καὶ τὸ μένος τοῦ θανά -
του, ἀκόμα καὶ ὅταν ἐξαντλοῦνται τὰ ἀνθρώπινα τεκμήρια ἢ πλεονάζει ἡ ἰσχὺς τῆς ἐξουσίας τοῦ κό -
σμου τούτου ἢ τὸ κάλλος τοῦ ἀνθρώπου ἀντικαθί -
σταται ἀπὸ τὴν αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητος καὶ δὲν ὑπάρχει ἐλπίς σωτηρίας.

Ἡ ἀνάμνησις τοῦ θανάτου, τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος ὑπέμεινε δι' ἡμᾶς, καὶ τῆς Ἀναστάσεώς Του, συμπί -
πτει μετὰ τὸν ἀγῶνα νὰ Τὸν ἀκολουθῶμεν «ὅπου ἂν ὑπάγῃ» καὶ νὰ δίδωμεν εἰς τὸν κόσμον τὴν μαρτυ -
ρίαν τῆς καλῆς ἀπολογίας. Ὁ Χριστιανὸς πάσχει εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ πάσχει ἴσως περισσότε -
ρον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, διότι, ἐκτὸς τῶν παθημάτων του, τὸν κοινὸν κληρὸν τῆς κατεφθαρ -
μένης φύσεώς μας, ἐλευθέρως βαστάζει τὸν σταυρὸν τῆς πίστεως καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Χριστὸν κομίζων τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς προσδοκίας τῆς ἐλευσεως τοῦ Κυρίου ἐντὸς ἐνὸς κόσμου φυλακῆς καὶ ἀπομονώσεως, παραφροσύ -
νης καὶ μηδενισμοῦ, αὐτοκαταστροφῆς καὶ δουλεί -
ας.

Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἡ Ἐκκλησία ἀναγ -
γέλει τὴν ὑπαρξίν τοῦ ζῶντος Θεοῦ καὶ τὴν ἐλπίδα

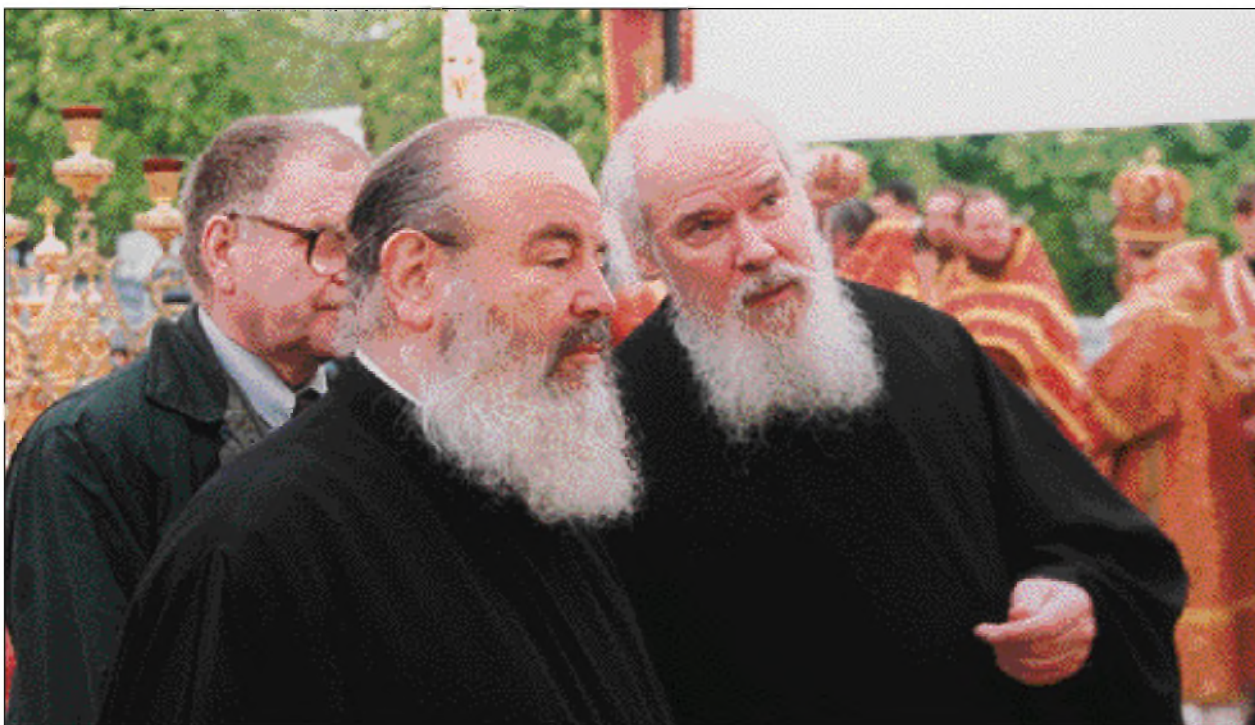
τῆς ἐλευσεως τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἱστο -
ρίαν. Αὐτὴ εἶναι ἡ μαρτυρία ἀλλὰ καὶ τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ μαρτυρία καὶ τὸ μαρτύριον τῆς σήμερον ἐορταζομένης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἁγίας Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος καὶ Ἰσαποστόλου Φω -
τεινῆς, ἡ ὁποία μαρτυρεῖ εἰς μίαν ἐποχὴν, τῆς ὁποί -
ας ἡ κοινωνία εὐρίσκεται εἰς ὀλοκληρωτικὴν κρί -
σιν. Ὑπάρχει κρίσις τῶν ἡθῶν, κρίσις τῶν ἀξιών, ἡ ὁποία κρίσις δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ ὑπαρ -
κτικὴ παρουσία τῆς ἁμαρτίας, κρίσις, ἡ ὁποία συν -
οδεύεται ἀπὸ μίαν γενικὴν ἀπογοήτευσιν καὶ μετὰ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν αἰρέσεων.

Ὁ ἄνθρωπος παραδίδεται εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸ σύμπαν. Εἶναι δοῦλος, ὑποδουλωμένος. Οἱ ἐθνο -
κοὶ εἰδωλολάτρες διανοούμενοι κινητοποιοῦνται μετὰ μίαν πραγματικὴν πολιτιστικὴν ἀντιχριστιανικὴν διοργάνωσιν. Ὁ Διωγμὸς γίνεται συστηματικὸς κατὰ τὶς ἀρχὰς τοῦ 4ου αἰῶνος. Ὅσοι ἀρνοῦνται δημοσίως τὴν ἐξουσίαν καταδικάζονται εἴτε εἰς ἐξορίαν εἴτε εἰς θάνατον. Οἱ Ἅγιοι Μάρτυρες ἀνέρχονται εἰς χιλιάδας, καὶ τοῦτο διότι ἐκεῖνοι πρῶτοι ἀναγνωρίζουν ὅτι «ἂν πρέπει νὰ σωθῇ κά -
τι μέσα εἰς τὸν κόσμον, δὲν εἶναι προπαντὸς ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, διότι μᾶς ἡγά -
πησε Πρῶτος καὶ ἡ δύναμις Του κρατεῖ καὶ στηρίζει τὸν ἄνθρωπο»³.

Νά, διατὶ τὸ μαρτύριον τῶν Ἀγίων τοποθετεῖται καὶ ἐορτάζεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἡ τιμὴ πρὸς τοὺς Ἁγίους ὑπῆρξε πρῶτα ὡς τιμὴ πρὸς τοὺς Μάρτυ -
ρας τῆς Ἐκκλησίας. Νά, διατὶ εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Ἐκκλησίας ἡ ἀπολογία ἦταν μιὰ συγκε -
κρομένη πρᾶξις ὁμολογίας πίστεως συνδεδεμένης μετὰ τὸ μαρτύριον καὶ ὅχι μίαν κοινωνικὴν καὶ ἰδεολο -
γικὴν νίκη, ἡ ὁποία πολλάκις χαρακτηρίζει τὸ μέγα -
λο δράμα τοῦ σύγχρονου ἀπολογητισμοῦ μας. Οἱ Μάρτυρες ἔρχονται νὰ ὑπενθυμίσουν εἰς τοὺς χρι -
στιανούς τὸν χαρακτήρα τῆς μωρίας τοῦ εὐαγγελι -
κοῦ κηρύγματος, τὸ ἀσυμβίβαστον τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἀγιότητος μετὰ τὴν κοινωνικὴν εὐπρέπειαν, τὸ καθιερωμένον ὕψος καὶ τὰ δοκοῦντα καλὰ ἐπι -
τηδεύματα.

Σήμερον, πού ἡ λεγόμενη Νέα Τάξις Πραγμα -

3. Παύλου Εὐδοκίμου, βλ. π. Ἀνδρέου Ἀγαθοκλέους, Γεύσασθε καὶ ἴδετε, Λάρισα 1993, σελ.46.

Ὁ Πατριάρχης κ. Ἀλέξιος ἀναλύει εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον κ. Χριστόδουλον τὴν θεματολογίαν τῆς ἱερᾶς εἰκόνης τῶν Ρώσων Νεομαρτύρων, τὴν ὁποίαν βλέπε εἰς τὴν προηγούμενην φωτογραφίαν (σελ. 487).

Ἀπὸ τὴν Θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, Μόσχα.

Έναρξεις του Συνεδρίου της Ὁρθοδόξου Νεολαίας τῆς Ρωσίας.

Με τὴν ἐλπίδα τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

των, μέσα εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς παγκοσμιοποιήσεως, ἐκφράζεται καὶ ὡς μία ἐξουσιαστικὴ παρουσία, ἡ μαρτυρία τῆς συνειδήσεώς μας προσλαμβάνει τε - ραστίας διαστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγγίζουν τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον μας, τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν παρου - σίαν μας ὡς ὀρθοδόξων ἀνθρώπων, μέσα εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐορτάζομεν πάντοτε τὸ μαρτύριον τοῦ χθὲς ὡς τὸ μαρτύριον τοῦ σήμε - ρα. Καὶ τοῦτο διὰ τὸ ὅτι ὁ Θεὸς μας δὲν ἄφησε ἐποχὴ ἁμαρτυρον. Σὲ καθὲ ἐποχὴν εἶχε τοὺς Μάρτυρας καὶ τοὺς Ἁγίους του. Καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν μας. Τὸ θέ - μα εἶναι νὰ ἔχωμεν ὧτα καὶ νὰ ἀκούωμεν τὴν κλῆσιν Του.

Τότε οἱ Χριστιανοὶ θὰ γίνωμεν πτωχοὶ καὶ εἰρη - νικοὶ δοῦλοι Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος θεμελιώνει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ προσώπου. Θὰ διαβεβαιώσωμεν εἰρηνικῶς, ἐπειδὴ ἀκριβῶς κηρύττομεν ὅτι ὁ Χρι - στὸς ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ τὴν κόλασιν χάριν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅτι κάθε ἄνθρωπος φέρει μό - νος ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι μοναδικός, καὶ ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ποτήριον τῆς ζωῆς ἀπ' ὅπου ρέει ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς». Αὐτὸς ὁ ἀγὼν, αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ μαρτυρία συνιστᾷ καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ μαρτυρίου τῆς συνειδήσεώς μας.

Μακαριώτατε καὶ ἡγαπημένε Ἀδελφέ,

Διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν, ἀπὸ βάθους καρδίας, Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τιμὴν καὶ εὐχομαι ὁ Ἅγιος Θεὸς νὰ χαρίξῃ εἰς ὅλους μας τὴν ἐσωτερικὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ πνεύ - ματος, τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὰς θλήψεις καὶ τὰς δο - κimasίας τοῦ παρόντος βίου, νὰ μᾶς στερεώσῃ εἰς τὴν ὑπομονήν, εἰς τὴν πίστιν καὶ εἰς τὴν ἀγάπην, διὰ νὰ δίδωμεν μετὰ πραότητος καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος⁴.

Ἀμήν!»

Ἀκολούθως μετέβημεν στὸ Συνεδριακὸ Κέντρο τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὁ χῶρος πλημμυ - ρισμένος ἀπὸ νέους ἀνθρώπους. Εἴχαμε ὅλοι τὴν αἴσθησιν ὅτι αὐτοὶ οἱ νέοι δὲν εἶχαν ἔλθει ἐκεῖ ἀκο - λουθώντας τὰ βήματα τῆς γαλιλαίας τους. Εἴχαν ἔλθει ἀπὸ μόνοι τους, γιὰ λόγους ποὺ βγαίνουν

ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τους καὶ ὄχι γιὰ νὰ ἀποφύ - γουν τὴν εὐθύνη ἢ γιὰ νὰ βροῦν κάποια ἀτομικὴ ἀσφάλεια. Ἡ ἐμπειρία αὐτῆς τῆς παρουσίας εἶναι ἡ ἀπόδειξη ὅτι ἡ ἱστορία δὲν κινεῖται ἀπὸ τὶς δυνά - μεις τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ Πανάγιο Πνεῦμα.

Ὁ Μακαριώτατος κ.κ. Χριστόδουλος, μετὰ τὴν κήρυξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου Ὁρθοδόξου Νεολαίας τῆς Ρωσίας ἀπὸ τὸν Πατριάρχην κ.κ. Ἀλέ - ξιο, στὸ ὁποῖο συμμετείχαν ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Ρωσίας καὶ περισσότεροι ἀπὸ 1500 σύεδροι, ἀπήρτυνε πρὸς τοὺς νέους τὸν ἀκόλουθο χαιρετισμό:

Μακαριώτατε καὶ Ἀγιώτατε Πατριάρχα Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας καὶ λίαν ἀγαπητὲ ἀδελφέ κ. Ἀλέξιε,

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Εὐλαβέστατοι Πατέρες,

Ἀγαπημένα μας παιδιὰ,

Νέοι καὶ Νέες τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσ - σίας,

Εὐλογημένα νειῶτα τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Δοξάζω τὸν ἐν Τριᾷδι προσκυνητὸν Θεόν μας, τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Πανάγιον Πνεῦμα καὶ εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Μόσχας καὶ πάσης Ρωσσίας κ. Ἀλέ - ξιον, τὸν πεφιλημένον ἀδελφὸν καὶ πολυσέβαστον Ποιμενάρχην σας, διὰ τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς παρουσίας μου ἀνάμεσά σας καὶ τὸ προνόμιον νὰ ἀπευθύνω εὐλογίαν πατρικὴν καὶ χαιρετισμὸν ἀγάπης σὲ σᾶς τοὺς νεόφυτους κλάδους τῆς Ρω - σικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Χαίρω καὶ συγκινοῦμαι κατ' ἀρχὴν διὰ τὴν χαρὰ τῆς ἐπικοινωνίας. Χαίρω καὶ συγκινοῦμαι καὶ δοξάζω τὸν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστὸν ἀναλογι - ζόμενος ὅτι πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν, ἓνα τέτοιο Συν - ἔδριον τῆς Νεολαίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἦτο κατὰ τὸ ἀδιανόητον, ἦτο κατὰ τὸ ὁποῖον μόνο σὰν θαῦμα θὰ μπορούσε νὰ περιμείνει κανεὶς. Καὶ σήμερα ζοῦμε αὐτὸ τὸ θαῦμα σὰν μία ἐπὶ πλέον βε - βαίωση ὅτι ὁ Χριστὸς Ἀνέστη. «Οἱ πολεμήσαντες ἀπόλοντο καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ὑπὲρ τὸν οὐρανὸν ἀναβέβηκεν».

Οἱ προσερχέες τοῦ πιστοῦ λαοῦ καὶ οἱ κραυγές τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀρνίου-

4. Α' Πέτρου 3, 15.

Χριστοῦ εἰσακούσθησαν ἀπὸ Ἐκεῖνον ὁ Ὅποιος «ἐξῆλθε νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ».

Παιδιά μου ἀγαπημένα,

Διήλθατε διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ὁ Κύριος τῆς Ἐκκλησίας «ἐξήγαγεν ὑμᾶς εἰς ἀναφυγὴν». Τώρα ἐσεῖς ζητεῖτε τὸ θαῦμα, χαίρετε τὴ χαρὰ, ἀπολαμβάνετε τὴν εὐλογία, ἀτενίζετε μὲ ἐλπίδα τὸ μέλλον, περιοριζόμενοι μὲ ἐμπιστοσύνη τοὺς Ποιμένες σας καὶ σχεδιάζετε τὴν διακονία καὶ τὴ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν ἀνατεῖλασα ἤδη τρίτη χιλιετία.

Στὸ κατώφλι τῆς νέας χιλιετίας ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐμπειρία τοῦ παρελθόντος μπορεῖτε νὰ κατανοήσετε τὸ παρὸν καὶ νὰ ὁραματισθῆτε τὸ μέλλον.

Μπορεῖ ἄραγε ἕνας νέος νὰ ζήσει μέσα στὴν Ἐκκλησία, νὰ εἶναι χριστιανός; Ἀλλὰ, γιατί ὄχι; Ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ἕνα πρόσωπο πὸν πέρασε. Ὁ Χριστὸς εἶναι «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»! Εἶναι ὁ Κύριος τῆς ἱστορίας ἀλλὰ καὶ τὸ νόημά της.

Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ εἶναι ἡ μοναδικὴ καταξίωση τῆς νεότητος. Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ εἶναι ἡ ὑπέρβαση τοῦ θανάτου καὶ ἡ μετοχὴ εἰς τὴν αἰωνία νεότητα. Ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ εἶναι ἡ μοναδικὴ ἀπάντηση στὴν κρίση τοῦ αἰῶνα καὶ τοῦ πολιτισμοῦ μας.

Ἡ Σάρκωση τοῦ Θεοῦ, τὸ μόνο ἀληθινὰ καὶ νούργιο μέσα στὴ διαρκή ροὴ τοῦ χρόνου, εἶναι τὸ μοναδικὸ μέτρο τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου.

Ἐσεῖς γνωρίζετε πολὺ καλὰ μέσα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς μαρτυρικῆς σας Ἐκκλησίας ὅτι ὅσοι σὸ παρελθὸν πολέμησαν ἢ καὶ σήμερον ἀκόμη πολεμοῦν τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία, στὴν πραγματικότητα στόχο ἔχουν τὸν ἄνθρωπο. Πολέμησαν καὶ πολεμοῦν τὸν ἄνθρωπο. Ζητοῦν νὰ ἀφανίσουν τὸ μοναδικὸ μέτρο πὸν ἀναδεικνύει τὴ μεγαλοσύνη τοῦ ἀνθρώπου, τὸν Χριστό.

Ζήσαμε καὶ ζοῦμε σὸ τέλος αὐτῆς τῆς χιλιετίας τὸν εὐτελισμὸ τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου, τὴν ὑποτίμηση τῆς ἀξίας τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Εἶδαμε τὰ ὄπλα τοῦ θανάτου ὄχι μόνο νὰ ἀφανίζουν τίς ζωὲς ἀθῶων ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑπονομεύουν τὴ ζωὴ καὶ ὅσων ἀκόμη δὲν γεννήθηκαν. Αὐτὸς εἶναι ὁ πολιτισμὸς τῶν δῆθεν πολιτισμένων.

Στὸ κατώφλι τῆς νέας χιλιετίας καὶ σὸ ἐρώτημα: «ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;»

ἡ ἀπάντηση ἔρχεται ἀπὸ τὰ βάθη τῶν χρόνων μὲ τὴν ὁρμὴ τῆς αἰωνίας νεότητος «... ἐν τῇ φυλάσσει σθαι τὸν νόμον σου». Ἡ ὁδὸς τοῦ Κυρίου μας εἶναι ἡ μοναδικὴ ὁδός.

Στὴν κρίση τῆς σύγχρονης κοινωνίας καὶ στὸν εὐτελισμὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μόνη πὸν μπορεῖ νὰ νοηματίσει τὴ ζωὴ του καλώντας τον νὰ φανερώσει τὸ πρωτότυπον κάλλος τῆς εἰκό - νος πὸν κρύβει μέσα του. Στὸν ἐγωκεντρισμὸ τοῦ σημερινοῦ κόσμου τοῦ προσφέρει σὰν τὸ ἀντίδοτο τὴν ἀθλήση τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἀγιασμοῦ.

Ἀγαπητά μας παιδιά,

Γνωρίζουμε ὅτι τὰ προβλήματα πὸν ἀντιμετωπίζετε εἶναι πολλὰ καὶ μεγάλα. Οἱ νέοι ἄνθρωποι σὲ ὅλη τὴ γῆ εἶναι ἡ «μεγάλῃ ἀγορὰ» ἀπὸ τὴν ὁποία ὅλοι «οἱ ἔμποροι» προσπαθοῦν νὰ ψωνίσουν. Οἱ ἔμποροι τῶν ναρκωτικῶν, οἱ ἔμποροι τῶν ἰδανικῶν, οἱ ἔμποροι τῆς λευκῆς σαρκός, οἱ «ψευδομεσσίες» τῶν παραθρησκείων, ἀπὸ ἐσᾶς προσπαθοῦν νὰ ψωνίσουν «πελάτες».

Ἐκατομμύρια νέοι ἄνθρωποι εἶναι θύματα τῶν ναρκωτικῶν καὶ τοῦ ἀλκοόλ. Ἐκατομμύρια παιδιά στὸν κόσμον γίνονται ἀντικείμενα σεξουαλικῆς ἐκμετάλλευσης. Ἐκατομμύρια νέοι ἄνθρωποι ὁδηγοῦνται στὴν ἀπόγνωση ἐξ αἰτίας τῆς ἀνεργίας, τῆς ἀναξιοκρατίας καὶ τῆς ἐκμετάλλευσης.

Ζητήσατε ζωὴ καὶ σᾶς προσφέρουν τὸ θάνατο. Ζητήσατε στοργὴ καὶ ἀγάπη καὶ ληλάτησαν καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα σας. Ζητήσατε ἀξιοπρέπεια καὶ σᾶς εὐτελίζουν μὲ τὴν ἀνεργία καὶ τὴν ἐκμετάλλευση. Ἐρχεται στιγμὴ πὸν φθάνετε σὲ ἀπόγνωση.

Αὐτὲς τίς δύσκολες ὥρες ἂς ἀντηχεῖ δυνατὴ στὰ αὐτιά σας ἡ φωνὴ τοῦ Εὐαγγελίου: «νεανίσκοι, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε καὶ νενικήκατε τὸ πονηρόν». Νὰ θυμᾶσθε ὅτι ὁ Ἀναστημένος Χριστὸς «δὲν σᾶς ἔδωσε πνεῦμα δειλίας ἀλλὰ δυνάμει καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ». Μὴν ἐπιτρέψετε σὲ κανένα «νὰ καταφρονήσῃ τὴν νεότητά σας, ἀλλὰ γίνετε τύποι τῶν πιστῶν ἐν πᾶσι». Ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦ Ἱεροῦ Γρηγορίου:

«Νέος εἶ;

στῆθι κατὰ τῶν παθῶν μετὰ τῆς τοῦ Βαπτίσματος συμμαχίας

εἰς Θεοῦ παράταξιν ἀριθμήθητι

ἀρίστευσον κατὰ τοῦ Γολιάθ,

οὕτω τῆς ἡλικίας ἀπόλαυσον».

Στὸ ξεκίνημα τῆς νέας χιλιετίας ἡ ἀπάντηση εἶναι μία:

Καὶ νέος καὶ χριστιανὸς

Νέος καὶ χριστιανός, γιὰ νὰ μπορεῖς νὰ μείνεις πάντα νέος.

Νέος καὶ χριστιανός, γιὰ νὰ ἔχει νόημα ἡ ζωὴ σου.

Στὴν Ἑλλάδα ἓνας ἱερέας ρώτησε μιὰ ομάδα παιδιῶν: «τί λέτε, παιδιά, μπορεῖ ἓνας νέος νὰ ζεῖ σήμερα μέσα στὴν Ἐκκλησία;».

Ἕνα νέο παιδί, ἓνας φοιτητής, τοῦ ἀπάντησε: «Πάτερ, τὸ ἐρώτημά σας εἶναι λάθος. Θὰ ἔπρεπε νὰ μᾶς ρωτήσετε ἐὰν ἓνας νέος σήμερα μπορεῖ νὰ ζήσει χωρὶς τὴν Ἐκκλησία».

Ἡ ἀπάντηση τοῦ νέου ἀνθρώπου εἶναι ἀπάντη - ση πολλῶν νέων ἀνθρώπων σήμερα στὴν Ἑλλάδα. Σὲ πρόσφατη ἔρευνα ποὺ ἔκανε στὴ χώρα μας τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας τὸ 87% τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου καὶ τὸ 77% τῶν μαθητῶν τοῦ Λυκείου δη - λώνουν ὅτι ἐμπιστεύονται πρῶτα ἀπὸ ὅλα τὴν Ἐκ - κλησία.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀγκαλιάζει μὲ στορ - γὴ καὶ ἀγάπη καὶ τοὺς νέους τῶν λοιπῶν Ὁρθόδο - ξων Ἐκκλησιῶν. Τοὺς προσφέρει ὑποτροφίες γιὰ θεολογικὲς καὶ ἄλλες σχολές. Προσφέρει τίς Κατα - σκηνώσεις τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων γιὰ τὴν φιλο - ξενία παιδιῶν ἀπὸ Ὁρθόδοξες χῶρες. Συγκροτεῖ Πανορθόδοξες συνδιασκέψεις γιὰ τὴν ἀντιμετώπι - ση τῶν Αἰρέσεων καὶ τῆς Παραθρησκείας. Συμπα - ρίσταται στοὺς δοκιμαζομένους Ὁρθόδοξους λα - οὺς καὶ ἀγωνίζεται παντὶ τρόπῳ διὰ νὰ ἀνταποκρι - θεῖ εἰς τὰ αἰτήματα τῶν καιρῶν.

Παιδιά μου εὐλογημένα,

Προσβλέπουμε μὲ ἐμπιστοσύνη στὸ δυναμισμό σας, στὴν καθαρότητα τῶν προθέσεών σας, στὴν εὐλικρίνεια τῆς καρδιάς σας, στὴ θέλησή σας γιὰ μιὰ οὐσιαστικὴ παρέμβαση στὸ σύγχρονο κόσμος, στὸν ἀγῶνα σας γιὰ νὰ δίδετε τὴ μαρτυρία τοῦ Χριστοῦ ὅπου κι ἂν εὐρίσκεσθε.

Εὐχαριστῶ καὶ πάλι ἀπὸ καρδίας τὸ Μακαριώ - τατο ἀδελφὸ κ. Ἀλέξιο διότι μοῦ δίδει τὴ χαρὰ νὰ εὐρίσκομαι μαζί σας. Τὸν συγχάριζω μαζί μὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτες του δι' αὐτὸ τὸ Συνέδριο - Μαρτυρία τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ποὺ διοργάνω - σε, σφίγγω τὸ χέρι τοῦ καθενὸς ξεχωριστά.

Παιδιά μας,

Σᾶς εὐλογοῦμε ὅλους, προσευχόμεθα διὰ τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴν σας καὶ νὰ στηρίξει ὁ Χριστὸς μὲ τίς πρεσβεῖες τῆς Παναγίας καὶ ὅλων τῶν Ἁγίων μας τὸν νεανικό σας βηματισμό. Ἀπονέμουμε σὲ ὅλους τὴν πατρικὴ μας εὐλογία καὶ ἐνθόμμεθα τὸ ἀνέσπερο φῶς τῆς Ἀναστάσεως νὰ καταναγάσῃ τίς ἐργασίες τοῦ παρόντος Συνεδρίου Σας.

Χριστὸς Ἀνέστη!

ΔΕΥΤΕΡΑ 14 ΜΑΪΟΥ 2001

Στις 12.00 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος, προπεμφεῖς μὲ τιμὲς ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσίας κ.κ. Ἀλεξίου, μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἐξοχ. Πρέσβους τῆς Ἑλ - λάδος κ. Δ. Κυπραίῳ καὶ Ἐκπροσώπων τῶν Ἀρχῶν τῆς πόλεως τῆς Μόσχας, ἔφθασε στὸν ἀερολιμένα «Σερεμέτιεβο» καὶ ἀνεχώρησε ἀεροπο - ρικῶς γιὰ τὴν Ἀθήνα.

Ἡ εἰρηνικὴ ἐπίσκεψη τελείωσε, γιὰ νὰ καταδει - χθῇ, γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμη, ὅτι στὴν πνευματικὴ ἐν Χριστῷ ἐνότητα τῶν Λαῶν ὑπάρχει ἀλληλοπεριχώ - ρηση ἐθνικοῦ καὶ παγκόσμιου, ἀφοῦ ἡ οἰκουμενικό - τητα τῆς Ὁρθοδοξίας ὑπερβαίνει κάθε φυλετικὴ, κοινωνικὴ ἢ ἄλλη διάκριση ποὺ ὑψώνει ὁ ἐγωκε - ντρισμὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ «ἡ ἀγάπη εἶναι πιὸ κα - τανοητὴ ἀπ' ὅλα τὰ διπλωματικὰ τεχνάσματα καὶ τοὺς συνδυασμούς...» (Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, Τὸ ἡμερολόγιο ἐνὸς συγγραφέα, μετάφρ. Μίνας Ζω - γράφου, ἐκδ.Σπ. Δαρεμᾶ, Ἀθῆναι 1959, σελ.481).

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

**5ος Κύκλος Διαλόγου Ὁρθ. Ἐκκλησίας καὶ Κοινοβ. Ὁμάδος
Εὐρωπαϊκοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος - Εὐρωπαίων Δημοκρατῶν.**

**ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ.κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ(*)**

Ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ ἰδι-
αίτερη χαρὰ συμμετέχει στὸν πέμπτο κύκλο δια-
λόγου μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπὸ
τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τῆς ομάδος τοῦ
Εὐρωπαϊκοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος καὶ τῶν Εὐρω-
παίων Δημοκρατῶν, ποὺ πραγματοποιεῖται
στὴν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης. Τιμᾷ ἔτσι
τὴν πρωτοβουλία ἐκλεγμένων ἐκπροσώπων τῶν
λαῶν τῆς Εὐρώπης νὰ παρουσιάσουν τὶς ἀπό-
ψεις τους γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς στὰ
πλαίσια ἐνὸς διαλόγου μὲ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ νὰ
ἀκούσουν τὴν φωνή τῆς ποὺ ἀπηχεῖ τὴν πείρα
αἰώνων ζωῆς καὶ δράσης μέσα στὰ ὅρια τῆς
ἡπείρου ποὺ γίνεται κάθε μέρα περισσότερο τὸ
κοινὸ μας σπίτι. Τιμᾷ ἐπίσης τὸν ἐργάτη τοῦ
εἰρηνικοῦ διαλόγου, τὸν Σεβασμώτατο Μητρο-
πολίτη Κισιάμου καὶ Σελίνου κ. Εἰρηναῖο, καθὼς
καὶ ὅλους τοὺς συνεργάτες του, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὸ
1968 ἐργάσθηκαν καὶ ἐργάζονται ἄξια, μὲ τὴν
εὐλογία τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχεί-
ου, γιὰ τὴν προαγωγή τοῦ ἡθικοῦ καὶ πνευματι-
κοῦ βίου τῆς τοπικῆς καὶ τῆς παγκόσμιας κοι-
νωνίας σὲ πνεῦμα αὐθεντικὰ καὶ ἀδιάπτωτα
οἰκουμενικό. Τιμᾷ ἀκόμα τὴν ἐπέτειο 60 χρόνων
ἀπὸ τὴν μάχη τῆς Κρήτης, ὅταν οἱ ἡρώϊκοι κά-
τοικοι αὐτοῦ τοῦ νησιοῦ ἀντέταξαν τὴν πίστη
τους στὴν ἐλευθερία ἐνάντια στὴ φασιστικὴ ἐπι-
δρομὴ τοῦ κατακτητῆ.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν συμμετοχὴ
τῆς στὸ διάλογο αὐτὸ ἐπιθυμεῖ νὰ καταθέσει τα-
πεινὰ τὰ δράματά της γιὰ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώ-
πης καὶ τῶν λαῶν της καὶ νὰ καλέσει τοὺς φί-
λους της μαζὶ μὲ κάθε ἄνθρωπο καλῆς θελήσεως
ποὺ βρίσκεται κοντὰ ἢ μακριὰ της νὰ συμμετά-
σχουν σὲ αὐτά.

* Ἡ Συνάντηση πραγματοποιήθηκε τὴν 7-8 Ἰουνίου
2001 στὴν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης (Κολυμπάρι Χα-
νίων).

Ὁραματιζόμαστε μιά κοινωνία στὴν ὁποία οἱ
ἀντιθέσεις δὲν θὰ ὀδηγοῦν κάποιους, λίγους, νὰ
ζοῦν ἀμύητοι καὶ ὀχυρωμένοι σὲ κτήματα
φρουρούμενα ἐπὶ εἰκοσιτετραώρου βάσεως, ἐνῶ
οἱ πολλοὶ θὰ ἀγωνιοῦν κάθε μέρα γιὰ τὴν ἐπι-
βίωση τῶν ἰδίων καὶ τῶν παιδιῶν τους.

Ὁραματιζόμαστε μιά κοινωνία διαλόγου,
στὴν ὁποία ὅλοι θὰ ἔχουν αἴσθημα ἀπόλυτης
ἐλευθερίας νὰ ἐκφράσουν τὶς ἀπόψεις τους,
ἀλλὰ καὶ ἀδιαπραγμάτευτο σεβασμὸ πρὸς τὴν
ἄλλη πλευρὰ καὶ ἐπίδειξη προσοχῆς στὴν ἀπο-
ψη, τὴν ἐμπειρία, τὶς γνώσεις καὶ τὴν μαρτυρία
τοῦ διαλεγομένου μὲ ἀγαθὴ πρόθεση.

Ὁραματιζόμαστε μιά κοινωνία ποὺ δὲν
ἐνθαρρύνει μόνο τὴν προώθηση θέσεων ὀργα-
νωμένων ομάδων, ἀλλὰ καὶ μεμονωμένες ἀξίες
ποὺ συμβάλλουν μὲ δημιουργικὴ ἱκανότητα καὶ
τίμια ἐργασία στὴν ἀνάπτυξη τοῦ πολιτισμοῦ,
τὴν προαγωγή τῆς εἰρήνης, τὴν φανέρωση τῆς
ἀλήθειας καὶ τὴν ἀλληλεγγύη. Ἡ Ἐκκλησία μας
δὲν ξεχνᾷ ὅτι ἡ ἀγιότητα ἦταν καὶ εἶναι ὑπόθεση
ὄχι συλλογική, ἀλλὰ ποιότητα ζωῆς καὶ μαρτυ-
ρίας ἐκλεκτῶν καὶ ἐμπνευσμένων προσώπων.

Ὁραματιζόμαστε μιά κοινωνία στὴν ὁποία ἡ
ἐξουσία καὶ τὰ κέντρα λήψης ἀποφάσεων ποὺ
σημαδεύουν τὴν τύχη τῶν λαῶν ἐργάζονται ὄχι
μονότροπα γιὰ τὴν ἐπιβολὴ ἀπόψεων ποὺ ἐξυ-
πηρετοῦν ὀργανωμένα συμφέροντα, ἀλλὰ πολύ-
τροπα γιὰ τὴν προώθηση τῆς κατανόησης καὶ
ὁμοψυχίας τῶν λαῶν μὲ στόχο τὴν αἰετόφορο ἀνά-
πτυξη, τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν σταθερότητα.

Ὁραματιζόμαστε μιά κοινωνία ἡ ὁποία θὰ
προστατεύει τὴν οἰκογένεια ὡς συστατικὸ της
κύτταρο καὶ θὰ τῆς προσφέρει κοινωνικὴ ἀσφά-
λεια καὶ προστασία ἀπὸ κάθε μορφῆς βία ἢ δια-
κρίσεις, ἴσες εὐκαιρίες στὴν ἐκπαίδευση, ἴση με-
ταχείριση μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, καθὼς
καὶ ἀπρόσκοπτη πρόσβαση στὴν ἀπασχόληση.

Ὅραματιζόμαστε μιὰ κοινωνία, ἡ πορεία τῆς ὁποίας δὲν θὰ καθορίζεται ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν ἱκανότητα προσανατολισμοῦ μέσα στοὺς δαιδαλώδεις διαδρόμους νομικῶν διατάξεων ἢ οἰκονομολογικῶν ἀπόψεων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀπρόσκοπτη ἀνάδειξη τῶν σωματικῶν, ψυχικῶν καὶ πνευματικῶν δεξιοτήτων ὅλων καὶ τὴν φανέρωση τῶν ἰδιαιτέρων χαρισμάτων πού ὁ Θεὸς δίνει, γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσει τὸ ἀνεπανάληπτο τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου καὶ τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σὲ ἓνα κόσμο πού δὲν ἔχει χάσει τὴν ἐλπίδα.

Ὅραματιζόμαστε μιὰ κοινωνία μνήμης πού δὲν ξεχνάει τὰ στοιχεῖα πού ὑπογραμμίζουν τὴν ταυτότητά της καὶ πού δὲν ἐργάζεται μόνον γιὰ τὴν θεραπεία της ἀπὸ τίς πληγές πού ἐπέφεραν κατὰ τὸ παρελθόν ἀνθρώπινα λάθη, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν παραγωγή ἔργων πού εἶναι ἀποτέλεσμα ἀδελφικῆς συνεργασίας καὶ ἐνσυνείδητης προσπάθειας γιὰ συνύπαρξη σὲ ἓνα κοινὸ σπίτι, ὅπου

οἱ λαοὶ θὰ ζοῦν καὶ θὰ μποροῦν νὰ διατηροῦν τὴν ἐνδότερη πνευματικὴ τους ἐνότητα χωρὶς νὰ διακινδυνεύουν τὸν πλοῦτο τῶν ἰδιαιτεροτήτων τους (Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν Διακήρυξη τῆς Κρήτης γιὰ τὴν Εἰρήνη καὶ τὴν Ζωή, 25 Μαΐου 1991).

Στὴν προσπάθεια καὶ τοὺς τόπους τῶν ἐκλεκτῶν Εὐρωβουλευτῶν, γιὰ νὰ δώσουν σήμερα ἓνα νόημα στὴν Εὐρώπη ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος συμπαρίσταται μὲ τὴν ἀδιάλειπτη προσευχὴ της καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ ἰδιαίτερος χώρος πού ἐτοιμάζει στὶς Βρυξέλλες γιὰ τὴν ἐγκατάσταση τῶν Γραφείων τῆς Ἀντιπροσωπείας της στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση –σὲ στενὴ συνεργασία μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ τίς ἄλλες Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες– θὰ γίνει τόπος συνάντησης ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀφιερωμένων στὴν ἰδέα τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνοποίησης. Εὐχόμεθα καλὴ ἐπιτυχία καὶ παραγωγὴ ἀγλαῶν καρπῶν στὴ συνάντηση πού ἀρχίζει σήμερα.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ: ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ ὩΣ ΑΠΩΛΕΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ;*

Ἀξιότιμοι Σύεδροι,

Τὸ θέμα τὸ ὁποῖο ἀνετέθη στὴν ταπεινότητά μου ἦταν μία πρόκληση. Κι αὐτὸ γιατί πράγματι στὶς ἡμέρες μας τίθεται ἔντονα τὸ ἐρώτημα τί εἶναι ἡ Παγκοσμιοποίηση; Ἕνα ἀνοιγμα σὲ νέους ὁρίζοντες, μία ἀδήριτη ἀνάγκη, ἢ μία ἀπώλεια προσανατολισμοῦ; Θὰ προσπαθήσω νὰ καταθέσω στὴν ἀγάπη σας τὴ σκέψη μου κι ἐλπίζω νὰ σᾶς δώσω ἐναύσματα ὥστε νὰ προβληματισθεῖτε ἐπὶ τοῦ θέματος.

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Ἡ Παγκοσμιοποίηση ὡς ἓνα γεγονός καταρρίψεως τῶν συνόρων δὲν εἶναι κάτι τὸ καινούργιο γιὰ μᾶς τοὺς Χριστιανούς. Ἡ Ἐκκλησία μας ἀναπτύχθηκε ἐπὶ Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ὅταν στὸν τότε γνωστὸ κόσμον δὲν ὑπῆρχαν σύνορα καὶ οἱ διάφοροι λαοὶ ζοῦσαν ὑπὸ μία κρατικὴ ἐξουσία. Ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος, ὁ καὶ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας μας, γράφοντας πρὸς τοὺς Γαλάτας καὶ τοὺς Κολοσσαεῖς θέτει τὸ θέμα ὅτι ὅλοι οἱ λαοὶ εἶναι ἐνωμένοι κάτω ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Θεοῦ. Ὅλοι εἶναι **πρόσωπα** καὶ γεννημένοι κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ: «Οὐκ ἔνι Ἕλληνας ἢ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός» (Κολ. Γ' 11). Ἡ ἐνότητα ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀνεξαρτήτως καταγωγῆς ἢ οἰκονομικῆς καταστάσεως πραγματώνεται στὴν Ἐκκλησία μας μέσα στὴ Σύναξη τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ὅταν καλούμεθα «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης» νὰ προσέλθουμε στὴν κοινωνία μας μετὰ Χριστό, αὐτὸ εἶναι μία πρόσκληση πρὸς τὸν ὁποῖο

οἰήποτε χωρὶς καμία διάκριση. Κάθε τέλεση τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας εἶναι μία ἐπαλήθευση στὸν αἰῶνα τῆς ἐνότητος τῶν ἀνθρώπων καὶ μία εἰκόνα τῆς ἐσχατολογικῆς συνάξεως τῶν διασκορπισμένων τέκνων τοῦ Θεοῦ. Μετὰ τὴ Θεία Εὐχαριστία καὶ τὴν Ἀγάπην, ποὺ εἶναι προϋπόθεσή της, ξεπερνᾶμε τὰ ἐμπόδια τόσο τῶν μετὰξὺ μας συνόρων ὅσο καὶ τῶν κρατικῶν.

Ἡ Οἰκουμενικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας στηρίζεται στὸν ἄνθρωπο - πρόσωπο, ὡς μοναδικό, ἀνεκτίμητο καὶ ἀνεπανάληπτο. Στὸν ἄνθρωπο ὁ ὁποῖος εἶναι ἐλεύθερος καὶ αὐτεξούσιος (Θεόφιλος Ἀντιοχείας «Πρὸς Αὐτόλυνκον» Β' 27). Στὴν Εὐχαριστιακὴ Σύναξιν ὁ ἱερέας ἀναφέρει «Μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος ἢ ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ...» καὶ λέγει τὸ ὄνομά τους. Ὁ καθένας μας ἀποτελεῖ μέρος τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ἔχει κεφαλὴ τὸν Χριστό. Αὐτὸ τὸ νιώθει κανεὶς στὶς Διορθόδοξες συναντήσεις, ὅταν ἀπὸ τὸ Ἱερὸ Ποτήριον μεταλαμβάνουν ὡς ἀδελφοὶ Βούλγαροι, Ρῶσοι, Ἕλληνες, Ἀραβες, Ἀφρικανοί, Γάλλοι, Ρουμῖνοι κ.λπ. Ἐκεῖ βλέπει κανεὶς τὴν πνευματικὴν ἐνότητα καὶ τὴν «παγκοσμιοποίηση» ὅπως τὴν βιώνει ὁ Πιστὸς μέσα στὴν Ἐκκλησία.

Ὁ ἐνωτικὸς κῆρυξ τῆς Οἰκουμενικότητος ποὺ βιώνει ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀγάπη μετὰξὺ τῶν ἀνθρώπων, ὅπως μᾶς τὴν παρέδωσε μετὰ τὴ Ζωή, τὴ Σταυρικὴ του Θυσία, τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴ Διδασκαλίαν τοῦ ὁ Κυρίως μας καὶ ὅπως τὴν περιέγραψε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Γράφει στοὺς Ἐφεσίους: «*Γίνετε μιμητὲς τοῦ Χριστοῦ, ὁὖν ἀγαπήτᾳ του παιδιὰ καὶ περπατεῖτε μετὰ ἀγάπην, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς μᾶς ἀγάπησε καὶ παρέδωσε τὸν ἑαυτό Του προσφορὰ καὶ θυσία στὸ Θεὸ*» (Ἐφεσ. Ε' 1-2). Ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν Ἀπόστολον τῶν Ἐθνῶν εἶναι τὸ πλήρωμα τοῦ Νόμου (Ρωμ. Γ' 10) καὶ ὁ σύνδεσμος τῆς τελειότητος (Κολ. Γ' 14) καὶ συμπληρώνει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὅτι εἶναι «μητέρα ὅλων τῶν ἀγαθῶν καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος τῆς ἐνάρετης ζωῆς», διότι κάθε ἐντολὴ καὶ κάθε ἐνέργειά μας συγκεφαλαιώνονται σὲ αὐτὸ ποὺ μᾶς εἶπε ὁ Κύριός μας «νὰ ἀγαπήσουμε τὸν πλησίον μας ὅπως

* Ὁμιλία στὴν Ἡμερίδα ποὺ διοργάνωσε τὸ Ἐργαστήριον Ἐλευθέρων Σπουδῶν I.S.T. Studies, στὴν αἴθουσα διαλέξεων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας μετὰ θέμα «Ἡ Παγκοσμιοποίηση πέρα ἀπὸ τὴν οὐτοπία» (Ἀθήνα, 29.5.2001).

τόν ἑαυτὸν μας» (Ἰωάν. ΚΒ' 39). Στὴν Ἐκκλησία δὲν ὑπάρχουν ἐχθροί, δὲν ὑπάρχουν ἀντίπαλοι. Ἡ ἀγάπη ἐξουδετερώνει τὴν ἐχθρότητα καὶ καταργεῖ τὴν ἀντιπαλότητα. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου εἶναι σαφής· «ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ἐὺλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς» (Ματ. Ε', 44). Ὁ Μέγας Βασίλειος ἔγραψε ὅτι τὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ ἐχθροῦ εἶναι νὰ βλάπτει καὶ νὰ ἐπιβουλεύεται, ἀλλὰ ὁ Κύριος δίδαξε ὅτι ἀγαπώντας ἐμεῖς τοὺς ἐχθροὺς μας μοιάζουμε σ' Ἐκεῖνον ποὺ πέθανε γιὰ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

Ὁ ἄνθρωπος - πρῶτο λοιπὸν εἶναι τὸ πρῶτο καὶ κύριο στοιχεῖο τῆς Οἰκουμενικότητας τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ συνεκτικὸς κρῖκος τῆς ἡ ἀγάπης. Θὰ σὰς ἀναφέρω ἓνα ἀκόμη παράδειγμα γιὰ νὰ κατανοηθεῖ ἀκόμη καλύτερα ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας. Στὸ σχόλιό του ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελικοῦ ρητοῦ «*Καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας*» ὁ Μέγας Βασίλειος γράφει ὅτι ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ἀντιστροφῶς ἀνάλογα. Διότι ἂν ἀγαπᾷ ὁ πλούσιος τὸν πλησίον του θὰ τὸν φρόντιζε καὶ δὲν θὰ σκεπτόταν συνεχῶς καὶ μόνο τὰ περιττὰ καὶ τὰ ἄχρηστα ὡς ἀναγκαῖα. Μὲ τὸ πνεῦμα τῆς σπατάλης, σημειώνει ὁ Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας μας, τίποτε σὸν πλούσιο δὲν εἶναι ἀρκετὸ καὶ θέλει συνεχῶς νὰ σπαταλᾷ ἀκόμη περισσότερα. Βλέπετε ὅτι αὐτὰ ποὺ ἀναφέρουν τὰ πιὸ σύγχρονα βιβλία τῆς Οἰκονομίας ἀλλὰ καὶ τῆς Οἰκολογίας εἶναι οἱ Ἀρχεὶς τίς ὁποῖες δίδαξαν ἐδῶ καὶ αἰῶνες πρὶν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Τώρα λοιπὸν ἔρχομαι σὸ κύριο καὶ καίριο ἐρώτημα, μήπως μὲ τὴν Παγκοσμιοποίηση, ὅπως τὴν βλέπουμε νὰ διαμορφώνεται, ὑπάρχει μία ἀπώλεια τοῦ προσανατολισμοῦ μας; Αὐθορμήτως ἀπαντᾶμε θετικά. Ἡ ἐλευθερία τοῦ κάθε ἀνθρώπου μέσα σὸ σύνολο τῶν κοινωνιῶν μετατρέπεται σὲ ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου καὶ σὲ «κοινωνικὲς ἐλευθερίες», ἡ ἀγάπη μετατρέπεται σὲ συμφέρον, ἡ πρόνοια γιὰ τὸν πλησίον σὲ ἐκμετάλλευση τοῦ πιὸ ἀδύνατου. Πῶς νὰ συμφωνήσῃ μὲ αὐτὴν τὴν διαμορφούμενη κατάσταση ἡ Ἐκκλησία;

Οἱ ἰδεολόγοι τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς μᾶς λένε: «ἡ παγκοσμιοποίηση εἶναι ἱστορικῶς ἀναπόφευκτη». Πράγματι. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν εἶναι ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς παθητικῆς ἀποδοχῆς τῶν πραγμάτων ἢ τῆς σιωπῆς μας. Εἶναι περιέργο πῶς οἱ ἰδεολόγοι

αὐτοὶ ξεχνοῦν ὅτι τὸ ἱστορικῶς ἀναπόφευκτον ἐπικαλέσθηκαν πρῶτοι οἱ Σοβιετικοί, χωρὶς αὐτὸ νὰ ὑποχρεώσει κανέναν –οὔτε βέβαια τὴν Ἱστορία– νὰ τοὺς κοιτάζει ἀπαθῶς.

Θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι κοινὴ πεποίθηση πιά, ὅτι ὅσοδήποτε ἱστορικῶς ἀναπόφευκτο καὶ νὰ εἶναι κάτι, δὲν ὑποχρεώνει τὸν ἄνθρωπο σὲ παθητικὴ ὑποταγὴ ἢ σὲ συναίνεση. Καὶ τοῦτο διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνον δημιούργημα τῆς Ἱστορίας, ἀλλὰ δημιουργὸς τῆς ἐπίσης. Ἀπ' ὅτι βλέπω, οἱ ἰδεολόγοι ἴσως δυσκολεύονται νὰ τὸ κατανοήσουν αὐτὸ. Οἱ Χριστιανοὶ ὁμως γνωρίζουν πῶς ἡ Θεία Πρόνοια δὲν καταργεῖ τὸ αὐτεξούσιο.

Δεύτερο ἐπιχείρημά τους εἶναι ὅτι ἡ παγκοσμιοποίηση προωθεῖ τὴν ἐλεύθερη ἀγορά, ἐνῶ οἱ σκέψεις περιορισμοῦ τῆς ἐνισχύουν τὸν κρατισμὸ. Ἄς τοὺς βεβαιώσουμε λοιπὸν ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει λόγους νὰ ὑπερασπίζει τὸν κρατισμὸ καὶ νὰ μάχεται τὴν ἐλεύθερη οἰκονομία. Ἐκεῖνο ποὺ τὴν ἀπασχολεῖ εἶναι, ἂν συνειδητοποιοῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μέσο ἀλλὰ σκοπὸς. Καὶ ἐκεῖνο γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ ἀδιαφορήσῃ, εἶναι ἡ μοῖρα τοῦ φτωχοῦ, ἡ μοῖρα τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου. Ἡ Ἐκκλησία διδάσκει τὴν προστασία τοῦ πάσχοντος καὶ τὴν κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη, ὅχι ὡς πολιτικὸ πρόγραμμα, ὅχι ὡς μία δέσμη προτάσεων, οὔτε κἂν ὡς ἡθικὴ ἀξία. Πὰ τὴν Ἐκκλησία, οἱ φτωχοὶ εἶναι «οἱ θυρωροὶ τῆς βασιλείας [τοῦ Θεοῦ], οἱ ἀνοίγοντες τὰς θύρας τοῖς χρηστοῖς, καὶ κλείοντες τοῖς δυσκόλοις καὶ μισανθρώποις» (Γρηγ. Νύσσης P.G. 46, 460 C).

Τὴν ἐλεύθερη ἀγορά, ἐξ ἄλλου, ἐνισχύει ὅχι μόνον ἡ Παγκοσμιοποίηση ἀλλὰ καὶ τὸ ἐμπόριο ὀπλων, τὸ ἐμπόριο ναρκωτικῶν, τὸ δουλεμπόριο καὶ ἡ πώληση μικρῶν παιδιῶν στοὺς οἴκους ἀνοχῆς. Τὴν ἐλεύθερη ἀγορὰ ἐνισχύει καὶ ἡ κατάργηση κάθε ἀσφάλειας, ὅπως ἐπίσης κάθε σύνταξης. Τὴν ἐνισχύει καὶ ἡ κατάργηση τῶν κρατικῶν σχολείων καὶ τῶν κρατικῶν νοσοκομείων. Ἐν τούτοις, εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ οἱ πιὸ ἀκραῖοι ἰδεολόγοι δὲν φθάνουν σὸ σημεῖο νὰ στηρίζουν ὁποιοδήποτε μέτρο προωθεῖ τὴν ἐλεύθερη ἀγορά, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ κοινωνικὸ κόστος.

Ἐπειδὴ ἀκριβῶς θέλω νὰ πιστεύω πῶς ἔχουν αὐτὴ τὴ σωφροσύνη, γι' αὐτὸ νομίζω ὅτι θὰ συμφωνήσουν μὲ τὴν Ἐκκλησία ἡ ὁποία ζητᾷ ἡ Παγκοσμιοποίηση νὰ μὴν μετατραπῇ σὲ ὁδοστρωτήρα

πὺν θά συνθλίψει τὸν πάσχοντα ἄνθρωπο, οὔτε σὲ ὄχημα τοῦ ὀργανωμένου ἐγκλήματος.

Ἀκόμη περισσότερον ἄνετα αἰσθάνονται οἱ ιδεολόγοι μὲ τίς συνέπειες τῆς Παγκοσμιοποίησης στὸν πολιτισμό. Κατηγοροῦν τὴν Ἐκκλησία ὅτι ἀντιτίθεται στὴν Παγκοσμιοποίηση, μὲ σκοπὸ νὰ διατηρήσει τὸν ἐθνικισμό, τὴ μισαλλοδοξία, τίς διακρίσεις. Τὴν κατηγοροῦν ἀκόμη ὅτι μάχεται τὴν Παγκοσμιοποίηση γιὰ νὰ κρατήσει τὸν λαὸ δέσμο τῆς ξεπερασμένης παράδοσης καὶ τοῦ παρελθόντος.

Ἄς ξεκαθαρίσουμε λοιπόν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δὲν προωθεῖ τὴν καλλιέργεια τοῦ ἐθνικισμοῦ. Ἀγαποῦμε τὴν πατρίδα μας καὶ τὸν Ἑλληνισμό, χωρὶς φυλετισμούς, χωρὶς νὰ ὑποτιμοῦμε τοὺς ἄλλους λαούς, χωρὶς ξενοφοβίες. Ἀντίθετα ἀπὸ τίς προκατελιμμένες ἐπικρίσεις, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι προστάτης τῶν μειονοτήτων, τῶν προσφύγων. Ἐπικρίνει ἐνίοτε πολιτικὲς ἐπιλογές, ἐφ' ὅσον αὐτὲς ἀντιβαίνουν πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου, οὐδέποτε ὅμως καταφέρεται κατὰ ἔθνους. Τιμᾷ τὴν προσφορά καὶ τὰ χαρίσματα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, οὐδέποτε ὅμως ἀπεσιώπησε τὴν προσφορά καὶ τὴ συμβολὴ ἄλλων λαῶν. Κι αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος γιὰ τὸν ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία μας στηρίζει μὲ τόση θερμὴ τὴν *πολιτικὴ* ἔνωση τῆς Εὐρώπης, γνωρίζοντας πὺς αὐτὴ ἡ ἔνωση συνεπάγεται τὸν περιορισμὸ τῆς ἐθνικῆς μας κυριαρχίας.

Πὰ τὴν Ἐκκλησία, ἡ παράδοση δὲν εἶναι συγκεκριμένα ἦθη καὶ ἔθιμα πὺν πρέπει νὰ τὰ κρατήσουμε στὴ ζωὴ μὲ τεχνητὸ τρόπο, ἀλλὰ ἐμπειρία κοινωνικότητας, φορέας πνεύματος. Εἶναι αὐτὸ πὺν στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα λέμε *λεῖψανο*. Πὰ τὸν ξένο πρὸς τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἄνθρωπο τὸ *λεῖψανο* εἶναι ἀπομεινάρι ἀπὸ κάτι πὺν ὑπῆρχε σὲ παλιούς χρόνους. Ἐνῶ γιὰ τὴν Ἐκκλησία, τὸ *λεῖψανο* εἶναι χορηγὸς ζωῆς. *Δὲν προσκυνᾶμε πτώματα στὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ τοὺς νῦν καὶ αἰεὶ ζωντανούς.*

Π' αὐτὸ ἀκριβῶς, ἡ Ἐκκλησία δὲν καλλιιεργεῖ μία λατρεία τοῦ πολυκαιρισμένου, δὲν διδάσκει τὴν καθήλωση σὲ τρόπους ζωῆς τοῦ παρελθόντος. Ἡ Ἐκκλησία ἐπισημαίνει ὅτι μέσα στὴν ἱστορικὴ μας πορεία κατορθώσαμε νὰ δημιουργήσουμε τρόπους ἔκφρασης τῆς κοινωνικότητάς μας, τρόπους ἀλληλεγγύης καὶ συνοχῆς, πὺν ἀποδείχτηκαν φορεῖς ζωῆς καὶ πνεύματος. Ἡ ἐμμονὴ σὲ αὐτοὺς τοὺς τρόπους θὰ ἔταν καθήλωση σὲ ἀναπηρικὴ κα-

ρέκλα ὑγιῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ πὺν ἡ Ἐκκλησία διδάσκει εἶναι νὰ υἱοθετοῦμε νέες μορφές, καὶ μάλιστα νὰ τίς δημιουργοῦμε, μὴ χάνοντας ὅμως ποτὲ ἀπὸ τὰ μάτια μας τὴν ἀλήθεια τοῦ ἀνθρώπου ὡς προσώπου, τὴν ἀλήθεια του ὡς *σχέσης*, ὡς ὄντος πὺν ζεῖ μὲ τὸν πλησίον καὶ *μέσω* τοῦ πλησίον.

Ἡ Ἐκκλησία μας λοιπὸν ὑποστηρίζει, ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχει σεβασμὸς στὸν ἄνθρωπο, ἂν περιφρονοῦμε τίς ρίζες του, τὴ γλῶσσα του, τὴν παράδοσή του καὶ θέλουμε νὰ τὸν βάλουμε στὰ καλούπια πὺν ἐμεῖς ἀποφασίζουμε γι' αὐτόν. Εἶναι δικὴ μας εὐθύνη νὰ βοηθήσουμε τίς φτωχὲς χώρες νὰ ἀναπτυχθοῦν, νὰ τίς βοηθήσουμε νὰ ἀποκτήσουν τεχνολογία, νὰ τίς βοηθήσουμε νὰ ἀποκτήσουν θεσμούς πὺν θὰ ἐπιτρέψουν τὴν οικονομικὴ τους προκοπή, δείχνοντας ὅμως σεβασμὸ στὸν πολιτισμὸ κάθε λαοῦ καὶ κάθε χώρας. Θέλουμε νὰ βοηθήσουμε, θὰ πεῖ πρῶτ' ἀπ' ὅλα, δὲν τοὺς ὑποχρεώνουμε νὰ γίνουν σὰν ἐμᾶς. Πατὶ δὲν ὑπάρχει χειρότερη μορφὴ ρατσισμοῦ ἀπὸ τὸ νὰ πιέξεις αὐτόν πὺν σ' ἔχει ἀνάγκη νὰ γίνεῖ σὰν ἐσένα. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ Τόμας Φρίντμαν, διευθυντῆς *think tank*, σὲ βιβλίο πὺν ἔγραψε γιὰ τὸ θέμα μας, «ἡ Παγκοσμιοποίηση, θὰ ἐπιφέρει κατάρρευση τοῦ περιβάλλοντος καὶ ξερίζωμα κάθε ἐθνικῆς κουλτούρας σὲ βαθμὸ πὺν δὲν ἔχει δεῖ ποτὲ ἡ ἱστορία. Κι ὅμως, δὲν μπορεῖς νὰ χτίσεις μιὰ κοινωνία, ἂν τὴν ἴδια ὥρα καταστρέφεις τίς ρίζες της, τὰ πολιτιστικὰ θεμέλια πὺν ἔδιναν στὰ μέλη της συνοχή καὶ σεβασμὸ στὶς κοινὲς ἀξίες».

Ἡ Παγκοσμιοποίηση δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν Οἰκουμενικότητα, εἶναι ἐμπαιγμὸς της. Τὸ ὄραμα τῆς Παγκοσμιοποίησης εἶναι ὁ ἀνταγωνισμός, ἐνῶ ἡ προσδοκία τῆς Οἰκουμενικότητος εἶναι ἡ δοξολογικὴ ἔνωση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ Παγκοσμιοποίηση δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς κοινωνίας, εἶναι ἐμπαιγμὸς της. Ἀνάπτυξη τῆς κοινωνίας σημαίνει συμμετοχὴ καὶ συνευθύνη, ἐνῶ ἡ Παγκοσμιοποίηση ὑπόσχεται νέους κύκλους ἀντιπαράθεσης καὶ ἔντασης μεταξὺ τῶν μελῶν μιᾶς κοινωνίας.

Δὲν νομίζω πὺς ὑπάρχει κανεὶς ἀνάμεσά μας πὺν νὰ μὴν καταλαβαίνει πολὺ καλὰ ὅτι τίς ἐπόμενες δεκαετίες τὸ ἐμπόριο ὅπλων θὰ ἀναπτυχθεῖ, ὅτι τὸ ἐμπόριο ἐξαρτησιογόνων οὐσιῶν θὰ γιγαντωθεῖ. Δὲν νομίζω πὺς ἀμφιβάλλει κανεὶς ἀπὸ μᾶς ὅτι θὰ γίνουμε μάρτυρες νέων κυμάτων προσφύ-

γων από τις ίδιες κι από νέες χώρες, που θα σημαίνει βέβαια άπιστευτης έκτασης ξεριζωμό και ολοκληρωτική καταστροφή των κοινωνιών των φτωχών χωρών.

Άλλα ή Έκκλησία δεν είναι ένας τρόπος διαπίστωσης των επερχομένων δεινών, είναι αγάπη και μέριμνα: *«ή γάρ κατά Θεόν αγάπη εν τῷ συμπάσχειν ἀλλήλοις ἐστί»* (Βίος Άγ. Παχωμίου, 37). Αυτό λοιπόν που πρέπει να περιμένουμε από εμάς όλους, από την Έκκλησία, δεν είναι απλώς και μόνο ή προειδοποίηση, αλλά ή πρόνοια.

Έχοντας συνείδηση της κοινωνικής κατάρρευσης που έχει ήδη αρχίσει και πρόκειται να ενταθεί, ή Έκκλησία πρέπει να προχωρήσει σε διεκκλησιαστικές συνεργασίες που θα δώσουν, με την εύλογία του Κυρίου, τις δυνάμεις να αντιμετωπίσουμε την απειλή του γενικού ξεριζωμού, να αντισταθούμε στην αντικατάσταση των πολιτισμών μας από την παγκόσμια προσφυγιά, και να συμπαρασταθούμε σε αυτούς που θα έλθουν στα σπίτια μας ικέτες, αυτούς που θα περιμένουν να δοῦν στο δικό μας βλέμμα μια στιγμή ανακούφισης και αγάπης.

Η Έκκλησία μας προβάλλει τη δική της Παγκοσμιοποίηση. Η ολόψυχη συμμετοχή μας στο Μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας, ή καλλιέργεια της αγάπης προς τον πλησίον, ό σεβασμός της προσωπικότητας και της ελευθερίας του άλλου δεν είναι θεωρητικές προτάσεις αλλά βιωματικές πραγματικότητες. Ο άνθρωπος όσο υπάρχει ιστορία, αλλά ιδιαιτέρως από τον 18ο αιώνα και μετά, πειραματίζεται. Επιχειρεί με την εφαρμογή διαφόρων πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συστημάτων να δημιουργήσει πλούτο και ευτυχία στην κοινωνία που ζει. Κι έχει επιτύχει αρκετά στην ανάπτυξη του πλούτου, της τεχνολογίας, της επιστήμης, της κοινωνικής δικαιοσύνης. Ένα δεν επέτυχε, που όμως είναι τό κύριο: να αισθάνεται ό άνθρωπος χαρά, άμεριμνησία και ασφάλεια στη ζωή του και να έχει λύσει τό υπαρκτικό του πρόβλημα. Η έξωστρέφεια, ή πλεονεξία, ό καταναλωτισμός, ή ευμάρεια έχουν τις παρενέργειές τους. Παδέστε στο μέρος των πλουσίων χωρών του πλανήτη. Οί τρελές αγελάδες, τὰ γενετικώς τροποποιημένα τρόφιμα, ή ρύπανση του περιβάλλοντος, ή μόλυνση ποταμών και θαλασσών είναι όριμένες από

τις παρενέργειες.

Ο άνθρωπος είναι προφανές ότι βρίσκεται σε άδιέξοδο. Δύο είναι σήμερα οί λύσεις: ή μία να δοκιμάσει πάλι διεξόδους με αντίδοτα, που θα έχουν όμως άλλες παρενέργειες, γιατί θα κινούνται και αυτά στα ίδια λογικοκρατούμενα πλαίσια. Είναι σα να βρει κάποιος μία έξοδο σε ένα λαβύρινθο που όμως στην περιφέρειά του είναι από παντού κλειστός... Η άλλη είναι να προσδεύει, να εξελίσσεται, να αναπτύσσεται με βάση τις Χριστιανικές Αρχές και Άξίες, τον Ηθικό εκείνο Νόμο δηλαδή που τώρα ό άνθρωπος εν πολλοίς άγνοεί. Άν και έχει την ιστορική έμπειρία πώς ακολουθώντας αυτές τις Αρχές δημιούργησε τον πολιτισμό, τον όποιο σήμερα τείνει να πληξει. Αυτές τις Αρχές έχουμε την ευθύνη εμείς οί Όρθόδοξοι Χριστιανοί να προβάλουμε, έχουμε την ευθύνη να διδάξουμε, έχουμε την ευθύνη να συζητήσουμε. Όφείλουμε να εργασθούμε σκληρά και έντατικά μέσα στην κοινωνία για να την πείσουμε ότι μεγάλο μέρος της ακολουθεί λάθος δρόμο. Και να προσευχόμεθα ό Κύριος να ευλογήσει τό έργο της Έκκλησίας Του, να δώσει στους ανθρώπους πίστη και έλπίδα και να τους οδηγήσει σε μία ζωή όμορφη και χωρίς άγχος. Όταν γνωρίζει και βιώνει ό άνθρωπος την πνευματική ζωή που προτείνει ή Έκκλησία μας τότε αισθάνεται ελεύθερος και ασφαλής στη ζωή του κι επί πλέον πορεύεται φροντίζοντας κι ευεργετώντας τους άλλους, όπου κι αν βρίσκονται.

Αυτή είναι ή πρόταση της Έκκλησίας μας, πρόταση κατατεθειμένη έδω και δύο χιλιάδες χρόνια, που όμως ή ανθρωπότητα δεν υλοποίησε ψάχνοντας ματαιώς σε υποκατάστατά της. Ός Προκαθήμενος της Έκκλησίας μας προσεύχομαι άδιαλείπτως υπέρ της σωτηρίας όλων των ανθρώπων και άκραδάντως πιστεύω ότι ώρίμασε ό καιρός που ό άνθρωπος θα δοκιμάσει την πρότασή Της και θα θελήσει να εφαρμόσει τη λιτότητα και την έγκρατεια στη ζωή του, την προσοχή και μέριμνα για τον άλλο, γενικά τον Ευαγγελικό Νόμο της Αγάπης, τον μοναδικό που δημιουργεί ανεκλάλητη χαρά από τη βίωση της Αναστάσεως του Κυρίου μας και την προσδοκία και της δικής μας αναστάσεως, χαρά της όποιας μέτοχοι εύχομαι να γίνουμε όλοι μας.

ΠΟΛΥΣΗΜΑΝΤΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

Ἡ ἐπέτειος μνήμη τῆς Ἰσαποστόλου ἁγίας Λυδίας τῆς Φιλιππησίας (20 Μαΐου) ἀποτελεῖ πολυσήμαντο σταθμὸν στὴν ἀέναη ροὴ τοῦ χρόνου καὶ σὲ τόπο πλούσια εὐλογημένο ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ.

Σταθμὸς στὴν ἱστορία τοῦ τόπου, στὴ γῆ τῆς Νεαπόλεως (σημερινῆς Καβάλας) καὶ τῶν Φιλίππων, ὅπου ὁ οὐρανοδρόμος Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν Παῦλος, ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν Τρωάδα τῶν μικρασιατικῶν παραλίων «ἔστησε τοὺς πό-

σωστὰ ἢ οὐράνια ὄπτασία, ποὺ ἄμεσα ἐκτελεῖται, γιὰ νὰ βρεθοῦν οἱ Ἀπόστολοι στὴν περιώνυμη πόλιν τῶν Φιλίππων. Ἐδῶ στὴν ὀλιγοήμερη παραμονή τους χάρηκαν τὰ θαυμαστὰ ἀποτελέσματα τοῦ κηρύγματος, καί, ἀσφαλῶς, λυπήθηκαν γιὰ τὴ σύντομη ἀναχώρησή τους διὰ τῆς Ἑγνατίας πρὸς τὴ Θεσσαλονίκη. Ὡστόσο, γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς πορφυροπώλιδος Λυδίας, μὲ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας της, ὅπως καὶ μὲ ἐκεῖνα τοῦ δεσμοφύλακος, καὶ μὲ ὅλους ὅσους δέχθηκαν τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, –τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου κατὰ τὴν ὁμολογία τῆς ἐχούσης τὸ «πνεῦμα πύθωνος»– συγκροτήθηκε ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία-Κοινότητα τῶν Φιλίππων.

Σταθμὸς ἀναβαπτισμοῦ καὶ ἐνδυναμώσεως ἢ ἐπίσκεψις στὸ Ναὸ-Βαπτιστήριον τῶν Φιλίππων, παρὰ τὸν Ζυγάκη ποταμὸ. Στὸν ἴδιον ἀκριβῶς τόπο, ὅπου ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ οἱ σύνοδοί του ἄνοιξαν συνομιλία μὲ τὶς συγκεντρωμένες ἐκεῖ γυναῖκες καὶ ἡ Λυδία, γυναῖκα μὲ μικρασιατικὴ καταγωγή καὶ φοβούμενη τὸν ἀληθινὸ Θεό, βαπτίσθηκε ἀπὸ τὸν Παῦλο μαζί μὲ τὴν οἰκονομεία της στὰ γάργαρα νερὰ τοῦ ποταμοῦ, ἀφοῦ ὁ Κύριος τὴν ἐφώτισε νὰ ἀκούσει καὶ νὰ δεχθεῖ τὴν διδασκίαν τοῦ Ἀποστόλου.

Σ' αὐτὸν τὸν ἱερὸ τόπο τοῦ βαπτίσματος τῆς πρώτης Χριστιανῆς τῶν Φιλίππων καὶ τῆς Εὐρώπης, στὸν ἄλλο Ἰορδάνη ποταμὸ τῆς Μακεδονίας προσκαλεῖ ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία τὰ παιδιά της νὰ προσέλθουν εὐλαβικά γιὰ τὸν ἀναβαπτισμό τους. Ὅλα βοηθοῦν καὶ περισσότερο τὰ λατρευτικὰ τελούμενα, νὰ βιωθοῦν οἱ ἀπαρχές καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς χριστιανικῆς πίστεώς μας, νὰ ζωντανέψουν τὰ θαυμαστὰ γεγονότα καὶ οἱ ἀνεξίτηλες μνήμες, ποὺ δικαιολογοῦν τὴν ἐν Χριστῷ καύχησιν καὶ τὸ χρέος τῆς συνεχείας καὶ τῆς συνεπειᾶς σ' αὐτά, ποὺ τὸ χριστιανικὸν παρελθὸν μᾶς κατέλιπε. Τὸ ἴδιο ζωντανὸς καὶ ἐπίκαιρος ὁ προτρεπτικὸς λόγος τοῦ Ἀποστόλου μας πρὸς τοὺς Φιλιππησίους φθάνει μέχρι ἐμᾶς: «Αὐτὰ ποὺ ἐμάθατε καὶ παρελάβετε διὰ τῆς διδασκαλίας μου καὶ τὰ ἀκούσατε καὶ τὰ εἶδατε σὲ ὅλη τὴ συμπεριφορὰ μου, αὐτὰ νὰ πράττετε. Καὶ ὁ Θεός, ποὺ εἶναι ὁ χορηγὸς τῆς εἰρήνης, θὰ εἶναι μαζί μας».

Τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου
Φιλίππων **κ. ΠΡΟΚΟΠΟΥ**

δας Του». Δρασκελίζοντας τὸ βόρειο Αἰγαῖο, ἐκόμισε γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἑλλάδα καὶ στὴν Εὐρώπῃ τὸ μήνυμα τῆς σωτηρίας «ἐν Χριστῷ» καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ τὴν παράλιον Νεάπολιν, ἀνηφορίζοντας τὴν λιθοστρωτὴ Ἑγνατία, ποὺ ἔνωνε Ἀνατολὴ μὲ Δύση, στοὺς περιώνυμους Φιλίππους θὰ σταματήσει, γιὰ ν' ἀγναντέψει στοχαστικά τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Εὐρώπῃ. Ὁ «κλητὸς Ἀπόστολος» θ' ἀποθέσει πρῶτα τὸ ἀνεξίτηλο ἀποστολικὸ σφράγισμα στὴν πιὸ ἀγαπημένην του Κοινότητα τῶν Φιλίππων καὶ ὕστερα, θεοκίνητο ὄργανο τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ, θὰ κηρύξει τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ στὴν Οἰκουμένη, ἔχοντας τὸν πλοῦτο τῆς θείας Ἀποκαλύψεως ἐνδεδυμένης μὲ τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ διαποτισμένης μὲ τὴν ἑλληνικὴ σοφία. Ὁ ἱεροφάντης Παῦλος τοὺς Φιλίππους καθιστᾷ ὡραία Πύλη τῆς σωστικῆς ἀλήθειας καὶ ὁ ἴδιος τὴν καθαγιάζει, συνεχίζοντας τὸν δρόμο τῆς ἱεραποστολῆς ἀνὰ τὰ Ἑθνη.

Σταθμὸς πνευματικοῦ ἀνεφοδιασμοῦ ἢ ἀναδρομὴ στὰ γεγονότα τῆς Ἀνοίξεως τοῦ 50 μ.Χ., στὴ χρονικὴ στιγμή κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ οἱ Σύνοδοί του εὐρισκόμενοι στὴν Τρωάδα προβληματίζονται ποία κατεύθυνση ν' ἀκολουθήσουν, γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο τοῦ Φωτισμοῦ.

Τὸ ἀποκαλυπτικὸ ὄραμα τοῦ Μακεδόνα, νὰ τὸν παρακαλεῖ ἱκετευτικά μὲ τὰ λόγια «διαβάς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν», καθορίζει τὴν πιὸ πέρα πορεία. Ὡς θεϊκὴ ἐντολὴ ἐρμηνεύεται

Σ. Ε. ΤΥΠΟΥ, ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΕΩΣ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ

Ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα πέρασε στὴν ἱστορία. Ὅσο ὁ χρόνος μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο γεγονός τόσο παρουσιάζονται οἱ εὐκαιρίες γιὰ μιὰ δεύτερη, πιὸ διερευνητικὴ ματιὰ στὰ γεγονότα. Ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὰ ὅσα συνέβησαν πρὶν, κατὰ τὴ διάρκεια καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν παπικὴ ἐπίσκεψη, ἐπιτρέπει τὴν διατύπωση ἀπόψεων καὶ συμπερασμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀποφορτισθεῖ ἀπὸ τὴν ἔνταση τῶν συγκεκριμένων ἡμερῶν. Τὰ ὅσα διαδραματίστηκαν μέσα στὰ σύνορα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους εἶναι λίγο ἢ πολὺ σὲ ὅλους μας γνωστά. Ἡ κάλυψη τοῦ γεγονότος ὑπῆρξε «καθολικὴ» ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ΜΜΕ. Τόσο ὁ ἠλεκτρονικὸς Τύπος, ὅσο καὶ ὁ ἔντυπος ξεπέρασαν ἑαυτοὺς στὴν προσπάθεια ἐνημέρωσης τοῦ κοινοῦ. Ἔχουν καταγραφεῖ κυριολεκτικὰ ἑκατοντάδες δημοσιευμάτων καὶ ἀρκετὲς ὥρες τηλεοπτικῆς καὶ ραδιοφωνικῆς κάλυψης τῆς παπικῆς ἐπίσκεψης.

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον παρουσιάζει γιὰ ὅλους ἡ ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος ἀπὸ τὸν ξένου Τύπο. Ἐξ ὀρισμοῦ θὰ λέγαμε ὅτι ἡ ὁποιαδήποτε παπικὴ ἐπίσκεψη ἀποτελεῖ γεγονός καὶ θέαμα, τὸ ὁποῖο ἐνδιαφέρει ἑκατομμύρια ρωμαιοκαθολικῶν πιστῶν καὶ ὄχι μόνο. Ἡ θρησκευτικὴ ὑπόσταση τοῦ προσώπου τοῦ Πάπα γιὰ τὸ Βατικανὸ τὸν καθιστᾷ πάντοτε ἀντικείμενο ἐκτεταμένης προσωπολατρείας ἀπὸ τὸν ρωμαιοκαθολικὸ κόσμο, ἡ ὁποία προκαλεῖ πάντοτε τὴν ἀπορία σὲ μὴ ρωμαιοκαθολικοὺς πιστοὺς καὶ ἰδιαίτερα σὲ ὀρθόδοξους. Ἀκόμα ἡ πολιτειακὴ ὑπόσταση τοῦ Βατικανοῦ τὸ καθιστᾷ αὐτομάτως κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος ὄχι μόνο γιὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα, ἀλλὰ καὶ γιὰ ζητήματα ποὺ ἀφοροῦν στὴν πολιτικὴ καὶ στὴν οἰκονομία. Χαρακτηριστικὸ ἦταν τὸ μέγεθος τῆς δημοσιότητας ποὺ δόθηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παπικῆς ἐπίσκεψης στὴν Κούβα. Ὅλα αὐτὰ σὲ συνδυασμὸ μὲ μιὰ λογικὴ ὑπερθεάματος, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὶς παπικὲς κινήσεις ἀνὰ τὸν κόσμο, στοιχειοθετοῦν τὴν ἀξιολόγηση ὡς εἰδήσεως πρώτου μεγέθους τὴν ὁποιαδήποτε παπικὴ

ἐπίσκεψη. Πόσο μᾶλλον, ὅταν αὐτὴ πραγματοποιεῖται σὲ μιὰ χώρα γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν τελευταία χιλιετία!

Δεκάδες δημοσιευμάτων παρατηρήθηκαν στὸν Δυτικὸ ξένου ἔντυπο Τύπο, πρὶν καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παπικῆς ἐπισκέψεως στὴν Ἑλλάδα. Ἀγγλικές, γερμανικές, ισπανικές, ἰταλικές καὶ γαλλικές ἐφημερίδες ἐκάλυψαν πλήρως τὸ γεγονός. Δὲν περιορίσθηκαν σὲ ἀπλὴ δημοσιογραφικὴ κάλυψη τοῦ γεγονότος, ἀλλὰ ὑπῆρχαν περιπτώσεις σοβαρῶν προσεγγίσεων τῆς ἰδιαιτερότητος τῆς ἐπισκέψεως.

Μιὰ πρόχειρη καταγραφή τῶν σπουδαιοτέρων δημοσιευμάτων ἐπιτρέπει τὴν διαμόρφωση κάποιων εἰκόνας γιὰ τὴν συμπεριφορὰ τοῦ Δυτικοῦ ξένου Τύπου στὸ γεγονός. Καταγράφηκαν δημοσιεύματα ἐφημερίδων μεγάλης κυκλοφορίας.

Τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ δημοσιευμάτων ποὺ ἀφοροῦν στὴν παπικὴ ἐπίσκεψη στὴν Ἑλλάδα, ἀνήκει, ὅπως εἶναι λογικὸ, σὲ καθολικὲς χώρες (Ἰταλία, Γαλλία, Ἰσπανία). Σὲ μικρότερο ποσοστὸ ἀκολουθοῦν χώρες μὲ ἀνεπτυγμένον τὸ προτεσταντικὸ στοιχεῖο (Γερμανία, Ἀγγλία).

Ἐκτεταμένα δημοσιεύματα γιὰ τὸ θέμα παρουσιάζονται στὸ Δυτικὸ ξένου Τύπο ἀπὸ τὶς 3 Μαΐου 2001, τὰ ὁποῖα προαναγγέλουν τὴν ἄφιξη τοῦ Πάπα στὴν Ἀθήνα (στὰ πλαίσια τοῦ προσκυνηματικοῦ ταξιδίου στὰ βήματα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου), καθὼς καὶ τὶς ὅποιες δυσκολίες καὶ ἰδιαιτερότητες ποὺ παρουσιάζει τὸ ταξίδι αὐτό.

Τὰ δημοσιεύματα συνεχίζονται, σὲ ἐκτεταμένη μορφή, στίς 4.5.2001, μὲ πληροφορίες καὶ σχόλια πλέον γιὰ τὴν παπικὴ ἄφιξη. Λόγω τοῦ διαμεσολαβοῦντος Σαββατοκύριακου, τὶς ἐπόμενες ἡμέρες δὲν ἔχουμε ἀρκετὰ ἄρθρα γιὰ τὸ θέμα, δεδομένου ὅτι ἔχουμε μεταφορὰ δημοσιογραφικοῦ ἐνδιαφέροντος στὴν παπικὴ ἐπίσκεψη στὴ Συρία.

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Χαρακτηριστικὰ οἱ **ἰταλικές** ἐφημερίδες τῆς

3.5.2001 ἀναφέρονται στὸ κλίμα ποὺ ἐπικρατεῖ στὴν Ἑλλάδα πρὶν ἀπὸ τὴν παπικὴ ἀφίξι.

Ἡ ἐφημερίδα «**Il Messaggero**» (σελ. 15), παρουσιάζει τὴν ἔντονη μοναστικὴ ἀντίδραση ποὺ προκαλεῖ τὸ γεγονὸς τῆς ἐπισκέψεως στὸν ἑλλαδικὸ χῶρο μὲ τὸν χαρακτηριστικὸ τίτλο «*Le campane di Monte Athos suoneranno contro il Papa*» (Οἱ καμπάνες τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἤχοῦν ἐναντίον τοῦ Πάπα).

Στὸ ἴδιο κλίμα καὶ τὸ δημοσίευμα τῆς «**La Repubblica**» (σελ. 19), μὲ τίτλο «*Il Papa in Grecia ortodossi in rivolta*» (Ὁ Πάπας στὴν Ἑλλάδα, ξεσηκώνονται οἱ Ὀρθόδοξοι).

Ἡ «**La Stampa**», τὴν ἴδια ἡμέρα, συνεχίζει τὴν θεματολογία τῶν ὑπόλοιπων ἰταλικῶν ἐφημερίδων μὲ πρωτοσέλιδη ἀναφορὰ στὸ ταξίδι μὲ τίτλο «*“Torna a casa” i preti ortodossi in piazza*» («Γύρ - να σπί» - οἱ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς στὶς πλατεῖες) καὶ ἀκολουθεῖ στὴ σελ. 11 ἀντίστοιχο ἄρθρο καθὼς καὶ συνέντευξη τοῦ Καρδινάλιου Achille Silvestrini, ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν ὑπευθύνου τοῦ Βατικανοῦ γιὰ τὶς Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίες, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ χαρακτηρίζει τὸ ταξίδι τοῦ Πάπα ὡς τὸ πιὸ δύσκολο, «*in Grecia la visita la piu difficile di Wojtyla*», προαναγγέλει κατὰ κάποιον τρόπο τὴν παπικὴ δήλωση συγγνώμης, «*E possibile che si scusi con gli ortodossi*», δίδοντας παράλληλα πληροφορίες γιὰ τὴ θέση τῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἑλλάδα καθὼς καὶ τὰ βασικὰ στοιχεῖα ποὺ προκαλοῦν τὶς ἑλληνικὰς ἀντιδράσεις.

Τὴν ἐπόμενη ἡμέρα, στὴν «**Corriere della Sera**» (σελ. 11), δημοσιεύεται συνέντευξη ἐνὸς ἀκόμη Καρδινάλιου, τοῦ Carlo Maria Martini, ἐπισκόπου Μιλάνου, γνωστοῦ λόγιου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος ἐπιχειρεῖ στὴ συνέντευξή του μιὰ θεολογικὴ προσέγγιση τοῦ θέματος, δηλώνοντας ὅτι εἶναι ἡ ἀναζήτηση τοῦ Μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ ποὺ θὰ ἐπιφέρει τὴν βαθειὰ ἔνωση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας μὲ ὅλες τὶς Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες.

Παρά τοὺς ἐντυπωσιακοὺς τίτλους τῶν ἐφημερίδων, γιὰ τὶς ἀντιδράσεις ποὺ προκαλεῖ ἡ παπικὴ ἀφίξη στὴν Ἑλλάδα, δὲν ἔλλειψαν τὰ ἄρθρα δυτικῶν ἐφημερίδων, τὰ ὁποῖα προσπάθησαν νὰ δώσουν ὅλες τὶς διαστάσεις τοῦ θέματος.

Ἔτσι στὴν «**Le Monde**» (σελ. 18), στίς 3.5.2001,

ὑπάρχει ἄρθρο μὲ τίτλο «*Les pays orthodoxes malades de Jean Paul II*», τὸ ὁποῖο ἐπιχειρεῖ μὲ ἱστορικὰ στοιχεῖα νὰ περιγράψῃ τὸ πλαίσιο τῶν σχέσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς μὲ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Χαρακτηριστικὸ τοῦ ἁρθρου εἶναι ἡ ἀναφορὰ στὸ θέμα τῆς οὐνίας, μὲ τὴν ἐπισήμανση τῆς ἐπίσημης καταδίκης τῆς οὐνίας ἀπὸ τὸ Βατικανὸ τὸ 1994 ὡς «μεθόδου τοῦ παρελθόντος».

Ἀλλὰ καὶ ἡ «**La Croix**», στὸ φύλλο τῆς 2.5.2001, σελ. 2, μὲ ἄρθρα τῆς ἐπιχειρεῖ μιὰ σὲ βάθος ἀνάλυση τῆς παπικῆς ἐπίσκεψης στὴν Ἑλλάδα σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐπικείμενη ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στὴν Οὐκρανία. Στὸ σχόλιο τῆς ἡμέρας, μὲ τίτλο «*La quadrature du cercle orthodoxe*» (Ὁ τετραγωνισμὸς τοῦ ὀρθόδοξου κύκλου), ἐπιχειρεῖται μιὰ παρουσίαση τοῦ προβλήματος ποὺ παρουσιάζουν ἰδιαίτερα οἱ Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες τῆς Διαπορᾶς, αὐτοῦ τῆς Ἱεραρχίας. Ἡ ἴδια ἐφημερίδα σὲ ἄρθρο τῆς 3.5.2001, σελ. 15, ἀναφέρει τὶς δυσκολίες στὶς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

Ὁ ἰσπανικὸς Τύπος κινήθηκε στὰ ἴδια πλαίσια μὲ τὰ δημοσιεύματα τοῦ ἀντίστοιχου γαλλικοῦ. Ἡ «**El Pais**», στίς 3.5.2001, ἔχει ἄρθρο ὑπὸ τὸν τίτλο «*La Iglesia ortodoxa griega se prepara para recibir a Wojtyla como un “simple peregrino”*».

Ἡ «**ABC**», στίς 3.5.2001, σελ. 39, παρουσιάζει ἐκτεταμένα τὴν κατάσταση, χαρακτηρίζοντας τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, ὡς «ἔξυπνο ἄνδρα» λόγῳ τῶν χειρισμῶν του στὸ θέμα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα.

Στὴν ἐφημερίδα «**Times**», στίς 2.5.2001, παρουσιάζεται ἐκτεταμένο ἀφιέρωμα στὸ θέμα τῆς ἐπισκέψεως μὲ ἔμφαση στὶς ἐκδηλώσεις τῶν παλαιοσημερολογιτῶν, ἀλλὰ καὶ στὶς σφαγὲς τῶν σταυροφόρων.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Τὰ δημοσιεύματα στίς 4.5.2001 εἶναι περισσότερα καὶ ἐκτεταμένα. Οἱ ἰταλικὲς ἐφημερίδες συνεχίζουν τοὺς τίτλους ἐντυπωσιασμοῦ ὅπως:

«*Papa ad Atene, pellegrino tra le contestazioni*», «**Il Messaggero**», σελ. 7, «*Il Papa non bacila nostra terra*», «**La Repubblica**», σελ. 11, «*Il Papa in Grecia fra le polemiche*», «**Corriere della Sera**», σελ. 13.

Ο γαλλικός Τύπος ακολουθεί πιο ήπιους τόνους.

Στην «**Le Figaro**» (σελ. 4) δημοσιεύεται και η πρώτη συνέντευξη ὀρθοδόξου θεολόγου, τοῦ Olivier Clement, γιὰ τὸ θέμα. Παράλληλα στὴν ἴδια σελίδα δημοσιεύεται καὶ συνέντευξη τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ ἐπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Νικολάου Φώσκολου.

Ἐπίσης, στὴν «**Le Monde**» (σελ. 9) ὑπάρχει ἐνδιαφέρουσα συνέντευξη τοῦ Καθηγητοῦ Fr. Thual, εἰδικευμένου σὲ θέματα ὀρθοδοξίας.

Ἀκόμα συνέντευξη τοῦ Dimitri Salachas δημοσιεύεται στὴν «**Il Messaggero**» τῆς ἴδιας ἡμέρας.

Ἡ «**Daily Telegraph**», στίς 4.5.2001, παρουσιάζει, ὅπως καὶ ἡ ἐφημερίδα «**Times**» (2.5.2001), ἐκτεταμένο ἀφιέρωμα στὸ θέμα τῆς ἐπισκέψεως μὲ ἔμφαση στίς σφαγές τῶν σταυροφόρων.

Ἡ ἰσπανικὴ «**ABC**» (σελ. 11) φιλοξενεῖ κύριο ἄρθρο μὲ τίτλο «*Hegemonia ortodoxa*» προσπαθώντας νὰ περιγράψει τὴν τρέχουσα κατάσταση τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ καὶ οἱ γερμανικὲς «**Die Welt**» καὶ «**Süddeutsche Zeitung**» στὰ ἀντίστοιχα φύλλα τῆς ἴδιας ἡμέρας ἔχουν ἐκτεταμένες ἀναφορές στὸ θέμα καθὼς καὶ ἀφιερῶματα.

META THN ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Οἱ κυριακάτικες ἐκδόσεις τῶν ἐφημερίδων, ὅπως ἦταν φυσικό, ἐμπεριείχαν εἰδήσεις γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς παπικῆς ἐπίσκεψης στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ «**Welt am Sonntag**», ἡ «**ABC**», ἡ ἐφημερίδα «**Sunday Times**», ἡ «**USA TODAY**» καὶ ἡ «**La Croix**», τῆς 7.5.2001, ἔχουν πρώτη εἶδηση τὴν παπικὴ δῆλωση συγγνώμης («*Urges forgiveness in historic visit*», πρωτοσέλιδο στὴν «**USA TODAY**»).

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἰταλικὴ «**La Stampa**» δημοσιεύει τὴν ἴδια ἡμέρα συνέντευξη τοῦ ἐπισκόπου Felix Machado, γραμματέα τοῦ Βατικανοῦ γιὰ τὸν διαθρησκειακὸ διάλογο, σχετικὰ μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ παπικοῦ «*mea culpa*», εἰδικότερα σὲ θέματα οἰκουμενικοῦ κινήματος.

Γιὰ τὸ ἴδιο θέμα ἡ «**Corriere della Sera**» φιλοξενεῖ ἄρθρο στὴ δεύτερη σελίδα (7.5.2001).

Ἡ «**L' Humanite**» (σελ. 9), ἡ «**Daily Telegraph**»

(σελ. 19), ἀλλὰ καὶ τὸ περιοδικὸ «**TIME**» (σελ. 14), στίς 14.5.2001, ἀναφέρουν τὴν εἶδηση τῆς παπικῆς συγγνώμης.

Ἀπὸ μία πρόχειρη ματιὰ εἶναι ὀλοφάνερη ἡ ἔκταση ποὺ κατέλαβε τὸ θέμα στὴν ξένη εἰδησιογραφία. Καὶ μόνο αὐτὸ ὡς γεγονὸς ἀποτελεῖ τεράστιο κέρδος τόσο γιὰ τὴν Ἑλλαδικὴ Ἐκκλησία ὅσο καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ Ἑλληνικὸ Κράτος.

Ἡ ἐνασχόληση τῶν ξένων δημοσιογράφων ἐπὶ μία ἐβδομάδα μὲ τὴν παπικὴ ἐπίσκεψη στὴν Ἑλλάδα ἔδωσε τὴν ἀφορμὴ γιὰ ἐκτεταμένες ἀναφορές στὴν Ὀρθοδοξία. Ἡ παρουσίαση κύριων ὀρθοδόξων θέσεων ἀπὸ μὴ ὀρθόδοξα ἔντυπα, καὶ ἰδιαίτερα ξενόγλωσσα, ἀποτελεῖ μαρτυρία στὸν δυτικὸ κόσμο. Ἡ εἰκόνα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ταξίδεψε σὲ ὅλο τὸν κόσμο, καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι θέμα προσωπικῆς προβολῆς, ἀλλὰ καθολικῆς μαρτυρίας πίστεως.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις παρακολούθησε ἐπὶ μία ἐβδομάδα τὴν διεθνή κοινὴ γνώμη νὰ εἶναι στραμένη στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος. Τὰ πλάνα τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τῆς Ἀκρόπολης ἔκαναν τὸ γύρω τοῦ κόσμου. Μία ἀντίστοιχη διαφημιστικὴ ἐκστρατεία ἀπὸ τὸν ΕΟΤ μὲ τίς ἀντίστοιχες καταχωρήσεις καὶ προβολές θὰ στοίχιζε δισεκατομμύρια.

Καὶ τὸ σημαντικότερο: ὁ Πάπας ἀφίχθη, διέμεινε καὶ ἀνεχώρησε ἀπὸ τὴν πατρίδα μας ἀπολύτως ἀσφαλῆς. Πολλὰ εἶχαν λεχθεῖ γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ ἐν ὄψει τῆς Ὀλυμπιάδας τοῦ 2004. Ἡ εἰκόνα ὑπῆρξε ἀποστομωτικὴ. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε δημοσίευμα τῆς «**International Herald Tribune**» (σελ. 2), στίς 3.5.2001, μὲ θέμα τὴν τρομοκρατία στὴν Ἑλλάδα καὶ τίς ἀλλαγές στὸ συγκεκριμένο νομικὸ πλαίσιο. Ὡς εἶδηση στὸ συγκεκριμένο ἄρθρο ἀναφέρεται τὸ γεγονὸς τῆς παπικῆς ἄφιξης καὶ ὁ κίνδυνος ἐπεισοδίων ἀπὸ διαδηλωτές.

Πάντως τὸ γεγονὸς αὐτὸ καὶ οἱ ἀνάγκες τῆς ἐποχῆς μᾶς καλοῦν, μέσα ἀπὸ συνεντεύξεις, ἀρθρογραφία, ἐκδόσεις σὲ ξένη γλώσσα, νὰ καταθέσουμε τὴν θεολογικὴ μας μαρτυρία πρὸς τὸν Δυτικὸν κόσμον καὶ νὰ διατηρήσουμε τὸ παράθυρο πρὸς τὸν ξένο ἔντυπο Τύπον ἀνοικτό. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ σοβαρὸ σχεδιασμὸ καὶ ἀνάπτυξη τοῦ ἐπικοινωνιακοῦ μας ἔργου μὲ σαφὴ ἐκκλησιολογικὴ κατεύθυνση.

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

**ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Σ.Ε. ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ
ΓΙΑ ΒΑΣΟΥΛΑ ΡΥΝΤΕΝ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΤΟΥΛΑΤΟ**

Στὴν Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν αἵρέσεων ἔχουν τεθῆ κατὰ καιροὺς αἰτήματα καὶ ἐρωτήματα μὲ τὰ ὁποῖα ζητεῖται ἡ γνώμη τῆς Ἐπιτροπῆς πάνω σὲ διάφορα θέματα. Τὰ αἰτήματα αὐτὰ τίθενται ἄλλοτε ἀπὸ ἐνδιαφερομένους Ὁρθόδοξους πιστοὺς, ἄλλοτε ὅμως καὶ ἀπὸ πρόσωπα πὺν εἶναι ἐνταγμένα σὲ διάφορες ὁμάδες ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη ἢ καὶ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς ἀρχηγούς τῶν ὁμάδων αὐτῶν. Ἔτσι, στὴν Ἐπιτροπὴ ἀπευθύνθηκαν ἡ ἀρχηγὸς τῆς ὁργανώσεως «**Ἀληθινὴ ἐν Θεῷ ζωὴ**» κυρία **Βασούλα Ρύντεν** καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὁμάδος «**Ἡλιὸν Φῶς**» κ. **Παναγιώτης Τουλάτος**.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀσχολήθηκε καὶ μὲ τὶς δύο αὐτὲς περιπτώσεις καὶ κατέληξε στὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

Βασούλα Ρύντεν

«Ἡ Ἐπιτροπὴ, ἀφοῦ ἐμελέτησε τὰ στοιχεῖα αὐτά, κρίνει ὅτι ἡ Βασούλα Ρύντεν ἔχει ἐκπέσει ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἔστω καὶ ἂν τύποις ἐξακολουθῇ νὰ εἶναι μέλος της».

Συμπληρωματικὰ γίνεται γνωστὸν ὅτι γιὰ τὴν ὁργάνωση τῆς κυρίας Βασούλας Ρύντεν γίνεται ἐκτενὴς ἀναφορὰ στὸ περιοδικὸ «Διάλογος» τεύχη 14 καὶ 17 (βλέπε Ἱστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας, τίτλος «Ἐκκλησιαστικὸς Τύπος» ἢ ζήτησε τὸ περιοδικὸ στὸ τηλέφωνο 6082 271). Ἡ κυρία Βασούλα ἐμήνυσε τὸν Γραμματέα τῆς Σ.Ε. ἐπὶ τῶν αἵρέσεων π. Κυριακὸ Τσουρὸ γιὰ τὶς δημοσιεύσεις αὐτὲς γιὰ συκοφαντικὴ δυσφήμιση, ἐπρόκειτο δὲ νὰ ἐκδικασθῇ ἡ ὑπόθεση στὶς 30.6.2000, ὅμως ἡ κ. Ρύντεν ἀπέσυρε τὴν μήνυση δύο ἡμέρες πρὶν τὴν δικάσιμο.

Παναγιώτης Τουλάτος

Ὁ κ. Τουλάτος, ἀρχηγὸς τῆς ὁμάδος «Ἡλιὸν Φῶς», ἀπέστειλε τὴν ἀπὸ 1.3.99 ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον μὲ τὴν ὁποία δηλώνει ὅτι «οὐδέποτε ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὰ δό-

γματα τῆς Ἐκκλησίας μας» καὶ ζητεῖ τὴν «ἀποκατάστασή του στοὺς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας».

Τὸ αὐτὸ ἐζήτησε ἐξωδίκως καὶ μὲ Δήλωση - Πρόσκληση (1.11.99) καὶ Δήλωση - Ἐπιστολὴ (21.2.2000) γιὰ «ἄδικες καὶ ἀνυπόστατες σὲ βάρος μου κατηγορίες ὡς εἰδωολάτρη καὶ αἰρετικὸς», καὶ ζητεῖ τὴν διαγραφή τοῦ ὀνόματός του ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν ὁμάδων τῶν ἀσυμβίβαστων πρὸς τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Τουλάτου μὲ τίτλο «Τὰ ἀρχεῖα τῆς χαμένης γνώσης» καὶ ἄλλων στοιχείων πὺν ἔχει στὴ διάθεσή της, ἐθεώρησε «ἀνεπαρκῆ τὰ προσκομισθέντα νέα στοιχεῖα τῶν ἐγγράφων τοῦ Παναγιώτη Τουλάτου» καὶ δὲν προέβη στὸν ἀποχαρakterισμὸ τῆς ὁμάδος του ὡς ἀσυμβίβαστου μὲ τὴν Ὁρθόδοξη Πίστη.

Ὁ κ. Τουλάτος ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Γραμματεὺς τῆς Σ.Ε. ἐπὶ τῶν αἵρέσεων π. Κυριακὸς Τσουρὸς, καταθέτοντας ὡς μάρτυρας κατὰ τὶς ἀνακρίσεις πὺν ἔγιναν ἐναντίον τοῦ κ. Τουλάτου τὸ 1996, κατηγορουμένου γιὰ προσηλυτισμὸ κατὰ συρροήν, εἶπε ὅτι «δὲν προέκυψαν σοβαρὲς ἐνδείξεις ὅτι ἐγὼ ἐτέλεσα τὶς ὡς ἄνω ἀξιόπρινες πράξεις». Ἐπειδὴ τὰ λεγόμενα τοῦ κ. Τουλάτου εἶναι ἀναληθῆ, παρατίθεται τὸ κείμενον τῆς καταθέσεως τοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας:

«Ἐκ τῶν στοιχείων πὺν ἔχω, οἱ ἀπόψεις τὶς ὁποῖες ἐκφράζει στὰ ἄτομα πὺν τὸν ἐπισκέπτονται στὸ σπίτι του, εἴτε στὶς συνάξεις πὺν πραγματοποιεῖ στὸ σπίτι του, πάντα ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦνται ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν Ὁρθόδοξη πίστη καὶ ὅτι παραπλανοῦν τὸ ὅποιο ἀκροατήριό του. Παραδείγματος χάριν, κηρύσσει τὴν **μετενσάρκωση**, ἡ ὁποία εἶναι ἐντελῶς ἀσυμβίβαστη πρὸς τὶς δοξασίες τῆς Ἐκκλησίας μας, συνδυάζει ἀποκρυφιστικὰ στοιχεῖα καὶ Ἑρμητικὰ κείμενα μὲ προφητεῖες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ

ἄλλα. Οἱ ἀκροατές του ἔχοντας προφανῶς ἄγνοια τῶν λεπτομερειῶν τῆς θρησκείας μας, ἀκούγοντας τὸν ἄνθρωπο αὐτὸ νὰ λέει προφανῶς μὲ εὐφράδεια τὰ ὅσα τοὺς λέει, τὸν θαυμάζουν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ συχνάζουν στὸ σπίτι του καὶ νὰ ἀκοῦν τὰ κηρύγματά του καὶ ἀνύποπτα ἀποδέχονται τὶς ἀπόψεις αὐτὲς ποὺ ἐπαναλαμβάνω εἶναι ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν Ὁρθόδοξη πίστη. Τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα εἶναι φανερὸ ὅτι δὲν μποροῦν νὰ στοιχειοθετήσουν **τὴν ἔννοια τοῦ προσηλυτισμοῦ ἀπὸ**

νομικῆς τουλάχιστον πλευρᾶς, καθόσον ἐλλείπουν τὰ **στοιχεῖα ποὺ μοῦ λέτε**, δηλαδή τὸ στοιχεῖο τοῦ ἐξαναγκασμοῦ, τῆς μετὰ φορτικότητος μεταδόσεως τῶν ἀπόψεων καὶ δοξασιῶν του, καθόσον δὲν ὑπάρχουν στοιχεῖα γι' αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ δὲν μποροῦν νὰ ἀποδειχθοῦν. Ἡ Ἐκκλησία ἀπλῶς ἔχει ὑπόψη τὴν περίπτωσή του καὶ ἐκλαμβάνει τὸ ἄτομο αὐτὸ ὡς μὴ ἀπηχοῦν στίς ὀρθόδοξες διδασκαλίες». (Υπογραμμίσεις δικές μας).

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Α

Ἡ ἀνάπτυξη καὶ ἐξέλιξη τῆς σύγχρονης τεχνολογίας τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν ἐδημιούργησε ἄμεσο κίνδυνο προσβολῆς τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου λόγω τῆς δημιουργίας ἠλεκτρονικῶν ἀρχείων καὶ τῆς διὰ τῶν ἀρχείων τούτων συλλογῆς καὶ ἐν γένει ἐπεξεργασίας καὶ μετάδοσης προσωπικῶν πληροφοριῶν ἢ ὅπως ἄλλως καλοῦνται «προσωπικῶν δεδομένων» ἢ «δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα» (*données á caractère*

Τοῦ κ. **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ν. ΜΑΡΙΝΟΥ**, Δρος Ν. Ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας

racière personel, personal data), δηλαδή δεδομένων τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν διάφορες πλευρὲς τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς τοῦ ἀτόμου ὅπως π.χ. υἡεία, περιουσία, πολιτικὲς ἢ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις, ἐρωτικὴ ζωή, συνδικαλιστικὴ δραστηριότητα κ.λπ.

Ὁ ἄμεσος αὐτὸς κίνδυνος ἀνάγκασε τὶς ἐθνικὲς κυβερνήσεις νὰ θεσπίσουν, γιὰ τὴν προστασία τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς, εἰδικὲς νομοθεσίαις οἱ ὁποῖες εἶναι συνήθως γνωστὲς ὑπὸ τὸν τίτλον «Νόμος περὶ προστασίας τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασία δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα». Σὲ παρόμοιες κανονιστικὲς ρυθμίσεις ἔχουν προβεῖ καὶ Διεθνεῖς Ὁργανισμοὶ ὅπως τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης, τὰ μέλη τοῦ ὁποῖου ὑπέγραψαν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 108 καὶ ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 1981 Σύμβαση καὶ ὁ Ὁργανισμὸς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως (Ο.Ο.Σ.Α.) ὁ ὁποῖος ἐξέδωκε στὶς 23 Σεπτεμβρίου 1980 Κατευθυντήριες Γραμμὲς (*Lignes Directrices*) σχετικὲς μὲ τὴν διασυννοριακὴ ροὴ δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα. Σὲ ἀνάλογη ἐνέργεια ἔχει προβεῖ καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση ἢ ὁποῖα ἐξέδωκε τὴν Ὁδηγία 95/46 τῆς 24ης Ὀκτωβρίου 1995.

Μὲ τὶς νομοθετικὲς καὶ κανονιστικὲς αὐτὲς ρυθμίσεις τίθενται αὐστηροὶ κανόνες γιὰ τὴν ἐπεξεργασία (συλλογή, μετάδοση κ.λπ.) προσωπικῶν δεδομένων, γίνεται διάκριση μεταξὺ ἀπλῶν καὶ εὐαίσθητων προσωπικῶν δεδομένων, καθιερώνεται

σύστημα προηγουμένης γνωστοποίησης καὶ σύστημα προηγουμένης ἀδείας ἀντιστοίχως διὰ τὴν δημιουργίαν Ἀρχείου τέτοιων δεδομένων καὶ ἰδρύεται Ἀρχὴ γιὰ τὴν ἐπιμέλεια ἐφαρμογῆς τῶν νομοθεσιῶν αὐτῶν. Ἡ Ἑλλὰς ἐκύρωσε μὲ τὸ Ν. 2068/1992 (Φ.Ε.Κ. 118) τὴ Σύμβαση τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, ἔχει συνυπογράψει τὶς Κατευθυντήριες Γραμμὲς τοῦ Ο.Ο.Σ.Α., ἔχει ψηφίσει τὴν Ὁδηγία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης καὶ ἔχει θεσπίσει μὲ τὸ Ν. 2472/97 (Φ.Ε.Κ. 50) εἰδικὸ νομοθετικὸ καθεστῶς προστασίας τῶν δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα. Εἰς τὰ δεδομένα αὐτὰ καὶ δὴ τὰ εὐαίσθητα περιλαμβάνονται κατὰ τὰ δεδομένα (πληροφορίες) ποὺ ἀναφέρονται στὶς θρησκευτικὲς πεποιθήσεις τοῦ ἀτόμου. Ἀπὸ τὴν τελευταία αὐτὴ ἀποψη εἶναι πρόδηλον τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ κάθε ἄλλης Ἐκκλησίας ἢ θρησκευτικῆς κοινότητος, ὅσον ἀφορᾷ τὴν μελέτην τῆς νομοθεσίας αὐτῆς, δοθέντος ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τηρεῖ ἀρχεῖα μὲ προσωπικὰ δεδομένα τῶν μελῶν της π.χ. μονοχολόγια, ἀρχεῖα γάμων καὶ βαπτίσεων, ἀρχεῖα ποινῶν οἱ ὁποῖες ἔχουν ἐπιβληθεῖ ἀπὸ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια κ.λπ. Ἀνάλογα ἀρχεῖα τηροῦν καὶ οἱ ἄλλες Ἐκκλησίαι ἢ θρησκευτικὲς κοινότητες.

Εἶναι ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρουσα μία κατ' ἀντιπαροβολὴν μελέτη τῶν σχετικῶν διατάξεων τῆς Ὁδηγίας καὶ τῶν διατάξεων τοῦ Ν. 2472/97.

Β

Μὲ τὸ ἄρθρο 8 τῆς Ὁδηγίας ὁρίζεται (παράγραφος 1) ὅτι: «**Τὰ Κράτη-Μέλη ἀπαγορεύουν τὴν ἐπεξεργασία δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα ποὺ παρέχουν πληροφορίες γιὰ τὴν φυλετικὴ ἢ ἐθνικὴ καταγωγὴ, τὰ πολιτικὰ φρονήματα, τὶς θρησκευτικὲς ἢ φιλοσοφικὲς πεποιθήσεις, τὴ συμμετοχὴ σὲ συνδικαλιστικὲς ὁργανώσεις καὶ τὴν υἡεία καὶ τὴν σεξουαλικὴ ζωὴ** ».

Τὰ ὡς ἄνω δεδομένα ἀποτελοῦν τὴν ἰδιαίτερη κατηγορία τῶν λεγομένων «εὐαίσθητων» δεδομένων τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν τὸν οὕτω καλούμενον «σκληρὸ πυρήνα» τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς, προσδίδουν

δηλαδή μία ιδιαιτερότητα στο συγκεκριμένο άτομο, προσδιορίζουν ειδικότερα την προσωπική του ταυτότητα και γι' αυτό πρέπει να τυγχάνουν ηύξημένης προστασίας, απαγορευόμενης απόλυτως της έπεξεργασίας τους. Τὰ ὡς ἄνω δεδομένα χαρακτηρίζονται ὡς εὐαίσθητα καὶ μὲ τὸ ἄρθρο 2 περίπτ. β' τοῦ Ν. 2472/1997 καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὸ ἄρθρο 6 τῆς ὡς ἄνω ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου 1981 Συμβάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης.

Υπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴν ἢ ὡς ἄνω παράγραφος 1 τοῦ ἄρθρου 8 τῆς Ὁδηγίας θεσπίζει ἀπόλυτον, κατ' ἀρχήν, ἀπαγόρευση έπεξεργασίας τῶν εὐαίσθητων δεδομένων.

Ἡ τήρηση ὁμως εἰς τὴν πράξη κανόνων δικαίου «ἀπολύτου» διατυπώσεως δὲν εἶναι πάντοτε δυνατή, διότι οἱ ἀπαιτήσεις τῆς ζωῆς εἶναι ἐνίοτε ὄχι μόνον ἐπιτακτικὲς ἀλλὰ καὶ ἀπρόβλεπτες καὶ γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν παρίσταται συνήθως ἀνάγκη θεοπίσεως ἀποκλίσεων ἀπὸ τὸν κανόνα. Τοιοῦτος λόγος ἔκρινεν ὁ κοινοτικὸς νομοθέτης ὅτι συντρέχει καὶ ἐν προκείμενῳ καὶ γι' αὐτὸ ἡ Ὁδηγία θεσπίζει, μὲ τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 8, πέντε (5) ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος, παρέχουσα, κατ' ἐξαιρέσειν, στίς περιπτώσεις αὐτὲς δυνατότητα έπεξεργασίας εὐαίσθητων προσωπικῶν δεδομένων.

Μεταξὺ τῶν περιπτώσεων κατὰ τὰς ὁποίας ἐπιτρέπεται μὲ τὴν Ὁδηγίαν, κατ' ἐξαιρέσειν, ἡ έπεξεργασία εὐαίσθητων προσωπικῶν δεδομένων εἶναι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ περίπτωση α' κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ έπεξεργασία εἶναι ἐπιτρεπτή ὅταν δώσει τὴν συγκατάθεσίν του τὸ ὑποκείμενον καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ περίπτωση δ', κατὰ τὴν ὁποίαν «ἡ έπεξεργασία πραγματοποιεῖται ἀπὸ ἴδρυμα, σωματεῖο ἢ ὁποιοδήποτε ἄλλο μὴ κερδοσκοπικὸ φορεὰ ὁ ὁποῖος ἐπιδιώκει πολιτικούς, φιλοσοφικούς, θρησκευτικούς ἢ συνδικαλιστικούς σκοποὺς ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ έπεξεργασία ἀφορᾷ μόνον τὰ μέλη του ἢ πρόσωπα μὲ τὰ ὁποῖα τὸ ἴδρυμα, τὸ σωματεῖο ἢ ὁ φορεὰς διατηρεῖ, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ του, τακτικὲς ἐπαφὲς καὶ τὰ δεδομένα ἀνακοινώνονται σὲ τρίτους μόνο μὲ τὴ συγκατάθεσιν τῶν προσώπων στὰ ὁποῖα ἀναφέρονται». Στὴν περίπτωση αὐτὴ συγκατάθεσιν τοῦ ὑποκειμένου ἀπαιτεῖται μόνο γιὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν δεδομένων εἰς τρίτους, ὄχι ὁμως καὶ γιὰ κάθε ἄλλη μορφή έπεξεργασίας.

Εἶναι, φρονῶ, ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι οἱ ἐξαιρέσεις αὐτὲς θεσπίζονται μὲ τὴν Ὁδηγίαν ὡς

ὑποχρεωτικὲς διὰ τὰ Κράτη-Μέλη. Ἡ έρμηνεία αὐτὴ συνάγεται ἀπὸ τὴν ἀδιάσπικτη διατύπωση τοῦ ἄρθρου 8 τῆς Ὁδηγίας τὸ ὁποῖον ναὶ μὲν ὁρίζει, ὡς ἐξετέθη, μὲ τὴν παράγραφον 1 ὅτι «τὰ Κράτη ἀπαγορεύουν» τὴν έπεξεργασίαν τῶν εὐαίσθητων δεδομένων, ὁρίζει ὁμως μὲ τὴν παράγραφον 2 ὅτι: «Ἡ παράγραφος 1 δὲν ἰσχύει ἐφ' ὅσον: α, β, γ, δ,...». Δὲν ὁρίζει δηλαδή ὅτι τὰ Κράτη-Μέλη ἀπλῶς «μποροῦν» νὰ ἐξαίρουν τῆς ἐφαρμογῆς τῆς παραγράφου 1 «ὀρισμένες κατηγορίες εὐαίσθητων προσωπικῶν δεδομένων», ἀλλὰ ὅτι ἡ παράγραφος 1 «δὲν ἰσχύει ἐφ' ὅσον: α, β, γ, δ,...».

Ἐξ ἄλλου ὁ Ν. 2472/1997 ὁρίζει μὲ τὸ ἄρθρο 6 ὅτι γιὰ τὴν ἴδρυση καὶ λειτουργία Ἀρχείου ἀπλῶν προσωπικῶν δεδομένων ἀρκεῖ ἀπλὴ γνωστοποίηση εἰς τὴν Ἀρχήν. Ἀντίθετα μὲ τὴν παράγραφο 1 τοῦ ἄρθρου 7 ὁρίζει ὅτι: «**Ἀπαγορεύεται ἡ συλλογὴ καὶ έπεξεργασία εὐαίσθητων δεδομένων**» καὶ μὲ τὴν παράγραφον 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ έπεξεργασία τέτοιων δεδομένων καὶ ἡ ἴδρυση σχετικοῦ ἀρχείου «**ὑστερα ἀπὸ ἄδεια τῆς Ἀρχῆς**» σὲ ἑπτὰ (7) περιπτώσεις τίς ὁποῖες λεπτομερῶς περιγράφει. Τέλος μὲ τὸ ἄρθρο 7Α τὸ ὁποῖον προσετέθη εἰς τὸν νόμον αὐτὸν μὲ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ Ν. 2819/2000 ὁρίζονται ὡς ἐξῆς:

«1) Ὁ ὑπεύθυνος έπεξεργασίας ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν γνωστοποίησης τοῦ ἄρθρου 6 καὶ ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν λήψης ἄδειας τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ παρόντος νόμου στίς ἀκόλουθες περιπτώσεις α)... β)... γ) ὅταν ἡ έπεξεργασία γίνεται ἀπὸ σωματεῖα, ἐταιρεῖες, ἐνώσεις προσώπων καὶ πολιτικὰ κόμματα καὶ ἀφορᾷ δεδομένα τῶν μελῶν ἢ ἐταιρειῶν τους, ἐφόσον αὐτοὶ ἔχουν δώσει τὴ συγκατάθεσίν τους καὶ τὰ δεδομένα δὲν διαβιβάζονται οὔτε κοινοποιῶνται σὲ τρίτους. Δὲν λογίζονται τρίτοι τὰ μέλη ἢ ἐταῖροι, ἐφόσον ἡ διαβίβασις γίνεται πρὸς αὐτοὺς γιὰ τοὺς σκοποὺς τῶν ὡς ἄνω νομικῶν προσώπων ἢ ἐνώσεων, οὔτε τὰ δικαστήρια καὶ οἱ δημόσιες ἀρχαί, ἐφόσον τὴ διαβίβασις ἐπιβάλλει νόμος ἢ δικαστικὴ ἀπόφασις».

Ἐν ὅψει τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων πρέπει νὰ ἐρευνηθοῦν, κατὰ λογικὴν σειράν, τὰ ἐξῆς ζητήματα.

Πρῶτον: ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὡς Ἐκκλησία, τοὔτέστιν ὡς θρησκευτικὴ κοινότης, ἐμπίπτει εἰς τὴν περίπτωσιν δ' τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 8 τῆς Ὁδηγίας; Καὶ διὰ λόγους ἐπιστημονικῆς πλη-

ρότητος, αλλά και θρησκευτικής ισότητας επιβάλλεται να αντιμετωπισθεί το ζήτημα όχι μόνον ως προς την Ορθόδοξη και έν γενεί ως προς την Χριστιανικήν Εκκλησία, αλλά σχετικώς και ως προς πᾶσαν ἄλλην θρησκευτικὴν κοινότητα.

Δεύτερον: ἐὰν ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ προηγούμενον ἐρώτημα εἶναι καταφατική, ἐὰν δηλαδή συναχθῇ ἐρμηνευτικῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ θρησκευτικὲς κοινότητες ἐξαιροῦνται πράγματι τοῦ ἀπαγορευτικοῦ κανόνος τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 8, τότε πρέπει νὰ ἐρευνηθῇ τὸ ἐπόμενο ζήτημα. Ποῖον; Τοῦτο: Ὁ Ν. 2472/1997 καὶ εἰδικότερα τὸ ἄρθρο 7Α αὐτοῦ ἐξαιρεῖ ἐπίσης τοῦ ἀντιστοίχου ἀπαγορευτικοῦ κανόνος τοῦ ἄρθρου 7 παρ. 1 τῆς θρησκευτικῆς κοινότητες ἢ ὄχι;

Τρίτον: Περί ὧν αὐτῶν τῶν ζητημάτων ποῖος εἶναι ἀρμόδιος νὰ κρίνει; Εἶναι μόνον τὰ δικαστήρια ἢ εἶναι ἀρμόδια νὰ κρίνει καὶ ἡ Ἀρχὴ Προστασίας Δεδομένων Προσωπικοῦ χαρακτήρα τῶν ἄρθρων 15 ἐπομ. τοῦ Ν. 2472/1997 κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν ἀρμοδιοτήτων της;

Ζήτημα πρῶτον

α) Κατὰ τὸ ἄρθρον 8 παράγρ. 2 περίπτ. δ' τῆς Ὁδηγίας ἐξαιρεῖται τοῦ ἀπαγορευτικοῦ κανόνος τῆς παραγράφου 1 αὐτοῦ ἡ ἐπεξεργασία ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται «**ἀπὸ ἴδρυμα, σωματεῖο ἢ ὁποιονδήποτε ἄλλο μὴ κερδοσκοπικὸν φορέα**». Ὁ χαρακτηρισμὸς «μὴ κερδοσκοπικὸς» ἀναφέρεται ὄχι μόνον εἰς τὸν «ὁποιονδήποτε ἄλλο φορέα» ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ δύο ἄλλα προτασσόμενα εἰς τὸ κείμενο νομικὰ πρόσωπα, τούτεστιν τὸ ἴδρυμα καὶ τὸ σωματεῖον. Ἐὰν ὁ κοινοτικὸς νομοθέτης δὲν ἤθελε νὰ ἀποδώσῃ τὸν χαρακτηρισμὸ «μὴ κερδοσκοπικὸς» καὶ στὰ δύο αὐτὰ προτασσόμενα νομικὰ πρόσωπα δὲν θὰ χρησιμοποιοῦσε τὴν λέξη «ἄλλο» ἀλλὰ θὰ ἔλεγε: «ἴδρυμα, σωματεῖο ἢ ὁποιονδήποτε μὴ κερδοσκοπικὸν φορέα».

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' τοῦ Ν. 2472/97 ἀναφέρεται, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατ' ἐξαιρέσιν τοῦ κανόνος ἐπεξεργασίαν, εἰς «**σωματεῖα, ἐταιρεῖες, ἐνώσεις προσώπων καὶ πολιτικὰ κόμματα**», χωρὶς νὰ γίνεται μνεία περὶ «μὴ κερδοσκοπικοῦ» χαρακτήρος. Καὶ τὰ μὲν σωματεῖα καὶ τὰ πολιτικὰ κόμματα δὲν μποροῦν ἐξ ὁρισμοῦ νὰ ἔχουν κερδοσκοπικὸν χαρακτήρα, οἱ ἐταιρεῖες ὅμως καὶ οἱ ἐνώσεις προσώπων δὲν ἀποκλείεται

νὰ ἔχουν χαρακτήρα κερδοσκοπικόν. Συνεπῶς εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ἐὰν δεχθούμε ὅτι ἡ διάταξις ἀναφέρεται καὶ σὲ κερδοσκοπικοὺς φορεῖς, ὑπάρχει σύγκρουσις μεταξὺ Ὁδηγίας καὶ ἐθνικοῦ νόμου. Ποία ἡ συνέπεια αὐτῆς τῆς σύγκρουσις;

β) Ἡ Ὁδηγία δὲν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ προσδιορίσῃ τὴν νομικὴ ἀπλῶς μορφήν τοῦ φορέως, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ τὴν ἐπεξεργασίαν, ἀλλὰ προσδιορίζει καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ φορέως, ὀρίζουσα ὅτι ὁ φορέας αὐτὸς πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ «**πολιτικούς, φιλοσοφικούς, θρησκευτικούς ἢ συνδικαλιστικούς σκοπούς**». Τὸ ἄρθρον 7Α τοῦ Ν. 2472/97 οὐδεμίαν μνείαν σκοποῦ κάνει. Τί εἶναι δυνατόν νὰ συναχθῇ ἐκ τῆς ἐλλείψεως μνείας περὶ τοῦ σκοποῦ; Λογικῶς πρέπει νὰ συναγάγῃ κανεὶς ὅτι ὁ Ἕλλην νομοθέτης δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸν σκοπὸν τοῦ φορέως καὶ δέχεται τὴν ἐξαίρεσιν ἀπὸ τὸν ἀπαγορευτικὸν κανόνα ὁποιοσδήποτε καὶ ἐὰν εἶναι ὁ σκοπός, ἄρα καὶ ὅταν ἀκόμα εἶναι θρησκευτικός. Καὶ γεννᾶται τὸ ζήτημα: Εἶναι ἐπιτρεπτόν ὁ ἐθνικὸς νομοθέτης νὰ χωρήσῃ πέραν τῆς βουλήσεως τοῦ κοινοτικοῦ νομοθέτου ἐπιτρέποντας ἐπεξεργασίαν δι' ἀόριστον ἀριθμὸν σκοπῶν;

Ἐπὶ τοῦ πρώτου αὐτοῦ ζητήματος καὶ τῶν συναφῶν πρὸς αὐτὸ ἐρωτημάτων ἡ γνώμη μου εἶναι ἡ ἑξῆς:

Οὐδεμία γεννᾶται ἀμφιβολία ὅτι εἰς τὴν ἔκφρασιν «ὁποιονδήποτε ἄλλο φορέα» περιλαμβάνονται τόσοι ἢ Ὁρθόδοξη Εκκλησία ὅσον καὶ οἱ κάθε μορφῆς θρησκευτικὲς κοινότητες, χωρὶς νὰ εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ἔχουν καὶ συγκεκριμένη νομικὴ ὑπόστασις π.χ. σωματεῖον ἢ ἄλλον νομικὸν πρόσωπο. Ἀρκεῖ ὅτι ὑπάρχει μία κοινότης προσώπων πού ἔχουν θρησκευτικὸν σκοπόν. Ἡ ἅπλοισ αὐτὴ ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τῆς ξενόγλωσσας διατυπώσεως τῆς Ὁδηγίας, π.χ. τὴν γαλλικὴν εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται χρῆσις τοῦ γενικοῦ ὅρου organisme καὶ τὴν ἀγγλικὴν εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται χρῆσις τοῦ εὐρύτερου ὅρου body. Ἄλλωστε ἡ Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Εκκλησία εἶναι ἐκείνη ἡ ὁποία ἔχει κατ' ἐξοχὴν θρησκευτικὸν σκοπόν. Καὶ ἐὰν περιλαμβάνεται ἡ Ὁρθόδοξη Εκκλησία, λόγοι θρησκευτικῆς ισότητος επιβάλλουν νὰ περιλαμβάνεται καὶ κάθε ἄλλη Εκκλησία ἢ θρησκευτικὴ κοινότης.

Οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν τὴν κοινότητα αὐτήν. Καὶ μία ὀλίγαριθμος κοινότης ἀρκεῖ γιὰ νὰ τύχῃ ἐφαρ-

μογής ἐπ' αὐτῆς ἡ διάταξις τῆς Ὁδηγίας. Ἡ ἐρμηνεία δὲ αὐτὴ εἶναι καὶ σύμφωνη μὲ τὴ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἡ ὁποία ἔχει δεχθεῖ ὅτι διὰ τὴν ἰδρυσιν εὐκτηρίου οἴκου ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχουν ἔστω καὶ πέντε (5) ὁπαδοὶ τῆς ἀντίστοιχης θρησκείας (Σ.τ.Ε. 881/1962). Ἐξυπακούεται ὅμως ὅτι οἱ «θρησκευτικοὶ σκοποὶ» τοὺς ὁποίους θὰ ἐπιδιώκει ἡ συγκεκριμένη κοινότης εἶναι σκοποὶ «γνωστῆς» κατὰ τὸ Σύνταγμα θρησκείας, τουτέστιν θρησκείας ἡ ὁποία ἔχει φανερὲς ἀρχές, φανερὰν διδασκαλίαν καὶ φανερὰν διοίκησιν, διότι τότε μόνον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαίου ἡ ὁποιαδήποτε κοινότης, ἡ ὁποία ἰσχυρίζεται ὅτι ἀποτελεῖ Ἐκκλησίαν καὶ γενικῶς θρησκευτικὴν κοινότητα (ἄρθρον 13 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος).

Συμπέρασμα 1ον: Ἡ Ἐκκλησία καὶ γενικῶς κάθε θρησκευτικὴ κοινότητα ἐμπίπτει στὴν ἐξαιρέσιν πού προβλέπει τὸ ἄρθρον 8 παρὰρ. 2 περίπτ. δ' τῆς Ὁδηγίας. Ἐξυπακούεται ὅτι ὑπὸ τὸν ὅρον Ἐκκλησία νοοῦνται καὶ ἅπλεις ἢ μεμονωμένες ὁργανικὲς μονάδες αὐτῆς, ὡς π.χ. μία Ἱερὰ Μονή, μία Ἱερὰ Μητρόπολις, μία Ἑνορία κ.λπ.

Ζήτημα δεύτερον

Ἐν ὅψει τοῦ ὡς ἄνω συμπεράσματος χρήζει ἀπαντήσεως πλέον τὸ ἐρώτημα: Τὸ ἄρθρον 7Α τοῦ Ν. 2472/97 περιλαμβάνει εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ εἰσαγομένην ἐξαιρέσιν (παρὰρ. 1 περίπτ. γ') καὶ τίς θρησκευτικὲς κοινότητες;

Ἡ διάταξις αὐτὴ (βλ. τὸ καίμενόν της ἀνωτέρω) περιορίζεται, κατὰ τὴν γραμματικὴν της τουλάχιστον διατύπωσιν, εἰς ἐπεξεργασίαν ἡ ὁποία γίνεται χωρὶς ἄδειαν τῆς Ἀρχῆς «ἀπὸ **σωματεῖα, εταιρεῖες, ἐνώσεις προσώπων καὶ πολιτικὰ κόμματα**» χωρὶς νὰ περιέχει καὶ τὴν εὐρύτερα διατύπωση τῆς Ὁδηγίας, γιὰ «ὅποιονδήποτε ἄλλο μὴ κερδοσκοπικὸ φορέα». Ἄρα ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' τοῦ Ν. 2472/97 εἶναι εὐρύτερα τῆς ἀντιστοίχου διατάξεως τῆς Ὁδηγίας, διότι ἀναφέρεται καὶ εἰς μὴ κερδοσκοπικοὺς φορεῖς. Εἶναι ὅμως ἐπίσης εὐρύτερα καὶ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ὑπηρετεῖ ἡ ἐπεξεργασία, διότι ἐνῶ ἡ Ὁδηγία ἀναφέρεται εἰς ἐπεξεργασίαν μόνον γιὰ «**πολιτικούς, φιλοσοφικούς, θρησκευτικούς ἢ συνδικαλιστικούς σκοπούς**», ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 7Α τοῦ Ν. 2472/97 οὐδένα σκοπὸν μνημονεύει, ἐξ οὗ λογικῶς

συνάγεται ὅτι ἡ ἐξαιρέση ἔχει ἐφαρμογὴν σὲ κάθε μορφὴ ἐπεξεργασίας, ἀνεξαρτήτως τοῦ σκοποῦ στὸν ὁποῖον αὐτὴ ἀποβλέπει, ἀρκεῖ νὰ γίνηται ἡ ἐπεξεργασία αὐτὴ ἀπὸ «**σωματεῖα, εταιρεῖες, ἐνώσεις προσώπων καὶ πολιτικὰ κόμματα**».

Μία τέτοια ὅμως ἄποψη μπορεῖ μὲν νὰ ἐμφανίζεται ὡς λογικὴ, μὲ βάση τὴν γραμματικὴν διατύπωση τῆς διατάξεως, ἔρχεται ὅμως σὲ ὀξείαν ἀντίθεση μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐθνικοῦ νομοθέτη καὶ τὸν σκοπὸν τῆς νομοθεσίας γιὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἀτόμου ἀπὸ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν δεδομένων προσωπικοῦ χαρακτήρα.

Πράγματι βασικὴ ἀρχὴ τῆς νομοθεσίας αὐτῆς εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ, δηλαδὴ ἡ ἀρχὴ τῆς finalité (βλ. π.χ. τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Ν. 2472/97 ἡ ὁποία ἰσχύει σὲ ὅλες τίς ἀντίστοιχες ἐθνικὲς νομοθεσίαι καὶ καθιερώνεται καὶ ἀπὸ τὴν Σύμβαση τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης, εἰς τὸ ἄρθρον 5 περίπτ. β' τῆς ὁποίας ὁρίζεται ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τῶν δεδομένων πρέπει νὰ γίνηται γιὰ ὁρισμένους καὶ νόμιμους σκοποὺς (finalités déterminées et legitimes). Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ θεσπίζεται καὶ μὲ τίς Κατευθυντήριες Γραμμὲς τοῦ Ὁργανισμοῦ Οἰκονομικῆς Συνεργασίας καὶ Ἀναπτύξεως (βλ. παρὰρ. 9).

Ἐν ὅψει τῆς ἀρχῆς αὐτῆς εἶναι λογικῶς ἀδιανόητον νὰ δεχθῇ κανεὶς ὅτι ὁ Ἕλλην νομοθέτης, ὁ ὁποῖος ρητῶς θεσπίζει τὴν ἀρχὴν τῆς finalité, ἐπέτρεψεν, κατ' ἐξαιρέσιν τοῦ ἀπαγορευτικοῦ κανόνος τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 7, ἐπεξεργασίαν εὐαίσθητων δεδομένων χωρὶς συγκεκριμένον σκοπὸν. Ἄλλωστε ἡ διάταξις αὐτὴ, ὡς θεσπίζουσα ἐξαιρέση ἀπὸ τοῦ κανόνος, δὲν νοεῖται νὰ μὴ καθορίζει καὶ συγκεκριμένον σκοπὸ.

Συνεπῶς ἡ διάταξις αὐτὴ τοῦ ἄρθρου 7Α (παρ. 1 περίπτ. γ') τοῦ Ν. 2472/97 πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ κατὰ τρόπον διορθωτικὸν τῆς γραμματικῆς διατύπώσεώς της, ἥτοι πρέπει νὰ ἐρμηνευθεῖ ὡς ἐπιτρέπουσα τὴν κατ' ἐξαιρέσιν ἐπεξεργασίαν εὐαίσθητων δεδομένων στίς περιπτώσεις ἐκεῖνες στίς ὁποῖες τὴν ἐπιτρέπει καὶ ἡ Ὁδηγία, εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ὁποίας ἐξεδόθη ἄλλωστε ὁ Ν. 2472/97, ἥτοι τὴν ἐπιτρέπει γιὰ λόγους «**πολιτικούς, φιλοσοφικούς, θρησκευτικούς ἢ συνδικαλιστικούς**». Ἐξ ἄλλου καὶ ἐὰν ἀκόμη δεχθοῦμε ὅτι ἐγκύρως, ἐξ ἐπόψεως κοινοτικοῦ δικαίου, ἐπέτρεψε ὁ Ἕλλην νομοθέτης τὴν κατ' ἐξαιρέσιν ἐπεξεργασίαν εὐαίσθητων δε-

δομένων ἀνεξαρτήτως τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, τότε ἀσφαλῶς τὴν ἐπέτρεψε καὶ γὰρ θρησκευτικούς σκοποὺς ἐφ' ὅσον τούτους δὲν τοὺς ἀποκλείει ρητῶς καὶ συνεπῶς οἱ Ἐκκλησίες καὶ οἱ θρησκευτικὲς ἐν γένει κοινότητες ἐμπίπτουν, οὕτως ἢ ἄλλως, εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' τὸν Ν. 2472/97.

Ἐξ ἄλλου ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 7Α παρ. 1 τοῦ Ν. 2472/97 εἰς τὴν κρίσιμη περίπτωση γ' ἀναφέρεται εἰς ἐπεξεργασίαν ἢ ὁποία γίνεται καὶ ἀπὸ «**ἐνώσεις προσώπων**». Καὶ δὲν νομίζω ὅτι μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν εἶναι «ἐνώσεις προσώπων» ἀφοῦ, κατὰ τὴν ὀρθόδοξον δογματικὴν καὶ ἐκκλησιολογίαν, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι κοινωνία προσώπων πραγματοποιουμένη εἰς τὴν εὐχαριστιακὴν κοινότητα ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ πρόσωπα ἐνοῦνται ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ (βλ. Ἰωάννου Ζηζιούλα – ἡδὴ Μητροπολίτου Περγάμου–, Ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ καὶ τῷ Ἐπισκόπῳ, Ἀθῆναι 1990 καὶ Χρ. Βούλγαρη, Ἡ ἐνότης τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθῆναι 1984). Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι θρησκευτικὸς ὁργανισμὸς, ἐμπεριέχεται εἰς τὸν ὅρον «ἐνώσεις προσώπων», εἶναι νόμιμη ἢ κατ' ἐξαίρεσιν ἐπεξεργασία εὐαίσθητων δεδομένων τῶν μελῶν τῆς γὰρ θρησκευτικῶς σκοποῦς.

Ἡ ὡς ἄνω συλλογιστικὴ ἡ ὁποία ἐξετέθη διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν ἰσχύει, διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ λόγου, καὶ διὰ πᾶσαν ἄλλην Ἐκκλησίαν. Ὅσον ἀφορᾷ τίς ἄλλες θρησκευτικὲς κοινότητες πὺν δὲν μποροῦν νὰ ἀξιῶσιν τὸν κατὰ τὴν χριστιανικὴ ἀντίληψιν χαρακτηρισμὸν τοὺς ὡς «Ἐκκλησίας» δὲν παύουν νὰ εἶναι καὶ αὐτὲς «ἐνώσεις προσώπων» οἱ ὁποῖες ἔχουν θρησκευτικὸν σκοπὸν. Ἄλλωστε ἐξαίρεσις ἀπὸ τῆς θεοσπιθείσης ἐξαιρετικῆς ρυθμίσεως καὶ ἐπαναγωγὴ εἰς τὸν ἀπαγορευτικὸν κανόνα διὰ μίαν ὁποιαδήποτε θρησκευτικὴ κοινότητα θὰ ἀπετέλει ἄνισον μεταχείρισιν ἢ ὁποία θὰ προσέβαλε τὸ δικαίωμα θρησκευτικῆς ἐλευθερίας τῆς συγκεκριμένης κοινότητος. Σὲ μιὰ τέτοια περίπτωσις ἡ θεοσπιθείσα ἐξαιρετικὴ ρύθμισις καθίσταται κανόνας καὶ ἐπεκτείνεται σὲ ὅλες τίς θρησκευτικὲς κοινότητες πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀρχῆς τῆς θρησκευτικῆς ἰσότητος.

Συμπέρασμα 2ον: Τὸ ἄρθρον 7Α παρ. 1 περίπτ.

γ' τοῦ Ν. 2472/97 ἔχει ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῆς Ὁρθοδόξου Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ὡς καὶ πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας ἢ θρησκευτικῆς κοινότητος.

Ζήτημα τρίτον

Καὶ ἂς ἔρθουμε στὸ τρίτο καὶ τελευταῖο ἐκ τῶν ὡς ἄνω ζητημάτων τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ ἰδιαίτεραν πρακτικὴν σημασίαν. Εἰς τὸ ζήτημα τουτέστιν ποῖον ὄργανον εἶναι ἀρμοδίον νὰ ἀποφανθεῖ ἐπὶ τῶν τεθέντων ὡς ἄνω ζητημάτων, μὲ ἄλλα λόγια ποῖον ὄργανον ἔχει ἀρμοδιότητα, ἐρμηνεύοντας τὴν Ὁδηγία καὶ τὸ ἄρθρον 7Α τοῦ Ν. 2472/1997, νὰ ἀποφανθεῖ ἐὰν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ γενικῶς κάθε Ἐκκλησία καὶ θρησκευτικὴ κοινότητα δικαιούται νὰ προβαίνει εἰς ἐπεξεργασίαν εὐαίσθητων προσωπικῶν δεδομένων κατ' ἐφαρμογὴν τῆς περιπτώσεως δ' τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 8 τῆς Ὁδηγίας καὶ τοῦ ἄρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' τοῦ Ν. 2472/97.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἔχω τὴν γνώμην ὅτι δὲν εἶναι δυσχερὲς.

Τὸ πρῶτον ὄργανον τὸ ὁποῖον θὰ κρίνει, καὶ μάλιστα μὲ ἀπόφασιν, τουτέστιν μὲ πρᾶξιν ἔχουσαν δεσμευτικὴν ἰσχύν, εἶναι ἡ Ἀρχὴ Προστασίας Δεδομένων Προσωπικοῦ Χαρακτῆρα κατὰ τὴν ἀσκήσιν τῶν ἐκ τοῦ νόμου ἀρμοδιοτήτων τῆς.

Εἰδικώτερον, ἐὰν ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἢ μία ἐκ τῶν ὁργανικῶν μονάδων τῆς ἢ μία ὁποιαδήποτε ἄλλη Ἐκκλησία ἢ θρησκευτικὴ κοινότης θελήσει νὰ ἀρχίσει ἐπεξεργασίαν ἐμπίπτουσαν εἰς τὴν ὡς ἄνω περίπτωσιν, θὰ ἀρχίσει τὴν ἐπεξεργασίαν εὐαίσθητων δεδομένων χωρὶς νὰ ἔχει ἀνάγκην ἀδείας τῆς Ἀρχῆς. Οὐδὲ ὑποχρεοῦται νὰ ζητήσῃ προληπτικῶς τὴν ἐκδοσιν πράξεως τῆς Ἀρχῆς ὑπὸ μορφὴν γνωμοδοτήσεως περὶ τοῦ ἐὰν συντρέχουν πράγματι ἢ ὄχι προϋποθέσεις ἐπεξεργασίας κατὰ τὴν ὡς ἄνω διάταξιν. Ἡ Ἀρχὴ ὁμως δύναται εἴτε αὐτεπαγγέλτως, εἴτε καὶ κατόπιν καταγγελίας νὰ διενεργήσῃ ἔλεγχον ὡς πρὸς τὴ νομιμότητα λειτουργίας τοῦ Ἀρχείου (ἄρθρον 19 παρ. ἡ' τοῦ Ν. 2472/99) καί, ἐὰν διαπιστώσῃ ὅτι δὲν συντρέχουν οἱ προϋποθέσεις τοῦ ἄρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' τοῦ αὐτοῦ νόμου, νὰ ἐπιβάλλῃ τίς νόμιμες κυρώσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ Ἀρχείου (ἄρθρον 21 παρ. 1 περίπτ. ε' τοῦ Ν. 2472/97).

Προκειμένου ὁμως νὰ κρίνει ἡ Ἀρχὴ τὴ νομι-

μότητα ή μη της επεξεργασίας των συγκεκριμένων ευαίσθητων δεδομένων υπό της συγκεκριμένης κοινότητας, θα πρέπει προεχόντως να κρίνει προηγουμένως εάν ή κοινότης αυτή είναι πράγματι κοινότης θρησκευτική, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ὅτι πρέπει νά κρίνει ὅτι οἱ ἀποτελοῦντες τήν συγκεκριμένη κοινότητα πρεσβεύουν ὁρισμένη θρησκεία. Ἡ κρίση ὁμως αὐτή προϋποθέτει ὅτι ἡ Ἀρχή θά πρέπει νά κρίνει προηγουμένως **τί είναι θρησκεία**. Εἰς τὸ σημεῖον ὁμως αὐτὸ ἀνακύπτει σοβαρὸν ζήτημα ὡς πρὸς τὴν συνταγματικότητα τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἀρχῆς. Ποῖον; Τοῦτο: Εἶναι ἄραγε ἐλευθέρα ἡ Ἀρχὴ νά κρίνει ἐάν ὁρισμένη διδασκαλία ἢ πρακτικὴ ἀποτελεῖ ἢ ὄχι θρησκεία καὶ μέχρι ποίου σημείου εἶναι ἐλευθέρα; Τὸ ζήτημα τίθεται διότι ἐκδήλωση τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τοῦ ἀτόμου εἶναι καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ θρησκευτικοῦ αὐτοπροσδιορισμοῦ του, πού σημαίνει ὅτι τὸ ἄτομο εἶναι ἐλεύθερο νά ἐκλαμβάνει ὁρισμένη συμπεριφορά, ὁρισμένη διδασκαλία καὶ πρακτικὴ καὶ ὁρισμένη στάση ζωῆς π.χ. μοναχισμό, νηστεία κ.λπ. ὡς ἐκδήλωση τῆς θρησκευτικῆς του συνειδήσεως. Ἡ κρίση τῆς Ἀρχῆς λοιπὸν ὅτι μία ὁμὰς ἀνθρώπων ἀποτελεῖ ἢ δὲν ἀποτελεῖ θρησκευτικὴ κοινότητα πρέπει νά εἶναι περιορισμένη, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι καταλήγει νά εἶναι κρίση ὁρίων. Ἄλλωστε οἱ ὅροι θρησκεία ἢ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις ἀναφέρονται, ἐξ ἐπόψεως τοῦ δικαιώματος θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, ὄχι μόνο στίς θεϊστικές, ἀλλὰ καὶ στίς ἀθεϊστικές ὡς καὶ τίς μὴ θεϊστικές πεποιθήσεις. Ἀπὸ τὰ ὡς ἄνω ἐκτεθέντα συνάγεται πλέον ἀβίαστα τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Ἀρχὴ ὀφείλει νά αἰτιολογεῖ μὲ ἰδίαν αὐτῆς κρίση εἰδικὰ καὶ ἐμπεριστατωμένα τὴν σχετικὴ ἀπόφασή της, ἰδίως ὅταν ἀρνεῖται νά δεχθεῖ ὅτι μία κοινότης εἶναι θρησκευτικὴ.

Ἐξυπακούεται ὅτι ἡ Ἀρχὴ γιὰ νά φθάσει στὸ σημεῖο νά κρίνει ἐάν πρόκειται περὶ θρησκευτικῆς κοινότητος ἢ ὄχι, πρέπει προηγουμένως νά κρίνει ὅτι ἡ περίπτωση γ' τῆς παρ. 1 τοῦ ἀρθρου 7Α τοῦ Ν. 2472/97 ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν Ὁρθόδοξη ἢ ὁποιαδήποτε ἄλλη Ἐκκλησία, ἢ τὴν ὅποια θρησκευτικὴ κοινότητα, πρέπει δηλαδὴ νά ἐρμηνεύσει τὸ νόμον καὶ τὴν Ὁδηγίαν.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ Ἀρχὴ καὶ τὴν ἐξουσίαν ἔχει καὶ τὴν υποχρέωση νά προβεῖ εἰς τὰς ὡς ἄνω κρίσεις, διότι ἀποτελοῦν οἱ κρίσεις αὐτὲς νόμιμον προϋπόθεσιν νομίμου ἀσκήσεως τῆς

ἀρμοδιότητός της, σύμφωνα μὲ τίς γενικὲς ἀρχές τοῦ διοικητικοῦ δικαίου. Ἐξυπακούεται δὲ ὅτι ἡ Ἀρχὴ θά κρίνει ἐπίσης περὶ τοῦ ἂν συντρέχουν καὶ ὅλες οἱ ἄλλες προϋποθέσεις τίς ὁποῖες θέτει ἡ ὡς ἄνω διάταξις διὰ τὴν κατ' ἐξαίρεσιν επεξεργασίαν τῶν συγκεκριμένων ευαίσθητων δεδομένων, ὅπως π.χ. ἐάν ἀφοροῦν μόνον τὰ μέλη τους κ.λπ.

Εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη ἀπόφασις τῆς Ἀρχῆς εἶναι πρᾶξις διοικητικῆς Ἀρχῆς, ἔχει ἐκτελεστὸν χαρακτῆρα καὶ προσβάλλεται μὲ αἴτησιν ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας διὰ παράβασιν νόμου.

Περαιτέρω ὁμως ὑπάρχει καὶ ἄλλη μία διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κεμένου τῆς Ὁδηγίας καὶ τοῦ ἀρθρου 7Α (παρ. 1 περίπτ. γ') τοῦ Ν. 2472/97. Πρόκειται περὶ τῆς ἐξῆς:

Ἡ Ὁδηγία (ἀρθρ. 8 παρ. 2 περίπτ. δ') ἐπιτρέπει τὴν κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ἀπαγορευτικοῦ κανόνος επεξεργασίαν ευαίσθητων δεδομένων **χωρὶς νά ἀπαιτεῖ** «συγκατάθεση» τοῦ ὑποκειμένου τῶν δεδομένων. Τοιαύτην συγκατάθεσιν ἀπαιτεῖ **μόνον** διὰ νά ἀνακοινωθοῦν τὰ δεδομένα εἰς τρίτους.

Ἀντιθέτως τὸ ἀρθρ. 7Α (παρ. 1 περίπτ. γ') τοῦ Ν. 2472/97 ἐπιτρέπει τὴν επεξεργασίαν μόνον ἐφ' ὅσον συγκατατεθεῖ τὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπαγορεύει τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν δεδομένων εἰς τρίτους.

Ὑπὸ τοιοῦτον περιεχόμενον τὸ ἀρθρ. 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' τοῦ Ν. 2472/97 ὄχι ἀπλῶς διαφέρει τοῦ ἀρθρου 8 παρ. 2 περ. δ' τῆς Ὁδηγίας, ἀλλὰ ἔρχεται εἰς ὀξείαν ἀντίθεση πρὸς αὐτὸ καὶ ἀνατρέπει κατὰ κυριολεξίαν τὴν ἐξαίρεση ἢ ὁποία θεσπίζεται ὡς ὑποχρεωτικὴ μὲ τὴν Ὁδηγία. Πράγματι ἐνῶ ἡ περίπτωση δ' τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἀρθρου 8 τῆς Ὁδηγίας ἀνατρέπει τὸν κανόνα τῆς ἀπολύτου ἀπαγορεύσεως επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων χωρὶς τὴν συγκατάθεση τοῦ ὑποκειμένου, ὁ ὁποῖος κανόνας θεσπίζεται μὲ τὴν παράγραφον 1 τοῦ ἀρθρου 8 (σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν περίπτωση α' τῆς παρ. 2 αὐτοῦ), καὶ ἐπιτρέπει κατ' ἐξαίρεσιν τὴν επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων χωρὶς συγκατάθεση τοῦ ὑποκειμένου σὲ τέσσερις περιπτώσεις (β-ε), ἀντιθέτως μὲ τὸ ἀρθρ. 7Α (παρ. 1 περίπτ. γ') τοῦ Ν. 2472/97 ἀνατρέπεται ἐν μέρει ἡ ἐξαίρεσις αὐτὴ διότι θεσπίζεται, ὡς προϋπόθεσις επεξεργασίας τῶν ευαίσθητων αὐτῶν δεδομένων, ἡ συγκατάθεση τοῦ ὑποκειμένου. Ἐχομεν δηλαδὴ ἐπαναφορά στὸν κανόνα τῆς ἀπαγορεύσεως επεξεργα-

σίας και άρα μη συμμόρφωση της έθνικης νομοθεσίας προς την Όδηγία, ή όποία ρητώς όρίζει ότι δια την έπεξεργασίαν της συγκεκριμένης κατηγορίας ευαίσθητων δεδομένων δεν έχει εφαρμογήν ό απαγορευτικός κανόνας της παραγράφου 1 του άρθρου 8 αυτής και άρα επιτρέπει την έπεξεργασίαν χωρίς συγκατάθεσιν του ύποκειμένου. Ούτε είναι δυνατόν να ύποστηριχθεί ή άποψη ότι ό έθνικος νομοθέτης έκαμε έν προκειμένω χρήση της ευχέρειας την όποιαν του παρέχει ή Όδηγία (παρ. 9 και 22 του Προομίου) άξιωνοντας συγκατάθεση του ύποκειμένου προς μεγαλύτεραν προστασίαν του, διότι τοιαύτη ευχέρεια για τό συγκεκριμένο ζήτημα δεν παρέχεται άφου την «έξαιρέση» αυτή, δηλ. την έπεξεργασία χωρίς συγκατάθεση, ή Όδηγία την θεσπίζει ως ύποχρεωτικήν.

Η αντίθεσις αυτή δεν μπορεί να παραμείνει χωρίς συνέπειες ως προς τό κύρος του άρθρου 7Α (παρ. 1 περίπτ. γ') του Ν. 2472/97.

Άλλωστε είναι πρόδηλον ότι με τό άρθρον 8 της Όδηγίας ό κοινοτικός νομοθέτης προσεπάθησε να συνδυάσει τις δύο βασικές άρχές οι όποιες διέπουν όλες τις νομοθεσίες για την προστασίαν των προσωπικών δεδομένων, ήτοι την άρχήν της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και την άρχήν της ελεύθερης κυκλοφορίας των πληροφοριών ή όποία είναι ανταγωνιστική της προηγούμενης και άποτελεί περιεχόμενον του δικαιώματος της πληροφορόρησης, τό όποιον έχει και συνταγματική κάλυψη. Έφ' όσον λοιπόν ό κοινοτικός νομοθέτης έκρινε ότι ό συνδυασμός των δύο αυτών άρχων επιβάλλει, στη συγκεκριμένη περίπτωσι, την κατ' έξαιρέσιν και άνευ συγκαταθέσεως του ύποκειμένου, έπεξεργασίαν των συγκεκριμένων ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων (βλ. περίπτ. δ' της παραγρ. 2 του άρθ. 8 της Όδηγίας) δεν ήδύνατο ό Έλλην νομοθέτης να θεσπίσει ως προϋπόθεσιν της κατ' άρχήν έπεξεργασίας την συγκατάθεσιν του ύποκειμένου. Μόνον δια την κοινοποίησιν των δεδομένων εις τρίτον ήδύνατο να θεσπίσει την προηγούμενη συγκατάθεσιν του ύποκειμένου όπως άξιοι και ή Όδηγία.

Υπό τά δεδομένα αυτά έντοπίζεται και έν προκειμένω μία ουσιώδης διάστασις Όδηγίας και έλληνικής νομοθεσίας ή όποία όδηγει εις τό συμπέρασμα ότι ό Έλλην νομοθέτης δεν συνεμορφώθη με την Όδηγίαν εις τό θέμα αυτό.

Συμπέρασμα 3ον: Έν όψει των όσων έκτίθενται ως άνω, ή διάταξη του άρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' του Ν. 2472/97 δεν έναρμονίζεται με την διάταξη του άρθρου 8 παρ. 2 περίπτ. δ' της Όδηγίας ή όποία είναι, σύμφωνα με όσα θα έκτεθούν στην συνέχεια, υπερέρας τυπικής ισχύος και συνεπώς θα πρέπει να γίνει δεκτόν ένα από τά δύο: ή θα θεωρηθεί άνίσχυρη ή διάταξη αυτή και θα τύχει άπ' ευθείας εφαρμογής ή Όδηγία ή όποία έχει ήδη μεταφερθεί εις τό έσωτερικόν δίκαιον με τό Ν. 2472/97 (ως συνεπληρώθη με τό άρθρον 8 του Ν. 2819/2000) ή θα έπιχειρηθεί έρμηνεία του άρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' του Ν. 2472/97 σύμφωνη με την Όδηγίαν, ώστε να διασωθεί τό κύρος αυτού. Την δυνατότητα αυτήν έχει ήδη δεχθεί τό Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με την από 13.11.1990 άπόφασή του επί της ύποθέσεως *Marleasing S.A.* (βλ. και Π. Στάγκου - Ε. Σαχπεκίδου, Δίκαιο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Θεσσαλονίκη 1994, σελ. 152). Μία τέτοια όμως έρμηνεία δεν είναι δυνατή έν προκειμένω διότι νοείται μέν να γίνει δεκτόν έρμηνευτικώς ότι και τό άρθρο 7Α (παρ. 1 περίπτ. γ') άναφέρεται, ως και ή Όδηγία, εις μη κερδοσκοπικούς φορείς οι όποιοι επιδιώκουν και θρησκευτικούς σκοπούς, άφου δεν τους άποκλείει ή διάταξη αυτή ρητώς, δεν είναι όμως δυνατόν να γίνει δεκτόν —για να είναι σύμφωνη ή διάταξη αυτή με την Όδηγία— ότι δεν άπαιτείται, για την κατ' άρχήν έπεξεργασίαν, συγκατάθεση του ύποκειμένου, άφου την συγκατάθεση αυτή ρητώς την άπαιτεί ή διάταξη αυτή.

Συνεπώς δεν άπομένει άλλη λύση ει μη να θεωρήσουμε την διάταξη του άρθρου 7Α παρ. 1 περίπτ. γ' του Ν. 2472/97 άνίσχυρη, ως έρχομένη εις όξείαν αντίθεση με την Όδηγία και να δεχθούμε ευθείαν εφαρμογήν της διατάξεως της Όδηγίας, άφου αυτή έχει ήδη μεταφερθεί εις την έσωτερικήν έννομον τάξη.

Η τελευταία αυτή έκδοχή εύρίσκει πλήρη θεμελίωσι στίς άρχές του Κοινοτικού Δικαίου δια τους έξης λόγους:

Σύμφωνα με τις άρχές του Κοινοτικού Δικαίου τόσον ό Κανονισμός, όσο και ή Όδηγία έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα και μπορούν, κατ' άρχήν, να δημιουργήσουν δικαιώματα και ύποχρεώσεις όχι μόνον έναντι των Κρατών Μελών, αλλά και των διοικουμένων (βλ. Όλομ. Συμβουλίου Έπικρατείας 2070/99). Όσοτόσο ό μέν Κανονισμός έχει άμεση

ισχύει, υπό την έννοια ότι διεισδύει και ισχύει αυτοδικαίως στην εσωτερική έννομη τάξη των Κρατών Μελών, ενώ αντιθέτως για την εισδοχήν της Όδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη απαιτείται ή έκδοση πράξεως μεταφοράς. Ο τύπος της εσωτερικής πράξεως μεταφοράς καταλείπεται στην κυριαρχική εξουσία των Κρατών Μελών, ή δε εξουσία που παρέχεται με τις διατάξεις του Ν. 1338/1983 για την έκδοση κανονιστικής πράξεως μεταφοράς της Όδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη, δεν αποκλείει την ευχέρεια του νομοθέτη να ρυθμίζει, με νομοθετική πράξη, το ίδιο αντικείμενο (βλ. την ως άνω απόφαση του Συμβουλίου της Έπικρατείας).

Ο κανών είναι ότι το Κοινοτικό Δίκαιο έχει υπερνομοθετική ισχύ και, ως εκ τούτου, κασιγνύει των αντιθέτων εθνικών ρυθμίσεων (απόφασις Συμβουλίου Έπικρατείας 1035/2000). Οσάκις ή συγκεκριμένη διάταξις του κοινοτικού δικαίου έχει ευθείαν εφαρμογήν εις την εσωτερικήν (έθνικήν) έννομον τάξιν αποτελεί πηγήν δικαιωμάτων και υποχρεώσεων όχι μόνον για τα Κράτη-Μέλη, αλλά και για τους ιδιώτες. Η συνέπεια αυτή αφορά και τους δικαστές οι οποίοι υπό την ιδιότητά τους ως οργάνων του Κράτους-Μέλους έχουν ως αποστολήν να προστατεύουν τα δικαιώματα τα οποία αναγνωρίζει στους ιδιώτες το Κοινοτικό Δίκαιο.

Υπό την ως άνω έκδοχήν ή αρχή της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου (Principe de la primauté) έχει την έξής συνέπειαν, όταν το Κοινοτικό Δίκαιο είναι ευθέως εφαρμοστέον εις την έθνικήν έννομον τάξιν: πρώτον καθιστά έναρμόστη κάθε αντίθετη διάταξις της έθνικής νομοθεσίας και δεύτερον παρεμποδίζει την θέσπισιν από το Κράτος-Μέλος διατάξεων νόμου οι οποίες δεν είναι συμβατές με τους κοινοτικούς κανόνες. Καί πάντα ταύτα διότι, ως δέχεται και το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το Κοινοτικό Δίκαιο αποτελεί αναπόσπαστον τμήμα του έθνικού δικαίου, του οποίου και υπερέχει από την άποψη της τυπικής ισχύος (fait partie integrante avec rang de priorité, de l'ordre juridique applicable sur le territoire de chacun des Etats membres) (βλ. την από 9 Μαρτίου 1978 απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί της υπόθεσεως Simmenthal). Τα αυτά έδэхθη το ως άνω Δικαστήριο και με την από 2 Φεβρουαρίου 1977 απόφαση

επί της υπόθεσεως Amsterdam Bulb BV εις την όποιαν αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι τα Κράτη-Μέλη δεν μπορούν να άναιρουν ή να άνέχονται άναίρεσιν του κοινοτικού δικαίου ή προσβολήν αυτού (ils ne peuvent déroger ou tolérer une dérogation au droit communautaire ou y porter atteinte). (Βλ. και την από 31 Ιανουαρίου 1978 απόφαση του αυτού Δικαστηρίου επί της υπόθεσεως Fratelli Zerbone, ως και την από 23 Νοεμβρίου 1977 απόφαση του αυτού Δικαστηρίου επί της υπόθεσεως Enka BV).

Όταν ό κοινοτικός κανών δικαίου δεν είναι άπ' ευθείας εφαρμοστέος, αλλά χρειάζεται, διά να είναι εφαρμοστέος εις την έθνικήν έννομη τάξιν, πράξη μεταφοράς, όπως συμβαίνει με τις Όδηγίες, τότε ή πράξη αυτή μεταφοράς, δηλαδή το κανονιστικόν διάταγμα, ως έπεκράτησε να γίνεται παρ' ήμιν, δεν μπορεί να περιέχει διατάξεις αντίθετες προς την Όδηγίαν, γι' αυτό και το Συμβούλιον της Έπικρατείας κρίνει μη νόμιμα τέτοια κανονιστικά διατάγματα (βλ. π.χ. Πρακτικόν Έπεξεργασίας 473/1997). Τα αυτά ισχύουν και εάν εις συμμόρφωσιν προς την Όδηγίαν έκδοθει νόμος. Εις αυτήν δηλαδή την περίπτωσιν ή διάταξις του νόμου ή όποία θα είναι αντίθετη προς την Όδηγίαν είναι άνίσχυρη και δεν δύναται να τύχη εφαρμογής.

Έν όψει των άνωτέρω άς επανέλθουμε επί του κύρους της περιπτ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 7Α του Ν. 2472/97.

Έγινε δεκτόν προηγουμένως ότι ή ως άνω διάταξις έρχεται εις αντίθεση με το άρθρον 8 παρ. 2 περιπτ. δ' της Όδηγίας διά τους έξής λόγους: α) Δέν όρίζει, όπως όρίζει ή Όδηγία, ότι οι φορείς πρέπει να είναι «μη κερδοσκοπικοί». β) Δέν προσδιορίζει, ως προσδιορίζει ή Όδηγία, σκοπούς για τους όποιους επιτρέπεται ή κατ' εξαίρεση έπεξεργασία, και γ) Απαιτεί για την κατ' εξαίρεση έπεξεργασία και συγκατάθεση του υποκειμένου, την όποιαν δεν απαιτεί ή Όδηγία.

Είναι σαφής λοιπόν ή αντίθεσις μεταξύ των δύο διατάξεων και έν όψει της αντίθεσεως αυτής πρέπει να γίνει δεκτόν, σύμφωνα με τα έκτεθέντα, ότι εφαρμογή έχει ή διάταξις της Όδηγίας ή όποία υπό τον όρον «μη κερδοσκοπικός φορέας» έννοει και την Ορθόδοξη ή όποιαδήποτε άλλη χριστιανική Εκκλησία καθώς και την όποιαδήποτε άλλη θρησκευτική κοινότητα.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ
- ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ
- ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὸ ἄρθρον τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Συντάξεως

ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ ΙΩΑΝΝΟΥ-ΠΑΥΛΟΥ Β' ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Β'

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' στήν Ἀθήνα δέν εἶχε μόνον τὰ ἀρνητικά ἀποτελέσματα, πού ἐπισημάνσαμε στό προηγούμενον ἄρθρον μας, ἀλλ' ἀπέβη καί ὠφέλιμος καταλύτης μέ πολλά ἐμφανῆ θετικά ἀποτελέσματα, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ ἑξῆς:

1. Ἐν πρώτοις πρέπει νά ἀναφέρωμεν τήν ἀναζωπύρωσιν τῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ πληρώματος

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμοτίμου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου
Ἀθηνῶν, Τακτικοῦ Μέλους τῆς Εὐρωπαϊκῆς
Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν καί τῶν Τεχνῶν

(κλήρου, μοναχῶν, λαϊκῶν) τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα κατέστησε ποικιλοτρόπως γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες δέν εἶναι διατεθειμένοι νά ἀρνηθοῦν τὴν πατροπαράδοτη ὀρθόδοξη πίστιν καί παραδόσιν, οὔτε κατὰ *«ἰῶτα ἐν ἡμίαν κεραίαν»* (Ματθ. ε', 18). Οὐδέποτε πρόκειται νά παραθεωρήσουν ὅ,τι ἀπὸ ἁποψιν δογματικῆν, νομοκανονικῆν, ἱστορικῆν καί λαοφυρολογικῆν μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὸν Παπισμὸν. Π' αὐτὸ ὅλη ἡ Οἰκουμένη πληροφορήθηκε ὅτι ἡ *«ἀληθεύουσα ἐν ἀγάπῃ»* (Ἐφεσ. δ', 15) προσφώνησις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου πρὸς τὸν Πάπαν, –ἡ ὁποία, ὅπως τόνισε ὁ ὀρθοδόξοτατος διακεκριμένος Βουλευτὴς καί πρ. Ὑπουργός κ. Στέλιος Παπαθεμελῆς, ὑπῆρξε *«δημηγορία μὲ τὴν κλασικὴν ἔννοια τοῦ ὄρου»*, *«λόγος ἐπὶ τῆς οὐσίας καὶ περὶ τῆς οὐσίας»* (Ἐφημερὶς *«Τὸ Παρόν»*, 6 Μαΐου 2001)–, κατέστησε γνωστοὺς ἕως τὰ πέρατα τῆς γῆς τοὺς οὐσιαστικοὺς λόγους τοῦ χωρισμοῦ καί τῆς ἀποξενώσεως, οἱ ὁποῖοι, *«ὕφιστάμενοι ὑπὲρ τὴν χιλιετίαν, δηλητηριάζουν τὴν ἀτμόσφαιραν»* καί οὐδεμίαν ἔχουν τυχὸν σχέ-

σιν πρὸς φο(υ)νταμενταλισμούς, φανατισμούς καί μισαλλοδοξίες. Ἀκόμη καί ἀρκετοὶ ἐξ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἀποπειράθηκαν νά ματαιώσουν τὴν –εἰς πολλοὺς Ἕλληνες ἀνεπιθύμητη– ἐπίσκεψιν τοῦ Ποντίφηκος, προσέφεραν σημαντικὴν ὑπηρεσίαν, διότι ἔστω διὰ τῆς *«μεταβάσεως εἰς ἕτερον γένος»* συνετέλεσαν στήν παρουσίαν καί στήν ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν ἢ ἀναγνωστῶν τοὺς συνειδητοποιήσιν τῶν ποικίλων διαφορῶν μας πρὸς τὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν. Ἐστω ὡς παράδειγμα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ σχετικὴ συμβολὴ εἰδικοῦ τεύχους τοῦ περιοδικοῦ *«Παρακαταθήκη»* (ἀρ. τεύχους 17, Μάρτιος-Ἀπρίλιος 2001), τὸ ὁποῖον κατὰ πλουσίως ἐνημερωτικὸν τρόπον ὑπενθύμισε λεπτομερῶς ὄχι μόνον τὶς ἀποκλίσεις τοῦ ΡΚαθολικισμοῦ ἐκ τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, ἀλλὰ καί ὅ,τι ἐπιγραμματικῶς τόνισε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος στήν μνημονευθεῖσαν προσφώνησίν του λέγων: *«Ὁ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὸς Λαὸς βιώνει ἐντονότερον τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων τὰς τραυματικὰς ἐμπειρίας, εἷς τε τὴν ἐκκλησιαστικὴν τὸν συνείδησιν καὶ τὴν ἐθνικὴν τὸν μνήμην, διότι παραμένουν εἰσέτι χαίνουσαι αἱ πληγαί, αἱ ὁποῖαι ἐπληρέχθησαν εἰς τὸ ἀκμαῖον σῶμα αὐτοῦ, ὡς εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστόν, ὑπὸ τε τῆς καταστρεπτικῆς μανίας τῶν Στανροφόρων καί τῆς Φραγκοκρατίας, ἀλλὰ καί ὑπὸ τῆς ἀθεμίτου δράσεως τῆς λατινικῆς Οὐνίας. Καὶ ὅμως οὔτε ἓνας ἔστω λόγος συγγνώμης δέν ἠκούσθη μέχρι τώρα»*. Ὁλόκληρος ὁ κόσμος, πού παρακολούθησε ἀπὸ τὰ ΜΜΕ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Πάπα στήν Ἀθήνα, πληροφορήθηκε τὴν ἀλήθειαν γιὰ τὰ αἵτια τῆς ἀνυψώσεως τοῦ τείχους τοῦ αἰσχύους, τοῦ τείχους τῆς ἐχθρότητος καί τοῦ χωρισμοῦ.

2. Ἡ γενομένη ὑπόμνησις τῶν ποικίλων διαφορῶν μεταξὺ Ὁρθοδοξίας καί Ρωμαιοκαθολικισμοῦ κατέστησε κατανοητὴν τὴν ἀνάγκην τῆς συνεχίσεως εἰλικρινοῦς διαλόγου μεταξὺ τῶν γιὰ τὴν ἐξαγωγὴν ἀσφαλῶν καί μὴ ἀντιλεγομένων συμπε-

ρασμάτων περί τοῦ ποῖαι ἐκ τῶν διαφορῶν αὐτῶν εἶναι οὐσιώδεις καὶ πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ ἀρθοῦν καὶ ποῖαι εἶναι τυχόν δυνατόν νὰ θεωρηθοῦν ὡς «θεολογούμενα», ποῦ πρέπει νὰ μελετηθοῦν, ἢ ἀνεκτὲς ἐν ὀνόματι τῆς ἐπικρατοῦσης στὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν ἀρχῆς: «ἐνότης στὰ οὐσιώδη μέσα στὴν ποικιλομορφίαν». Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ὑπάρχουν κατὰ τόπους καὶ χρόνους ἐκκλησιαστικὲς ἐκφάνσεις καὶ διατυπώσεις, ποῦ «ἀνταποκρίνονται εἰς διάφορον δομὴν σκέψεως ἢ ὀρίζοντα κατανόησης καὶ εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἢ πολιτιστικὰς ἢ γλωσσικὰς συνθήκας» (Εὐαγγ. Θεοδώρου, Μαθήματα Κατηχητικῆς ἢ Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς, ἐν Ἀθήναις 1991, σ. 333). Κατὰ τὴν ἀξιολόγησιν τῶν ὑφισταμένων διαφορῶν, ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακ. κ. Χριστόδουλος, «ὁ ἐν ἀληθείᾳ διάλογος μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὀφείλει νὰ βασισθῇ εἰς τὴν κοινὴν Ἀποστολικὴν Πίστιν τῆς ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας τῶν 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ εἰς τὴν ἀκαινοτόμητον πατερικὴν μας παράδοσιν».

3. Τὸ ὅτι ἔγινε κάποια κοινὴ προετοιμασία τοῦ περιεχομένου τῆς προσφωνήσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς ἀντιφωνήσεως τοῦ Πάπα, αὐτὸ ὅχι μόνον δὲν μειώνει τὴν ἀξίαν τῶν λεχθέντων, ὡς ἐνόμισαν μερικοί, ἀλλ' ἀντιθέτως τὴν ἀναδεικνύει περισσότερο, διότι προϋποθέτει ὅτι τὸ Βατικανόν, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἐγνώριζεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν σκληρὰν γλῶσσαν ποῦ θὰ χρησιμοποιοῦσε ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, δέχθηκε νὰ ἀκουσθῇ ἢ γλῶσσα αὐτὴ διὰ τῶν ΜΜΕ μέχρι τῶν περᾶτων τῆς γῆς. Αὐτὸ εἶναι πολὺ θετικὸν στοιχεῖον τοσοῦτον μᾶλλον ὅσον ὁ Πάπας ἔτεινεν εὐήκοον οὖς στοὺς λόγους τοῦ Μακ. κ. Χριστοδούλου, ὁ ὅποιος τοῦ εἶπεν: «Ἀναμένομεν ἀπὸ Σᾶς ἓνα τολμηρὸν λόγον, περιμένομεν ἀπὸ τὰ χεῖλη Σας λόγον χριστιανοῦ Ἐπισκόπου ἀπευθυνόμενον εἰς τὴν καρδίαν μας. Αὐτὸς Σας ὁ λόγος θὰ πρέπει νὰ θέσῃ τὸν θεμέλιον λίθον ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ οἰκοδομηθῇ ἡ κατανόησις, ἡ συγγνώμη καὶ ἡ καταλλαγὴ». Εἰς ὅλον τὸν κόσμον σὲ εἰδικὰ ραδιοτηλεοπτικὰ προγράμματα καὶ στὰ πρωτοσέλιδα τῶν ἐφημερίδων προβλήθηκε τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ Ποντίφηξ, ἀνταποκρινόμενος στὴν προσδοκίαν τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἶπεν: «Γιὰ ὅλες τὶς παρελθούσες καὶ παρούσες περιστάσεις, κατὰ τίς ὁποῖες τὰ τέκνα τῆς (Ρ)Καθολικῆς Ἐκκλησίας

ἀμάρτησαν μὲ πράξεις καὶ παραλείψεις κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἀδελφῶν τους, ὁ Κύριος ᾧς μᾶς χορηγήσῃ τὴν συγχώρεση ποῦ Τοῦ ζητοῦμε».

4. Ὁ τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀντιμετώπισε τὴν ἔλευσιν τοῦ Πάπα στὴν Ἀθήνα, συνετέλεσεν ὥστε ὄχι μόνον οἱ προηγηθεῖσες κατηγορίες τῶν διεθνῶν ΜΜΕ ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ συρρικνωθοῦν ἢ καὶ ἐκλείψουν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀκουσθοῦν ὕμνοι διὰ τὴν προσφορὰν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ. Αὐτὸς ὁ Πάπας στὴν ἀντιφωνήσιν του πρὸς τὸν Μακαριώτατον χαρακτήρισε τὴν Κωνσταντινούπολιν ὡς «τὸν προμαχῶνα τῆς Χριστιανοσύνης στὴν Ἀνατολήν» καὶ ἐπὶ πλεον κατὰ ἐπιγραμματικὸν τρόπον διεκήρυξεν: «Ἐπιθυμῶ νὰ διαβεβαιώσω τὴν Μακαριότητά Σας γιὰ τὸν εὐλικρινῆ θανατοῦ ποῦ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρώμης τρέφει πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο διαφύλαξε τὴν κληρονομίαν τῆς πίστεως καὶ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἀντηγεῖ παντοῦ ὅπου τὸ Εὐαγγέλιο ἔχει κηρυχθεῖ. Τὸ ὄνομα τῶν πόλεων τῆς εἶναι γνωστὸ στοὺς Χριστιανούς, ὅπου κι ἂν εὐρίσκωνται... Ἀπὸ τὴν Ἀποστολικὴ Ἐποχὴ μέχρι σήμερα, ἡ Ὁρθόδοξον Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποτελεῖ πλούσια πηγὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἀντλήσῃ τὴ λειτουργία τῆς, τὴν πνευματικότητα καὶ τὸ δίκαιόν της... Οἱ Πατέρες, προνομοῦχοι ἐρμηνευτὲς τῆς ὅλης Ἀποστολικῆς Παραδόσεως καὶ οἱ Σύνοδοι, τῶν ὁποίων ἡ διδασκαλία παραμένει στοιχεῖο ἀσάλευτο τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἀποτελοῦν τὴν παρακαταθήκη τῆς σύνολης Ἐκκλησίας. Ἡ παγκόσμια Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ ποτὲ νὰ λησμονήσῃ τὸ τί ἡ Ἑλληνικὴ Χριστιανοσύνη τῆς κληρονόμησε, οὔτε νὰ παύσῃ νὰ ἀποδίδει εὐχαριστίες γιὰ τὴν διαρκὴ ἐπίδραση τῆς ἑλληνικῆς παραδόσεως».

Μὲ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Πάπα ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔγινε καλύτερον γνωστὴ εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἀπὸ τίς ἡμέρες τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς ἕως σήμερα πολλὲς ἑκατοντάδες χιλιάδων ἀνθρώπων, ποῦ ζοῦν σὲ διάφορες γωνιὲς τοῦ πλανήτου μας καὶ χρησιμοποιοῦν τὸ Διαδίκτυον (Internet), ἐπισκέφθηκαν καὶ συνεχίζουν νὰ ἐπισκέπτονται τίς σχετικὲς ἰστοσελίδες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (www.ecclesia.gr), γιὰ νὰ γνωρίζουν καλύτερα τὴν πνευματικότητα, τὴν ζωντάνια καὶ τίς δραστηριότητές της.

5. Ο Πάπας κατά την επίσκεψίν του προέβαλεν εις όλην την γήν όχι μόνον την Έκκλησίαν της Ελλάδος, αλλά και τον άρχαιον Έλληνισμόν. Η πρός τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας κ. Κ.Στεφανόπουλου έκτενης προσφώνησίς του υπήρξε και πάλιν ύμνος για τον Έλληνισμόν και την έλληνικήν πολιτιστικήν παράδοσιν, μεταδοθείς διά των ΜΜΕ εις όλόκληρον τον κόσμον. Ο Ποντίφηξ υπέμνησε κατά σειράν την επίδρασιν του έλληνικού πολιτισμοῦ στην Παλαιάν Διαθήκην· την έλληνικήν μετάφρασιν των Έβδομήκοντα (Ο΄)· την συγγραφήν και διάδοσιν των βιβλίων της Καινής Διαθήκης στην έλληνικήν γλώσσαν· τις διαλεκτικές σχέσεις Χριστιανισμού και Έλληνισμού· τή γόνιμη συνάντησι χριστιανικού και έλληνικού πνεύματος· την υπό του άγίου Αύγουστίνου και του (Ψ)Διονυσίου του Αρεοπαγίτου άξιοποίησιν στοιχείων Πλατωνικής φιλοσοφίας· την επίδρασιν του Έλληνισμού στον άγιον Γρηγόριον τον Ναζιανζηνόν· τον βαθμιαίον εκχριστιανισμόν του Έλληνισμού και τον «*μέ ωρισμένην έννοιαν*» έξελληνισμόν του Χριστιανισμού· την διαπότιν του βυζαντινού και του δυτικού μεσαιωνικού πολιτισμοῦ τόσοσν υπό του Χριστιανισμού, όσον και υπό του έλληνικού πολιτισμοῦ· την επίδρασιν του Άριστοτέλους στο θεολογικόν και φιλοσοφικόν έργον Θωμά του Άκινάτου· τὸ φυλασσομένοσν στους χώρους του Βατικανού έργον του Ραφαήλ «*Η Σχολή των Άθηνών*», που υπενθυμίζει την συμβολήν των εκπροσώπων της Σχολής αὐτῆς στην πυροδότησιν της «*Αναγεννήσεως*»· τις παιδαγωγικές ιδέες του Έλληνισμού και τις πρός άρετήν προτροπές του Πλάτωνος, του Σωκράτους, του Αίσχύλου και του Σοφοκλέους· τις επιδράσεις του Έλληνισμού στα παιδαγωγικά έργα του Μ. Βασιλείου και του Χρυσοστόμου· τον όρχον του Ίπποκράτους και την συμβολήν του στην ανάπτυξιν του απολύτου σεβασμοῦ πρός την άγέννητη ανθρώπινη ζωήν· την Ελλάδα ως λίκνον του άθλητισμοῦ, των Ολυμπιακῶν αγώνων και του Μαραθωνίου δρόμου και την έλπίδα ότι ή υπό διαμόρφωσιν Εὐρώπη θά επανεύρη την μακραίωνα παράδοσιν της συναντήσεως του έλληνικού πολιτισμοῦ και του Χριστιανισμού. Η Εὐρώπη, προσέθεσεν ό Πάπας στην ιδίαν προσφώνησιν, πρέπει συμφώνως πρός τὸ δελφικόν «*γνώθι σαυτόν*» νά αναζητήσῃ την αὐτοσυνειδησίαν της και νά «*μελετήσῃ εκ νέου τις ρίζες της ταυτότητός της*. Αὐτὲς οί ρίζες

εἶναι θεμελιωμένες βαθειά στην κλασικήν έλλη- νικήν και στην χριστιανικήν κληρονομιά της. Αμ- φότερες ώδήγησαν στην ανάπτυξιν του Άνθρωπι- σμοῦ, που θεμελιώνεται στην αντίληψιν ότι κάθε άνθρωπος έχει πλασθῇ κατ' εἰκόνα και καθ' όμοίω- σιν του Θεοῦ».

Στήν συνέχεια ό Πάπας τόνισε ότι από γεω- γραφικήν και ιστορικήν σκοπιάν ή μεταξύ Άνα- τολῆς και Δύσεως εύρισκομένη Ελλάδα έχει κληθῇ «*νά οἰκοδομῇ γέφυρες και νά προάγῃ ένα πολιτι- σμόν του διαλόγου. Αὐτό έχει σήμερα οὐσιώδη ση- μασία για τὸ μέλλον της Εὐρώπης. Πολλά τεῖχη προσφάτως κρημνίσθηκαν, αλλά άλλα υφίστανται ἀκομή. Τὸ ζήτημα της ένώσεως μεταξύ των ἀνατο- λικῶν και των δυτικῶν τμημάτων της Εὐρώπης πα- ραμένει πολύπλοκον και πρέπει νά γίνουν ἀκόμη πολλά μέχρις ότου επιτευχθῇ ή ἀρμονία μεταξύ των Χριστιανῶν της Άνατολῆς και της Δύσεως, για νά δύναται πάλιν ή Έκκλησία νά ἀναπνέῃ με τις δύο (έννοεῖται: ιστορικές) πτέρυγες του πνεύμονός της*».

6. Εἰς μίαν εποχήν, κατά την όποίαν μερικές εύρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν ἀθεϊστικές τάσεις ή προγράμματα περιθωριοποιήσεως του Χριστιανι- σμοῦ και της Έκκλησίας και ή ἐγκριθεῖσα Εὐρω- παϊκή «*Χάρτα των ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων*» έξοβελίζει οίανδήποτε υπόμνησιν των χριστια- νικῶν ριζῶν και του χριστιανικού υποβάθρου των δικαιωμάτων αὐτῶν, εἶναι τῷ ὄντι λίαν θετικόν τὸ γεγονός της ἀπό κοινού διακηρύξεως του Πάπα και του Άρχιεπισκόπου Άθηνῶν και πάσης Ελλά- dos περί του Χριστιανισμού ως της πνευματικῆς έντελεχείας της Εὐρώπης. Οί δύο εκκλησιαστικοί άνδρες, όχι μόνο ό καθένας χωριστά, αλλά και ἀπό κοινού στην Δήλωσί των «*ένώπιον του Βήματος του Αποστόλου των Έθνῶν Παύλου*» διεκήρυξαν την ἀλήθειαν αὐτήν. Ενώπιον του Προέδρου της Έλληνικῆς Δημοκρατίας, του Προθυπουργοῦ της Ελλάδος, Ελλήνων Υπουργῶν, πολλῶν Πρέσβε- ων, άλλων ξένων διπλωματῶν και εκπροσώπων της έλληνικῆς πολιτειακῆς, πολιτικῆς και πνευμα- τικῆς ήγεσίας δήλωσαν τὰ ἑξῆς:

«*Εἴμεθα εύτυχεῖς διά την επιτυχίαν και την προ- κοπήν της Εὐρωπαϊκῆς Ένώσεως. Η ένωσις του εύρωπαϊκοῦ κόσμου εἰς μίαν πολιτειακήν οντότητα χωρίς οί λαοί νά χάσουν την αὐτοσυνειδησίαν, την έθνικήν παράδοσιν και την θρησκευτικήν ταυτότη -*

τά των, ὑπῆρξε τὸ ὄραμα τῶν πρωτεργατῶν της. Ὅμως ἡ διαφαινομένη τάσις μετατροπῆς ἐνίων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν εἰς Κράτη Λαϊκά χωρὶς καμία ἀναφορὰ σὲ Θρησκεία, συνιστᾷ ἀναίρεσιν καὶ ἀπάργνησιν τῆς πνευματικῆς αὐτῶν κληρονομίας. Καλούμεθα νὰ ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς μας, ὥστε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἐνοποίησης τῆς Εὐρώπης. Θὰ ἀφιερῶσωμεν δὲ τὰς δυνάμεις μας ὥστε αἱ Χριστιανικαὶ ρίζαι τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ Χριστιανικὴ τῆς ψυχῆ νὰ διατηρηθῶσιν ἀλώβητοι».

7. Θετικὸν στοιχεῖον εἶναι καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μετάδοσις τοῦ μηνύματος, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἡ παγκριστιανικὴ ἐνότης καὶ συνεργασία πρὸς ἐπιδίωξιν τῆς εἰρήνης, πρὸς καταπολέμησιν τῆς βίας, τοῦ προσηλυτισμοῦ καὶ τοῦ «φανατισμοῦ ἐν ὀνόματι τῶν θρησκειῶν» πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν κινδύνων ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξελίξεως· πρὸς ὀργάνωσιν τῶν ἔργων δικαιοσύνης καὶ διακονίας· πρὸς περιθάλψιν τοῦ «πάσχοντος, τοῦ πεινῶντος καὶ τοῦ γυμνητεύοντος»· πρὸς ἐπιδίωξιν τῆς ἐξαλείψεως τῶν πολέμων, τῶν σφαγῶν καὶ τῶν βασανιστηρίων· πρὸς ἀξιοποίησιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων τοῦ ἔτους 2004 γιὰ τὴν ἀναβίωσιν τῆς «Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Παραδόσεως τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐκχειρίας» καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς «παγκοσμιοποιήσεως τῆς ἀδελφωσύνης».

Χαρακτηριστικῶς διεκήρυξαν ὁ μὲν Ποντίφηξ ὅτι «ἡ (Ρ)Καθολικὴ Ἐκκλησία δεσμεύθηκε χωρὶς ἐπιστροφὴν στὸ δρόμο τῆς ἐνότητος μὲ ὅλες τὶς Ἐκκλησίες», ὁ δὲ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὅτι «εἰς τὴν κοινὴν πορείαν (πρὸς τὴν ἐνότητα) ἔχομεν λαμπρὰ παραδείγματα τοὺς θεοφόρους Πατέρας τῆς πρώτης χιλιετίας τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, οἵτινες ἐφώτισαν καὶ συνεχίζουν νὰ φωτίζουν λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ».

8. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μνημονευθέντα ἀνωτέρω ἐμφανῆ θετικὰ στοιχεῖα τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Πάπα στὴν Ἀθήνα ὁ γράφων πιστεύει ὅτι ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα μυστικά καὶ ἄόρατα, ποὺ εἶναι ὅμως παρόντα εἰς δυναμικὴν κατάστασιν μέσα στὶς ψυχὰς τοῦ Ποντίφηκος καὶ τῶν ἐπιφανῶν μελῶν τῆς Συνοδείας του. Μερικοὶ ἐκ τῶν Καρδιναλίων, ποὺ τὸν συνόδευαν, εἶναι βέβαιοι ὅτι θὰ παίξουν στὸ μέλλον σημαντικὸν ρόλον τόσον γιὰ τὴν ἐκλογὴν νέου Πάπα, ὅσον καὶ γιὰ τὴν ἀναθεώρη-

σιν τῆς πολιτικῆς τοῦ Βατικανοῦ ἔναντι τῆς Ὁρθοδόξιας καὶ τὴν ἐξυγίανσιν τοῦ Παπικοῦ Πρωτείου. Ἡ βεβαιότης μας αὐτὴ ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι γενικῶς μέσα στὸν Ρωμαιοκαθολικισμόν εἶναι πολλὰ τὰ δείγματα τοῦ διαλόγου, τῆς αὐτοκριτικῆς, τῆς ἀμφοιβητήσεως τῆς μονολιθικότητος καὶ τοῦ συγκεντρωτισμοῦ (Βλ. σχετικῶς: Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν – Τὸ ζήτημα τῆς Οὐνίας, Ἀθήνα, 1992 - 1994. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Πορεία Εὐθύνης, Ἀθήνα 1998. Ἐκκλησιαστικοῦ, Σημᾶδια ἀλλαγῆς στὴν Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία, ἐφημ. «Τὸ Βῆμα», (Κυριακὴ, 3 Ἰουνίου 2001).

Δὲν πρέπει νὰ σφετεριζόμεθα τὴν εἰς τὸν Θεὸν ἀνήκουσαν ιδιότητα τοῦ καρδιογνώστου καὶ νὰ διατυμπανίζωμεν μὲ βεβαιότητα ὅτι στὴν προσωπικὴν περίπτωσιν τοῦ Πάπα «ἐτάξομεν καρδίας καὶ νεφρούς» (Ψαλμ. ζ', 10) καὶ διαπιστώνομεν ὅτι ὁ ἐλθὼν στὴν Ἀθήνα Πάπας καὶ τὰ διακεκριμένα μέλη τῆς Συνοδείας του ἦλθαν χωρὶς αὐτοκριτικὴν, μὲ ἀνελικρίνειαν καὶ μὲ ἱμπεριαλιστικὸν σκοπὸν. Πρέπει μᾶλλον νὰ ἔχωμεν τὸν ἐσωτερικὸν διαλογισμόν ὅτι στίς ἐπαφάς τους καὶ ἔστω σύντομες συζητήσεις τους μὲ τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἄλλους ἐκπροσώπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν προσφωνήσεων ἔνοιωθαν στὸ ἐσωτερικὸ τους ν' ἀντηχοῦν κάποιον ἐλπιδοφόρον τόνο ἀπὸ τὴν συνοδεύουσαν τοὺς λόγους μυστικὴν ἀπαλὴν μουσικὴν, γιὰ τὴν ὁποίαν ἔχει μιλήσει ὁ Nietzsche. Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ ὑπενθυμίσωμεν δι' ἄλλην μίαν φορὰν τὶς σχετικὲς διατυπώσεις τοῦ στοχαστοῦ αὐτοῦ: «Τὸ πλέον κατανοητὸ στὴ γλῶσσα δὲν εἶναι τὰ ἴδια τὰ λόγια, ἀλλὰ ὁ τόνος, ἡ ἰσχὺς τῆς φωνῆς, ἡ μετατροπία (Modulation, μεταβολὴ τοῦ τόνου κατὰ τὴν ἐκτέλεση μουσικοῦ κομματιοῦ), τὸ τέμπο (Tempo, ρυθμός), μὲ τὰ ὁποῖα ἐκφράζεται μὲ τὸ στόμα μὴ σειρὰ ἀπὸ λέξεις – μὲ λίγα λόγια ἡ μουσικὴ πίσω ἀπὸ τὶς λέξεις, τὸ πάθος πίσω ἀπὸ τὴ μουσικὴ αὐτὴ, τὸ πρόσωπο πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ πάθος: ὅλα αὐτά, ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μορφοποιηθοῦν σὲ λόγους καὶ νὰ γραφοῦν».

Πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι ἢ τουλάχιστον νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι οἱ τόνοι αὐτοί, ἡ ἐσωτερικὴ συμμετοχὴ καὶ οἱ ἐκφράσεις τῶν προσώπων, ποὺ θὰ προμνηοῦσαν τὸ γλυκοχάραμα μιᾶς καινούργιας ἡμέρας στίς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, ἔκαμαν περισσότερο αἰσθητὴν τὴν παρουσίαν τους στίς

ψυχῆς τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἰδιαιτέρων προσωπικῶν συνομιλιῶν τους. Ὡς ἐλπίζωμεν ὅτι οἱ μελωδικῆς ἤχοκυμάνσεις στὸ βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ «προσκυνητοῦ» στὴν Ἀθήνα Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' δὲν θὰ καταπνιγοῦν ἄλλην μίαν φορὰν μέσα στὸν θόρυβον τῆς κινήσεως τῶν γραναζιῶν τῶν μηχανισμῶν τοῦ κράτους τοῦ Βατικανοῦ. Εἶναι ἐλπιδοφόρον ὅτι οἱ τελευταῖοι Πάπες ἀγωνίζονται ἢ τουλάχιστον σὲ στιγμὲς περισυλλογῆς, τῶν «λογισμῶν ἀλλήλων κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων» (Ρωμ. β', 15), ἐπιθυμοῦν καὶ ἀγωνίζονται νὰ ἐλευ-

θερωθοῦν ἀπὸ τοὺς μηχανισμοὺς καὶ νὰ ἀπεγκλωβισθοῦν ἀπὸ τὰ κλουβιά τοῦ παπικοῦ μονολιθικοῦ συγκεντρωτισμοῦ.

Ἐκφράζομεν ἄλλην μίαν φορὰν τὴν βεβαιότητα ὅτι πολὺ περισσότερον γιὰ τοὺς δυναμικοὺς ρύακες τῶν διαφόρων φιλενωτικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ «ἐν ἀληθείᾳ» διαλόγου τῆς ἀγάπης ἰσχύει ἡ φράσις «σταγόνες ὕδατος πέτρας κοιλαίνουσιν». Εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ φαινομενικῶς ἀκλόνητος βράχος τοῦ παπικοῦ συγκεντρωτισμοῦ ἔχει ὑποστῇ ἤδη ἀρκετὴν διάβρωσιν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

**Μήνυμα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου
γιὰ τὸ περιβάλλον**

Γιὰ τὴν Παγκόσμιαν Ἡμέραν τοῦ Περιβάλλοντος (5ην Ἰουνίου) ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος ἀπηύθυνεν ὡς Πρόεδρος τῆς Ἱ. Συνόδου Μήνυμα, στὸ ὁποῖον τονίζεται ὅτι «ἡ φυσικὴ δημιουργία, δηλαδὴ αὐτὴ ποὺ εἶναι μακριὰ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, τὸ Σύμπαν, καὶ αὐτὴ ποὺ εἶναι κοντὰ του, δηλαδὴ ἡ Γῆ, πάσχει γιατί ὁ ἴδιος ἔπαισε νὰ εἶναι φυλακτικὸς καὶ προνοητικὸς. Τὸ θεοδημιουργητὸ καὶ ἀναντικατάστατο φυσικὸ περιβάλλον, ποὺ εἶναι τὸ ἐνδιαίτημα τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, πρέπει νὰ διατηρήσει τὸ φυσικὸ του κάλλος καὶ νὰ ἀποδίδεται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὸν Θεὸ σύμφωνα μὲ τὴ μορφὴ ποὺ τοῦ ἔδωσε ἡ θεϊκὴ βούληση».

Γι' αὐτὸ στὸ Μήνυμα ἀπευθύνεται «ἐκκλησιᾷ πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς, νὰ παραμείνουν μακριὰ ἀπὸ κάθε δραστηριότητα, ποὺ θα εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα τὴν μεγάλη ἢ μικρὴ καταστροφὴ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, νὰ συμβάλουν μὲ τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ προσπάθεια στὴν ἀποκατάσταση τῶν ὅσων ζημιῶν ἔχουν προκληθῇ καὶ νὰ ἀναλάβουν μιὰ πρωτοβουλία γιὰ νὰ πειθοῦν οἱ ἐπιβουλενόμενοι, μὲ τὴν καταστροφὴ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, τὴν ἴδια τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ, ὅτι ἡ ἀποπληρωμὴ τῆς ἀσυνειδήτου αὐτῆς πρακτικῆς εἶναι ἡ ἐνίστε, ἀνευ προηγουμένου, ἐκδικητικὴ ἀνταπόδοση τῆς φύσεως».

**Τὰ πνευματικὰ μηνύματα
τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας**

Ἡ ἐπίσημη ἐπίσκεψις εἰς Ἑλλάδα τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρου καὶ τῆς Συνοδείας Αὐτοῦ, περὶ τῆς ὁποίας ἐπισκέψεως θὰ δημοσιευθοῦν ἐκτενὲς Χρονικὸν καὶ ἡ δέουσα ἀξιολόγησις στὸ ἐπόμενον τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας», ἔδωκεν ἀφορμὴν στὸ Χρῆστε-πάννυμον ποιμνιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νὰ νοιώσῃ τὰ πνευματικὰ μηνύματα, ποὺ ἔρχονται σ' ἐμᾶς ἀπὸ τὸ δεῦτερον κατὰ τὴν τάξιν μέσα στὴν Ὁρθοδοξίαν Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας.

Τὸ Πατριαρχεῖον αὐτὸ συνδέεται ἀφ' ἑνὸς μὲν

γενικώτερον πολιτιστικῶς μὲ τὴν Ἑλλάδα, εἰδικώτερον δὲ μὲ τὴν ἑλληνορθόδοξον παράδοσιν. Πλεῖστες ἀπὸ τῆς πρώτης καταβολᾶς τῆς παράδοσεως αὐτῆς ἔχουν ἀκριβῶς τὶς ρίζες τους στὸ ἡλιόλουστο περιβάλλον τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ, στὸ ὁποῖον οἱ δροσερὲς αἵρες ποὺ πνέουν εἰς αὐτὸ καὶ τὰ λευκὰ κύματα, ποὺ ἐκσποῦν στὰ ἀκρογῶλια του, ἐλαύνονται καὶ ὠθοῦνται ἀπὸ τοὺς ζεφύρους καὶ τοὺς ἀνέμους, ποὺ πνέουν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Στὶς περιοχὰς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ Πατριαρχείου αὐτοῦ μεγάλοι Πατέρες, ὡς οἱ ἅγιοι Ἀθανάσιος καὶ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, ἀνεδείχθησαν πρόμαχοι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐναντίον τῶν αἱρέσεων, ἔλαμψεν ἐπιφανὴς Κατηχητικὴ Σχολή, ἀκτινοβόλησαν φάροι ὀρθοδόξου πνευματικότητος, ἀνεδείχθησαν ἅγιοι μάρτυρες καὶ ὁμολογητές, διαμορφώθηκε τὸ γνήσιον ἀσκητικὸν καὶ μοναχικὸν ἰδεῶδες, ἐτέθησαν θεμέλιοι λίθοι τῆς ἐπιστημονικῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, δημιουργήθηκαν γέφυρες, ποὺ συνδέουν τὴν χριστιανικὴν ἀποκάλυψιν πρὸς τὶς ἑλληνικὰς εἰδολογικὰς κατηγορίας τοῦ φιλοσοφεῖν καὶ σκέπτεσθαι, ἔλαμψε τὸ συνδεσθὲν Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν ἀθανασιανὸν οἰκουμένικὸν πνεῦμα, συνεχίσθηκε μέχρι σήμερα ἡ ζωτανὴ παράδοσις τῆς ἑλληνορθόδοξης παιδείας καὶ τῆς δράσεως μεγάλων εὐεργετῶν καὶ ἔδρασαν στὸν παρελθόντα αἰῶνα ὁ ἅγιος Νεκτᾶριος.

Ἀπὸ ἀκαδημαϊκὴν σκοπιᾶν πρέπει ἰδιαίτερος νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονὸς, ὅτι ἀείμνηστοι ἐπιφανεῖς Καθηγητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (λ.χ. Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Γρηγόριος Παπαμιχαήλ, Λεωνίδας Φιλίππιδης) ἀφῆκαν ἀνεξίτηλα τὰ ἔχνη τῆς παραμονῆς τους στὴν Αἴγυπτο, διηκόνησαν ποικιλοτρόπως στὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας καὶ κατεκόσμησαν τὶς σελίδες τῶν λαμπρῶν περιοδικῶν του μὲ ἐξαίρετες μελέτες καὶ ὑποδειγματικὰ ἄρθρα.

Ἐπιπλέον ἰδιαίτερος συγκινεῖ τοὺς Ἕλληνες, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας ἀναπτύσσει ἐξαίρετη ἱεραποστολικὴν δράσιν, σκορπίζει τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ στὶς ἀπώτατες γωνιὰς τῆς ἀφρικανικῆς ἡπείρου καὶ μεταδίδει τὸ ἀπαλλαγμένο ἀπὸ ἀποικιοκρατικὰς βλέψεις πνεῦμα τοῦ γνησίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

«Σημᾶδια ἀλλαγῆς στὴν Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία»

Διακεκριμένον στέλεχος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ» παρουσίασε ἐμπεριστατωμένον καὶ ἀριστα τεκμηριωμένον ἄρθρον, πὺν δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Τὸ Βῆμα» τὴν 3ην Ἰουνίου 2001 ὑπὸ τὸν τίτλον «Σημᾶδια ἀλλαγῆς στὴν Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία».

Τὸ ἄρθρον αὐτό, ἀφοῦ παρουσιάζει ἀναρίθμητες περιπτώσεις αὐτοελέγχου καὶ αὐτοκριτικῆς στὸ χῶρο τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καταλήγει ὡς ἑξῆς:

«Τὸ 1995 ὁ Ἰωάννης Παῦλος Β' ἐξέδωσε βιβλίον στὰ ἰταλικά καὶ τὸν ἄλλον χρόνον στὰ γαλλικά μετὰ τὸν τίτλον «*As mē phobōmetha tēn alētheia – Tā lāthē tōn anthrōpōn kai tēs Ἐκκλησίας*». Στὸ πρωτοφανές αὐτὸ γιὰ ἕναν Πάπα βιβλίον διαβάσουμε περικοπές ἀπὸ λόγους καὶ κείμενα ὅπου ὁ Ποντίφηκας ἐξετάζει διαφορὰ σφάλματα ὁμάδων ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως οἱ Σταυροφορίες, τὸ δουλεμπόριο, ἡ καταδίκη τοῦ Γαλιλαίου, οἱ ἐπιθέσεις ἐναντίον μὴ καθολικῶν καὶ ἰδιαίτερα ἐναντίον Ἑβραίων, οἱ συνεργασίες μετὰ τὴ Μαφία, ἡ περιθωριοποίηση τῆς γυναίκας κ.ἄ.

»Παρόμοιον βιβλίον ἐξέδωσε τὸ 1997 ὁ ἰταλὸς δημοσιογράφος Λουίτζι Ἀκατόλι μετὰ τίτλον «*Πόσες φορὲς ὁ Πάπας ζητεῖ συγγνώμην*». Περιέχονται ἀξιόλογα ντοκουμέντα πὺν δείχνουν ὅτι τουλάχιστον 25 φορὲς ὁ Πάπας ζήτησε συγγνώμην.

»Υστερὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶναι περίεργον τὸ ὅτι πέρουν στὴν ἀρχὴ τῆς Σαρακοστῆς, Καθαρὰ Ἑβδόμαδα τοῦ 2000, στὰ μέσα Μαρτίου, ὁ ἴδιος ὁ Πάπας ζήτησε συγγνώμην γιὰ ἑξὶ σημεία στὰ ὁποῖα ἔχει κάνει λάθη ἡ Ἐκκλησία: λάθη κατὰ τῆς ἀλήθειας, κατὰ τῆς δικαιοσύνης, κατὰ τῆς ἀγάπης...

»Εἰπώθηκε ὅτι ἡ συγγνώμην αὐτὴ δὲν ἦταν ἀρκετὴ. Βεβαίως, ὅταν ἀρχίζουμε ἀπὸ μηδενικὴ βάση ἢ μᾶλλον ἀπὸ ὑπὸ τὸ μηδέν, ἀπὸ χιλίων ἐτῶν ἀντιπαλότητα καὶ ἐχθρότητα. Ἕνας Πάπας, θεωρούμενος ἄλλοτε ἀλάθητος, νὰ ζητεῖ συγγνώμην ἔστω καὶ γιὰ κάτι λίγο, δὲν εἶναι διόλου μικρὸ πρᾶγμα. Καὶ τὸ ὅτι κάτι σχετικὸ εἶπε καὶ στίς 4 Μαΐου 2001 μέσα στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν πᾶσι δὲν εἶναι ἀσήμαντον».

Μόρφωσις, παραμόρφωσις καὶ μεταμόρφωσις τοῦ κόσμου

Πρέπει νὰ ἐξαρθῇ ἰδιαίτερος τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν προτάσεως τῆς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχελῶν κ. Εὐθυμίου «Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας καὶ Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκολογίας» ἀπεφάσισε τὴν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς αὐτῆς ὁργάνωσιν τὸν Περιβόλον τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη Κινητὴν Ἐκθεσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησία καὶ Περιβάλλον (Ἔδαφος-Νερὸ-Ἀέρας)» (Ἀθήνα, 6-15 Ἰουνίου 2001).

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν αὐτήν, ὡς τονίζεται εἰς καλλιτεχνικὸν πολύπτυχον ἑγχρωμον φυλλάδιον, τυπωθὲν ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», «ἡ Ἐκκλησία σκοποῦν ἔχει:

- νὰ μᾶς κάνει κοινωνοὺς τῆς ὁμορφίᾳς τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον κληθήκαμε νὰ ζήσουμε μετὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ «ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν»
- νὰ εὐαισθητοποιῇ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, ὡς πρὸς τὰ μεγάλα σύγχρονα περιβαλλοντικὰ προβλήματα μετὰ τίς ἐσχατολογικὰς τὸς διαστάσεις
- νὰ δείξει ὅτι ἡ καταστροφὴ τοῦ Περιβάλλοντος δὲν γνωρίζει σύνορα καὶ ὅτι οἱ ἐπιπτώσεις τῆς εἶναι παγκόσμιες
- νὰ τονίσῃ τὴν ξεχωριστὴν σημασίαν πὺν ἔχει τὸ ὀρθόδοξον ἥθος γιὰ τὴ διαφύλαξιν καὶ φροντίδα τῆς Κτίσεως
- νὰ διατρανώσῃ πὺς τὴ φθορὰ καὶ τὸ θάνατον ὑπερνικᾷ μόνον ὁ Χριστός
- νὰ προβάλλῃ στὴν παραμόρφωσιν τοῦ κόσμου, τὴν μεταμόρφωσιν καὶ τὸν ἐξαγιασμόν του
- νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἀφετηρία τῆς καταστροφῆς τῆς φύσεως εἶναι ἡ ἀπληστία καὶ ἡ πλεονεξία τῶν ἰσχυρῶν τῆς Γῆς «ἐν οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία».
- νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπον ξανὰ στὸν πρωταρχικὸν τὸν ρόλον, νὰ τὸν κάμῃ ἱεροουργὸν καὶ ὄχι καταχραστὴν τῆς Δημιουργίας, τὴν ὁποίαν καλεῖται νὰ προσφέρει στὸν συνάνθρωπον καὶ τὸν Δημιουργόν».

Ἡ Ἐκθεσις θὰ ἀποκτήσῃ μόνιμην παραμονὴν στὸν περιβόλον τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης καὶ ἐκεῖθεν ὡς κινητὴ θὰ εἶναι δυνατόν νὰ μεταφέρεται καὶ σὲ ἄλλες Ἱ. Μητροπόλεις δι' αὐξήσεως ἢ

ἀνανεώσεως τῶν ἐκθεμάτων πρὸς συνέχισιν τῆς καλλιέργειας τῆς περιβαλλοντικῆς συνειδήσεως τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν καὶ πρὸς ὁλοκλήρωσιν μιᾶς προσπαθείας, τῆς ὁποίας ρηξικέλευθος σκαπανεὺς ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, τὸ Σεπτὸν Οἶκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, πὺν ὥρισε τὴν 1ην Σεπτεμβρίου ὡς ἐκκλησιαστικὴν ἡμέραν τοῦ οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος. Ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος στὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθέσεως, ἂν ὁ Θεὸς μόρφωσεν τὸν κόσμον, οἱ ἄνθρωποι πὺν τὸν παραμόρφωσαν, πρέπει νὰ τὸν μεταμορφώσουν, γιὰ νὰ ἐπαναφέρουν εἰς αὐτόν, ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον, τὸ ἀρχαῖον πρωτόκτιστον κάλλος του.

**«Μήπως προσπαθεῖ νὰ πείσῃ
τὸν ἴδιον του τὸν ἑαυτόν;»**

Ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης κ. Σταθόπουλος εἰς προκλητικὴν ραδιοφωνικὴν του συνέντευξιν ἐξεδήλωσεν ἄλλην μίαν φορὰν τίς προκαταλήψεις του ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, ἀποπειραθεὶς νὰ ἀμφισβήτησιν τὸ ἀδιάβλητον, τὴν ἐγκυρότητα, τὴν ποιότητα καὶ τὴν σημασίαν τῆς πρωτοβουλίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ συλλογῆς ὑπογραφῶν γιὰ τὴν διεξαγωγὴν δημοψηφίσματος περὶ τῆς ἀναγραφῆς ἢ μὴ ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευήματος στὶς ταυτότητες.

Ἀπάντησιν ἔδωσεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κ. Χάρης Κονιδάκης, τονίσας χαρακτηριστικῶς:

«Ὁ Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης ἀναμασᾷ μὲ τὴν γνωστὴν του ξύλινη γλώσσα τίς γνωστὲς του ἀποψεις, ἀναγνωρίζοντας ἀδιαμφισβήτητα δικαιώματα σὲ κάποιους καὶ διαγράφοντας ταυτόχρονα ἐξίσου ἀδιαμφισβήτητα δικαιώματα κάποιων ἄλλων. Ὁ διάλογος καὶ ἡ συναίνεση φαίνεται ὅτι ἀπουσιάζουν ἐντελῶς ὡς ὅροι ἀπὸ τὸ λεξιλόγιό τοῦ κ. Σταθόπουλου ἱκανοποιεῖται μὲ ἀντιπαράθεσεις καὶ ἀρέσκειται νὰ φανατίζει καὶ νὰ διχάζει ἀπροκάλυπτα. Ἡ ἐπαναληπτικότητα τοῦ ὑποργοῦ προκαλεῖ πάντως εὐλόγα δεύτερες σκέψεις. Μήπως, τελικῶς, προσπαθεῖ ἀπελπισμένως νὰ πείσει ἀκόμη καὶ τὸν ἴδιο του τὸν ἑαυτό γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν ἐπιχειρημάτων του καὶ τῶν ἐν τέλει γνωστών σὲ ὅλους μεθοδεύσεων πὺν ἀκολούθησε; Μήπως τὸ θέμα ἔχει κλείσει μόνο μὲ τὴν δική σου λογική;»

Πρὸ 36 καὶ πλέον ἐτῶν

Τὸ δημοσιευόμενον σὲ ἄλλες σελίδες τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» Χρονικὸν περὶ τῆς ἐπισήμου ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου στὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας φέρει στὸν νοῦν τὴν μὲ καλπάζοντα ρυθμὸν σημερινὴν πραγματοποιήσιν τοῦ εὐχετηρίου μηνύματος, τὸ ὁποῖον τὸ ἔτος 1964 ζητήθηκε ἀπὸ τὸν γράφοντα, ὁ ὁποῖος ὡς Καθηγητὴς τότε τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης βρισκόταν στὴν τότε Σοβιετικὴν Ἑνωσιν μαζί μὲ ἄλλους συναδέλφους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου αὐτοῦ, πὺν εἶχαμε ἐπὶ κεφαλῆς τὸν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο Κοσμήτορα τῆς Σχολῆς αὐτῆς ἀέμνηστον Τερώννιον Κοτσώνην, τότε Ἀρχιμανδρίτην καὶ μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν. Ἡμεθα προσκεκλημένοι τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας.

Τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1964, παραμονὴν τῆς ἐπιστροφῆς μας εἰς Θεσσαλονίκην, παρεκαθήσαμεν εἰς ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον, τὸ ὁποῖον παρέθεσεν εἰς ἡμᾶς τὸ Τμήμα Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ἐκπροσωπούμενον ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ταλὶν καὶ Ἑσθονίας καὶ νῦν Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου, πὺν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦταν ἄριστος συνεργάτης τοῦ ἀεμνήστου Προέδρου τοῦ Τμήματος αὐτοῦ Μητροπολίτου Νικοδήμου.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Δείπνου ὁ Γραμματεὺς Συντάξεως τοῦ «Περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» ζήτησε ἀπὸ τὸν γράφοντα ὡς συνάδελφον συντάκτην τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» νὰ τοῦ δώσῃ εὐχετήριο μῆνυμα πρὸς δημοσιέυσιν στὸ ἐπίσημον ρωσικὸν περιοδικόν. Ἀμέσως ἄνευ ἀναβολῆς δώσαμε τὸ μῆνυμα αὐτό, πὺν μεταφρασμένο εἰς τὴν ρωσικὴν γλῶσσαν δημοσιεύθηκε πρὸ 36 καὶ πλέον ἐτῶν, τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1965 στὸ ὑπ' ἀρ. 1 τεύχος τοῦ «Περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας». Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ ὑπομνησθῇ τὸ περιεχόμενον τοῦ μηνύματος ἐκείνου στὴν ἐπομένην παρατήρησιν.

Λαμπρὰ ἀνθοφορία καὶ καρποφορία

Τὴν ἐσπέραν τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1964 σὲ καὶ

ποιαν ἀπὸ τὶς αἰθουσες τοῦ ξενοδοχείου τῆς Μόσχας «Σοβιέτοκαγια», ὅπου παρετέθη τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν δέϊπνον, γράψαμε βιαστικά ὃ ἔνα σημείωμα τὸ ἐξῆς μήνυμα:

«Εἰς τὴν Ρωσίαν, τὴν εὐγενῆ χώραν, ἐθανυῖσάμεν τὴν πρόοδον τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ εἰς τοὺς τομεῖς τῆς παιδείας, τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῆς τέχνης. Εἰς ἐμὲ ἐδημιούργησεν ἰδαιτέραν ἐντύπωσιν ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ πρὸς τὰ βιβλία καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐπίσκεψις τῶν μουσείων. Ὡσαύτως διδακτικὴ παρουσιάζεται καὶ ἡ αφοσίωσις ἐκάστου ρώσου εἰς τὰ ἰδεώδη του.

Πολὺ συνεκινήθη ἐπειτα ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ρωσικοὶ ναοὶ εἶναι πλήρεις ὑπὸ πλήθους πιστῶν, οἵτινες προσεύχονται μετὰ κατανύξεως καὶ ψάλλουν πάντες ὁμοῦ κατὰ θαυμάσιον τρόπον. Τὸ γεγονὸς ἔπειτα, ὅτι ἐν Ρωσίᾳ ὑπάρχουν νέοι Χριστιανοί, οἵτινες ἀγαποῦν τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἦτο δι' ἐμὲ νέα εὐχὰ ριστος ἐκπληξίς. Πράγματι ὁ σπόρος τῆς χριστιανικῆς πίστεως πίπτει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νέων.

Εὐχομαι ἐκ πάσης καρδίας, ὅπως ὁ φιλόξενος ρωσικὸς λαὸς συνεχίξῃ νὰ ἐκτελῇ μεγάλα ἔργα εἰς τὴν περιοχὴν τῶν εἰρηνικῶν καὶ πολιτιστικῶν ἔργων. Ἐπίσης εὐχομαι, ὅπως ἡ ρωσικὴ νεολαία ἔχῃ ζωντανὴν σχέσιν πρὸς τὰ ὑψηλὰ χριστιανικὰ ἰδεώδη. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἐπιδαψιλεύῃ εἰς τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν πᾶσαν εὐλογίαν, ἵνα αὕτη συνεχίξῃ νὰ παραμένῃ εὐεργετικὴ ζύμη διὰ τὸν λαόν της καὶ φωτεινὸς φάρος εἰς ὅλην τὴν Οἰκουμένην πρὸς δόξαν τῆς ἀγίας μας Ὁρθοδοξίας, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ἐλπίς τοῦ κόσμου».

Χαίρομεν, διότι, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ Χρυσικοῦ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακ. κ. Χριστοδούλου, οἱ εὐχές μας στὸ μήνυμα αὐτὸ πραγματώνονται σήμερον στὸν μέγιστον βαθμὸν διὰ τῆς φωτισμένης ποιμαντικῆς καὶ ἀνακαινιστικῆς πολιτιστικῆς δράσεως τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου, γιὰ τὸν ὁποῖον ὡς Ἀρχιεπίσκοπον τότε Ταλίν στίς «Ἐντυπώσεις μας ἐκ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως» (1965) εἴχαμε ἐπισημάνει ὅτι ἦταν «νεαρώτατος, εὐγενέστατος, εὐφρονέστατος καὶ σημαῖνον στέλεχος τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχέσεων τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας» (σσ. 16 καὶ 117). Οἱ σπόροι τῆς σημερινῆς λαμπρᾶς ἀνθοφορίας καὶ καρποφορίας τῆς Ἐκκλησίας Μό-

σχας εἶχαν ἤδη ἀπὸ τότε σπαρῇ στὸ γόνιμον ἔδαφος τῆς πατροπαράδοτης θρησκευτικότητος τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ. Καὶ στὴν σκορὰν αὐτὴν εἶχε λάβει σημαντικὸν μέρος καὶ ὁ νῦν Μακ. Πατριάρχης Ρωσίας.

Περιγραφή ἀπὸ τὸν Eco τῶν ἐγκλημάτων τῶν Σταυροφόρων στὴν Κωνσταντινούπολιν

Μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐγκλήματα τῶν Σταυροφόρων στὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸ ἔτος 1204, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχει ζητήσει συγγνώμην ὁ Πάπας, περιγράφονται ὡς ἐξῆς ἀπὸ τὸν Ἰταλὸν Καθηγητὴν τῆς Σημειωτικῆς στὸ Πανεπιστήμιον τῆς Μπολὸνια καὶ ἐπιφανῆ μυθιστοριογράφον Umberto Eco στὸ νέον ἱστορικὸν μυθιστόρημά του Baudolino (Μπαουντολίνο), πὺν προσφάτως ἐκδόθηκε καὶ στὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ τὰ «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ», μεταφρασθὲν ἀπὸ τὴν κ. Ἐφη Καλλιφατίδη.

Ὁ Eco ὁμιλεῖ γιὰ τὴν κατακτηθεῖσαν ἀπὸ βαρβάρους λατίνους Κωνσταντινούπολιν, χαρακτηρίζοντας αὐτὴν ὡς «τὴ μεγαλύτερη, τὴν πιὸ πολυάνθρωπη, τὴν πιὸ πλούσια, τὴν πιὸ ἀρχοντικὴ πόλιν τοῦ κόσμου» (σ. 26), ὡς «τὴ μεγαλύτερη πόλιν τῆς χριστιανοσύνης» (σ. 35). Οἱ Σταυροφόροι «διαμοίρασαν τὰ ἱμάτια» τῆς πόλεως αὐτῆς (σ. 26).

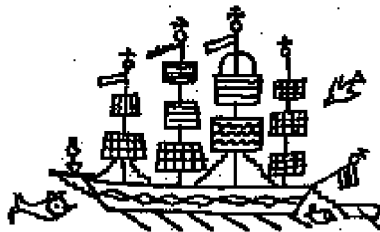
Ἀναφερόμενος ὁ Eco στὴν Ἀγίαν Σοφίαν λέγει: «Ἡ μανία τῶν βαρβάρων ἔφτασε στὸ σημεῖο νὰ βεβηλώσουν» καὶ αὐτὸν τὸν περικαλλὲ ναόν. Ὁ τεράστιος ἐσωτερικὸς του χώρος «ἦταν σπαρμένος πτώματα, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα περιφέρονταν καβαλάρηδες τοῦ ἐχθροῦ πιωμένοι μέχρις ἀναισθησίας. Λίγο πιὸ κάτω τὸ σκυλόλοι ἔσπαζε μὲ μάτσες τὸ ἀσημένιο καὶ χρυσοποίκιλτο κιγκλίωμα τοῦ βήματος. Ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἄμβωνας ἦταν ἤδη δεμένος μὲ σκοινιά, προκειμένου νὰ ριχτεῖ κατὰ γῆς καὶ νὰ συρθεῖ ἀπὸ μονάρια. Ἐνα τσοῦρκο μεθυσμένων παρακιννοῦσε τὰ ζῶα μὲ βλαστήμιες, ἀλλὰ οἱ ὀπλές τους γλιστροῦσαν στὸ λεῖο δάπεδο, οἱ ἔνοπλοι κέντριζαν πρῶτα μὲ τὴν αἰχμὴ καὶ μετὰ μὲ τὴν κόψη τὰ ἄτυχα ζῶα πού, ἀπ' τὸν τρόμο, ἄδειαζαν τ' ἄντερά τους, ἄλλα ἔπεφταν καταγῆς, σπάζοντας πόδια, ὅλος ὁ χώρος γύρω ἀπ' τὸ βωμὸ

ἦταν ἓνα λαοποτόπι ἀπὸ κοπριὲς καὶ αἷμα.

»Ομάδες ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ Ἀντίχριστου ὁρμοῦσαν καταπάνω στοὺς βομούς, ὁ Νικήτας εἶδε ν' ἀνοίγουν ἓνα σκευοφυλάκιο, ν' ἀρπάζουν τὰ δυσκολόπηρα, νὰ ρίχνουν κάτω τὰ ἱερὰ σκεύη, νὰ ξεκολλοῦν μὲ τὰ ἐγχειρίδια τὶς πολύτιμες πέτρες ποὺ τὰ στόλιζαν, νὰ τὶς κρύβουν μὲς στὰ ροῦχα τους καὶ νὰ ρίχνουν τοὺς κάλυκες σ' ἓναν κοινὸ σωρὸ, ποὺ θὰ πήγαινε γιὰ λῶσιμο. Μερικοί, ὅμως, ἔπαιρναν καγγάζοντας ἓνα φλασκὶ μὲ κρασί ἀπὸ τὴ σέλα τοῦ ἀλόγου τους, τὸ ἄδειαζαν στὸ ἱερὸ σκεῦος καὶ ἔπιναν, κοροϊδεύον -

τας τὶς ἱερατικὲς κινήσεις. Κι ἀκόμα χειρότερα, στὸν κεντρικὸ ἄμβωνα, συλημένο πιᾶ, μιὰ μισόγνη - μνη πόρνη, ἀφημένη στὴν ἐπήρεια κάποιου πο - τοῦ, χόρευε ξυπόλητη πάνω στὴν Ἀγία Τράπεζα, παρωδώντας τὶς ἱερὲς τελετουργίες, ἐνῶ οἱ ἄντρες γελοῦσαν καὶ τὴν παρακινοῦσαν νὰ πετάξει καὶ τὰ τελενταῖα τῆς ροῦχα ἐκείνη, ἀφοῦ ξεγυμνώθη - κε σιγὰ σιγὰ, ἄρχιζε νὰ χορεύει μπροστὰ στὸ βωμὸ τὸν παλιὸ ἁμαρτωλὸ χορὸ τοῦ κόρδακα, καὶ τελικὰ ρίχτηκε, λαχανιασμένη ἀπὸ τὴν κούραση, στὸν πατριαρχικὸ θρόνο...».

Ε.Δ.Θ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 18ης Μαΐου 2001

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑπό τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, διοργανώνει διήμερο Συνέδριο ἐπὶ εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 150 χρόνων ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ μεγάλου μας λογοτέχνη Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη.

Τὸ Συνέδριο θὰ γίνῃ τὴν ἐπόμενη Παρασκευὴ 25 καὶ τὸ Σάββατο 26 Μαΐου 2001 στὴν αἴθουσα τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς (ὁδὸς Σταδίου) καὶ θὰ ἔχει ὡς κεντρικὸ τοῦ ἄξονα τὸ θέμα «Ὁ Παπαδιαμάντης καὶ ἡ ἐπικαιρότητά του». Φορέας διοργάνωσης τοῦ Συνεδρίου εἶναι ἡ Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητος, μὲ πρόεδρο τὸν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιο.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ Συνεδρίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Παρασκευὴ 25 Μαΐου 2001:

18.00 Ἑναρξη-Χαιρετισμός ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Ἰγνατίου, Προέδρου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος
-Χαιρετισμοὶ

18.30: Ἑναρκτήριος Ὁμιλία ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

19.15: Διάλειμμα

19.45: Α' Ἑνότητα: «Ὁ Παπαδιαμάντης καὶ ἡ παράδοση»

1η Εἰσήγηση: «Ὁ Παπαδιαμάντης ὡς ἐκφραστὴς τῆς Ὁρθόδοξης παράδοσης» –Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ἱερόθεος

2η Εἰσήγηση: «Μὴ Θρησκευτικὰ, πρὸς Θεοῦ» –Φώτης Δημητρακόπουλος

3η Εἰσήγηση: «Παπαδιαμάντης: ἐκκλησιαστικὸς ἐναντίον θρησκευτικοῦ» –Δημήτρης Μαυρόπουλος

20.45: Συζήτηση ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων

21.30: Λήξη ἐργασιῶν πρώτης ἡμέρας.

Σάββατο 26 Μαΐου 2001:

Πρωτὴ Συνεδρία

10.00: Β' Ἑνότητα: «Ὁ Παπαδιαμάντης καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωή»

4η Εἰσήγηση: «Λειτουργικὸ ἦθος στὸν Παπαδιαμάντη» –Ἀνέστης Κεσελόπουλος

5η Εἰσήγηση: «Ὁ ἱερέας στὸν Παπαδιαμάντη» –Ἀρχιμ. Ἀνανίας Κουστένης

6η Εἰσήγηση: «Ὁ ψάλτης Παπαδιαμάντης» –Ἄγγελος Μαντάς

11.00: Συζήτηση ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων

11.30: Διάλειμμα

12.00: Γ' Ἑνότητα: «Ὁ Παπαδιαμάντης καὶ ὁ κόσμος»

7η Εἰσήγηση: «Παπαδιαμάντης-Ντοστογιέφσκυ» –Σεβ. Μητροπολίτης πρῶν Ἑρζεγοβίνης κ. Ἀθανάσιος Πέφτις

8η Εἰσήγηση: «Ἡ ὁδὴ στὸν ὀρθόδοξο Παπαδιαμάντη» –Μοναχὸς Μωϋσῆς Ἀγιορείτης

9η Εἰσήγηση: «Ὁ πολιτικὸς Παπαδιαμάντης» –Σαράντος Καργάκος

13.00: Συζήτηση ἐπὶ τῶν εἰσηγήσεων

13.30: Πέρας συνεδρίας.

Ἀπογευματινὴ Συνεδρία

18.30: «Παπαδιαμαντικοὶ ὕμνοι»: παρουσιάζει ἡ Χορωδία τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου Μουσικοφίλων Κωνσταντινουπόλεως. Χοράρχης ὁ Πρωτοψάλτης κ. Δημοσθένης Παϊκόπουλος

19.15: «Ἡ γωνιά τοῦ Παραδείσου»: Προβολὴ τῆς ταινίας τῆς σκηνοθέτιδος Λένας Βουδούρη. Τὴν ταινία προλογίζει ὁ φιλόλογος κ. Κώστας Γανωτής.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 23ης Μαΐου 2001

Συνήλθε ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ.ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, ἀπὸ 17ης ἕως 18ης Μαΐου ἐ.ε., στὴν τακτικὴ κατὰ μῆνα Συνεδρία τῆς ἡ Διαρκῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὶς Συνεδριάσεις:

Α. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ἐνημέρωσε τὰ μέλη τῆς Δ.Ι.Σ.:

– Γὰ τὴν Προσκυνηματικὴ Ἐπίσκεψη τοῦ Πάπα στὴν Ἀθήνα, ἀπὸ 4ης ἕως 5ης μηνὸς Μαΐου ἐ.ἔ.

– Γὰ τὴν Ἐπίσημη Εἰρηνικὴ Ἐπίσκεψη τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρου στὴν Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἄρχισε στίς 17 Μαΐου καὶ θὰ περατωθεῖ στίς 25 τοῦ ἴδιου μήνα.

– Γὰ τὴν Ἡμερίδα Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στίς 28 Ἀπριλίου 2001 στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης μὲ κεντρικὸ θέμα: «*Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση στὸν 21ο αἰῶνα: Προκλήσεις-προοπτικὲς*».

Β. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς ἡ Δ.Ι.Σ. ἀποφάσισε:

Νὰ ἐκφρασθεῖ ἡ εὐαρέσκειά τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τὰ Μέλη τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐπιμορφώσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ πρὸς τοὺς Εἰσηγητὲς τῆς Ἡμερίδος γιὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε στίς 28 Ἀπριλίου 2001 στὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, στὴν Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης.

Γ. Κατὰ τὴ δεύτερη μέρα τῶν ἐργασιῶν τῆς, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διέκοψε τὶς ἐργασίες τῆς, προκειμένου νὰ ὑποδεχθεῖ ἐπισήμως τὸν Μακαριώτατο Πάπα καὶ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρο στὸ Συνοδικὸ Μέγαρο. Ἀμέσως μετὰ συνέχισε πανηγυρικὰ τὴν Συνεδρία τῆς μὲ τὴν συμμετοχὴ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς Συνοδείας του. Ἀργότερα στὸ Μέγα Συνοδικὸ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ προσεφώνησε τὸν Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ ἀπένειμε τὴν ἀνώτατη τιμητικὴ διάκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸ Μεγαλόσταυρο τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἐνδόξου Ἀποστόλου Παύλου. Ὁ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρος ἀπαντώντας στὸν λόγο τοῦ Μακαριωτάτου, εὐχαρίστησε γιὰ τὴν ὑποδοχὴ καὶ ὑπογράμμισε τὴν προσφορά καὶ τὴν συμπράξη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀλεξανδρέων, ἰδίως στὸν τομέα τῆς Ἱεραποστολῆς στὴν Ἀφρικανικὴ Ἠπειρο.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ τῆς 25ης Μαΐου 2001

Συνήλθε σήμερα, 25ῃ τοῦ μηνὸς Μαΐου ἐ.ἔ., στὴν προγραμματισμένη Συνεδρία τῆς, ἡ Ἐπιτροπὴ Διαδικασίας τῆς Συλλογῆς Ὑπογραφῶν γιὰ τὸ θέμα τῆς προαιρετικῆς ἢ μὴ ἀναγραφῆς τοῦ Θρησκευάματος στὰ νέα Δελτία Ταυτοτήτων, ἡ ὁποία ἀνακοινώνει τὰ ἑξῆς:

Μέχρι σήμερα ἔχουν πλήρως ἐλεγχθεῖ δύο ἑκατομμύρια πεντακόσιες σαράντα ἑπτὰ χιλιάδες ἑκατὸν εἴκοσι ἑπτὰ (2.547.127) ἔντυπα. Ἀπὸ αὐτὸ τὸν ἔλεγχο διαπιστώθηκε ὅτι ὑπάρχουν ὀκτακόσια εἴκοσι δύο (822) ἔντυπα διπλοῦπογεγραμμένα.

Ὑπολείπεται ἡ ἀποστολὴ τῶν ὑπογεγραμμένων ἐντύπων ἀπὸ σαράντα ἑπτὰ Ἱερὰς Μητροπόλεις γιὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου ἕως 30ῆς Ἀπριλίου 2001. Ἡ καθυστέρηση αὕτη ὀφείλεται στὸ μεσολαβῆσαν διάστημα τῶν Ἑορτῶν τοῦ Πάσχα καὶ στὴν παράταση ἡ ὁποία δόθηκε προκειμένου νὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία καὶ στοὺς Ὁμογενεῖς ποὺ ἦλθαν στὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ διάστημα αὐτό, νὰ ὑπογράψουν.

Ὁ στατιστικὰ ἀκριβὴς ὑπολογισμὸς μᾶς δίδει τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν ὑπογεγραμμένων ἐντύπων θὰ ὑπερβεῖ αἰσθητὰ τὰ τρία ἑκατομμύρια (3.000.000).

Ἡ Ἐπιτροπὴ μας θὰ καταθέσει μὲ ἔγγραφό τῆς τὰ τελικὰ ἀποτελέσματα πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο ἡ ὁποία θὰ συνέλθει στίς 26 Ἰουνίου ἐ.ἔ.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΥΠΟΥ τῆς 25ης Μαΐου 2001

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος, κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του σήμερα στὸ κατάλυμα τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Πάσης Ἀφρικῆς κ. Πέτρου, σὲ ἀνταπόδοση τῆς ἐπισκέψεως Αὐτοῦ στὴν Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ, τὴν Τρίτη 22 Μαΐου ἐ.ἔ., ἐρωτηθεὶς ἀπὸ τοὺς ἐκπροσώπους Τύπου νὰ σχολιάσει τὴν ἄδεια λειτουργίας, ποὺ φέρεται νὰ παραχώρησε τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων σὲ σχολὴ Βουδιστικῆς Φιλοσοφίας στὴν Ἀθήνα, δήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Ὁ Βουδισμὸς εἶναι μία ἐπίσημη θρησκεία καὶ

ἐπομένως δικαιούται, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστή θρη -
σεία, τῆς συνταγματικῆς προστασίας, τὴν ὁποίαν
τὸ Σύνταγμά μας προσφέρει πρὸς κάθε γνωστή
θρησκεία. Δὲν πρόκειται γιὰ παραθρησκεία, δὲν
πρόκειται γιὰ σέκτα, ἐπομένως –δὲν ξέρω τὴν
ὑπόθεσιν– ἐὰν οἱ ὁπαδοί, ὅς τὸ πῶ ἔτσι, αὐτῆς τῆς
θρησκείας ὑπέβαλαν αἶτημα γιὰ νὰ ἀνεγερθεῖ κά -
ποιος ναός, ποὺ θὰ ἱκανοποιήσει τὶς θρησκευτι -
κές τους ἀνάγκες, νομίζω ὅτι εἶναι καὶ συνταγμα -
τικό καὶ νόμιμο νὰ δοθεῖ αὐτῇ ἡ ἄδεια. Ἀρκεῖ νὰ
ὑπάρχει ὁ ἀνάλογος ἀριθμὸς ποὺ χρειάζεται γιὰ
νὰ δικαιολογεῖται ἡ λήψη μιᾶς τέτοιας ἀπόφασης.
Ὅταν λέμε ναὸ δὲν ἐννοοῦμε κάτι σὰν τοὺς Να -
οὺς ποὺ ἔχουμε ἐμεῖς. Οἱ Βουδιστές ἔχουν
ἄλλου εἶδους, ὅς τὸ ποῦμε, λατρευτικούς οἴκους.
Μπορεῖ κάλλιστα καὶ σὲ ἓνα δωμάτιο νὰ ἱκανοποι -
ηθοῦν οἱ ἀπαιτήσεις τῆς θρησκείας αὐτῆς».

Ὁ Μακαριώτατος ἐρωτήθηκε ἐπιπλέον γιὰ τὶς
ἀντιδράσεις ποὺ ἐνδεχομένως νὰ ὑπάρξουν καὶ
συμπλήρωσε:

«Αὐτὰ εἶναι ἀναμενόμενα, θὰ μπορούσε νὰ πεῖ
κανεὶς, ἀλλὰ μέ τὸν διάλογο καὶ τὴν πειθὸν νομίζω
ὅτι μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπισθοῦν. Ἐὰν ὑπάρχει
ἄλλη γνώμη, εὐχαρίστως νὰ τὴν ἀκούσω καὶ ἐγώ.
Ἐμεῖς θέλομε νὰ εἴμαστε μία Ἐκκλησία τῆς προό -
δου, μία Ἐκκλησία ποὺ μπορεῖ νὰ στέκεται στὴν
σημερινὴ ἐποχή, νὰ δείχνει τὸ πρόσωπό της, τὸ
ὁποῖον εἶναι πρόσωπο ἀγάπης καὶ πολιτισμοῦ.
Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα συνυπάρχομε σὲ ἓνα Δημοκρα -
τικό Καθεστῶς, ὅπως εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖο ζοῦμε,
συνυπάρχομε καὶ μὲ ἄλλες θρησκείες καὶ μὲ
ἄλλες θρησκευτικὲς κοινότητες. Ἀρκεῖ αὐτές οἱ
κοινότητες νὰ ἐκπληρώνουν τοὺς ὅρους, τοὺς
ὁποίους θέτει τὸ Σύνταγμα καὶ οἱ Νόμοι τῆς Ἑλ -
λάδος, γιὰ τὴν θρησκευτικὴ δραστηριοποίηση
τῶν θρησκειῶν αὐτῶν μέσα στὸ ἔδαφος τῆς Ἑλ -
λάδος. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ὁ προσηλυτισμὸς ἀπα -
γορεύεται καὶ διώκεται στὴν Ἑλλάδα, ὅπως διώ -
κεται καὶ σὲ ὅλες τὶς εὐνομούμενες χώρες. Γιατί
προσηλυτισμὸς σημαίνει τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς
ἀπειρίας, τῆς ἀνάγκης, τῆς κουφότητος, τὴν
ὁποία ἐνδεχομένως ἔχει κάποιος Ἕλληνας πολί -
της. Εἶναι προτιμότερο κανεὶς νὰ λέει ποιὸς εἶναι,
ὥστε αὐτὸς ποὺ εἶναι ἀπέναντί του νὰ γνωρίζει
μέ ποιὸν ἔχει νὰ κάνει. Ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ὁ καθέ -
νας τοποθετεῖται ἐλεύθερα σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν πί -
στη του καὶ τὶς θρησκευτικὲς του πεποιθήσεις».

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ τῆς 7ης Ἰουνίου 2001

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
λαβοῦσα γνώσιν τῶν συζητήσεων καὶ τῆς προε -
τοιμασίας ψηφίσεως στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβού -
λιο, τὴν ὁποία ἐκπονεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὰ δικαιώ -
ματα τῆς Γυναίκας καὶ τὶς Ἰσες Εὐκαιρίες τοῦ
Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, καθὼς ἐπίσης καὶ τῶν
συζητήσεων ἐπὶ τῶν γνωμοδοτήσεων τῆς Ἐπι -
τροπῆς Ἐλευθεριῶν καὶ Δικαιωμάτων τῶν πο -
λιτῶν, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκφράσῃ τὶς
ἀκόλουθες ἀπόψεις της.

1. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τιμᾷ ἰδιαίτερος τὴν
Γυναῖκα στὸ πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου
καὶ ὅλων τῶν γυναικῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας
μας. Ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἐναντίον κάθε
φονταμενταλισμοῦ ἀπὸ ὅπου καὶ ἂν προέρχεται.
Ἡ Ἐκκλησία προτείνει στὸν ἄνθρωπο μιὰ ζωὴ γε -
μάτη ἀγάπῃ, ἐπιείκεια, ἀνεκτικότητα καὶ ταπεινο -
φροσύνη. Ἐπίσης τονίζει ὅτι οἱ κίνδυνοι στὶς σύγ -
χρονες κοινωνίες δὲν προέρχονται μόνον ἀπὸ τὴ
δράση ὀρισμένων σεκτῶν καὶ θρησκευτικῶν ὁμά -
δων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς φονταμενταλιστικὲς ἰδεο -
λογίες, εἴτε αὐτὲς εἶναι πολιτικὲς, εἴτε φιλοσοφι -
κὲς, εἴτε κοινωνικὲς.

2. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἀπολύτως
ἀντίθετη στὴν προτεινόμενη ἀποψη ὅτι ἡ Γυναῖκα
ἔχει δικαίωμα νὰ ἀποφασίζει μόνη της ἐάν, πότε
καὶ πόσα παιδιά θὰ κάνει. Τὸ ἐὰν ἀναφέρεται
εὐθέως στὴν ἔκτρωση. Ἀλλὰ γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἡ
ἔκτρωση δὲν εἶναι σύμφωνη μὲ τὸ Χάρτη τῶν
Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων ποὺ ψηφίστηκε τὸν
περασμένο Δεκέμβριον στὴ Νίκαια τῆς Γαλλίας.
Διότι στὸ ἄρθρο 2 ἀναφέρεται ὅτι «κάθε πρόσωπο
ἔχει δικαίωμα στὴ ζωὴ». Ἡ Ἐκκλησία πιστεύει ὅτι
τὸ ἔμβρυο ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεως εἶναι
πρόσωπο καὶ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχει δικαίωμα
στὴ ζωὴ, τὸ ὁποῖο οὐδεὶς μπορεῖ νὰ τοῦ τὸ ἀφαι -
ρέσει. Ἐπίσης ὅλη αὐτὴ ἡ ἔμφασις στὸ δικαίωμα
τῆς γυναίκας νὰ ἀποφασίζει μόνη της γιὰ τόσο
σημαντικὰ καὶ ἱερὰ πράγματα ὁδηγεῖ σὲ ἓνα ἀτο -
μικισμό, ποὺ θίγει εὐθέως τὰ δικαιώματα τοῦ
ἄλλου. Διότι πέραν τῆς καταδίκης σὲ θάνατο τοῦ
ἀδυνάμου νὰ ἀντιδράσῃ ἐμβρύου ἀγνοεῖται καὶ ἡ
γνώμη ἢ θέλησις τοῦ συνδημιουργοῦ πατέρα. Οἱ
προτεινόμενες ἀκραῖες, μονομερεῖς καὶ φοντα -
μενταλιστικὲς ἰδεολογικὲς ἀπόψεις ὑπονομεύουν
καίρια τὸν θεσμὸ τῆς οἰκογένειας, ἀλλὰ καὶ τὶς
βάσεις τῆς ἰσορροπημένης κοινωνίας, ποὺ εἶναι ἡ

ἀγάπη, ὁ ἀλληλοσεβασμὸς καὶ ἡ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων μελῶν της.

3. Ἄν καὶ ἐκτὸς θέματος, τίθεται στὸ ψήφισμα καὶ τὸ ζήτημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ προτείνεται νὰ καταγραφεῖ ὅτι τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο εἶναι ὑπὲρ τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας καὶ τῆς κοινωνικῆς περιθωριοποίησης τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπενθυμίζεται ὅτι στὴ συνθήκη τοῦ Ἀμστερνταμ τοῦ 1997 –θεμελιώδους κειμένου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως– περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἐξῆς Δήλωση: “Ἡ Ἐνωση σέβεται καὶ δὲν προδικάζει τὸ σύμφωνα μὲ τὸ ἐθνικὸ δίκαιο καθεστῶς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἐνώσεων ἢ κοινοτήτων στὰ Κράτη - Μέλη”. Ἐπομένως ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση θεωρεῖ ὅτι τὸ νομικὸ καθεστῶς τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὴν Ἑλλάδα εἶναι ἀποκλειστικὴ ἀρμοδιότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅπως ἀποκρυσταλλώνεται στὸ ἰσχύον Σύνταγμα. Ὑπενθυμίζεται ἐπίσης ὅτι ἀνάλογες σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ὑπάρχουν καὶ σὲ ἄλλα Κράτη - Μέλη, ὅπως στὴ Βρεταννία, τὴ Δανία καὶ τὴ Σουηδία.

4. Στὸ προτεινόμενον ψήφισμα παρερμηνεύεται ἡ οὐσία τῆς ἰσότητος τῶν δύο φύλων ἔναντι τοῦ Νόμου. Ὑπάρχει μάλιστα πρόταση, ἐν ὁνόματι τῆς ἰσότητος, οἱ γυναῖκες νὰ παρέμβουν στὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐπιδιώξουν νὰ ἀνατρέψουν τὴν παράδοσή της γιὰ νὰ ἀποδεχθεῖ τὴν ἱερωσύνη τῶν γυναικῶν. Ἡ παράδοση αὐτὴ ποὺ εἶναι δύο χιλιάδων ἐτῶν, πρέπει νὰ γίνεται σεβαστὴ δεδομένου ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Χάρτης τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, ποὺ ὑπέγραψαν οἱ 15 ἡγέτες στὴ Νίκαια στὸ προοίμιό του τονίζει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ὅτι: “Ἡ Ἐνωση... σέβεται τὴν πολυμορφία τῶν πολιτισμῶν καὶ τῶν παραδόσεων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καθὼς καὶ τὴν ἐθνικὴ ταυτότητα τῶν Κρατῶν - Μελῶν της”.

5. Ἀποδεχόμεστε πλήρως τὸ ἀναφερόμενο στὸν Χάρτη τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων (ἄρθρο 23) ὅτι “Ἡ ἰσότητα τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν πρέπει νὰ ἐξασφαλίζεται σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς, μεταξὺ ἄλλων στὴν ἀπασχόληση, τὴν ἐργασία, τὴν ἀποδοχὴς”. Κι αὐτὸ γιὰτὶ ἡ Ἐκκλησία πρώτη στὴν πράξη ἐφάρμοσε τὴν ἰσότητα, μὲ τοὺς λόγους τὸσον τοῦ Κυρίου, ὅσο καὶ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἐθνῶν Παύλου.

6. Τὸ θέμα τοῦ ἀβάτου τοῦ Ἀγίου Ὁρους τίθε-

ται ἐκ νέου ἂν καὶ ἔχει κλείσει τόσο ἀπὸ πλευρᾶς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως ὅσο καὶ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Ἐπομένως ἡ ὅλη συζήτηση μόνο θόρυβο προκαλεῖ. Πέραν ὅμως τῶν νομικῶν καὶ συνταγματικῶν κατοχυρώσεων ἰσχύει καὶ τὸ ἀπολύτως ἀνθρώπινο δικαίωμα τῆς προστασίας τοῦ κοινοτικοῦ ἢ προσωπικοῦ ἀσύλου στοὺς μοναχοὺς οἱ ὁποῖοι ἐγκαταβιοῦν στὶς Ἱερὲς Μονὲς καὶ τὰ Ἐξαρτήματα αὐτῶν στὸ Ἅγιον Ὅρος.

7. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποδέχεται τὴν κοινὴ πορεία ὅλων τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης, μιὰ πορεία ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης ὅλων πρὸς ὅλους καὶ ὄχι μονοπώλιο τῶν ἰσχυρῶν, χωρὶς ἀποκλεισμοὺς τῶν ἀδυνάτων, εἴτε αὐτοὶ εἶναι ἔμβρυα, εἴτε γέροντες, εἴτε ἀσθενεῖς, εἴτε ἄνθρωποι μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες. Ἐπίσης μιὰ πορεία κοινὴ ποὺ ὁ ἕνας λαὸς θὰ σέβεται τὴν ἰδιοπροσωπία τοῦ ἄλλου καὶ θὰ ἀποδέχεται ὁλοψύχως καὶ εἰλικρινῶς πὼς αὐτὴ ἡ πολυμορφία τῶν πολιτισμῶν εἶναι ἡ ὁμορφία τῆς Εὐρώπης, ὁμορφία ποὺ στηρίζεται ἰδιαίτερα καὶ στὴ χριστιανικὴ κληρονομία της.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Α΄ Ἱερατικὸ Συνέδριο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Τὴν ἐναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Α΄ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μὲ θέμα «*Ἡ Ἐνορία ὡς χώρος θείας λατρείας καὶ ἀνθρώπινης κοινωνίας*» κήρυξε σήμερα, στὶς 9.30 τὸ πρωῒ στὸ Στάδιο Εἰρήνης καὶ Φιλίας (αἶθουσα Μελίνα Μερκούρη στὸ Νέο Φάληρο), ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος, παρουσία τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῶν ὁμόρων Ἱερῶν Μητροπόλεων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἐγκρίτων Πανεπιστημιακῶν Καθηγητῶν καὶ ὅλου τοῦ ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Μετά τὸν ἀγιασμό, ὁ Μακαριώτατος ἔκανε συνοπτικὴ εἰσαγωγὴ στὸ θέμα τοῦ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου, ὑπογραμμίζοντας τὴ σπουδαιότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ θεσμοῦ τῆς Ἐνορίας ὡς ζωτικοῦ κυττάρου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ

τόν σημαντικότερο ρόλο ποὺ καλεῖται νὰ διαδραματίσει ὁ ἱερέας τῆς Ἑνορίας ἔναντι τόσο τῶν πνευματικῶν-θεολογικῶν ἀναζητήσεων τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, ὅσο καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν προβλημάτων του. Ἐπισημάνει μάλιστα χαρακτηριστικά: «Πρέπει νὰ γίνουν διορθωτικὲς κινήσεις ὥστε νὰ καταστήσουμε τὴν Ἑνορία κέντρο τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, διακρατώντας τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μᾶς παραδόθηκε. Δὲν ἐπιδιώκουμε νεωτερισμούς... Εἶναι καθήκον τῆς Ἐκκλησίας νὰ παρεμβαίνει στὰ κοινωνικὰ προβλήματα καὶ νὰ δίδει τὸ στίγμα της, τὸ ὁποῖο βιώνεται μέσα στὴν Ἑνορία μέσω τῶν ἱερῶν Μυστηρίων της». Καὶ συνέχισε: «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι πνευματικὸς ὁργανισμὸς ποὺ σμιλεῦει τὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία παράγει πολιτισμὸ ποὺ πολλοὶ ἄλλοι θεσμοὶ ἔχουν πάψει νὰ παράγουν... Πρέπει νὰ ὑπάρξει ἐνσυνείδητη συμμετοχὴ τῶν ἐνοριτῶν στὴν Ἑνορία καὶ νὰ προσελκύσουμε τοὺς νέους ὥστε νὰ γίνῃ ἐντεννεύρη καὶ συνειδητότερη ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἐνοριακὴ ζωή». Καὶ κατέληξε τονίζοντας: «Ἡ ἱερωσύνη εἶναι χάρισμα, δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Σήμερα ἔχουμε περισσότερο ἀνάγκη ἀγίων ἱερῶν παρὰ ἀκτιβιστῶν ἱερῶν. Ἄν τὰ δύο αὐτὰ συνδυάζονται, τόσο τὸ καλύπτερο».

Ἀμέσως μετὰ χαιρετισμὸ ἀπηύθυναν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, στὴν μητροπολιτικὴ περιφέρεια τοῦ ὁποῖου διεξάγεται τὸ Συνέδριο, καὶ ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Πέτρος Εὐθυμίου. Ὁ κ. Εὐθυμίου ὑπογράμμισε τὴ συμβολὴ τῆς Ἑνορίας στὴν διαμόρφωση καὶ τῆς δικῆς του προσωπικότητας. Ἀναφερόμενος στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευση ὑπογράμμισε τὴν ἀνάγκη ἀνάληψης πρωτοβουλιῶν γιὰ τὴν ἀναδιάρθρωση τῶν σπουδῶν, σὲ συνεργασία μὲ τὰ ἀρμόδια ὄργανα τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὁλοκληρώνοντας τὸ χαιρετισμὸ του σημείωσε: «Δύναμη τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὁ προικισμένος κληρικὸς ποὺ θὰ ἀντιμετωπίσει τὶς ποικίλες προκλήσεις στὴν Ἑνορία τοῦ 21ου αἰῶνα».

Ἐκ μέρους τῶν συνέδρων ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, εὐχαρίστησε τὸν κ. Ὑπουργὸ γιὰ τὴν παρουσία του καὶ τὸν χαιρετισμὸ ποὺ ἀπηύθυνε στὸ Συνέδριο, ὑπογραμμίζοντας τὴν ἀνάγκη ὑλοποιήσεως τῶν προ-

τεινομένων μέτρων ἀναβάθμισης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως, μὲ τὴν ψήφιση σχετικοῦ νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖο θὰ περιέχει καὶ τὶς προτάσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ πρώτη εἰσήγηση μὲ θέμα «Ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα» ἔγινε ἀπὸ τὸν Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Γεώργιο Μεταλληνό, Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε ἐκτενῶς στὴν πνευματικὴ κατάρτιση τῶν ἱερῶν καὶ κυρίως στὴν καθαρότητα τοῦ βίου τους καὶ στὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὡς βασικῶν παραγόντων στὴ διακονία τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ποὺ κατορθώνεται μόνον μὲ τὸν ἀσκητικὸ ἀγῶνα καὶ τὸν προσωπικὸ ἀγιασμὸ.

Οἱ ἐργασίες τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Συνεδρίου ὁλοκληρώθηκαν μὲ τὴν εἰσήγηση τοῦ κ. Γεωργίου Φίλια, Ἐπικουρου Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θέμα «Ἀνανέωση τῆς λειτουργικῆς ζωῆς». Ὁ κ. Φίλιας ἀναφέρθηκε στὸν Εὐχαριστιακὸ χαρακτήρα τοῦ Ἱ. Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος, στὴ συμμετοχὴ τῶν λαϊκῶν στὶς ἱερὲς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ στὴν κατάρτιση τῶν πιστῶν μέσω τῆς κατηχήσεως στὰ Ἱερὰ Μυστήρια, στὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ συμμετάσχουν.

Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου θὰ συνεχιστοῦν αὔριο Τετάρτη 16 Μαΐου ἐ.ἔ. καὶ ὥρα 8.30 π.μ. μὲ τὴν τέλεση Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου. Θὰ ἀκολουθήσουν εἰσηγήσεις ἀπὸ τὸν Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Ματθαῖο Χάλαρη, Θεολόγο, καὶ τὸν κ. Ἀλέξανδρο Σταυρόπουλο, Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ τὰ ἐξῆς θέματα: «Ἡ Ἑνορία, κυψέλη πνευματικῶν καὶ πολιτικῶν δραστηριοτήτων» καὶ «Ἡ ἐνσυνείδητη συμμετοχὴ τῶν ἐνοριτῶν στὸ ἐνοριακὸ ποιμαντικὸ ἔργο», ἀντίστοιχα. Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου θὰ ὁλοκληρωθοῦν τὸ ἀπόγευμα, μὲ ἀνακεφαλαίωση τῶν ἐργασιῶν τοῦ διημέρου καὶ τὴν ἐξαγωγή συμπερασμάτων ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο.

(15.5.2001)

Β' Ἡμέρα

Μὲ τὴν τέλεση Ἀρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας στὸν συνεδριακὸ χώρο τοῦ Σταδίου Εἰρήνης

καὶ Φιλίας στὸ Νέο Φάληρο, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου, ξεκίνησε ἡ δεύτερη καὶ τελευταία ἡμέρα τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἀ΄ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τὸν Θεῖο Λόγο κήρυξε ὁ Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερος π. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ὑπογράμμισε τὴν ἀξία τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης καὶ τὴν ἀποστολὴ τοῦ ἱερέως στὴ σύγχρονη κοινωνία.

Κατὰ τὴ σημερινὴ συνεδρία ἡ πρώτη εἰσήγηση μὲ θέμα: «*Ἡ Ἑνορία, κυψέλη πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων*» ἔγινε ἀπὸ τὸν Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβύτερο π. Ματθαῖο Χάλαρη, ὁ ὁποῖος ἀναφέρθηκε στὴν Ἑνορία ὡς εὐχαριστιακὴ κοινότητα, στὸν καθοριστικὸ ρόλο τοῦ ποιμένα στὸ ἐνοριακὸ ἔργο, στὸ Ναὸ ποὺ εἶναι τὸ κέντρο τῆς λειτουργικῆς, πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς ζωῆς τῆς Ἑνορίας καὶ τέλος στοὺς σύγχρονους τρόπους προσέγγισης τῶν μελῶν τῆς Ἑνορίας. Στὴ συνέχεια ὁ ὁμιλητὴς παρουσίασε μιὰ σειρά προτάσεων, μὲ τὶς ὁποῖες ἡ Ἑνορία θὰ μεταβληθεῖ σὲ κυψέλη πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων.

Οἱ ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου συνεχίστηκαν μὲ τὴν εἰσήγηση τοῦ κ. Ἀλέξανδρου Σταυρόπουλου, Καθηγητῆ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θέμα: «*Ἡ ἐνσυνείδητη συμμετοχὴ τῶν ἐνοριτῶν στὸ ἐνοριακὸ ποιμαντικὸ ἔργο*». Ὁ εἰσηγητὴς ὑπογράμμισε, μεταξὺ ἄλλων, ὅτι: «Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐνοριτῶν στὸ ἐνοριακὸ ποιμαντικὸ ἔργο μπορεῖ νὰ ἐκτείνεται στὶς τέσσερις λειτουργίες του, ποὺ εἶναι ἡ μαρτυρία, ἡ λατρεία, ἡ κοινωνία-επικοινωνία καὶ ἡ διακονία. Ἡ συμμετοχὴ αὕτὴ πρέπει νὰ εἶναι «ἐνσυνείδητη», δηλαδὴ προῖον ἐπίγνωσης καὶ σαφοῦς ἐπεξεργασμένης ἐκλογῆς. Ὁ ἐνορίτης πρέπει νὰ γνωρίζει τὸ ἔργο ποὺ ἐπιτελεῖται, νὰ τὸ ἀγαπήσει καὶ νὰ συμπεριφερθεῖ ἀνάλογα. Ἀπαιτεῖται μιὰ στάση μαθητείας, ἀγάπης καὶ ἀσκήσεως. Προϋποθέτει μιὰ, ἐκ μέρους τῶν ποιμένων, προσοχὴ καὶ ἀντιμετώπιση τῶν ἐνοριτῶν τέτοια ποὺ νὰ αἰσθανθοῦν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοὺς ἐμπιστεύεται καὶ τοὺς καθιστᾷ ἐνεργοὺς καὶ ὄχι παθητικοὺς συνεργάτες, δηλαδὴ τοὺς ἀντιμετωπίζει ὡς συνειδητοποιημένους ἐνορίτες. Σ' αὐτὸ μποροῦν νὰ συμβάλουν καὶ διοικητικὲς δομὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, ποὺ θὰ διευκολύνουν αὕτὴ τὴ συμμετοχὴ».

Ὁ Μακαριώτατος κλείνοντας τὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου κάλεσε τοὺς κληρικοὺς σὲ «ἐπανάσταση» ποὺ θὰ φέρει τοὺς ἱερεῖς πρὸ κοντὰ στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὰ σύγχρονα προβλήματα καὶ ταυτόχρονα θὰ ἀναδείξει τὴν Ἑνορία ὡς «ἐπίκεντρο πολιτισμοῦ», προσθέτοντας μάλιστα χαρακτηριστικά: «...Νὰ ἡ ἐπανάσταση ποὺ ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὴν κάνω μόνος μου». Ἐπὶσημανε τὸ σημαντικότερο ρόλο τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἐποχὴ μας, τὴν ἀμείωτη πίστη τῶν Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ κατανοήσουν οἱ κληρικοὶ τὴ σοβαρότητα καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀποστολῆς τους. Ἀναφέρθηκε καὶ στὴν πρόσφατη ἐπίσκεψή του στὴ Ρωσικὴ Ἐκκλησία, μεταφέροντας τὶς ἀπόψεις τόσο τοῦ Προέδρου τῆς Ρωσικῆς Δημοκρατίας ὅσο καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ρωσικῆς Δούμας (Βουλῆς), ποὺ τὸν διαβεβαίωσαν πῶς τὸ Ρωσικὸ κράτος νομοθετεῖ καὶ προστατεύει τὴν Ἐκκλησία. Καταλήγοντας ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ζήτησε ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς νὰ ἀποκτήσουν προσωπικὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς πιστοὺς, ὑπενθυμίζοντας πῶς: «Ὁφείλουμε νὰ μὴ μαλῶνουμε τὸν κόσμο ἀλλὰ νὰ τὸν τιμοῦμε καὶ νὰ τὸν προστατεύουμε».

(16.5.2001)

(Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

Τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὶς Πρεσβυτέρες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Μὲ πρόταση τῆς Ἐπιτροπῆς Πρεσβυτερῶν, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χριστόδουλος, ἐνέκρινε, ὅπως οἱ Ἅγιοι πρεσβύτερος Τιμόθεος καὶ πρεσβύτερα Μαύρα, καθιερωθοῦν ὡς προστάται Ἅγιοι τῶν Ἱερατικῶν Οἰκογενειῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐορτάσθηκε μὲ Γενικὴ Σύναξη τῶν Πρεσβυτερῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ποὺ ἔγινε, τὴν Κυριακὴ 27 Μαΐου τ.ἔ. καὶ ὥρα 6 μ.μ. στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἀγίων Τιμοθέου καὶ Μαύρας, Ἡλιουπόλεως. Ἡ ἐκδήλωση ὁργανώθηκε ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Διεύθυνση Ποιμαντικοῦ Ἔργου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Παρέστη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ὁ ὁποῖος καὶ χοροστάτησε στὸν Ἑσπερινὸ ποὺ τελέσθηκε. Ἀκολούθησε ἐκδήλωση, τὴν ὁποία πρόλογισε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀχελώου κ. Εὐθύμιος, Διευθυντὴς τῆς Διευθύνσεως Ποι-

μαντικού Ἔργου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Στὴν συνέχεια ἡ Πρεσβυτέρα κα Δανάη Κιοσὲ μίλησε σχετικά μὲ τὸν βίο τοῦ Ἀγίου ἱερατικοῦ ζεύγους Τιμοθέου καὶ Μαύρας καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἔκλεισε τὴν ἐκδήλωση μὲ ἐμπνευσμένη ὁμιλία του στὴν ὁποία μεταξύ ἄλλων ἀνέφερε, ὅτι «σήμερα γιὰ νὰ εἶσαι Παπὰς ἢ Δεσπότης εἶναι μαρτύριο ἀνάλογο μὲ τὸ μαρτύριο ποὺ ὑπέστησαν τὸ ζεῦγος τῶν Ἀγίων Τιμοθέου καὶ Μαύρας, στὴν ἐποχὴ τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ἡ ἐκδήλωση τελείωσε μὲ τὸ Ἀπολυτίκιο τῶν Ἀγίων, τὸ ὁποῖο ἔψαλαν ὅλοι μαζί.

Ὁ Μακαριώτατος προσέφερε στοὺς παριστάμενους ὡς ἀναμνηστικὸ τὴν εἰκόνα τῶν Ἀγίων, καὶ ἀκολούθησε πλούσια δεξίωση, τὴν ὁποία ὀργάνωσε ὁ Ἱερός Ναός πρὸς τιμὴν τῶν Πρεσβυτέρων. Μετὰ ἀπὸ χαιρετισμὸ τοῦ προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ Πρωτοπρεσβ. κ. Ἰωάννου Μπενέτου, τὸ μουσικὸ συγκρότημα «Ὁρθόδοξη Παρουσία» ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ διεύθυνση τοῦ κ. Πώργου Μαντζούνη παρουσίασε πλούσιο καλλιτεχνικὸ πρόγραμμα.

(28.5.2001) (Ἐκ τῆς Κεντρικῆς Διευθύνσεως Ποιμαντικοῦ Ἔργου)

Δήλωση τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ τοῦ Παν. Ἀγγελόπουλου

Ὁ ἀείμνηστος Παν. Ἀγγελόπουλος ὑπῆρξε δι' ὅλης του τῆς ζωῆς ἓνας εὐπατρίδης σπανίου ἑλληνοχριστιανικοῦ χαρακτήρος, δημιουργικὸς ἐπιχειρηματίας καὶ ἀκραιφνὴς Ἑλληνας. Ἡ προσφορά του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως τὸν ἀνέδειξε Μέγαν Εὐεργέτην Τῆς καὶ τὸν κατέταξεν εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἑθνικῶν Εὐεργετῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος. Φύσις ἀνήσυχος, στοργικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ, ὁ Παν. Ἀγγελόπουλος ἐπέτυχε μαζί μὲ τοὺς δύο υἱοὺς του νὰ σηματοδοτήσῃ στὴν ἐποχὴ μας τὴ μεγάλη ἀλήθεια ὅτι δὲν εἶναι τὰ χρήματα καθ' ἑαυτὰ ἀλλὰ ἡ καλὴ ὑπὲρ τοῦ συνόλου χρῆσις των ποὺ καταξιώνει τὸν πλούσιο καὶ τὸν ἐπιβάλλει στὶς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων. Προσεύχομαι γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς του καὶ ἐκφράζω τὴν συμπάθειά μου πρὸς τὴν ἀγαπημένη σύζυγό του Ἑλένη, στὰ παιδιὰ του καὶ τὶς οἰκογένειές των.

(6.6.2001) (Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου)

ΙΕΡΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀλεξανδρουπόλεως

Δήλωση

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἀνθίμου

Ἀνελπίστως, ἀναιτίως καὶ ἀναρμοδίως ὁ κ. Δήμαρχος Σαππῶν Ροδόπης, κατὰ τὴν ἐκεῖ ὑποδοχὴ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κ. Βαρθολομαίου καὶ τοὺς ἐκφωνηθέντες λόγους ἀνεφέρθη σὲ θέμα ἐπίμαχο ἐκκλησιαστικόν, ὅπως εἶναι οἱ λεγόμενες «Νέες Χῶρες». Ἡ σχετικὴ βιντεοκασσέτα εἶναι τεκμήριο ἀδειάσειστο καὶ ὅπου πάντως καθομολογοῦνται ἐκκλησιαστικὰ δικαιώματα καὶ διακηρύσσεται, ὅτι, ἐὰν χρειασθῇ θὰ ἀγωνισθοῦμε γιὰ νὰ περιέλθῃ ἡ διοίκηση τῶν Μητροπόλεων τῶν «Νέων Χωρῶν» στὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο.

Ἡ Διαμαρτυρόμεθα ἐντονότατα γιὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Δημάρχου Σαππῶν ἀνακίνηση θεμάτων ἐκκλησιαστικῶν, τὰ ὁποῖα ἄπτονται καὶ καιρίων ἐθνικῶν προβλημάτων.

Ἡ ἔχομε θέσει ἀπὸ ἐτῶν ἐνώπιον τῆς Συνόδου τῶν ἐπισκόπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τὴν κατάργηση τοῦ ὅρου «Νέες Χῶρες» ποὺ εἶναι ἐπιζήμιος γιὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἤδη τὸ Πατριαρχεῖο ὁμιλεῖ περὶ τῶν «λεγομένων Νέων Χωρῶν»

Ἡ Πιστεύομε ὅτι στὴν πατρίδα μας δὲν ὑπάρχουν «Νέες Χῶρες» ἐπεὶδὴ ὁλόκληρη ἡ Ἑλλάδα ἀπὸ τὶς Καστανιές καὶ τὸ Ὀρμένιο, ἀπὸ τοὺς Εὐζώνους καὶ τὴν Φλώρινα, μέχρι τὸ Ταίναρο, τὸ Καστελλόριζο καὶ τὴν Γαῦδο τῆς Κρήτης εἶναι μία, ἐνιαία καὶ παλαιά.

Ἡ Τὸ ἐκκλησιαστικὸ καθεστῶς τῶν Μητροπόλεων «τοῦ Κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου» στὴν Ἑλλάδα εἶναι κατωχυρωμένο ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τοῦ Κράτους μας, ἀπὸ τοὺς κειμένους Νόμους, ἀπὸ τὴν Πατριαρχικὴ Πράξη καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι σημαντικώτατο γιὰ τὴν πνευματικὴ καὶ ἐθνικὴ ἐνότητα τοῦ Ἑλλαδικοῦ Χώρου. Ἀλλοίμονό μας ἂν δώσωμε τροφὴ στοὺς πολυωνύμους ἀμφισβητίες τῆς Ἑλλάδος, ποὺ ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ἐπικράτειά μας εἶναι ἀπὸ τὸν Ὀλυμπο καὶ κάτω.

Ἡ Ζητοῦμε ἀπὸ τοὺς φορεῖς τοῦ τόπου μας καὶ ἰδίως τοῦ Θρακικοῦ Χώρου νὰ ἀποφεύγουν ἀναφορὰς στὰ ἐκκλησιαστικὰ θέματα, ποὺ ἔχουν ἰδιαίτερες εὐαισθησίες, καὶ νὰ ἔχουν ἀπόλυτὴ ἐμπι-

στοσύνη στην Ἐκκλησία μας καὶ στὶς ἀρμόδιες κρατικὲς ἀρχές.

Ἡ Ἐπιθυμία ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τῆς Χώρας μας εἶναι νὰ μείνουν ἀρραγεῖς οἱ σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπ' ὠφελεία τοῦ ἱστορικοῦ Γένους μας. Οἱ χειρισμοὶ σὲ ἐπίπεδο κορυφῆς τῶν ἡγεσιῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξιας πρέπει νὰ εἶναι πολὺ προσεκτικοί, σὲ βαθμὸ ὥστε νὰ περριτεύουν λαϊκίστικες ἀναφορὲς σὲ φευγαλέες ἐκδηλώσεις.

(1.5.2001) † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς

Ἀνακοίνωσις

Ἀπὸ μακροῦ χρόνου ὁ κ. Κωνσταντῖνος Χαριτόπουλος, Δήμαρχος τοῦ μικτοῦ, ἐξ ἐπόψεως θρησκευματος τῶν δημοτῶν, Δήμου Σαππῶν ἀκολουθεῖ ἐξοργιστικὴν τακτικὴν ἀγνοήσεως καὶ καταφρονήσεως τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπρεποῦς παρεμβάσεως εἰς τὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Τὴν τακτικὴν αὐτὴν ἐπανέλαβε καὶ προσφάτως διὰ τῆς προσκλήσεως εἰς Σάπας καί, μετὰ τὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς, καταρτίσεως τοῦ προγράμματος τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἡ κανονικὴ ἄδεια τοῦ οἰκείου ἐπισκόπου, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀπλὴ ἐνημέρωσις αὐτοῦ.

Δυστυχῶς ὅμως ὁ κ. Δήμαρχος δὲν ἠρκέσθη εἰς ταῦτα, ἀλλ' ὑπερβαίνων θαναύσως καὶ ἀπαράδεκτως τὰ ἐσκαμμένα περιέλαβεν εἰς τὴν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην προσφώνησίν του τῆς 2.5.2001 ἐν Σάπαις ἀποστροφὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ Δήμου Σαππῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Οὐδεμίαν ἀρμοδιότητα καὶ δικαίωμα ἔχει ὁ κ. Δήμαρχος νὰ ἀναμειγνύεται εἰς τὸ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὸν καὶ εὐαίσθητον θέμα τοῦτο καὶ νὰ ἐνσπείρη οὕτω ζιζάνια εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἀποδοκιμάζουν ἐντόνως τὴν ἀπρεπὴ καὶ κατὰ παράβασιν πάσης δεοντολογίας παρεμβασίν τοῦ Δημάρχου Σαππῶν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα καὶ τὸν καλοῦν νὰ ἀνακαλέσῃ πάραυτα τὸ ἐπίμαχον τμῆμα τῆς προσφωνήσεως,

ἄλλως τυγχάνει ὑπόδικος ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν δι' ἐκδήλωσιν ἀπειθείας κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ προκλήσεως διαταράξεως εἰς τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Προσέτι, ἐπειδὴ τὸ θέμα ἄπτεται καὶ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ὡς καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἰσχυοῦσης νομοθεσίας τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, καλοῦν τὴν ἐποπτεύουσαν τὸν κ. Δήμαρχον Ἀρχὴν ὅπως ἐπιληφθῇ τοῦ θέματος καὶ κινήσῃ τὰς νομίμους εἰς βάρος του διαδικασίας.

(3.5.2001)

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου

Γιὰ τὴν ἐνίσχυση καὶ τὸν φωτισμὸ τῶν ὑποψηφίων φοιτητῶν ποὺ θὰ δώσουν τὴ μάχη καὶ φέτος γιὰ τὴν εἰσαγωγή τους στὰ Ἀνώτερα καὶ Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα τῆς Χώρας, ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου καλεῖ τοὺς ὑποψηφίους νὰ προσέλθουν καὶ νὰ συμμετάσχουν εἰς τὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας τὴν Κυριακὴ, 27ῃ Μαΐου, στὴν Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Σίλα Καβάλας.

Συνεχίζοντας τὴν παράδοση τῶν τελευταίων χρόνων ἀπευθύνεται ἡ πρόσκληση πρὸς τοὺς νέους, στὴν κρίσιμη ὥρα τῆς πολυσήμαντης δοκιμασίας τους γιὰ τὴ συνέχιση τῶν σπουδῶν τους σὲ ὑψηλότερα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα μὲ τὴ συμμετοχὴ τους στὸ Μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας στὸ κατασκευτικὸ περιβάλλον τοῦ Μοναστηριοῦ τοῦ Ἁγίου Σίλα.

(24.5.2001)

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

– Στὴν Σκάλα Καλλιράχης τῆς Θάσου, μὲ τὴν φροντίδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου, καὶ σὲ μιὰ εἰδυλλιακὴ τοποθεσία πλαῖι στὴ θάλασσα καὶ στὶς μόνιμες ἐγκαταστάσεις θὰ λειτουργήσῃ καὶ φέτος γιὰ 13ῃ συνεχῇ χρονιά ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Κατασκήνωση τῆς Θάσου. Σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα ποὺ καταρτίσθηκε, κατὰ τοὺς μῆνες Ἰούλιο καὶ Αὐγουστο θὰ φιλοξενηθοῦν γύρω στὰ 350 παιδιὰ χωρὶς καμιά γι' αὐτὰ οἰκονομικὴ ἐπιβάρυνση.

Ὅπως τὸ Πρόγραμμα προβλέπει, στὸ φετινὸ καλοκαίρι θὰ φιλοξενηθοῦν ἀπὸ τίς Ἑνορίες τῆς Μητροπόλεως καὶ ἀπὸ τὴν «Ἁγία Μαρίνα»:

1. Από 1 - 15 Ιουλίου στην **περίοδο τών αγοριών**, (αγόρια ηλικίας 10 - 16 ετών) περί τὰ 120 συνολικά.

2. Από 16 - 31 Ιουλίου στην **περίοδο τών κοριτσιών** (κορίτσια ηλικίας 10 - 16 ετών, περί τὰ 120 συνολικά.

3. Από 1 - 15 Αύγουστου **τὰ παιδιά με ειδικές ανάγκες** του Ίδρύματος ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑ της πόλεώς μας και μαζί οί συνοδοί τους.

Η Ί. Μητρόπολη *καλύπτει όλα τὰ έξοδα λειτουργίας* της Κατασκηνώσεως. Προσφέρει στὰ παιδιά τὴ δυνατότητα νὰ περάσουν εὐχάριστα ἓνα 15νήμερο κοντὰ στὴ θάλασσα, νὰ χαρουν τὸ φυσικὸ περιβάλλον, νὰ ἀποκτήσουν χρήσιμες ἐμπειρίες στὴν καθημερινὴ πράξη μέσα ἀπὸ τὴν ὁμαδικότητα ποὺ προσφέρει τὸ καθημερινὸ πρόγραμμα, καθὼς καὶ τὸν τρόπο ἀξιοποιήσεως τοῦ χρόνου τους, σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα χριστιανικῆς ἀγάπης, χαρᾶς καὶ δημιουργίας.

Γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς προσπάθειας ὑπολογίζεται ἡ πολύτιμη συνεργασία τῶν Ἐθελοντῶν Στελεχῶν - Ὁμαδάρχων (Πτυχιούχοι-Φοιτητὲς-Γιατροὶ καὶ Νοσοκόμοι-Ἐκπαιδευτικοὶ κ.ἄ.) ὅλα με πλούσια πείρα στὴν κατασκηνωτικὴ ζωὴ καὶ με περίσσεια ἀγάπη στὰ παιδιά. Φιλότιμα προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους, στὴν κατ' ἐξοχὴν κοινωνικὴ αὐτὴ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τοὺς νέους μας, σὲ καιροὺς δύσκολους. Σημαντικὴ εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ συμπαράσταση πολλῶν Ἐφημερίων τῶν Ἑνορίων τῆς Μητροπόλεώς μας.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι γονεῖς γιὰ τὴν ἐγγραφή τῶν παιδιῶν τους στὸ φετινὸ Κατασκηνωτικὸ Πρόγραμμα, μποροῦν νὰ ἀπευθύνονται στὸν Ἐφημέριο τῆς Ἑνορίας τους, ὅπως καὶ γιὰ περισσότερες πληροφορίες στὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου (πρωῖνές ὥρες, τηλ. 223.141 καὶ 225.187).

(5.6.2001)

(Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως)

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον, ὁ Πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β', δεχθεὶς εἰς ἀκρόασιν τὰ μέλη τοῦ Γερμανικοῦ Κύκλου Ἑργασίας (des Deutschen Ökumenischen Arbeitskreises (ÖAK), στὸν ὁποῖον ἀνήκουν (Ρ)Καθολικοὶ καὶ Προτεστάντες Θεολόγοι, εἶπεν ὁμιλήσας πρὸς αὐτούς: «Ἴσως θὰ πετύχωμε μίαν ἡμέραν, με ὑπομονετικὸν διάλογον με-

ταξύ μας, νὰ βροῦμε μίαν μορφήν, στὴν ὁποίαν τὸ λειτουργημὰ τοῦ Πέτρου νὰ δύναται ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἀναγνωρίζεται καὶ νὰ πραγματοποιηταὶ ὡς διακονία τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης».

- Τὴν 12ην Φεβρουαρίου ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β' δέχθηκε στὰ Ἀνάκτορα τοῦ Βατικανοῦ τὸν νέον Πατριάρχην Ἀντιοχείας τῶν «Ἑλληνοκαθολικῶν» Μελχιτῶν Γρηγόριον Γ', ὁ ὁποῖος συνοδεύθηκε στὴν Ρώμην ὑπὸ 700 μελῶν τῆς Ἐκκλησίας του (ἐπισκόπων, ἱερέων, μοναχῶν καὶ λαϊκῶν), ἐλθόντων ἀπὸ τὶς πέντε ἡπείρους. Ὁμιλήσας ὁ Πάπας πρὸς αὐτούς, εἶπεν ἐκτὸς τῶν ἄλλων: «Ἡ ἔνωσίς σας μετὴν Ἑδραν τῆς Ρώμης δὲν μειώνει καθόλου τὴν ἰδιαιτερότητά σας, οὔτε τὸν εἰδικὸν σας πλοῦτον, ἀλλ' ἀπεναντίας τὰ δυναμώνει, καθιστώντας αὐτὰ πολύτιμον δῶρον, τὸ ὁποῖον πλουτίζει ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Πάπας ἐκτιμᾷ τὴν προσήλωσίν σας στὶς παραδόσεις τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς, γιὰ τὶς ὁποῖες δικαίως καυχᾶσθε, καὶ εὐχεται νὰ τὶς τηρήτε μετὰ ζήλον... Ἐξακολουθεῖστε νὰ ἐπιτελεῖτε τὸ πνευματικὸ σας χρέος, ἀξιοποιώντας τοὺς ἀρχαίους θησαυροὺς...». Ὁ μελχιτὴς Πατριάρχης στὴν προσφώνησίν του εἶπε ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ ἐργασθῇ γιὰ τὴν καλυτέρη κατανόησιν καὶ ἀποδοχὴν τῆς διακονίας τοῦ Πέτρου ἐκ μέρους τῶν μὴ Καθολικῶν.

- Γιὰ τὴν διατυμπανισθεῖσαν ἀπὸ τὰ ΜΜΕ σκανδαλοθηρικὴν εἶδῃσιν περὶ βιασμοῦ καλογραιῶν ἀπὸ ρωμαιοκαθολικοὺς κληρικοὺς καὶ ἱεραποστόλους τῆς Ἀφρικῆς, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς «Ἀγίας Ἑδρας» Ἰωακείμ Navarro δήλωσε τὰ ἑξῆς:

«Τὸ γνωστὸν πρόβλημα τοῦτο περιορίζεται εἰς ὀρισμένον γεωγραφικὸν χῶρον. Ἡ Ἀγία Ἑδρα τὸ ἐξετάζει μετὰ τοὺς ἐπισκόπους, τὴν Ἑνωσιν Πρωθυπουργομένων καὶ τὴν Διεθνὴ Ἑνωσιν Πρωθυπουργομένων... Ὁρισμένες ἀρνητικὲς καταστάσεις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καλύψουν τὴν συχνὰ ἡρωϊκὴν πιστότητα τοῦ πλήθους τῶν μοναχῶν, τῶν μοναζουσῶν καὶ τῶν ἱερέων».

- Ἡ ἔφημερίς τοῦ Βατικανοῦ «L'Osservatore Romano» ἐνῷ δημοσίευσε τὶς δύο ὁμιλίες τοῦ Πάπα στὴν Ἀθήνα (στὸ Προεδρικὸν Μέγαρον καὶ στὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν), ὡς καὶ τὴν κοινὴν δήλωσιν αὐτοῦ καὶ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου ἐνώπιον τοῦ Βήματος τοῦ Ἀπ. Παύλου, ἀπέφυγε νὰ δημοσιεύσῃ τὴν πρὸς τὸν Πάπαν αὐστηροῦ περιεχομένου προσφώνη-

σιν τοῦ Μακαριωτάτου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. (Ἄραγε ἡ παράλειψις αὐτῆ εἶναι ἐν γνώσει τοῦ Πάπα ἢ πρόκειται γιὰ υπερβάλλοντα ζῆλον τῶν κινούντων τὰ γρανάζια τῶν μηχανισμῶν τοῦ Βατικανοῦ, γιὰ τὰ ὁποῖα ὁμιλοῦμε εἰς ἄλλην σελίδα στοῦ κύριον ἄρθρον μας;).

Ε.Δ.Θ.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ὡς φλέγον θέμα στοὺν οἰκουμενικὸν διάλογον χαρακτηρίσε τὸ ζήτημα τοῦ παπικοῦ πρωτείου ὁ ἐκπροσωπῶν στὴν Βαυαρίαν τὴν Εὐαγγελικὴν Λουθηρανικὴν Ἐκκλησίαν ἐπίσκοπος Johannes Friedrich, προσθέσας: «Ὅτι ὁ Παπισμὸς μὲ τὴν ἀλάθητη αὐθεντίαν στὰ ζητήματα πίστεως καὶ ζωῆς καὶ ὡς ἀπόλυτη καὶ ὑψίστη ἐξουσία δὲν

εἶναι δυνατόν νὰ τύχη τῆς ἰδικῆς μας συμφωνίας καὶ παραδοχῆς, εἶναι ἐκτὸς ἀμφιβολίας φανερόν».

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς οἰκουμενικῆς σκοπιᾶς, ὡς συνεχίζει στοῦ σχετικὸν ἄρθρον τοῦ στὴν ἐβδομαδιαίαν ἐφημερίδα «Rheinische Merkur» (Bonn), θὰ ἦταν δυνατόν νὰ ἐνεργοποιήσωμεν ἓνα παλαιὸν σχέδιον τοῦ Φιλίππου Μελάγχθονος, κατὰ τὸ ὁποῖον θὰ ἦταν δυνατὴ μία ἐνότης τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ἐάν ἡ περιοχὴ ἰσχύος τῶν παπικῶν ἀποφάσεων περιοριζόταν μόνον στοῦ ρωμαϊκὸν τμήμα τῆς Ἐκκλησίας. Σκοπὸς τῆς Οἰκουμένης, προσέθεσε, δὲν εἶναι νὰ ἀμφισβητηθῇ ἡ ἰδιαίτερα ταυτότης τῶν Λουθηρανῶν καὶ τῶν Καθολικῶν. «Σκοπὸς εἶναι ἡ ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία σὲ συμφιλιωμένην διαφορετικότητα».

Ε.Δ.Θ.

Βιβλιοκρισία

Παναγ. Μπούμη, ΚΑΝΟΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ, Ἐκδόσεις Γρηγόρη, Ἀθήνα 2000, σελ. 291.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖται σὲ δύο μεγάλα μέρη, δηλαδή στὴν Εἰσαγωγή καὶ στοῦ Γενικοῦ Μέρους.

Ἡ Εἰσαγωγή διαιρεῖται σὲ πέντε Κεφάλαια μὲ εἰδικὰ ἀντικείμενα. Ἔτσι τὸ πρῶτο κεφάλαιο ἀναφέρεται στοὺς «Ὁρισμοὺς» καὶ τίς «Ὁριοθετήσεις», τὸ δεύτερο στίς «Πηγὲς καὶ Συλλογὲς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου», τὸ τρίτο στὴν «Ἐφαρμογὴ τῶν Ἱερῶν Κανόνων», καὶ τὸ τέταρτο στοῦ «Κανονικοῦ Δίκαιου καὶ Ἐκκλησίας».

Τὸ δεύτερο μεγάλο μῆμα τοῦ βιβλίου χαρακτηρίζεται «Γενικὸ Μῆμα» καὶ περιέχει ἐννέα κεφάλαια μὲ τὰ ἑξῆς ἀντικείμενα: «Κεφάλαιο πρῶτο: Εἰσὸδος στὴν Ἐκκλησίαν. Κεφάλαιο δεύτερο: Παραμονὴ καὶ πρόοδος μέσα στὴν Ἐκκλησίαν. Κεφάλαιο τρίτο: Ἡ δημιουργία τῆς κατ' οἶκον Ἐκκλησίας. Κεφάλαιο τέταρτο: Διάκρισις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας-Ἱεραρχικὴ ὁργάνωσις αὐτῆς. Κεφάλαιο πέμπτο: Τὸ πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας. Κεφάλαιο ἕκτο: Ἡ ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη. Κεφάλαιο ἕβδομο: Ἐκκλησιαστικὴ περιουσία. Κεφάλαιο ὄγδοο: Σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἄλλους ὁργανισμοὺς καὶ Κεφάλαιο ἔνατο: Σχέσεις στρατευομένης καὶ θριαμβευούσης Ἐκκλησίας. Ἀκολουθοῦν βιβλιογραφία καὶ διάφοροι πίνακες.

Ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ ὡς ἄνω ἐκτεθέντα τὸ βιβλίον τοῦ κ. Παν. Μπούμη δὲν εἶναι ἁμιγὲς βιβλίον «Κανονικοῦ» δικαίου, ἀλλὰ ἐπεκτείνεται καὶ σὲ τομεῖς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ὅπως εἶναι ὁ τομέας τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας. Ἀπὸ τὴν ἄποψη δὲ αὐτὴ ἀποτελεῖ ἐγγεῖρημα συστεγάσεως τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου μὲ θέματα τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον. Καὶ ἡ προσπάθεια αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς ὅτι δὲν εἶναι χρήσιμη. Τὰ διάφορα θέματα, πολλὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχουν καὶ κάποια ἐπικαιρότητα, ὅπως π.χ. ἡ στέρησις τῆς ἐκκλησιαστικῆς κηδεύσεως, γίνονται ἀντικείμενον διαπραγματεύσεως ἐκ μέρους τοῦ συγγραφέως μὲ συστηματικὸν τρόπο, προσεκτικὰ καὶ σὲ ἀπλὴ γλῶσσα.

Μὲ ἄλλα λόγια τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μπούμη εἶναι ἓνα ἔργο ἰδιαίτερα χρήσιμο ὅχι μόνον σὲ ὅσους ἀσχολοῦνται ἰδιαίτερος μὲ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε ἓνα ποῦ θὰ ἤθελε νὰ ἐνημερωθῇ ἐπὶ διαφορῶν ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει πληροφόρησις ἢ ἡ ὑπάρχουσα εἶναι ἀτελής καὶ ἐσφαλμένη.

Δρ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΜΑΡΙΝΟΣ

Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐπιζωροῦ

Α Λ Λ Η Λ Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ κ. ΠΕΤΡΟΣ

...Μετά πολλῆς χαρᾶς καὶ ἐνδιαφέροντος ἔδε-
ξάμεθα τὸ ὑφ' ὑμῶν ἀποσταλὲν βιβλίον, ἐμπεριέ-
χον ἐνημερωτικὰς εἰσηγήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος
«Ἐκκλησία καὶ Μεταμοσχεύσεις».

Ὅντως, τὸ θέμα ἐπικάειρον, πολυδιάστατον καὶ
δυσκολώτατον, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ποιμαντικὰς προε-
κτάσεις αὐτοῦ, τῆς τε ἀντιμετωπίσεως καὶ καθοδη-
γήσεως τῶν δοτῶν καὶ τῶν δεκτῶν, καθὼς καὶ τῆς
ἐνημερώσεως τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος,
ἰδίᾳ τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἔνθα (ἐν
Ν. Αφρικῇ) ἐπετεύχθη ἡ πρώτη ἐπιτυχὴς μεταμό-
σχευσις τοῦ ὀργάνου τῆς καρδίας.

Ὅθεν, εὐχαριστοῦντες διὰ τὴν ὑμετέραν ἰδιαι-
τέραν μέριμναν καὶ ἀποστολὴν τοῦ ὡς ἄνω σημαν-
τικοῦ τόμου, εὐχόμεθα πᾶσαν εὐλογίαν παρὰ τοῦ
Δωρεοδότη Ἀναστάσιου Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ,
εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν εὐθύνην
ἐκδοτικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης
† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΠΕΤΡΟΣ

Ἐν τῇ Μεγάλῃ Πόλει
τῆς Ἀλεξανδρείας
τῇ 11ῃ Μαΐου 2001

Ο ΣΕΒ. πρ. ΥΔΡΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Χριστὸς Ἀνέστη!

Πρὸ τῆς παραθέσεως τῶν πασχαλίων εὐχῶν,
ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω θερμότερα
διὰ τὴν εὐγενῆ μέριμναν τὴν ὁποίαν ἐλάβετε πρὸς
ἀποστολὴν τοῦ βιβλίου «Μνήμες... ἀπὸ τὸ '40 καὶ
τὴν Κατοχὴ», τὸ ὁποῖον ἔλαβον καὶ εὐχαριστῶ
θερμότερα, τὸν τε Μακαριώτατον καὶ ὑμᾶς ἀγα-
πητὸν ἀδελφόν. Δὲν θὰ παραλείψω νὰ καταγράψω
τὰ ἐκ θαθέων συγχαρητήριά μου πρὸς τὸ πρόσω-
πόν σας, καθ' ὅσον, ὡς ἐπληροφορήθημεν, εἴχετε
ἀναλάβει τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ τόμου, ἐκδοσις διὰ
τὴν ὁποίαν δικαίως καυχᾶται ἡ Ἐκκλησία μας.

Μετ' ἰδιαιτέρας τιμῆς
καὶ πολλῆς ἀγάπης ἐν Κυρίῳ
† Ὁ πρ. Ὑδρας ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ο ΣΕΒ. ΜΕΓΑΡΩΝ ΚΑΙ
ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Κομισάμενοι τὸ, δι' οὗ εὐγενῶς ἐτιμήθημεν,
βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΟ-
ΣΧΕΥΣΕΙΣ», εὐχαριστοῦμεν καὶ συγχαίρομεν ὑμῖν
ἐκ μέσης καρδίας.

Τὸ ὡς ἄνω βιβλίον ἀπεθησαυρίσθη εἰς τὴν
Βιβλιοθήκην τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως,
ἐκδοθέντος τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 530/16.5.2001 Δελτίου
Εἰσαγωγῆς, ὅπερ καὶ πέμπομεν ὑμῖν συνημμένως.

(16.5.2001)

Εὐχέτης πρὸς Κύριον
Ὁ Μητροπολίτης
† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμίνας
ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Ο ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

...Εὐχαριστῶ θερμῶς διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ
ώραίου βιβλίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησία καὶ Με-
ταμοσχεύσεις» καὶ εὐχομαι ὅπως τὸ βιβλίον τοῦτο
διαδοθῇ εἰς ὅλα τὰ μῆκη καὶ πλάτη τοῦ Ἑλληνι-
σμοῦ ἐν τῇ γῇ πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ ποιμνίου ἐπὶ
ἐνὸς τοιοῦτου εὐαισθητοῦ θέματος.

Μετ' εὐχῶν καὶ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης
† Ὁ Μοσχονησίῳ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Ο ΑΝΔΙΔΩΝ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Χριστὸς Ἀνέστη!

Εὐχομαι ἡ χάρις τῆς λαμπροφύρου Ἀναστάσε-
ως τοῦ Κυρίου νὰ σᾶς χαρίξῃ μακρότητα ἡμερῶν
ἐν ὑγείᾳ καὶ νὰ σᾶς ἐνισχύῃ...

Εὐχαριστῶ, διὰ τὸν ὡραιότατον τόμον: ΕΚ-
ΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΕΙΣ, ὁ ὁποῖος διακρίνε-
ται ὄχι μόνον διὰ τὴν πρωτοτυπία τῆς ἐκδόσεως,
ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ βαθυστοχαστὰ ἄρθρα ἐπιφανῶν
καὶ εὐσεβῶν θεολόγων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ἐπὶ
ἐνὸς θέματος πολὺ βασικοῦ καὶ ἐπικαίρου...

Σᾶς συγχαίρω θερμότερα...

Μετὰ τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ εὐχῶν
† Ὁ Ἀνδίδων ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

πάντα τέτοιες ύψηλές εκδόσεις και επιτυχίες.

Τὸ Ἐφορευτικὸ Συμβούλιο τῆς Δημόσιας Κεντρικῆς Βιβλιοθήκης Κέρκυρας σᾶς εὐχαριστεῖ θερμὰ γιὰ τὸ περιοδικὸ «Θεολογία», τόμος 71, τεῦχος 2ον, Ἰούλιος-Δεκέμβριος 2000, ποὺ εὐγενικὰ δωρίσατε στὴ βιβλιοθήκη μας καὶ σᾶς γνωρίζει ἐπίσης πὼς αὐτὸ καταχωρήθηκε στὸ βιβλίο εἰσαγωγῆς ἐντύπου ὑλικοῦ τῆς βιβλιοθήκης μὲ α/α 4467 στὴ σελίδα ὑπ' ἀριθμ. 256.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας
ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΣΑΡΛΗΣ
Δήμαρχος Κερκυραίων

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Ἀρχιμ/της τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου

Ο ΠΡΩΤΟΠΡ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΟΥΣΜΑΣ

Εἰλικρινὰ θέλω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω γιὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ βιβλίου “Ἐκκλησία καὶ Μεταμοσχεύσεις”. Ἦταν ἐκπληξη! Ἦταν ἔμπρακτη ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἑλλάδος.

Καλὴ δύναμη καὶ καλὴ συνέχεια.

Μὲ σεβασμὸ καὶ ἀγάπη
π. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΙΟΥΣΜΑΣ

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛ.ΑΣ.

Δεχθεῖτε παρακαλῶ τὶς θερμὲς μου εὐχαριστίες γιὰ τὴν ἀποστολὴ βιβλίων τῶν ἐκδόσεών σας γιὰ τὸν ἐμπλουτισμὸ τῆς Δανειστικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ὑπηρεσίας Θρησκευτικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀστυνομίας.

Μὲ βαθύτατο σεβασμὸ καὶ ὁλόθερμες εὐχὲς
Ἀρχιμανδρίτης ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΚΙΟΥΛΟΣ

ΙΕΡΟΝ ΚΕΛΛΙΟΝ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ - ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ἐλάβομεν πρὸ ἡμερῶν τὸν τόμον ὑπὸ τὸν τίτλον Ἐκκλησία καὶ ταυτότητες (β' ἐκδοσις ἐπηυξημένη), τὸν ὁποῖον εὐγενῶς μᾶς ἀπεστείλατε. Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμῶς καὶ εὐχόμεθα ἡ χάρις τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ σᾶς ἐνισχύσῃ στὸ ὑπεύθυνο καὶ δύσκολο ἔργο σας, ὥστε ἡ πανταχόθεν βαλλομένη Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας νὰ διαμένῃ ἄτρωτος καὶ ἐνωμένη στὴν δύσκολη σημερινὴ πορεία τῆς.

Ἐπὶ τούτοις ἐξαιτούμεθα τὰς Ἀγίας Σας εὐχὰς διὰ τὴν συνοδείαν ἡμῶν.

(21.4.2001)

Ἀσπαζόμεθα τὴν ἀγίαν Σας δεξιὰν
Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
Ἱερομόν. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

Ο ΠΡΩΤΟΠΡ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ Δ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

Θερμῶς σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀποστολὴν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ τοῦ 2ου τεύχους τῆς «Θεολογίας» καὶ τῆς νέας ἐκδόσεώς σας «Ἐκκλησία καὶ Μεταμοσχεύσεις» καὶ ταπεινῶς εὐχόμεν νὰ αὐξηθοῦν καὶ τελειοποιηθοῦν οἱ ἐκδόσεις τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὴν πνευματικὴν ὠφέλειαν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
Πρωτοπρ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ
Γ.Α.Ε. Δελθινακίου

Ο π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΧΙΝΑΣ

Μακαριώτατε,

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμότατα διὰ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποῖαν ἐκάματε εἰς τὴν ἐλαχιστότητά μου νὰ μοι ἀποστείλῃτε ἓν ἀντίτυπον τοῦ ὑπερόχου βιβλίου «Ἐκκλησία καὶ Μεταμοσχεύσεις».

Παρακαλῶν διὰ τὰς Ὑμετέρας εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ὑποδιατελῶ,

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ
π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΧΙΝΑΣ

Ο ΑΡΧΙΜ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Θερμῶς εὐχαριστῶ γιὰ τὸ περισπούδαστο καὶ ἐξαιρετικὰ θαυμάσιο βιβλίο “Ἐκκλησία καὶ Μεταμοσχεύσεις”.

Ἐγκαρδίως συγχαίρω καὶ ὁλόψυχα εὐχόμεν

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ τῆς 16ης Μαΐου 2001

Κατόπιν τῆς ἀπὸ 7.12.1988 ἀποφάσεως τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ κοινοποιήσεως ὑμῖν τῶν ἐκάστοτε τελεσιδίκων, ὀριστικῶν καὶ ἀμετακλήτων ἀποφάσεων τῶν Συνοδικῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, γνωστοποιοῦμεν ὑμῖν ὅτι:

1) Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 8/2000 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπεβλήθη ἐπὶ ἀντικανονικῷ παραπτώματι εἰς τὸν Πρεσβύτερον Θωμᾶν Κατσιγιάννην τοῦ Δημητρίου, κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους καὶ Κατερίνης, ἡ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

2) Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 9/2000 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπεβλήθη ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι εἰς τὸν Πρεσβύτερον Ἰωάννην Γολεμάτην τοῦ Φιλίππου, κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυθήρων, ἡ ποινὴ τῆς ἀπό πάσης Ἱεροπραξίας ἀργίας τριῶν (3) ἐτῶν καὶ τριῶν (3) μηνῶν, συμψηφιζομένης μετὰ τῆς ἄχρι τοῦδε τυχὸν διανυθείσης.

3) Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4/2001 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπεκυρώθη ἡ δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 5/1999 ἀποφάσεως τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας ἐπιβληθεῖσα ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι εἰς τὸν Πρωτοπρεσβύτερον Γεώργιον Παναγόπουλον τοῦ Ἀθανασίου, κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἡλείας, ποινὴ τῆς ὀκταμῆνου ἀργίας ἀπὸ πάσης Ἱεροπραξίας, ἐξ ὧν οἱ τέσσερις (4) μῆνες μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ, συμψηφιζομένης μετὰ τῆς ἄχρι τοῦδε τυχὸν διανυθείσης.

4) Δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθμ. 5/2001 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Συνοδικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπεβλήθη ἐπὶ ἀντικανονικῷ παραπτώματι εἰς τὸν Πρωτοπρεσβύτερον Ἰωάννην Γολεμάτην τοῦ Φιλίππου, κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυθήρων, ἡ ποινὴ τῆς ἀπό πάσης Ἱεροπραξίας ἀργίας τριῶν (3) ἐτῶν καὶ τριῶν (3) μηνῶν, συμψηφιζομένης μετὰ τῆς ἄχρι τοῦδε τυχὸν διανυθείσης.

Αἱ ἀνωτέρω δικαστικαὶ ἀποφάσεις κατέστησαν τελεσιδίκαι, ὀριστικαὶ καὶ ἀμετάκλητοι, συνωδὰ ταῖς διατάξεσι τοῦ ἄρθρου 151 τοῦ Νόμου 5383/1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τίθενται καὶ ἰσχύουσι κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

(Ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου)

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 37, παράγρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 33, 34, 36 καὶ 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶ Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ὑψώσεως Τιμίου Σταυροῦ Κυψέλης καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἁρθρου 34/1B' τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Πειραιῶς

(Ὁρθὴ ἐπανάληψις)

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 15 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων»,

πλήρως μιᾶς (1) θέσεως Κλάδου ΔΕ ἢ ΥΕ Ὁδηγοῦ Αὐτοκινήτου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων καὶ Κανονισμῶν προσδόντων, ἀνάλογον προϋπηρεσίαν εἰς ἀντίστοιχον θέσιν, ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν ἐφημερίδα «ΑΛΗΘΕΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως.

Ἐν Πειραιεὶ τῇ 26ῃ Μαρτίου 2001

† Ὁ Πειραιῶς ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Παροναξίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 817/1978 (ΦΕΚ 170, Α', 8.10.1978) «Περὶ ρυθμίσεως ἐνίων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων», ὡς καὶ τὸ Προεδρικὸν Διάταγμα 582/1980 (ΦΕΚ, 158, Α', 11.7.1980) «Περὶ κατανομῆς θέσεων Ἱεροκηρύκων εἰς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἀποφασίζομεν ὅπως προκηρύξωμεν διὰ τῆς παρούσης τὴν πλήρως τῶν τριῶν κενῶν θέσεων Ἱεροκηρύκων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καὶ καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων προβλεπόμενα προσδόντα, ὅπως ὑποβάλλουν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὰς περαιτέρω ὑπηρεσιακὰς ἐνεργεῖας πρὸς τοποθέτησίν των.

Ἐν Νάξῳ τῇ 8ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Παροναξίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Κενῆς οὔσης τῆς 8' θέσεως Ἱεροκήρυκος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρως αὐτῆς συμφῶνως τῷ Νόμῳ 817/1978, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σπάτῃ τῇ 9ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λευκάδος καὶ Ἰθάκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παρὰγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρως τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν Διακόνων ἐν τοῖς Ἱ. ναοῖς

1. Εὐαγγελιστρίας Λευκάδος, 2. Ἀγ. Νικολάου Λευκάδος, 3. Εἰσοδ. Θεοτόκου Βαθέος Ἰθάκης καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὰς Διακονικὰς ταύτας θέσεις καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Λευκάδι τῇ 15ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Αγίας Ζώνης Κακῆς Βίγλας Αἰαντείου
Σαλαμῖνος

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Μεγάρῳ τῇ 15ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμῖνος
ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν

ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1. Ὁσίου Ἀντωνίου Μυτιληνίων, 2. Ὁσίας Μαρτῶνας Καρλοβάσου, 3. Ὁσίας Παρασκευῆς Χώρας, 4. Εἰσοδ. Θεοτόκου Καρλοβάσου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Σάμῳ τῇ 18ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας ΕΥΣΕΒΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τοῦ ἁρθρου 34, παράγρ. 1, τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίας Τριάδος Καλαμάτας καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ὀργανικῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Καλαμάτῃ τῇ 23ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀττικῆς

Προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 15 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5/1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Κλάδου ΔΕ Γραμματέως-Οἰκονομικοῦ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων καὶ Κανονισμῶν προσδόντων, ἀνάλογον προϋπηρεσίαν

εἰς ἀντίστοιχον θέσιν, ὅπως ἐντὸς 20ημέρου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «ΑΛΗΘΕΙΑ» ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν Κηφισίᾳ τῇ 30ῇ Μαΐου 2001

† Ὁ Ἀττικῆς ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θηβῶν καὶ Λεβαδείας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 15 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5/1978 Κανονισμοῦ «Περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων» πλήρωσιν μιᾶς (1) θέσεως Κλάδου ΔΕ Γραφέως-Δακτυλογράφου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν βαλουμένους καὶ ἔχοντας ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῶν κειμένων Διατάξεων καὶ Κανονισμῶν προβλεπομένων προσδόντων ἀνάλογον προϋπηρεσίαν εἰς ἀντίστοιχον θέσιν, ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὴν Ἐφημερίδα «Η ΑΛΗΘΕΙΑ», ὑποβάλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν Λεβαδείᾳ τῇ 1ῃ Ἰουνίου 2001

† Ὁ Θηβῶν καὶ Λεβαδείας ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἁρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίου Δημητρίου Κερατέας Ἀττικῆς καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἁρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν. Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 καὶ προ-

κειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῷ

Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Καλυβίων -

Ἀττικῆς

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἑφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σπάτα τῇ 9ῃ Ἰουνίου 2001

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 24/2001 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς Ἑφημεριακὰς θέσεις: 1) «Ἁγίου Γεωργίου» Ἀλικάμπου Ἀποκορώνου 2) «Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου» Κεφαλὰ Ἀποκορώνου 3) «Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου» Φρὲ Ἀποκορώνου 4) «Ἀγίων Ἀποστόλων» Κουφοῦ Κυδωνίας 5) «Ἁγίας Τριάδος» Κορακιῶν Κυδωνίας 6) «Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου» Βλαχερωνιτίσσης Κυδωνίας 7) «Τιμίου Σταυροῦ» Βαρυπέτρου Κυδωνίας καὶ 8) «Ἁγίου Γεωργίου» Μαλάξης Κυδωνίας καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐνεργήσουν τὰ δέοντα διὰ τὰ περαιτέρω.

Χανιά, τῇ 7ῃ Ἰουνίου 2001

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Πατριαρχικὴ Ἐξαρχία Πάτμου

Πρᾶξις ὑπ' ἀριθμ. 29

Ὁ Καθηγούμενος καὶ Πατριαρχικὸς Ἐξάρχος
Πάτμου Ἀρχιμανδρίτης Ἀντίπας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου

38, παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 καὶ προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῷ

Τιμίου Προδρόμου Σκάλας

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἑφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσδόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Πατριαρχικῇ Ἐξαρχίᾳ Πάτμου
τῇ 21ῃ Μαΐου 2001

† Ὁ Καθηγούμενος καὶ Πατριαρχικὸς
Ἐξάρχος Πάτμου Ἀρχιμ. ΑΝΤΙΠΑΣ

Προκήρυξη συμμετοχῆς κατάταξης κληρικῶν γιά πλήρωση κενῶν θέσεων στρατιωτικῶν ἱερέων Α' καὶ Β' τάξεως

Με βάση τὸ ΝΔ 90/1973 «Περὶ τοῦ Ὀρησκευτικοῦ Σώματος τῶν Ἑνόπλων Δυνάμεων» (ΦΕΚ 168/73, τ. Α') τὸ Ὑπουργεῖο Ἐθνικῆς Ἀμυνας προκηρύσσει διαγωνισμὸ γιὰ τὴν κατάταξη κληρικῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, γιὰ τὴν πλήρωση δύο (2) κενῶν θέσεων Στρατιωτικῶν Ἱερέων Α' καὶ Β' Τάξεως (Λοχαγῶν καὶ Ὑπολοχαγῶν) Ἀριθμ. Ἐγκυκλ. 10 / Ἀθήνα 7 Μαρτίου 2001.

Οἱ κενὲς ὀργανικὲς θέσεις τῶν Στρατιωτικῶν Ἱερέων θὰ πληρωθοῦν με Ἱερεῖς, ὕστερα ἀπὸ ἐπιλογή, μετὰ τῶν ὑποψηφίων ἀγάμων ἢ ἐγγάμων, ποὺ φέρουν τὸ πρῶτο ἢ δεύτερο ἱερατικὸ βαθμὸ (Διακόνου-Πρεσβυτέρου) καὶ ἔχουν ἐκπληρώσει τὶς στρατιωτικὰς τοὺς ὑποχρεώσεις ἢ νόμιμα ἀπαλλαγῇ ἀπ' αὐτές.

Γιὰ τὶς προϋποθέσεις ποὺ πρέπει νὰ πληροῦν οἱ ὑποψήφιοι καὶ γιὰ ἐπιπλέον πληροφορίες οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νὰ ἐπικοινωνοῦν με τὴν Δ/νση Ὀρησκευτικοῦ τοῦ ΓΕΕΘΑ στὸ τηλέφωνο 6462736 καθὼς καὶ με ὅλα τὰ Γραφεῖα Ὀρησκευτικοῦ τῶν Μεγάλων Μονάδων.

Ἡ προθεσμία ὑποβολῆς αἰτήσεως καὶ δικαιολογητικῶν λήγει τὴν 30ῃ Ἰουλίου 2001.